

ВОДИЧ ЗА ОПЕРАТЕРЕ И ДРУГЕ КОРИСНИКЕ

КРОЗ ПРОПИСЕ ИЗ ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
(II ДЕО)

osce

Mission to Serbia

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
И ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА

Омладинских бригада 1
11070 Нови Београд

REPUBLIC OF SERBIA
MINISTRY OF ENVIRONMENT
AND SPATIAL PLANNING

1, Omladinskih brigada Str.
11070 New Belgrade

По мери природе

Новембар 2010.

ИЗДАВАЧ:**Министарство животне средине и просторног планирања**

Приредили: Љиљана Станојевић, помоћник министра
Славица Лекић, начелник одељења
Драгана Босиљчић, начелник одељења
Светлана Парезанин, начелник одељења
Бранислав Галешев, начелник одељења
Јасмина Јовић, начелник одељења
Весна Митровић, начелник одељења
Славиша Симић, шеф одсека
Снежана Кузмановић, републички инспектор
Срђан Миленковић, шеф одсека
Весна Нанушевски, републички инспектор
Оливера Топалов, шеф одсека
Сока Попић, шеф одсека, правник
Бранислав Вучковић, правник
Јелена Кукољ, саветник
Момир Бољанић, млађи саветник

Захваљујемо се свим колегама који су својим прилозима допринели садржају и изгледу књиге.

Штампа:**Тираж: 2000**

Београд, новембар 2010. године

САДРЖАЈ:

УВОД	3
ЗАКОН О ПЛАНИРАЊУ И ИЗГРАДЊИ	7
ЗАКОН О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	16
ЗАШТИТА ОД ХЕМИЈСКОГ УДЕСА	24
ИНТЕГРАЛНИ КАТАСТАР ЗАГАЂИВАЧА	30
ЗАКОН О ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	32
ЗАКОН О ИНТЕГРИСАНОМ СПРЕЧАВАЊУ И КОНТРОЛИ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	34
ЗАКОН О ЗАШТИТИ ВАЗДУХА	39
ЗАКОН О ЗАШТИТИ И ОДРЖИВОМ КОРИШЋЕЊУ РИБЉЕГ ФОНДА	44
ЗАКОН О ВОДАМА	49
ЗАКОН О ЗАШТИТИ ОД ЈОНИЗУЈУЋИХ ЗРАЧЕЊА И О НУКЛЕАРНОЈ СИГУРНОСТИ	55
ЗАКОН О ЗАШТИТИ ОД НЕЈОНИЗУЈУЋИХ ЗРАЧЕЊА	64
ЗАКОН О ЗАШТИТИ ПРИРОДЕ	77
ХИДРОГЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА, ОВЕРА РЕЗЕРВИ И КОРИШЋЕЊЕ ПОДЗЕМНИХ ВОДА	86
ЗАКОН О БИОЦИДНИМ ПРОИЗВОДИМА	92
ЗАКОН О ХЕМИКАЛИЈАМА	97
ЗАКОН О ЗАБРАНИ РАЗВОЈА, ПРОИЗВОДЊЕ, СКЛАДИШТЕЊА И УПОТРЕБЕ ХЕМИЈСКОГ ОРУЖЈА И О ЊЕГОВОМ УНИШТАВАЊУ	104
ЗАКОН О УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ	108
ЗАКОН О АМБАЛАЖИ И АМБАЛАЖНОМ ОТПАДУ	115
ЗАКОН О ЗАШТИТИ ОД БУКЕ У ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ	121
ЗАШТИТА ЗЕМЉИШТА	124
ЗАКОН О ФОНДУ ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	132
КАЗНЕНА ПОЛИТИКА У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	135
ПРИЛОГ I – АДРЕСАР ИНСПЕКТОРА ПО ОКРУЗИМА	172
ПРИЛОГ II – КОРИСНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И ЛИНКОВИ	178

Реч министра

Усвајањем сета еколошких закона створили смо предуслове за увођење реда у области заштите животне средине у Србији. Доношење нових прописа није довољно да би се тај посао спровео у дело, неопходно је обезбедити њихову примену. Примена закона почиње од републичких институција, преко локалних самоуправа и спушта се на ниво свакодневног живота грађана. Грађани су најбоље показали како се воли своја земља, учествујући у нашим акцијама „Очистимо Србију“ и „Велико спремање Србије“. Патриотизам данас није позивање на симболе и махање заставама, то је брига за будућност наше земље. Само тако ћемо створити услове и за здраву будућност наше деце, бринући о заштити животне средине.

Министар животне средине и просторног планирања

Оливер Дулић

Увод

Када смо пре три године издали „Водич за оператере I део“, најавили смо издавање и његовог наставка, будући да смо очекивали усвајање нових закона и прописа из области заштите животне средине. Тако су првим Водичем обухваћени закони из 2004. године, а у овом који је пред вама, налази се тзв. „зелени пакет“ – сет закона усвојених 2009. године, а који су усклађени са европским законодавством. Како се прво издање показало као веома корисна публикација, сматрали смо да је нужно да што пре објавимо друго, допуњено издање. Будући да је ова брошура штампана крајем године, нисмо њом обухватили сва подзаконска акта, пошто тек очекујемо њихово усвајање.

Циљ Водича за оператере и друге кориснике II део, исти је као и за прво издање: да се помогне оператерима да на што лакши начин упознају прописе из области заштите животне средине, које морају да спроводе у фабрикама, радионицама, локацијама и постројењима за прераду отпада, складиштима опасних материја итд., а исто тако Водич је намењен и судијама, тужиоцима и осталима који спроводе законе или имају потребу за овом врстом информација.

Такође желимо посебно да се захвалимо ОЕБС-у, који је помогао да се ова брошура нађе у вашим рукама.

Републичка инспекција за заштиту животне средине

Оператер је свако физичко или правно лице које, у складу са прописима, управља постројењем или га контролише или је овлашћен за доношење економских одлука у области техничког функционисања постројења и на чије име се издаје интегрисана дозвола.

ЗАКОН О ПЛАНИРАЊУ И ИЗГРАДЊИ

Законом о планирању и изградњи који је у примени од септембра 2009. године („Сл.гл. РС“, бр. 72/09, 81/09), уређују се: услови и начин уређења простора, уређивање и коришћење грађевинског земљишта и изградња објеката; вршење надзора над применом одредаба овог Закона и инспекцијски надзор; друга питања од значаја за уређење простора, уређивање и коришћење грађевинског земљишта и за изградњу објеката. На основу овог Закона очекује се доношење око 25 подзаконских аката, а до сада су објављена следећа:

1. Правилник о изгледу и садржини службеног знака и поступку затварања градилишта („Сл.гл. РС“, бр.79/09 од 28.09. 2009)
2. Правилник о обрасцу и садржини легитимације урбанистичког и грађевинског инспектора и врсти опреме коју користи инспектор („Сл.гл. РС“, бр.86/09 од 21.10.2009)
3. Правилник о критеријумима за одређивање накнаде у поступцима легализације, критеријумима за објекте за које се може накнадно издати грађевинска дозвола, као и садржини техничке документације и садржини и начину издавања грађевинске и употребне дозволе за објекте који су предмет легализације („Сл.гл. РС“, бр.89/09 од 2.11. 2009)
4. Правилник о садржини информације о локацији и о садржини локацијске дозволе („Сл.гл. РС“, бр.03/10 од 22.01.2010)
5. Правилник о садржини и начину издавања грађевинске дозволе („Сл.гл. РС“, бр. 04/10 од 29.01.2010)
- 5а. Правилник о допунама Правилника о садржини и начину издавања грађевинске дозволе („Сл.гл. РС“, бр.26/10 од 23.04.2010)
6. Правилник о изгледу, садржини и месту постављања градилишне табле („Сл.гл. РС“, бр.04/10 од 29.01.2010)
7. Правилник о условима, програму и начину полагања стручног испита у области просторног и урбанистичког планирања, израде техничке документације и грађења („Сл.гл. РС“, бр.04/10 од 29.01.2010)
- 7а. Правилник о измени Правилника о условима, програму и начину полагања стручног испита у области просторног и урбанистичког планирања, израде техничке документације и грађења („Сл.гл. РС“, бр. 21/10 од 06.04.2010)
8. Уредба о критеријумима и поступку за утврђивање висине накнаде по основу конверзије права за лица која имају право на конверзију уз накнаду („Сл.гл. РС“, бр.04/10 од 29.01.2010)
- 8а. Уредба о изменама и допунама уредбе о критеријумима и поступку за утврђивање висине накнаде по основу конверзије права за лица која имају право на конверзију уз накнаду („Сл.гл. РС“, бр.24/10 од 24.04.2010)
9. Правилник о изменама и допунама Правилника о критеријумима за одређивање накнаде у поступцима легализације, критеријумима за објекте за које се може накнадно издати грађевинска дозвола, као и садржини техничке документације и садржини и начину издавања грађевинске и употребне дозволе за објекте који су предмет легализације („Сл.гл. РС“, бр. 5 /10 од 05.02.2010)
10. Правилник о садржини и начину вођења стручног надзора („Сл.гл. РС“, бр.7 /10 од 19.02.2010)
11. Уредба о условима и начину под којим локална самоуправа може да отуђи или да у закуп грађевинско земљиште, по цени мањој од тржишне цене, односно закупине или без накнаде („Сл.гл. РС“, бр.13 /10 од 12.03.2010)
12. Правилник о садржини, начину и поступку израде планских докумената („Сл.гл. РС“, бр. 31 /10 од 11.05.2010)
13. Правилник о начину јавне презентације урбанистичког пројекта („Сл.гл. РС“, бр. 43/10 од 25.05. 2010)
14. Уредба о начину и поступку остваривања права на конверзију права коришћења на грађевинском земљишту у право својине („Сл.гл. РС“, бр. 46 /10 од 09.07. 2010)

15. Уредба о изменама и допунама Уредбе о критеријумима и поступку за утврђивање висине накнаде по основу конверзије права за лица која имају право на конверзију уз накнаду („Сл.гл. РС“, бр.46 /10 од 09.07. 2010)

16. Правилник о условима и критеријумима за су/финансирање израде планских докумената („Сл.гл. РС“, бр.51 /10 од 27.07. 2010)

17. Правилник о условима, начину вођења и приступа као и о садржини Регистра инвеститора („Сл.гл. РС“, бр. 55 /10 од 06.08. 2010)

Чланом 2. став 1. тачка 22. овог Закона дефинисан је појам објекта - „*објекат* јесте грађевина спојена са тлом, која представља физичку, функционалну, техничко – технолошку или биотехничку целину са свим потребним инсталацијама, постројењима и опремом, односно саме инсталације, постројења и опрема која се уграђује у објекат или самостално изводи (зграде свих врста, саобраћајни, водопривредни и енергетски објекти, унутрашња и спољна мрежа и инсталације, објекти комуналне инфраструктуре, индустријски, пољопривредни и други привредни објекти, јавне зелене површине, објекти спорта и рекреације, гробља, склоништа и сл.)“, те се законска процедура за изградњу састоји у следећем:

1. Информација о локацији
2. Локацијска дозвола
3. Главни пројекат
4. Грађевинска дозвола
5. Пријава радова
6. Употребна дозвола

Члан 53. Информација о локацији садржи податке о могућностима и ограничењима градње на катастарској парцели, на основу планског документа.

Информација о локацији није управни акт и није обавезан документ приликом издавања локацијске дозволе, већ је као што и сам назив говори информација коју будући инвеститор добија о могућностима градње на одређеној катастарској парцели.

Информацију о локацији издаје орган надлежан за издавање локацијске дозволе.

Члан 54. Локацијска дозвола се издаје за објекте за које се по овом Закону издаје грађевинска дозвола, а садржи све услове и податке потребне за израду техничке документације, у складу са важећим планским документом. Уз захтев за издавање локацијске дозволе подноси се:

- 1) копија плана парцеле;
- 2) извод из катастра подземних инсталација;
- 3) доказ о праву својине

а садржи све податке потребне за израду главног пројекта, а нарочито:

- 1) податке о инвеститору;
- 2) броју и површини катастарске парцеле;
- 3) правила грађења;
- 4) услове за прикључење на саобраћајну, комуналну и другу инфраструктуру;
- 5) податке о постојећим објектима које је потребно уклонити;
- 6) друге услове у складу са посебним законима.

Члан 119. Главни пројекат се израђује за потребе грађења објекта и прибављања грађевинске дозволе и садржи:

- 1) ситуационо решење;
- 2) детаљне инжењерско-геолошке-геотехничке услове изградње објекта;
- 3) геодетске подлоге;
- 4) податке о функционалним, конструктивним и обликовним карактеристикама објекта;

- 5) разраду техничко-технолошких карактеристика објекта са опремом и инсталацијама;
- 6) прорачун грађевинских конструкција, стабилности и сигурности објекта;
- 7) решење темељења објекта;
- 8) податке потребних геодетских радова у току изградње;
- 9) техничко решење инфраструктуре са начином прикључења и уређења слободних површина;
- 10) услове заштите објекта и суседних објеката;
- 11) техничко-технолошка и организациона решења за изградњу објекта;
- 12) разраду мера за спречавање или смањење негативних утицаја на животну средину кроз одговарајући технолошки процес;
- 13) трошкове изградње и одржавања објекта;
- 14) друге пројекте, елаборате и податке зависно од намене објекта.

Члан 133. одређује надлежност за издавање грађевинске дозволе. У њему је у 20 тачака прописано за које објекте грађевинску дозволу издаје министарство, док је издавање грађевинске дозволе за оне објекте који нису одређени овим чланом, поверено аутономној покрајини и јединицама локалне самоуправе.

Члан 135. Уз захтев за издавање грађевинске дозволе обавезно се прилаже:

- 1) локацијска дозвола;
- 2) главни пројекат у три примерка са извештајем о извршеној техничкој контроли;
- 3) доказ о праву својине, односно праву закупа на грађевинском земљишту;
- 4) доказ о уређивању односа у погледу плаћања накнаде за уређивање грађевинског земљишта;
- 5) доказ о уплати административне таксе.

Орган надлежан за издавање грађевинске дозволе, по пријему захтева проверава да ли захтев садржи прописане доказе и да ли је главни пројекат урађен у складу са правилима грађења садржаним у локацијској дозволи.

Ако надлежни орган утврди да главни пројекат није урађен у складу са правилима грађења садржаним у локацијској дозволи, обавестиће инвеститора о уоченом недостатку у року од осам дана од дана пријема захтева и наложити му да, у року од 30 дана, усклади главни пројекат са правилима грађења садржаним у локацијској дозволи.

Чланом 136. прописано је да грађевинска дозвола обавезно садржи податке о:

- 1) инвеститору;
- 2) објекту чије се грађење дозвољава са подацима о габариту, спратности, укупној површини и предрачунској вредности објекта;
- 3) катастарској парцели на којој се гради објекат;
- 4) постојећем објекту који се руши или реконструише ради грађења;
- 5) року важења грађевинске дозволе и року завршетка грађења;
- 6) документацији на основу које се издаје.

Чланом 148. овог Закона прописано је да је инвеститор дужан да органу који је издао грађевинску дозволу и надлежном грађевинском инспектору пријави почетак грађења објекта, са обавезним датумом почетка и роком завршетка грађења, осам дана пре почетка извођења радова.

Чланом 154-160. прописан је поступак издавања употребне дозволе.

Објекат се може користити по претходно прибављеној употребној дозволи. Подобност објекта за употребу утврђује се техничким прегледом, који обавља комисија коју формира орган који је издао грађевинску дозволу. Ако се, ради утврђивања подобности објекта за употребу, морају вршити претходна испитивања и провера, комисија за технички преглед, може да предложи надлежном органу да одобри пуштање објекта у пробни рад, под условом да утврди да су за то испуњени услови. Орган надлежан за издавање грађевинске дозволе издаје решењем употребну дозволу, у року од седам дана од дана пријема налаза комисије за технички преглед којим је утврђено да је објекат подобан за употребу.

Инспекцијски надзор

Надзор над применом одредаба овог Закона и прописа донетих на основу овог Закона врши Министарство животне средине и просторног планирања. Инспекцијски надзор врши Министарство преко грађевинских и урбанистичких инспектора у оквиру делокруга утврђеног овим Законом. Аутономној покрајини поверава се вршење инспекцијског надзора у области просторног планирања и урбанизма на територији Аутономне покрајине, у складу са овим законом. Јединици локалне самоуправе поверава се вршење инспекцијског надзора над изградњом објеката за које издају грађевинску дозволу на основу овог закона. Граду Београду поверава се вршење инспекцијског надзора у области просторног планирања и урбанизма, на територији града Београда, за изградњу и реконструкцију објеката до 800 м² бруто развијене грађевинске површине.

Права и дужности урбанистичког инспектора

Члан 173.

Урбанистички инспектор, у вршењу инспекцијског надзора, има право и дужност да проверава да ли:

- 1) привредно друштво, односно друго правно лице или предузетник које израђује просторне и урбанистичке планове или обавља друге послове одређене овим Законом испуњава прописане услове;
- 2) је плански документ који се односи на организацију, планирање и уређење простора, израђен и донет у складу са законом и прописом донетим на основу закона;
- 3) су локацијска дозвола и урбанистички пројекат, израђени и издати у складу са овим Законом;
- 4) је главни пројекат, на основу кога је издата грађевинска дозвола, израђен у складу са локацијском дозволом, односно планским документом;
- 5) се промене стања у простору врше у складу с овим Законом и прописима донетим на основу закона, односно да ли се промене стања у простору врше у складу са правилима и стандардима струке;
- 6) је привредно друштво, односно друго правно лице, односно јавно предузеће или друга организација које утврђује посебне услове за изградњу објеката и уређење простора, као и техничке податке за прикључак на инфраструктуру, доставило потребне податке и услове за израду планског документа, односно локацијске дозволе у прописаним роковима.

Привредно друштво, односно друго правно лице које израђује просторне и урбанистичке планове или обавља друге послове одређене овим Законом, привредно друштво, односно друго правно или физичко лице које врши промене у простору, као и надлежна општинска, односно градска, односно управа града Београда, дужни су да урбанистичком инспектору омогуће потпун и несметан увид у расположиву документацију.

Овлашћења урбанистичког инспектора

Члан 174.

У вршењу инспекцијског надзора урбанистички инспектор је овлашћен да предузима следеће мере:

- 1) да забрани решењем даљу израду планског документа, ако утврди да привредно друштво, односно друго правно лице које израђује плански документ не испуњава услове прописане законом;
- 2) да наложи решењем органу надлежном за послове урбанизма јединице локалне самоуправе, поништавање локацијске дозволе и урбанистичког пројекта, у року који не може бити дужи од 15 дана, ако утврди да ти акти нису у складу са законом, односно планским документом;

- 3) да наложи решењем министарству надлежном за послове просторног планирања, односно органу надлежном за послове просторног планирања Аутономне покрајине поништавање локацијске дозволе, у року који не може бити дужи од 15 дана, ако утврди да локацијска дозвола није издата у складу са законом, односно планским документом;
- 4) да подноси иницијативу пред другогостепеним органом за поништај грађевинске дозволе;
- 5) да обавести надлежни орган, односно надлежног инспектора и да предузме друге мере на које је овлашћен, ако утврди да се промене стања у простору не врше у складу са овим Законом и прописом донетим на основу закона;
- 6) да обавести орган надлежан за доношење планског документа и да предложи министру надлежном за послове просторног планирања и урбанизма покретање поступка за оцену законитости планског документа, ако утврди да плански документ није донет у складу са законом или да поступак по којем је донет није спроведен на начин прописан законом;
- 7) да без одлагања обавести министра надлежног за послове просторног планирања и урбанизма, ако утврди да орган надлежан за доношење планског документа није у прописаном року донео плански документ;
- 8) да предузме мере против привредног друштва или другог правног лица, ако у прописаном року не доставе потребне податке неопходне за прикључак на техничку и другу инфраструктуру;
- 9) да предузима и друге мере, у складу са законом.

У случају из става 1. тачка 1. овог члана, привредно друштво, односно друго правно лице или предузетник може да настави са израдом планског документа кад отклони утврђене неправилности и о томе писмено обавести инспектора који је донео решење о забрани израде тог планског документа, а инспектор утврди да су неправилности отклоњене.

Кад урбанистички инспектор утврди да је плански документ донет супротно одредбама овог Закона, предложиће министру надлежном за послове просторног планирања и урбанизма да донесе решење о забрани примене планског документа до његовог усклађивања са законом и о томе обавестити орган надлежан за његово доношење.

Министар надлежан за послове просторног планирања и урбанизма донеће решење из става 3. овог члана у року од 15 дана од дана подношења предлога урбанистичког инспектора.

Права и дужности грађевинског инспектора

Члан 175.

Грађевински инспектор у вршењу инспекцијског надзора има право и дужност да проверава да ли:

- 1) привредно друштво, односно друго правно лице или предузетник које гради објекат, односно лице које врши стручни надзор, односно лица која обављају поједине послове на пројектовању или грађењу објеката, испуњавају прописане услове;
- 2) је за објекат који се гради, односно за извођење радова издата грађевинска дозвола и поднета пријава о почетку грађења;
- 3) је инвеститор закључио уговор о грађењу, у складу са овим Законом;
- 4) се објекат гради према техничкој документацији на основу које је издата грађевинска дозвола, односно техничкој документацији на основу које је издато решење о пријави радова из члана 145. овог Закона;
- 5) је градилиште обележено на прописан начин;
- 6) извршени радови, односно материјал, опрема и инсталације који се уграђују одговарају закону и прописаним стандардима, техничким нормативима и нормама квалитета;
- 7) је извођач радова предузео мере за безбедност објекта, суседних објеката, саобраћаја, околине и заштиту животне средине;
- 8) на објекту који се гради или је изграђен постоје недостаци који угрожавају безбедност његовог коришћења и околине;

- 9) извођач радова води грађевински дневник, грађевинску књигу и обезбеђује књигу инспекције на прописани начин;
- 10) се у току грађења и коришћења објекта врше прописана осматрања и одржавања објекта;
- 11) је технички преглед извршен у складу са законом и прописима донетим на основу закона;
- 12) је за објекат који се користи издата употребна дозвола;
- 13) се објекат користи за намену за коју је издата грађевинска, односно употребна дозвола;
- 14) обавља и друге послове утврђене законом или прописом донетим на основу закона.

Грађевински инспектор је овлашћен да врши надзор над коришћењем објеката и да предузима мере ако утврди да се коришћењем објекта доводе у опасност живот и здравље људи, безбедност околине, угрожава животна средина и ако се ненаменским коришћењем утиче на стабилност и сигурност објекта.

У вршењу инспекцијског надзора, грађевински инспектор је овлашћен да уђе на градилиште и објекте у изградњи, да тражи исправе у циљу идентификације лица, да узима изјаве од одговорних лица, фотографише или сачини видео снимак градилишта или објекта, као и да предузима друге радње везане за инспекцијски надзор, у циљу утврђивања чињеничног стања.

Грађевински инспектор је дужан да пружа стручну помоћ у вршењу поверених послова у области инспекцијског надзора и да даје стручна објашњења и мишљења, као и да непосредно учествује у вршењу инспекцијског надзора кад је то неопходно.

Овлашћења грађевинског инспектора

Члан 176.

У вршењу инспекцијског надзора грађевински инспектор је овлашћен да:

- 1) нареди решењем уклањање објекта или његовог дела, ако се објекат гради или је његово грађење завршено без грађевинске дозволе;
- 2) наложи решењем обуставу радова и одреди рок који не може бити дужи од 30 дана за прибављање, односно измену грађевинске дозволе, ако се објекат не гради према грађевинској дозволи, односно главном пројекту, а ако инвеститор у остављеном року не прибави, односно измени грађевинску дозволу, да наложи решењем уклањање објекта, односно његовог дела;
- 3) наложи решењем обуставу радова, ако инвеститор није закључио уговор о грађењу, у складу са овим Законом;
- 4) наложи решењем обуставу радова и одреди рок који не може бити дужи од 30 дана за прибављање грађевинске дозволе, ако утврди да је за радове који се изводе на основу решења из члана 145. овог Закона потребно прибавити грађевинску дозволу, а ако инвеститор у остављеном року не прибави грађевинску дозволу, да наложи решењем уклањање објекта, односно његовог дела;
- 5) наложи решењем обуставу радова и одреди рок који не може бити дужи од 30 дана за прибављање, односно измену грађевинске дозволе, ако изграђени темељи нису усклађени са главним пројектом, а ако инвеститор у остављеном року не прибави грађевинску дозволу, да наложи решењем уклањање изграђених темеља;
- 6) наложи решењем уклањање објекта, односно његовог дела ако је настављено грађење, односно извођење радова и после доношења решења о обустави радова;
- 7) наложи решењем уклањање привременог објекта из члана 147. овог закона протеклом прописаног рока;

- 8) наложи решењем инвеститору, односно власнику објекта забрану даљег уклањања објекта, односно његовог дела, ако се објекат или његов део уклања без решења о дозволи уклањања објекта, односно његовог дела;
- 9) наложи решењем обуставу радова, ако инвеститор није решењем одредио стручни надзор, у складу са овим Законом;
- 10) нареди спровођење других мера, у складу са овим Законом.

Члан 177.

Кад грађевински инспектор у вршењу инспекцијског надзора утврди да:

- 1) се у току грађења не предузимају мере за безбедност објекта, саобраћаја, околине и заштиту животне средине, наредиће решењем инвеститору, односно извођачу радова мере за отклањање уочених недостатака, рок њиховог извршења, као и обуставу даљег извођења радова док се ове мере не спроведу, под претњом принудног извршења на терет инвеститора, односно извођача радова;
- 2) извршени радови, односно материјал, опрема и инсталације који се уграђују не одговарају закону и прописаним стандардима, техничким нормативима и нормама квалитета, обуставиће решењем даље извођење радова док се не отклоне утврђени недостаци;
- 3) градилиште није обележено на прописан начин, односно прибављена писмена потврда о усаглашености изграђених темеља са главним пројектом, наложиће решењем обуставу радова и одредиће рок за отклањање недостатака, који не може бити дужи од три дана.

Решење из става 1. овог члана може се донети и усменим изрицањем на лицу места, уз обавезу инспектора да писмени отправак изради у року који не може бити дужи од пет дана. Рок за извршење и рок за жалбу почињу да теку од дана доношења усменог решења.

Члан 178.

Ако грађевински инспектор у вршењу инспекцијског надзора утврди да:

- 1) привредно друштво, односно друго правно лице или предузетник, односно лице коме је поверено вршење стручног надзора над грађењем објекта, односно извођењем радова не испуњава прописане услове, забраниће решењем даље извођење радова до испуњења услова;
- 2) на објекту који се гради или који је изграђен постоје недостаци који представљају непосредну опасност по стабилност, односно безбедност објекта и његове околине и живот и здравље људи, забраниће решењем коришћење објекта или његовог дела док се не отклоне утврђени недостаци;
- 3) се објекат за који је издата грађевинска дозвола користи без употребне дозволе, наредиће инвеститору прибављање употребне дозволе у року који не може бити краћи од 30 ни дужи од 90 дана, а ако је инвеститор не прибави у утврђеном року донеће решење о забрани коришћења објекта;
- 4) се објекат за који је издата грађевинска и употребна дозвола користи за намену која није утврђена грађевинском и употребном дозволом, наложиће прибављање грађевинске дозволе, односно решења из члана 145. овог Закона у року од 30 дана, а ако инвеститор не прибави грађевинску дозволу, односно решење из члана 145. овог Закона у остављеном року, донеће решење о забрани коришћења објекта;
- 5) се коришћењем објекта доводи у опасност живот и здравље људи, безбедност суседних објеката, безбедност околине или угрожава животна средина, наложиће извођење потребних радова, односно забранити коришћење објекта, односно дела објекта;
- 6) објекат за који је издата грађевинска дозвола, који није завршен у року садржаном у пријави почетка грађења објекта, односно извођења радова, наредиће решењем инвеститору да у року који не може бити краћи од 30 ни дужи од 90 дана, заврши грађење објекта, односно извођење радова, а ако инвеститор не заврши објекат у остављеном року, поднеће пријаву за учињени прекршај, односно привредни преступ.

Члан 179.

Кад грађевински инспектор у вршењу инспекцијског надзора утврди да се у току грађења, односно коришћења објекта не врши прописано осматрање, односно одржавање објекта, наредиће решењем инвеститору и извођачу радова, односно кориснику објекта да уочене неправилности отклони.

Члан 180.

Грађевински, односно урбанистички инспектор дужан је да на захтев Инжењерске коморе Србије достави решење које у вршењу инспекцијског надзора доноси на основу овог Закона.

Члан 181.

Кад грађевински инспектор у вршењу инспекцијског надзора утврди да се објекат гради, односно изводе припремни радови без грађевинске дозволе, поред мера прописаних овим Законом, наредиће решењем без одлагања и затварање градилишта.

Решење из става 1. овог члана извршно је даном доношења.

Мера из става 1. овог члана спроводи се стављањем службеног знака „затворено градилиште”, печатењем грађевинских машина и прибијањем копије решења из става 1. овог члана на видном месту.

Један примерак извршног решења којим се наређује затварање градилишта, грађевински инспектор доставља надлежној полицијској управи, која ће по потреби пружити полицијску помоћ ради омогућавања спровођења извршења тог решења.

Члан 182.

Кад грађевински инспектор, у вршењу инспекцијског надзора, утврди да је инвеститор непознат, решење, односно закључак о дозволи извршења доставља се прибијањем на огласну таблу надлежног органа и прибијањем на објекат који се гради, односно употребљава.

Решење и закључак из става 1. овог члана сматра се достављеним даном прибијања на огласну таблу и објекат који се гради, односно употребљава, о чему се на оригиналном архивском примерку решења, односно закључка сачињава службена белешка, која нарочито садржи време и место доставе.

Члан 183.

Решење о уклањању објекта, односно његовог дела, грађевински инспектор доноси у случајевима прописаним овим Законом.

Решењем из става 1. овог члана одређује се рок у коме је инвеститор дужан уклонити објекат или његов део.

Решењем из става 1. овог члана грађевински инспектор одређује да ли је пре уклањања објекта, односно дела објекта потребно урадити пројекат рушења, као и начин извршења путем друге особе у случају да инвеститор то сам није учинио у року одређеном решењем о уклањању.

Изузетно, грађевински инспектор, у случајевима из става 1. овог члана неће донети решење о уклањању објекта, односно његовог дела (потпорни зидови, претварање таванског простора у стамбени, отварање портала на фасади и сл.), ако би тим уклањањем настала опасност по живот и здравље људи или суседне објекте или сам објекат, већ ће инвеститору решењем наложити враћање у првобитно стање, у складу са овим Законом.

**ЗАКОН О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА
ЗАКОНА О ЗАШТИТИ ЖИВОТНЕ
СРЕДИНЕ**

На основу овог Закона („Сл. гл. РС“, бр. 36/09) донета су следећа подзаконска акта:

1. Правилник о садржини документације која се подноси уз захтев за издавање дозволе за увоз, извоз и транзит отпада („Сл.гл. РС“, бр.60/09 од 03.08.2009)
2. Уредба о одређивању активности чије објављивање утиче на животну средину („Сл.гл. РС“, бр.109/09 од 25.12.2009)
- 2а. Уредба о изменама и допунама Уредбе о одређивању активности чије обављање утиче на животну средину („Сл.гл. РС“, бр.08/10 од 24.02.2010)
3. Уредба о критеријумима за утврђивање накнаде за заштиту и унапређење животне средине и највишег износа накнаде („Сл.гл. РС“, бр.111/09 од 29.12.2009)
4. Уредба о садржини и начину вођења информационог система заштите животне средине, методологији, структури, заједничким основама, категоријама и нивоима сакупљања података, као и о садржини информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност („Сл.гл. РС“, бр.112/09 од 30.12.2009)
5. Правилник о утврђивању усклађених износа накнаде за загађивање животне средине („Сл.гл. РС“, бр.05/10 од 05.02.2010)
6. Уредба о изменама и допунама Уредбе о врстама загађивања, критеријумима за обрачун накнаде за загађивање животне средине и обвезницима, висини и начину обрачунавања и плаћања накнаде („Сл.гл. РС“, бр.08/10 од 24.02.2010); (Основна Уредба 113/05; и 6/07)
7. Уредба о утврђивању критеријума за одређивање статуса угрожене животне средине и приоритета за санацију и ремедијацију („Сл.гл. РС“, бр.22/10 од 09.04.2010)
8. Уредба о допуни Уредбе о мерилима и условима за повраћај, ослобођење или смањење плаћања накнаде за загађивање животне средине („Сл.гл. РС“, бр.24/10 од 24.04.2010, Основна уредба „Сл.гл. РС“, бр.113/05)
9. Правилник о висини трошкова за достављање информација које се односе на заштиту животне средине („Сл.гл. РС“, бр.35/10 од 26.05.2010)
10. Правилник о садржини обавештења о новом севесо постројењу односно комплексу, постојећем севесо постројењу, односно комплексу и о трајном престанку рада севесо постројења, односно комплекса („Сл.гл. РС“, бр.41/10 од 15.06.2010)
11. Правилник о Листи опасних материја и њиховим количинама и критеријумима за одређивање врсте докумената које израђује оператер севесо постројења, односно комплекса. („Сл.гл. РС“, бр.41/10 од 15.06.2010)
12. Правилник о садржини политике превенције удеса и садржини и методологији израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса- („Сл.гл. РС“, бр.41/10 од 15.06.2010)

Законом о изменама и допунама Закона о заштити животне средине извршена је имплементација Севесо II директиве (овај део ће бити посебно обрађен у одељку који се бави превенцијом удеса, реаговањем на удес, изградом неопходних докумената итд); затим је извршена значајна допуна чланова који се односе на формирање локалног фонда за заштиту животне средине; уведен је нови појам „подручја посебне намене“, а такође је чланом 87. дефинисано на који начин локалне самоуправе могу прописати накнаду за заштиту и унапређење животне средине. Тако су усвојене две уредбе: Уредба о критеријумима за утврђивање накнаде за заштиту и унапређење животне средине и највишег износа накнаде, као и Уредба о одређивању активности чије обављање утиче на животну средину.

Значајно су повећани износи најнижих казни за прекршаје и привредне преступе (10 пута) тако да је најнижа казна за прекршај 500 000 динара за правно лице, док је за привредни

преступ 1 500 000 динара за правно лице. У посебном делу овог Водича ће бити обрађен део који се односи на казне. Низом измена су такође допуњена овлашћења инспектора. Такође је уведена измена која се односи на досадашње вођење Интегралног катастра загађивача. Уводи се вођење Регистра извора загађивања животне средине: „Регистар извора загађивања животне средине јесте скуп систематизованих података и информација о врстама, количинама, начину и месту уношења, испуштања или одлагања загађујућих материја у гасовитом, течном и чврстом агрегатном стању или испуштања енергије (буке, вибрација, топлоте, јонизујућег и нејонизујућег зрачења) из тачкастих, линијских и површинских извора загађивања у животну средину“.

Регистри извора загађивања животне средине

Члан 75.

Ради праћења квалитативних и квантитативних промена у животној средини и предузимања мера заштите у животној средини воде се национални и локални регистри извора загађивања животне средине у складу са овим Законом.

Национални регистар извора загађивања животне средине води Агенција за заштиту животне средине.

Локални регистар извора загађивања животне средине води надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Министар по прибављеном мишљењу министра надлежног за послове водопривреде и рударства и енергетике, прописује методологију за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологију за врсте, начине и рокове прикупљања података.

Загађивач је дужан да о свом трошку доставља прописане податке на начин и у роковима утврђеним у складу са законом.

Дошло је и до допуне у „Значењу израза“:

Значење израза

Члан 3.

Поједини изрази употребљени у овом Закону имају следеће значење:

- 1) животна средина јесте скуп природних и створених вредности чији комплексни међусобни односи чине окружење, односно простор и услове за живот;
- 2) квалитет животне средине јесте стање животне средине које се исказује физичким, хемијским, биолошким, естетским и другим индикаторима;
- 3) природне вредности јесу природна богатства која чине: ваздух, вода, земљиште, шуме, геолошки ресурси, биљни и животињски свет;
- 4) заштићено природно добро јесте очувани део природе посебних вредности и одлика (геодиверзитета, биодиверзитета, предела, пејзажа и др.), који има трајни еколошки, научни, културни, образовни, здравствено-рекреативни, туристички и други значај, због чега као добро од општег интереса ужива посебну заштиту;
- 5) јавно природно добро јесте уређени или неуређени део природног богатства, односно ваздуха, водних добара, приобаља, подземних добара, шумских добара, предела или простора, једнако доступан свима;
- 6) геодиверзитет (геолошка разноврсност) јесте присуство или распрострањеност разноврсних елемената и облика геолошке грађе, геолошких структура и процеса, геохронолошких јединица, стена и минерала различитог састава и начина постанка и разноврсних палеоекосистема мењаних у простору под утицајима унутрашњих и спољашњих геодинамичких чинилаца током геолошког времена;
- 7) биодиверзитет (биолошка разноврсност) јесте разноврсност организама у оквиру врсте, међу врстама и међу екосистемима и обухвата укупну разноврсност гена, врста и екосистема на локалном, националном, регионалном и глобалном нивоу;

- 8) регистар извора загађивања животне средине јесте скуп систематизованих података и информација о врстама, количинама, начину и месту уношења, испуштања или одлагања загађујућих материја у гасовитом, течном и чврстом агрегатном стању или испуштања енергије (буке, вибрација, топлоте, јонизујућег и нејонизујућег зрачења) из тачкастих, линијских и површинских извора загађивања у животну средину;
- 9) активност која утиче на животну средину (у даљем тексту: активност) јесте сваки захват (стални или привремени) којим се мењају и/или могу променити стања и услови у животној средини, а односи се на: коришћење ресурса и природних добара; процесе производње и промета; дистрибуцију и употребу материјала; испуштање (емисију) загађујућих материја у воду, ваздух или земљиште; управљање отпадом и отпадним водама, хемикалијама и штетним материјама; буку и вибрације; јонизујуће и нејонизујуће зрачење; удесе;
- 10) постројење јесте стационарна техничка јединица у којој се изводи једна или више активности које су утврђене посебним прописом и за чији рад се издаје дозвола, као и свака друга активност код које постоји техничка повезаност са активностима које се изводе на том месту и која може произвести емисије и загађења;
- 11) загађивање животне средине јесте уношење загађујућих материја или енергије у животну средину, изазвано људском делатношћу или природним процесима које има или може имати штетне последице на квалитет животне средине и здравље људи;
- 12) капацитет животне средине јесте способност животне средине да прихвати одређену количину загађујућих материја по јединици времена и простора тако да не наступи неповратна штета у животној средини;
- 13) угрожена животна средина јесте одређени део простора где загађење или ризик од загађења превазилази капацитет животне средине;
- 14) загађивач јесте правно или физичко лице које својом активношћу или неактивношћу загађује животну средину;
- 15) загађујуће материје јесу материје чије испуштање у животну средину утиче или може утицати на њен природни састав, особине и интегритет;
- 16) оптерећење животне средине јесте појединачни или збирни утицај активности на животну средину које се може изразити као укупно (више сродних компоненти), заједничко (више различитих компоненти), дозвољено (у оквиру граничних вредности) и прекомерно (преко дозвољених граничних вредности) оптерећење;
- 17) деградација животне средине јесте процес нарушавања квалитета животне средине који настаје природном или људском активношћу или је последица непредузимања мера ради отклањања узрока нарушавања квалитета или штете по животну средину, природне или радом створене вредности;
- 18) емисија јесте испуштање и истицање загађујућих материја у гасовитом, течном и чврстом агрегатном стању или емисије енергије из извора загађивања у животну средину;
- 19) ниво загађујуће материје јесте концентрација загађујуће материје у животној средини, којом се изражава квалитет животне средине у одређеном времену и простору;
- 20) отпад јесте сваки предмет или супстанца, категорисан према утврђеној класификацији отпада са којим власник поступа или има обавезу да поступа, односно управља;
- 21) опасне материје јесу хемикалије и друге материје које имају штетне и опасне карактеристике;
- 22) најбоље доступне технике представљају најефективније и најнапредније фазе у развоју одређених активности и начин њиховог обављања који омогућава погоднију примену одређених техника за задовољавање граничних вредности емисија које су пројектоване тако да спрече или где то није изводљиво, смање емисије и утицај на животну средину у целини;
- 23) ризик јесте одређени ниво вероватноће да нека активност, директно или индиректно, изазове опасност по животну средину, живот и здравље људи;
- 24) удес јесте изненадни и неконтролисани догађај који настаје ослобађањем, изливањем или расипањем опасних материја, обављањем активности при производњи, употреби, преради,

- складиштењу, одлагању или дуготрајном неадекватном чувању (у даљем тексту: хемијски удес);
- 25) санација, односно ремедијација јесте процес предузимања мера за заустављање загађења и даље деградације животне средине до нивоа који је безбедан за будуће коришћење локације укључујући уређење простора, ревитализацију и рекултивацију;
 - 26) јавност јесте једно или више физичких или правних лица, њихова удружења, организације или групе;
 - 27) извори загађивања животне средине јесу локацијски одређени и просторно ограничени тачкасти, линијски и површински извори загађујућих материја и енергије у животну средину;
 - 28) заинтересована јавност јесте јавност на коју утиче или на коју може утицати доношење одлуке надлежног органа или која има интереса у томе, укључујући и удружења грађана и друштвене организације које се баве заштитом животне средине и које су евидентирани код надлежног органа;
 - 29) надлежни орган јесте орган одговоран за спровођење обавеза у оквиру овлашћења утврђених овим законом, и то:
 - министарство надлежно за послове животне средине
 - покрајински орган надлежан за послове животне средине
 - надлежни орган јединице локалне самоуправе;
 - 30) оператер јесте свако физичко или правно лице које, у складу са прописима, управља постројењем, односно комплексом или га контролише или је овлашћен за доношење економских одлука у области техничког функционисања постројења;
 - 31) севесо постројење, односно постројење у којем се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна опасна материја у једнаким или већим количинама од прописаних (у даљем тексту: севесо постројење) јесте техничка јединица унутар комплекса где се опасне материје производе, користе, складиште или се њима рукује. Постројење укључује сву опрему, зграде, цевоводе, машине, алате, интерне колосеке и депое, докове, истоварна пристаништа за постројења, пристане, складишта или сличне грађевине, на води или копну, а које су нужне за функционисање постројења;
 - 32) комплекс подразумева просторну целину под контролом оператера, где су опасне материје присутне у једном или више постројења, укључујући појединачну или заједничку инфраструктуру, односно појединачне или заједничке активности;
 - 33) захтеви у погледу квалитета животне средине јесу скуп услова и захтева који морају бити испуњени у одређено време и на одређеном простору или у појединим медијумима животне средине, у складу са посебним прописима.

Истичемо да је чланом 16. предвиђено да министар пропише методологију за израду пројеката санације и рекултивације.

Санација и ремедијација

Члан 16.

Правно и физичко лице које деградира животну средину дужно је да изврши ремедијацију или на други начин санира деградирану животну средину, у складу са пројектима санације и ремедијације.

На пројекте из става 1. овог члана Министарство даје сагласност.

Министар надлежан за послове животне средине (у даљем тексту: министар) прописује методологију за израду пројеката санације и ремедијације, осим за пројекте експлоатације минералних сировина који су уређени посебним прописима.

Такође наглашавамо дефинисање „статуса угрожене животне средине и за утврђивање приоритета за санацију и ремедијацију“:

Статус угрожене животне средине

Члан 43.

Влада утврђује критеријуме за одређивање статуса угрожене животне средине и за утврђивање приоритета за санацију и ремедијацију.

На основу критеријума из става 1. овог члана, статус угрожене животне средине и приоритете за санацију и ремедијацију за подручје од значаја за Републику Србију одређује Министарство, уз прибављено мишљење других надлежних органа, а за подручје од локалног значаја одређује јединица локалне самоуправе.

Јединица локалне самоуправе је дужна да прибави претходну сагласност Министарства на предлог акта којим се одређује статус угрожене животне средине и приоритети за санацију и ремедијацију за подручја од локалног значаја, а за подручја од локалног значаја на територији Аутономне покрајине, сагласност надлежног органа Аутономне покрајине.

Враћамо се на чланове који се односе на попуњавање фондова за заштиту животне средине и формирањ фонддова на локалном нивоу:

Члан 85.

Загађивач је дужан да плаћа накнаду за загађивање животне средине.

Критеријуми за одређивање накнаде из става 1. овог члана су:

- 1) врста, количина или особине емисија из појединог извора;
- 2) врста, количина или особине емисија произведеног или одложеног отпада;
- 3) садржај материја штетних по животну средину у сировини, полупроизводу и производу.

Обвезник плаћања накнаде из става 1. овог члана (у даљем тексту: обвезник) је свако лице које узрокује загађење животне средине емисијама, односно отпадом или производи, користи или ставља у промет сировине, полупроизводе или производе који садрже материје штетне по животну средину.

Влада ближе одређује врсту загађивања, критеријуме за обрачун накнаде и обвезнике, висину и начин обрачунавања и плаћања накнаде.

Средства остварена од накнаде из става 1. овог члана у висини од 40% приход су буџета Републике, а у висини од 60% приход су буџета јединице локалне самоуправе.

Средства из става 5. овог члана користе се наменски за заштиту и унапређивање животне средине према програмима, односно акционим и санационим плановима који се доносе у складу са овим Законом и посебним законима.

Подручја од посебног интереса

Члан 85а

На предлог министарства надлежног за питања животне средине, Влада утврђује подручја од посебног државног интереса у области заштите животне средине.

Влада прописује критеријуме за утврђивање подручја од посебног државног интереса из става 1.

Висину и начин плаћања накнаде за загађивање животне средине у подручјима из става 1. овог члана утврђује Влада.

Средства остварена од накнаде из става 3. овог члана у висини 80% приход су буџета Републике Србије, а у висини 20% приход су јединице локалне самоуправе и користе се наменски за заштиту и унапређивање животне средине у складу са програмима, односно

акционим и санационим плановима који се доносе у складу са овим Законом и посебним законима.

Накнада за заштиту и унапређивање животне средине

Члан 87.

Јединица локалне самоуправе може, из оквира својих права и дужности, прописати накнаду за заштиту и унапређивање животне средине.

Накнаду из става 1. овог члана својим актом прописује скупштина јединице локалне самоуправе.

Накнада из става 1. овог члана прописује се по основу:

- 1) коришћења стамбених и пословних зграда, станова и пословних просторија за становање, односно обављање пословне делатности, као и за коришћење земљишта за обављање редовне делатности (у даљем тексту: непокретност),
- 2) обављања одређених активности које утичу на животну средину, а које одређује Влада;
- 3) транспорта нафте и нафтних деривата, као и сировина, производа и полупроизвода хемијских и других опасних материја из индустрије или за индустрију на територији јединице локалне самоуправе са статусом угрожене животне средине на подручју од значаја за Републику Србију.

Обвезници плаћања накнаде по основу из става 3. тачка 1. овог члана су имаоци права својине на непокретности, односно закупци ако се непокретности користе по основу права закупа, а висина накнаде се одређује према површини непокретности и плаћа се месечно до износа који не може бити већи од износа прописаног у складу са овим Законом.

Обвезници плаћања накнаде по основу из става 3. тачка 2. овог члана су правна лица и предузетници, који обављају одређене активности.

Обвезници плаћања накнаде из става 3. тачка 3. овог члана су власници теретних возила, односно правна и физичка лица која обављају транспорт нафте и нафтних деривата, као и сировина, производа и полупроизвода хемијских и других опасних материја из индустрије или за индустрију на територији јединице локалне самоуправе са статусом угрожене животне средине на подручју од значаја за Републику Србију.

Влада ближе прописује критеријуме за утврђивање накнаде из става 1. овог члана, као и највиши износ те накнаде.

Јединица локалне самоуправе актом из става 2. овог члана утврђује висину, рокове, обвезнике, начин плаћања накнаде и олакшице за одређене категорије обвезника плаћања, а у складу са утврђеним критеријумима из става 7. овог члана.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе је дужан да прибави мишљење Министарства на предлог акта из става 2. овог члана.

Средства остварена од накнаде из става 1. овог члана користе се, преко буџетског фонда, наменски за заштиту и унапређење животне средине према усвојеним програмима коришћења средстава буџетског фонда, односно локалним акционим и санационим плановима, у складу са стратешким документима који се доносе на основу овог закона и посебних закона.

Јединица локалне самоуправе не може прописивати накнаде које су прописане на основу чл. 84, 85. и 85а овог Закона.

Такође наглашавамо надлежности Републичког фонда за заштиту животне средине кроз посебно поглавље јер је усвојен Закон о фонду за заштиту животне средине.

Формирање локалних фондова је регулисано:

Фондови покрајине и локалне самоуправе

Члан 100.

Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе у обавези су да отворе буџетски фонд у складу са законом којим се уређује буџетски систем.

Накнаде остварене по основу чл. 85. и 85а и 87. овог Закона приход су буџетског фонда из става 1. овог члана.

Средства буџетског фонда користе се наменски, за финансирање акционих и санационих планова у складу са Националним програмом, односно за финансирање програма и планова Аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе из члана 68. овог Закона.

Средства буџетског фонда користе се на основу утврђеног програма коришћења средстава буџетског фонда који доноси надлежни орган Аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе.

Надлежни орган јединице локалне самоуправе дужан је да прибави сагласност Министарства на предлог програма коришћења средстава буџетског фонда из става 1. овог члана.

Извештај о коришћењу средстава остварених по основу накнаде из чл. 85, 85а и 87. овог Закона, Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, достављају Министарству најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину, односно на захтев Министарства.

ЗАШТИТА ОД ХЕМИЈСКОГ УДЕСА

Закон о заштити животне средине је у примени од децембра 2004. године („Сл.гл. РС“, бр. 135/04), али за адекватно спровођење одредаба овог закона које су уређивале поступање са опасним материјама биле су неопходне одговарајуће измене и допуне.

Значајан део измена Закона о изменама и допунама Закона о заштити животне средине („Сл.гл. РС“, бр. 36/09) обухвата поглавље „Заштита од хемијског удеса“ (од члана 58. до члана 61в). Усвајањем наведеног Закона у потпуности су имплементиране одредбе Севесо II директиве, тј. директиве ЕУ која се бави заштитом од великих хемијских удеса.

На основу наведених одредби Закона, усвојена су три подзаконска акта и то:

- Правилник о садржини обавештења о новом севесо постројењу односно комплексу, постојећем севесо постројењу, односно комплексу и о трајном престанку рада севесо постројења, односно комплекса
- Правилник о садржини и методологији израде Политике превенције удеса, Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса
- Правилник о листи опасних материја и њиховим количинама на основу којих се одређује обавеза израде Политике превенције удеса, Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса

Удес јесте изненадни и неконтролисани догађај који настаје ослобађањем, изливањем или расипањем опасних материја, обављањем активности при производњи, употреби, преради, складиштењу, одлагању или дуготрајном неадекватном чувању. Не обухвата: војна постројења, нуклеарне удесе, транспорт опасних материја у друмском, железничком, водном, ваздушном и морском саобраћају, транспорт цевоводима, укључујући и пумпне станице, удесе при истраживању и експлоатацији минералних сировина, оштећења брана.

Наведеним изменама закона уведен је нови термин „севесо постројење“. Севесо постројење, односно постројење у којем се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна опасна материја у једнаким или већим количинама од прописаних, јесте техничка јединица унутар комплекса где се опасне материје производе, користе, складиште или се њима рукује. Постројење укључује сву опрему, зграде, цевоводе, машине, алате, интерне колосеке и депое, докове, истоварна пристаништа за постројења, пристане, складишта или сличне грађевине, на води или копну, а које су нужне за функционисање постројења.

Ове одредбе закона неће се примењивати на: војна постројења; удесе изазване јонизујућим зрачењем; транспорт опасних материја у друмском, железничком, водном, ваздушном и морском саобраћају, односно транспорт изван комплекса, укључујући утовар и истовар односно транспорт од и до других превозних средстава на доковима, пристаништима или ранжирним станицама; транспорт опасних материја цевоводима укључујући и пумпне станице, а изван севесо постројења, односно комплекса; удесе при истраживању и експлоатацији минералних сировина, осим ако се сировине хемијски и термички прерађују или складиште, а садрже опасне материје у прописаним количинама; локације депонија отпадних материја, изузев активних отпадних јаловишта укључујући вештачка језера, насипе и бране, које садрже опасне материје, а нарочито које потичу од хемијске и термичке обраде минерала.

Како одређујемо да ли је неко постројење севесо постројење?

Правилником о листи опасних материја и њиховим количинама на основу којих се одређује обавеза израде Политике превенције удеса, Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса прописује се листа опасних материја и њихове количине и критеријуми за одређивање врсте докумената које израђује оператер севесо постројења, односно комплекса у коме се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна једна или више опасних материја.

Критеријуми за израду докумената Политика превенције удеса или Извештај о безбедности и План заштите од удеса одређују се на основу количина из Листе опасних материја и њихових количина и Листе својстава и класа опасних материја и њихових количина.

У Листи опасних материја и њихових количина дате су одређене именоване материје са граничним количинама израженим у тонама (табела 1 у наведеном Правилнику):

Извод из Табеле 1 (наведене су само неке од опасних материја из листе):

ОПАСНЕ МАТЕРИЈЕ [CAS БРОЈ]	ГРАНИЧНЕ КОЛИЧИНЕ У ТОНАМА	
	Колона 1	Колона 2
Амонијум-нитрат [6484-52-2]	10	50
Калијум-нитрат [(7757-79-1)]	1 250	5 000
Бром [7726-95-6]	20	100
Хлор [7782-50-5]	10	25
...		

У Листи својстава и класа опасних материја и њихових количина наведене су одређене особине опасности опасне материје са такође граничним количинама израженим у тонама (табела 2 у наведеном Правилнику):

Извод из Табеле 2 (наведене су само неке од особина из листе):

СВОЈСТВА И КЛАСЕ ОПАСНОСТИ	ГРАНИЧНЕ КОЛИЧИНЕ У ТОНАМА	
	Колона 1	Колона 2
ВЕОМА ТОКСИЧНО	5	20
ТОКСИЧНО	50	200
ОКСИДУЈУЋЕ	50	200
ЗАПАЉИВО	5 000	50 000
ЛАКО ЗАПАЉИВО	50	200
...		

Ако оператер на својој локацији има једну или више опасних материја наведених у Листи опасних материја и њихових количина (табела 1), у количинама већим или једнаким од количине наведене у колони 1, а мање од количине наведене у колони 2 (при том рачунајући максималну збирну количину опасне материје која се у једном моменту може наћи на локацији: у складишту, производњи, инсталацијама...) или, пак, ако на локацији има опасне материје са својствима класификованим у Табели 2 у количинама једнаким или већим од количина наведених у колони 1, а мање од количине наведене у колони 2, онда он припада севесо постројењу **нижег** реда.

Ако оператер на својој локацији има опасне материје у количинама већим или једнаким са количинама наведеним у колони 2. табеле 1, односно табеле 2, онда он припада севесо постројењу **вишег** реда.

Тачан поступак израчунавања укупних количина опасних материја на основу којих се одређују обавезе оператера, дефинисан је формулама датим у Правилнику о листи опасних материја и њиховим количинама на основу којих се одређује обавеза израде Политике превенције удеса, Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса.

У зависности да ли оператер припада групи севесо постројења нижег или вишег реда, произилазе и његове одговарајуће обавезе и израда докумената.

Севесо постројење нижег реда

Севесо постројења нижег реда у обавези су да израде документ Политика превенције удеса и да Министарству, пре израде Политике превенције удеса, доставе обавештење.

Обавештење се доставља о:

- 1) новом севесо постројењу, односно комплексу најмање три месеца пре почетка рада;
- 2) постојећем севесо постројењу, односно комплексу најкасније шест месеци од дана ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о заштити животне средине;
- 3) постојећем севесо постројењу, односно комплексу чије су активности биле такве да су опасне материје биле присутне у количинама мањим од прописаних у случају повећања количина опасних материја до количина прописаних у члану 58. Закона о заштити животне средине, најкасније три месеца од дана промене;
- 4) о трајном престанку рада севесо постројења, односно комплекса, као и у случају модификације севесо постројења, односно комплекса односно свакој промени која може утицати на могућност настанка хемијског удеса.

Образац наведеног Обавештења, дат је у прилогу Правилника о садржини обавештења о новом севесо постројењу односно комплексу, постојећем севесо постројењу, односно комплексу и о трајном престанку рада севесо постројења, односно комплекса.

Политика превенције удеса је документ у писаном облику који по обиму и садржини треба да буде пропорционалан опасностима од удеса на основу којих оператер постројења може обезбедити висок степен заштите људи и животне средине од хемијског удеса.

Политика превенције удеса треба да садржи Изјаву о циљевима и принципима деловања оператера постројења ради управљања ризиком од хемијског удеса и Опис спровођења тих циљева и принципа;

Изјава садржи:

- информације о статусу постројења са становишта управљања ризиком од хемијског удеса;
- циљеве и принципе спречавања хемијских удеса и смањивања штете на људе и животну средину;
- информације о активностима и мерама за реализацију дефинисаних циљева и рада у складу са дефинисаним принципима;
- обавезу да ће оператер са организацијом рада, системом вођења и управљања, као и финансијским средствима осигурати достизање циљева у пракси, а тиме и висок степен заштите од хемијског удеса.

Оператер севесо постројења нижег реда, у обавези је да кроз различита документа, процедуре, упутства, дефинише начин спровођења циљева дефинисаних у Изјави. Она треба да садржи: опште податке о оператеру постројења, руководиоцима постројења и лицима која су задужена за спровођење политике превенције удеса; организациону структуру; податке и информације о севесо постројењу, комплексу и околини; попис опасних материја са физичко-хемијским, токсиколошким и еко-токсиколошким особинама; идентификацију свих критичних тачака у постројењу у односу на могући хемијски удес; описе могућих удеса у редовним и ванредним условима рада постројења; идентификацију повредивих објеката и добара на удаљености од 1000 м од границе локације; процену могућег нивоа удеса; доказ о поседовању одговарајућег упутства за рад и одржавање постројења; мере превенције; план реаговања у случају удеса; извештавање о хемијском удесу; преглед и ревизија докумената.

Неопходан садржај Политике превенције удеса биће прописан Правилником о садржини и методологији израде Политике превенције удеса, Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса.

Оператер постројења је дужан да документ Политика превенције удеса да на увид надлежном органу при инспекцијској контроли.

Севесо постројење вишег реда

Оператер севесо постројења вишег реда дужан је да изради и достави Министарству Извештај о безбедности и План заштите од удеса:

- 1) за ново севесо постројење, односно комплекс најмање три месеца пре почетка рада;
- 2) за постојеће севесо постројење, односно комплекс најкасније у року од осамнаест месеци од дана ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о заштити животне средине;
- 3) за постојеће севесо постројење, односно комплекс чије су активности биле такве да су опасне материје биле присутне у количинама мањим од прописаних, у случају повећања количина опасних материја до количина прописаних у члану 58. Закона о заштити животне средине, најкасније шест месеци од дана промене.

Извештај о безбедности и План заштите од удеса, за сва севесо постројења на територији Републике Србије, оператер доставља Министарству животне средине и просторног планирања на сагласност.

Приликом подношења захтева за давање сагласности на Извештај о безбедности и План заштите од удеса, доставља се и доказ у уплаћеној административној такси.

Оператер је дужан да Извештај о безбедности периодично прегледа и по потреби ажурира на сваких пет година, а План заштите од удеса, најмање сваке три године.

У случају модификације процеса рада, промене природе или количине опасне материје или других промена, које могу утицати на опасност од настанка хемијског удеса, оператер мора одмах да изврши промене у Извештају о безбедности и Плану заштите од удеса и достави их Министарству, а у случају да се измене односе на модификацију постројења или складишта, пре спровођења тих модификација.

Оператер севесо постројења вишег реда, дужан је да обезбеди да се информација о безбедносним мерама и поступцима у случају хемијског удеса из Плана заштите од удеса достави свим правним лицима и јавним установама (школе, болнице и др.), као и физичким лицима, која могу бити захваћена последицама хемијског удеса. Такође, и ова информација обавезно се ажурира сваке три године, и као таква мора бити доступна јавности.

Период између два редовна достављања информација јавности не сме бити дужи од пет година.

Оператер је дужан да обезбеди да Извештај о безбедности и списак опасних материја које су присутне у севесо постројењу, односно комплексу буде доступан јавности.

Надлежни орган, у поступку издавања сагласности на Извештај о безбедности и на План заштите од хемијског удеса, обезбеђује јавни увид, организује презентацију и спроводи јавну расправу о Извештају о безбедности. Оператер учествује у презентацији и јавној расправи.

Обавештавање о удесу

Уколико се деси хемијски удес на локацији севесо постројења, оператер севесо постројења је дужан да одмах о хемијском удесу обавести Министарство, јединицу локалне самоуправе и органе надлежне за поступање у ванредним ситуацијама у складу са прописима којима се уређује заштита и спасавање, и то о: околностима везаним за хемијски удес, присутним опасним материјама, расположивим подацима за процену последица хемијског удеса за људе и животну средину и о предузетим хитним мерама.

Такође, оператер севесо постројења код кога се десио удес, дужан је да обавести надлежне органе о накнадно прикупљеним подацима који утичу на раније утврђене чињенице и закључке, као и да спроведе хитне, средњорочне и дугорочне мере отклањања последица хемијског удеса и да, након извршене анализе свих аспеката хемијског удеса, дâ препоруке за будуће превентивне мере.

Надзор и контролу над спровођењем одредаба Закона о заштити животне средине којима се уређује Заштита од хемијског удеса (севесо постројења) врши Министарство животне средине и просторног планирања, преко републичких инспектора за заштиту животне средине.

Оператери који нису Севесо постројење али који имају опасне материје

Заштита од хемијског удеса код оператера који на својој локацији имају значајне количине опасних материја, али који нису севесо постројења, уређена је новоусвојеним Законом о ванредним ситуацијама (децембар 2009) и његовим подзаконским актима и налази се у надлежности Министарства унутрашњих послова.

Планови заштите од хемијског удеса локалне самоуправе

Локална самоуправа је у обавези да, на основу Плана заштите од удеса оператера који се налазе на територији те локалне самоуправе, изради План заштите од удеса локалне самоуправе (Екстерни план заштите од удеса). Садржај и методологија израде екстерних планова уређена је Законом о ванредним ситуацијама и налази се у надлежности Сектора за ванредне ситуације, Министарства унутрашњих послова.

ИНТЕГРАЛНИ КАТАСТАР ЗАГАЂИВАЧА

Правилником о методологији за израду интегралног катастра загађивача („Сл.гл. РС“, бр. 94/2007) прописане су обавезе правних и физичких лица која својом активношћу загађују животну средину. Правно или физичко лице дужно је да доставља Агенцији за заштиту животне средине податке за Интегрални катастар загађивача најкасније до 31. марта текуће године за предходну годину.

Шта садржи интегрални катастар загађивача ?

Интегрални катастар загађивача садржи податке о изворима, врстама, количинама, начину и месту испуштања загађујућих материја у ваздух и воде, као и о количинама, врсти, саставу и начину третмана и одлагања отпада.

Које су законске обавезе предузећа?

Предузећа морају редовно пратити количине емитованих загађујућих материја у ваздух и воде из својих постројења, као и количине генерисаног отпада.

Правилник о методологији за израду интегралног катастра загађивача садржи списак делатности и минималне граничне вредности за извештавање.

Предузећа у првом кораку проверавају да ли се њихова делатност налази на списку делатности одређених у Прилогу број 1. Правилника које подлежу изради извештаја.

Следећи корак је поређење инсталисаног капацитета предузећа са граничним вредностима капацитета одређених у прилогу број 1, колона 3. у Правилнику, као и поређење броја запослених, са циљем да се провери да ли је потребно израдити извештај, који се доставља Агенцији за заштиту животне средине.

Такође, поменути Правилник садржи неопходне обрасце за извештавање.

Предузећа достављају податке за Катастар као комплет образаца у папирној форми укоричен у јединствен документ, прописно потписан и оверен од стране одговорног лица. Сваки образац посебно треба да буде потписан и оверен од стране одговорног за поједине погоне.

Предузећа достављају податке за Катастар и електронски на и-мејл адресу Агенције за заштиту животне средине или на компакт диску, без потписа и овере.

Сва детаљнија објашњења потражите у наведеном пропису или се обратите надлежном инспектору за заштиту животне средине или Агенцији за заштиту животне средине. На сајту Агенције за заштиту животне средине (www.sepa.sr.gov.yu), налазе се текст Правилника о методологији за израду интегралног катастра загађивача, као и Обрасци за попуњавање.

У Закону о изменама и допунама Закона о заштити животне средине („Сл.гл. РС“, бр. 36/2009) замењује се назив Интегрални катастар загађивача речима - Национални регистар извора загађивања животне средине. Локални регистар извора загађивања животне средине води надлежни орган јединице локалне самоуправе. Министар по прибављеном мишљењу министра надлежног за послове водопривреде и рударства и енергетике, прописује методологију за израду националног и локалног регистара извора загађивања, као и методологију за врсте, начин и рокове прикупљања података. У току је израда одговарајућих подзаконских аката.

ЗАКОН О ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Предмет процене утицаја на животну средину су пројекти који се планирају и изводе у простору, промене технологије, реконструкције, проширење капацитета, престанак рада и уклањање пројеката који могу имати значајан утицај на животну средину. Предмет процене утицаја су и пројекти који су реализовани без израде студије о процени утицаја, а немају одобрење за изградњу или се користе без употребне дозволе.

Процена утицаја врши се за пројекте из области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водопривреде, управљања отпадом и комуналних делатности, као и за пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра који су дефинисани Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл.гл. РС“, бр. 114/08).

Пројекти могу бити предмет процене утицаја ако је њихово извођење, односно употреба у складу са прописима којим се уређује планирање и изградња.

Носилац пројекта за који је обавезна процена утицаја и пројекта за који је утврђена потреба процене утицаја, не може приступити реализацији, односно изградњи и извођењу пројекта без сагласности надлежног органа на студију о процени утицаја.

Захтев о потреби процене утицаја подноси се на прописаном обрасцу и садржи следеће податке:

- податке о носиоцу пројекта
- опис локације
- опис карактеристика пројекта
- приказ главних алтернатива које су разматране
- опис чинилаца животне средине
- опис могућих значајних штетних утицаја пројекта на животну средину
- опис мера предвиђених у циљу спречавања, смањења и отклањања значајних штетних утицаја

Уз захтев о потреби процене утицаја прилаже се и одговарајућа документација.

Носилац пројекта подноси захтев за давање сагласности на студију о процени утицаја и подноси:

- Најмање три примерка студије у писаном и један у електронском облику
- Одлуку надлежног органа о обиму и садржају студије о процени утицаја

Студија о процени утицаја и сагласност на студију о процени утицаја, односно одлука да није потребна процена утицаја на животну средину, саставни су део документације која се прилаже уз захтев за издавање одобрења за изградњу или уз пријаву почетка извођења пројекта.

Припадајући подзаконски акти донети на основу Закон о процени утицаја на животну средину („Сл.гл. РС“, бр. 135/04) остају у примени и то:

- Правилник о садржини студије о процени утицаја на животну средину („Сл.гл. РС“, бр. 69/2005)
- Правилник о садржини захтева о потреби процене утицаја и садржини захтева за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину („Сл.гл. РС“, бр. 69/05)
- Правилник о раду техничке комисије за оцену студије о процени утицаја на животну средину („Сл.гл. РС“, бр. 69/05).
- Правилник о поступку јавног увида, презентацији и јавној расправи о студији о процени утицаја на животну средину („Сл.гл. РС“, бр. 69/2005).

ЗАКОН О ИНТЕГРИСАНОМ СПРЕЧАВАЊУ И КОНТРОЛИ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине је у примени од децембра 2004. године („Сл.гл. РС“, бр. 135/04) и представља имплементацију ИРРС директиве. Донета су и следећа подзаконска акта:

- Уредба о врстама активности и постројења за које се издаје интегрисана дозвола („Сл.гл. РС“, бр. 84/05)
- Уредба о садржини програма мера прилагођавања рада постојећег постројења или активности прописаним условима („Сл.гл. РС“, бр. 84/05)
- Уредба о критеријумима за одређивање најбољих доступних техника, за примену стандарда квалитета, као и за одређивање граничних вредности емисија у интегрисаној дозволи („Сл.гл. РС“, бр. 84/05)
- Правилник о садржини и начину вођења регистра издатих интегрисаних дозвола („Сл.гл. РС“, бр.69/05)
- Правилник о садржини и изгледу интегрисане дозволе („Сл.гл. РС“, бр. 30/06)
- Правилник о садржини, изгледу и начину попуњавања захтева за издавање интегрисане дозволе („Сл.гл. РС“, бр. 30/06)
- Уредба о утврђивању програма динамике подношења захтева за издавање интегрисане дозволе („Сл.гл. РС“, бр. 108/2008)

Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине се уређују услови и поступак издавања интегрисане дозволе за постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине. Циљ овог закона је да:

- смањи или минимализује емисије у све медије животне средине
- успостави висок ниво заштите животне средине
- минимализује потрошњу сировине и енергије као и
- поједностави и ојача улогу контролних органа власти

Укључење јавности је обезбеђено у свим фазама процеса, што представља примену Архуске конвенције.

Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине се примењује одмах, за нова постројења, док је за постојећа постројења рок прилагођавања до 2015. године, а према Уредби о утврђивању програма динамике подношења захтева за издавање интегрисане дозволе. Оператер је дужан да захтев за издавање дозволе поднесе најкасније годину дана пре рока утврђеног програмом. Оператер новог постројења аплицира за интегрисану дозволу пре добијања дозволе за употребу.

Уредбом је дефинисана Листа активности и постројења за које се издаје интегрисана дозвола. Врсте активности и постројења обухватају нова и постојећа постројења. На сајту Министарства животне средине и просторног планирања се налази Прелиминарни списак инсталација за које се издаје интегрисана дозвола (вебсајт Министарства: <http://www.ekoplan.gov.rs/index.php>, секција „Документи“, одабрати 3. „Извештаји“; линк: <http://www.ekoplan.gov.rs/src/3-Izvestaji-7-document.htm> „Прелиминарни списак постојећих ИРРС“). Списак подлеже променама и све сугестије су добродошле.

Чланом 5. Закона одређен је надлежни орган: „У зависности од тога који орган издаје одобрење за градњу одређује се ко је надлежни орган за интегрисану дозволу.“ (Овај Закон, као и Закон о процени утицаја на животну средину су веома уско повезани са Законом о планирању и изградњи, односно са чланом 133. овог Закона, у коме је наведено за које објекте министарство издаје одобрење за изградњу).

Корисна информација: Неопходно је да оператери који подлежу издавању интегрисане дозволе добро проуче наведене прописе, повремено контактирају надлежног републичког инспектора, или одговорне из Одељења за интегрисано спречавање и контролу загађивања животне средине у Министарству животне средине и просторног планирања, да прате

информације на сајту Министарства и укључе се у активности Министарства, одговарајући на позиве који ће им бити упућени. Један од важних докумената који треба анализирати и упознавати се са њим је **BREF** документ. **Овај документ даје информације о специфичном индустријском или пољопривредном сектору, техникама и процесима заступљеним у том сектору, свим постојећим емисијама у воду, ваздух и земљиште као и генерисаном отпаду у зависности од производних капацитета, техникама које се разматрају у одређивању БАТ** (адреса вебсајта која даје податке за BREF документе је www.eippcb/reference/documents).

Начела интегрисаног спречавања и контроле загађивања

Овим начелима обухваћени су: начело предострожности, начело интегрисаности и координације, начело одрживог развоја, начело хијерархије управљања отпадом, начело „загађивач плаћа” и начело јавности.

Начелом „загађивач плаћа” обезбеђује се да: загађивач мора да сноси пуне трошкове последица својих активности, односно трошкове настале угрожавањем животне средине, који укључују трошкове за угрожавање и ризик по животну средину и трошкове уклањања штете нанете животnoj средини, односно враћања локације у задовољавајуће стање животне средине после затварања постројења или престанка обављања активности.

Такође, и чланом 85. Закона о заштити животне средине је одређено да је загађивач дужан да плаћа накнаду за загађивање животне средине.

Уредбом о врстама загађивања, критеријумима за обрачун накнаде за загађивање животне средине и обвезницима, висини и начину обрачунавања и плаћања накнаде („Сл.гл.РС“, бр. 113/05) се ближе одређују врсте загађивања, критеријуми за обрачун накнаде за загађивање животне средине и обвезници, висина и начин обрачунавања и плаћања накнаде. Спровођење Уредбе је у директној надлежности Фонда за заштиту животне средине Републике Србије, који је формиран у складу са Законом о фонду за заштиту животне средине („Сл.гл.РС“, бр.72/2009) ради обезбеђивања финансијских средстава за подстицање заштите и унапређивања животне средине у Републици.

Обвезници плаћања накнаде су сва правна лица која су на списку за прибављање интегрисане дозволе и која из процеса производње емитују следеће загађујуће материје:

- SO₂ и/или NO₂ и/или прашкастих материја и
- производе, односно одлажу неопасан индустријски отпада и опасан отпад.

Појединачни извори емисије SO₂, NO₂ и прашкасте материје, у смислу ове уредбе, јесу технолошки процеси, индустријски погони, уређаји и објекти из којих се испуштају у ваздух :

- SO₂ - у количини већој од 100 кг годишње,
- NO₂ - у количини већој од 30 кг годишње,
- Прашкасте материје - у количини већој од 10 кг годишње.

Накнада за произведени или одложени отпад обрачунава се према врсти, количини и особинама отпада произведеног или одложеног отпада у периоду од годину дана, а која се одређује према реализованом капацитету производње и изражава у јединицама масе у тонама.

Веома је важно да се мерења обаве на време, како би подаци могли да се обраде и извештај достави на време Фонду, до 31. јануара текуће године.

Висине накнада из ове Уредбе се усклађују годишње са стопом раста цена на мало према подацима републичке организације надлежне за послове статистике и објављује се у Службеном гласнику Републике Србије.

Овом уредбом прецизирано је да ће се пун износ за загађење плаћати од 2015. године (почев од 2010. године накнада за загађење обрачунава се на 40% од пуног износа за количине загађујућих материја испуштених у 2009. години).

Корисна информација: Када год имате дилеме, нејасноће, обратите се надлежном републичком инспектору или начелнику Одељења инспекције за заштиту животне средине од загађивања.

Захтев за издавање дозволе

Захтев за издавање дозволе прописан је чланом 8. овог Закона и треба да садржи: податке о постројењу и његовој активности, сировинама, енергији; карактеристике локације; предложене технологије и друге технике којима се спречава или ако то није могуће смањује емисија; најбоље доступне технике – БАТ (основа за то су BREF документа) које оператер примењује ради спречавања или смањења загађења; мере којима ће се смањити настајање и уклањање отпада који настаје приликом функционисања постројења; мере за ефикасно коришћење енергије; планиране мере мониторинга емисије у животну средину; приказ главних алтернатива.

Документација која се прилаже уз захтев за издавање интегрисане дозволе дефинисана је у члану 9. Закона. Сва документација се предаје у оригиналу или овереним копијама.

Оператер прилаже: пројект за планирано односно изграђено постројења; извештај о техничком прегледу; план вршења мониторинга; резултате мерења загађујућих чинилаца животне средине или других параметара у току трајања пробног рада; план управљања отпадом (деталји за израду плана су прописани Законом о управљању отпадом); план мера за ефикасно коришћење енергије; план мера за спречавање удеса и ограничавање њихових последица; план мера за заштиту животне средине после престанка рада и затварања постројења; акт о праву коришћења природних ресурса.

Уз наведену документацију, **за нова постројења** потребно је да се приложи сагласност на Студију о процени утицаја на животну средину, а у зависности од постројења и сагласност на Извештај о безбедности и на План заштите од удеса.

Оператери **постојећих постројења** су у обавези да приложе сагласност на студију о процени утицаја затеченог стања на животну средину и Програм мера прилагођавања рада постојећег постројења.

Правилником о садржини, изгледу и начину попуњавања захтева за издавање интегрисане дозволе ближе је прописана садржина изглед и начин попуњавања захтева за издавање интегрисане дозволе. У прилогу је одштампан Образац 1 који се попуњен у два примерка доставља надлежном органу, заједно са наведеном осталом документацијом.

Уредба о садржини програма мера прилагођавања рада постојећих постројења или активности прописаним условима („Сл. гл. РС“, бр. 84/05) у члану 2. прописује да **Програм мера прилагођавања рада постојећег постројења или активности прописаним условима садржи:** опис мере, односно мера које треба да буду предузете за прилагођавање рада постројења или активности; временски распоред почетка и завршетка планираних мера; опис очекиваних резултата планираних мера; опис начина контроле планираних мера; временски распоред и годишње трошкове мера. У прилогу 1 ове уредбе је и табела која је њен саставни део и коју оператер прилаже кад аплицира за дозволу:

Табела 1: Мере

Бр.	Мере	Трошкови	Почетак мере	Завршетак мере	Резултати мере	Методe контроле

Опис мере, односно мера које треба да буду предузете за прилагођавање рада постројења или активности прописаним условима

Трошкови: Опис трошкова мере (или мера)

Почетак: Датум (месец/година) за коју је планиран почетак вршења мере

Завршетак: Датум (месец/година) за коју је планиран завршетак или извршење мере

Резултат: Опис посебних резултата који се очекују (нпр. смањење емисија)

Метод контроле: Опис начина на који се предузета мера контролише

Табела 2: Временски распоред и годишњи трошкови мера из Табеле 1

Бр.	Мере	Трошкови по годинама				

Корисна информација: Иако је овим законом прописано да се Програм мера прилагођавања рада постојећег постројења или активности прописаним условима предаје уз захтев за издавање интегрисане дозволе, препорука оператерима је да га припреме раније и да заједно са надлежним инспектором уз консултацију са Министарством изврше његову ревизију и по потреби дораду/допуну.

ЗАКОН О ЗАШТИТИ ВАЗДУХА

Законом о заштити ваздуха, објављеном у „Сл.гл. РС“, бр. 36/2009 и хармонизованим са Директивом 2008/50 о квалитету амбијенталног ваздуха и чистијег ваздуха за Европу, уређено је управљање квалитетом ваздуха, као и начин контроле и спровођења заштите и побољшања квалитета ваздуха. На основу овог закона очекује се доношење око 30 подзаконских аката, а до сада су објављена следећа:

- Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл.гл. РС“, бр. 11/2010)
- Уредба о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих супстанци („Сл.гл. РС“, бр. 22/2010)
- Правилник о садржају планова квалитета ваздуха („Сл.гл. РС“, бр. 21/2010)

Захтеви за квалитет ваздуха, по Закону о заштити ваздуха су следећи:

- постизање граничне вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху;
- оцењивања горње и доње границе нивоа загађујућих материја у ваздуху;
- одређивање границе толеранције и толерантних вредности;
- извештавање јавности о концентрацијама опасним по здравље људи;
- утврђивање критичних нивоа загађујућих материја у ваздуху;
- утврђивање циљних вредности и дугорочних циљева за смањење загађујућих материја у ваздуху.

Ради ефикасног управљања квалитетом ваздуха, на територији Републике Србије извршиће се одређивање зона и агломерација на основу оцене квалитета ваздуха. Новина је да даном ступања на снагу Закона о заштити ваздуха, аутоматски мониторинг постаје легалан. Успоставља се јединствени систем праћења и контроле нивоа загађености ваздуха и одржавање базе података о квалитету ваздуха. Прецизно су утврђене надлежности у успостављању државне и локалних мрежа, услови под којима се може вршити мониторинг, као и обавеза надлежних органа да све релативне податке о квалитету ваздуха доставе Агенцији за заштиту животне средине и ставе на увид јавности.

Оператери стационарних извора загађивања ваздуха треба да обратe пажњу на следеће:

Уколико се постројење налази на подручју у којем је утврђена трећа категорија квалитета ваздуха оператери су дужни да, на захтев органа надлежног за послове заштите животне средине израде планове за смањење емисија из стационарних извора загађења ваздуха који садржи:

- опис последица прекомерног загађивања ваздуха
- зону у којој се оператер налази
- мере за постизање побољшања квалитета ваздуха
- опис одабраних технолошких и других решења
- процену трошкова
- редослед спровођења планираних активности
- рок за спровођење планираних активности
- средства за спровођење плана
- друге податке и документацију

У изради овог плана може да помогне табела из Програма мера прилагођавања појединачних процесних постројења прописаним условима која је приказана у Закону о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине.

Остале мере које оператер треба да спроведе у циљу смањења загађивања ваздуха је да се постројење приликом пројектовања, градње и коришћења одржава тако да не испушта загађујуће материје у ваздух у количини већих од граничних вредности емисије. Уколико дође до квара уређаја којим се обезбеђује спровођење прописаних мера заштите или до поремећаја технолошког процеса због чега долази до прекорачења граничних вредности емисије, оператер

је дужан да квар или поремећај отклони или прилагоди рад новонасталој ситуацији или обустави технолошки процес како би се емисија свела у дозвољене границе у најкраћем року. У случају прекорачења граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху (раније се користио термин имисија), оператер је дужан да предузме техничко-технолошке мере или да обустави технолошки процес, како би се концентрације загађујућих материја свеле у прописане вредности.

Новина закона је да је оператер стационарног извора загађивања, код кога се у процесу обављања делатности могу емитовати гасови непријатних мириса, дужан да примењује мере које ће довести до редукције мириса иако је концентрација емитованих материја у отпадном гасу испод граничне вредности емисије.

Оператери новоизграђеног или реконструисаног стационарног извора загађивања за који није прописана обавеза издавања интегрисане дозволе или израде студије о процени утицаја на животну средину дужни су да пре пуштања у рад прибаве дозволу. Уз захтев за издавање дозволе обавеза оператера је да приложи употребну дозволу или техничку документацију за тај извор загађивања, као и стручни налаз са резултатима емисије.

Оператер сваког извора загађивања дужан је да:

- достави податке о стационарном извору загађивања и свакој његовој промени надлежном органу
- обезбеди редован мониторинг емисије и да о томе води евиденцију
- обезбеди континуална мерења емисије ако за то постоји обавеза (када је масени проток емисије за одређену загађујућу материју већи од прописаних вредности) самостално, путем аутоматских уређаја за континуално мерење
- води евиденцију о обављеним континуалним мерењима са подацима о мерним местима, резултатима и учесталости мерења и достави податке једном у три месеца у року од 15 дана од истека тромесечја, а и да достави мерења на годишњем нивоу у виду годишњег извештаја најкасније до 31. јануара текуће године за претходну календарску годину
- обезбеди контролна мерења емисије преко овлашћених организација, ако мерења емисије обавља самостално
- обезбеди прописана повремена мерења емисије, преко овлашћеног правног лица два пута годишње уколико не врши континуални мониторинг, а податке достави у року од 30 дана од дана извршеног мерења
- води евиденцију о врсти и квалитету сировина, горива и отпада у процесу спаљивања
- води евиденцију о раду уређаја за спречавање или смањење емисије загађујућих материја као и мерних уређаја за мерење емисије

Надлежност: Инспекцијски надзор врше инспектори за заштиту животне средине у оквиру делокруга утврђеног овим законом. Аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, град односно Град Београд врше надзор по одредбама овог Закона за све објекте за које издаје одобрење за градњу или употребу.

Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл.гл. РС“, бр. 11/2010) прописује:

Услове за мониторинг у које спадају: критеријуми за одређивање минималног броја мерних места и локација за узимање узорака у случају фиксних мерења и у случају када су фиксна мерења допуњена индикативним мерењима или поступцима моделовања; методологија мерења и оцењивања квалитета ваздуха, захтеви у погледу података који се користе за оцењивање квалитета ваздуха, начин обезбеђивања квалитета података за оцењивања квалитета ваздуха, обим и садржај информација о оцењивању квалитета ваздуха у складу са Законом о заштити ваздуха.

Захтеве квалитета ваздуха у које спадају: граничне вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху, горње и доње границе оцењивања нивоа загађујућих материја у ваздуху, границе толеранције и толерантне вредности, концентрације опасне по здравље људи и концентрације о којима се извештава јавност, критични нивои загађујућих материја у ваздуху, циљане вредности и (национални) дугорочни циљеви загађујућих

материја у ваздуху, рокови за постизање граничних и/или циљних вредности у случајевима када су оне прекорачене у складу са Законом о заштити ваздуха.

Ниво загађености ваздуха прати се мерењем концентрација за сумпор диоксид, азот диоксид и оксиде азота, суспендоване честице (PM₁₀ и PM_{2,5}), олово, бензен, угљен моноксид, приземни озон, арсен, кадмијум, живу, никл, бензо(а)пирен и чађ у ваздуху.

Граничне и толерантне вредности и границе толеранције прописане за сумпор диоксид, азот диоксид, суспендоване честице (PM₁₀ и PM_{2,5}), олово, бензен, угљен моноксид и чађ дате су у Прилогу X одељка Б наведене Уредбе.

Рок за достизање граничних вредности почиње да тече од 01.01.2010.

Оператер може сам да обавља мерења под условом да прибави дозволу

Министарства животне средине и просторног планирања.

Уколико је оператер у обавези да по налогу, преко овлашћеног правног лица обавља мерења концентрације неке од наведених загађујућих материја (тзв. индикативна мерења) у сврху оцењивања загађења у непосредној близини тачкастих извора (емитера), мерења треба да усагласи са захтевом да временска покривеност узимања узорача износи минимално 14% годишње како је прописано у Прилогу IX - Захтеви у погледу квалитета података за оцењивање квалитета ваздуха, наведене Уредбе.

Корисна информација: Најбоље је да се мерења правилно распореде од по 15 – 20 дана за свако годишње доба.

Употреба супстанци које оштећују озонски омотач

Оператери који обављају делатност производње, одржавање и/или поправке сакупљања, обнављања и обраде, контролу коришћења, стављања на тржиште, трајног одлагања и искључивања из употребе производа и опреме који садрже супстанце које оштећују озонски омотач дужни су да прибаве дозволу Министарства животне средине и просторног планирања. Такође морају да обезбеде обуку запослених према програму стручног усавршавања коју прописује Министарство.

Забрањена је производња супстанци које оштећују озонски омотач.

Уредбом о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, као и условима издавања дозвола за увоз и извоз тих супстанци су дефинисани рок и распоред за смањивање потрошње контролисаних супстанци до њиховог потпуног искључивања из употребе, начин и поступци издавања дозволе за увоз или извоз контролисаних супстанци.

Контролисане супстанце су супстанце које оштећују озонски омотач било да су чисте или у смеши без обзира да ли се први пут користе или су сакупљене, обрађене или обновљене осим оних које се налазе у готовом производу. Списак супстанци које оштећују озонски омотач са формулама, потенцијалом оштећења озонског омотача и тарифним ознакама дат је у Прилогу I Листа контролисаних супстанци, а смеше контролисаних супстанци дат је у Прилогу II Смеше које садрже контролисане супстанце који су одштампани уз ову Уредбу и чине њен саставни део.

Захтев за увоз и/или извоз контролисаних супстанци са прописаном документацијом подноси се Министарству на прописаном Обрасцу бр. 1, односно Обрасцу бр. 2 из Прилога IX ове Уредбе. Дозвола се издаје за сваку испоруку посебно и важи до краја квартала у којем је издата. Оператери извештавају о реализованом увозу и/или извозу за сваку контролисану супстанцу на Обрасцу бр. 6 из Прилога IX до 31. јануара текуће године за претходну годину.

За увоз и/или извоз опреме која садржи контролисане супстанце Министарство издаје мишљење у форми решења. Захтев за издавање мишљења оператер са прописаном документацијом подноси на прописаном Обрасцу бр. 5 из Прилога IX ове Уредбе.

Оператери који се баве сервисирањем и искључивањем из употребе производа и/или опреме која садржи контролисане супстанце морају да имају дозволу Министарства. Дозвола се издаје на основу поднетог захтева а прилажу се следећа документа:

- копија решења о упису у Регистар привредних субјеката;

- уверење о завршеном програму стручног оспособљавања за запослене раднике који рукују контролисаним супстанцама прибављеним од овлашћене институције;
- доказ о поседовању уређаја за прикупљање контролисаних супстанци;
- друге документе на захтев Министарства.

Ако сервисер обавља делатност обнављања и обраде контролисаних супстанци приликом сервисирања, мора да приложи доказ о поседовању уређаја за обнављање и обраду контролисаних супстанци.

Дозвола се издаје за период од три године и продужава се за наредне три године, а може се одузети ако се инспекцијским надзором утврди да нису испоштовани прописани услови.

Стационарна опрема или системи са пуњењем од три или више килограма контролисаних супстанци проверава се на испуштање контролисаних супстанци једном у 12 месеци; са пуњењем од 30 или више килограма контролисаних супстанци, проверава се на испуштање контролисаних супстанци сваких 6 месеци; са пуњењем од 300 или више килограма контролисаних супстанци проверава се на испуштање контролисаних супстанци свака 3 месеца. Уколико се приликом ових провера установи испуштање оно се мора санирати одмах, а најдуже за 14 дана. Поновна провера врши се након 30 дана од поправке.

Привредни субјекти који се баве делатношћу увоза извоза, стављања у промет контролисаних супстанци, сервисери морају да имају потврду о упису у евиденцију са додељеним евиденционим бројем, а коју води Министарство у електронском облику.

Сакупљене количине контролисаних супстанци морају се, када је то технички и економски оправдано, обновити и/или обрадити и поново користити. Контролисане супстанце и производи и/или опрема која садржи контролисане супстанце, као и уграђена опрема које се не могу обновити морају се уништити искључиво технологијама наведеним у Прилогу VIII, у складу са прописима којима се уређује управљање отпадом.

ЗАКОН О ЗАШТИТИ И ОДРЖИВОМ КОРИШЋЕЊУ РИБЉЕГ ФОНДА

Прописи из области заштите и одрживог коришћења рибљег фонда:

1. Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Сл. гл. РС”, бр. 36/09)
2. Правилник о условима, програму и начину полагања стручног испита за рибочувара и стручног испита за рибара („Сл. гл. РС”, бр. 7/10)
3. Правилник о условима и начину организовања рибочуварске службе, обрасцу рибочуварске легитимације и изгледу рибочуварске значке („Сл. гл. РС”, бр. 7/10)
4. Правилник о условима и поступку издавања и одузимања лиценце за рибочувара и начину вођења регистра издатих лиценци за рибочувара („Сл. гл. РС”, бр. 7/10)
5. Правилник о начину вођења евиденције о улову рибе, као и о изгледу и садржини јединственог обрасца евиденције улова од стране рекреативног риболовца („Сл. гл. РС”, бр. 104/09) Правилник о начину, алатима и средствима којима се обавља привредни риболов, као и о начину, алатима, опреми и средствима којима се обавља рекреативни риболов („Сл. гл. РС”, бр. 104/09)
6. Правилник о садржини обрасца дозволе за рекреативни риболов („Сл. гл. РС”, бр. 82/09)
7. Правилник о садржини обрасца годишње дозволе за привредни риболов („Сл. гл. РС”, бр. 82/09).
8. Правилник о начину обележавања граница рибарског подручја („Сл. гл. РС”, бр. 79/09)
9. Правилник о висини трошкова за издавање годишње дозволе за рекреативни риболов („Сл. гл. РС”, бр. 71/09);
10. Правилник о категоризацији риболовних вода („Сл. гл. РС”, бр. 13/10)
11. Правилник о начину одређивања и висини накнаде штете нанете рибљем фонду („Сл. гл. РС”, бр. 84/09)
12. Наредба о мерама за очување и заштиту рибљег фонда („Сл. гл. РС”, бр. 104/09)

Када говоримо о рибљем фонду, мора се имати на уму да је реч о најугроженијој групи животиња на планети. Такође, мора се примењивати начело ефикасности и одрживог коришћења обновљивих природних ресурса, адекватно планирање коришћења рибљег фонда и присутност контроле и праћења стопе риболова како не бисмо довели у опасност обновљивост рибљег фонда као природног ресурса.

Чланом 3. став 1. Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда дефинисано је да се „Ради одрживог коришћења рибљег фонда у риболовним водама установљавају рибарска подручја“.

Члан 3. став 2: „Рибарско подручје установљава министар за заштиту животне средине (у даљем тексту: министар), по предходно прибављеном мишљењу Завода за заштиту природе.“

Чланом 3. став 3. овог Закона дефинисано је да се актом из става 2. овог члана одређују границе и намена рибарског подручја у погледу врсте риболова који се на њему обавља (привредни и/или рекреативни), као и да: „Рибарско подручје на риболовној води у националном парку или другом заштићеном природном добру проглашава и користи предузеће које управља националним парком, односно управљач заштићеног природног добра, по претходно прибављеном мишљењу министра.“ Поступајући по овом члану, управљачи су у обавези да донесу акт о проглашењу рибарског подручја са тачно назначеним границама и риболовним водама унутар тих граница, да га органи управљања верификују и упуте Министарству како би добили мишљење министра.

По добијању мишљења риболовна вода на територији националног парка или другог заштићеног природног добра постаје рибарско подручје, а корисник рибарског подручја је предузеће које управља националним парком, односно управљач заштићеног природног добра и дужан је да спроводи одредбе овог Закона.

Чланом 4. истог Закона дефинисано је да рибарско подручје или део рибарског подручја уступа на коришћење министар, односно рибарско подручје које се налази на територији АП Војводине, надлежни покрајински орган.

Такође је чланом 4. став 3. прописано да се рибарско подручје уступа на коришћење јавним конкурсом на период од 10 година, а у ставу 4. истог члана је прописано да рибарско подручје које је уступљено на коришћење, корисник не може уступати другим субјектима.

У члану 5. Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда прецизирани су услови за уступање и одузимање рибарског подручја.

Овим законом дефинисано је да се рибарско подручје уступа на коришћење уз накнаду која је приход буџета Републике Србије и користи се преко Фонда за заштиту животне средине. Висина накнаде износи 15% од новчаног износа трошкова за издавање дозволе за привредни риболов и 10% од новчаног износа трошкова за издавање дозволе за рекреативни риболов (годишње, дневне и вишедневне), као и то да је корисник дужан да уплати накнаду до 10. у месецу за претходни месец.

Привредни риболов на рибарском подручју може да обавља привредно друштво или предузетник који испуњавају услове прописане овим Законом, на основу уговора са корисником рибарског подручја и дозволе за годишње дозволе за привредни риболов. Привредно друштво може обављати привредни риболов ако има два запослена лица са VII степеном стручне спреме или мастер студија биолошког, еколошког или сточарског усмерења и запослена лица која су уписана у регистар привредних рибара. Предузетник може да обавља привредни риболов ако је уписан у регистар привредних рибара. Право на упис у регистар има предузетник који је положио стручни испит. Корисник, ради очувања рибљег фонда, издаје број годишњих дозвола за привредни риболов утврђен програмом управљања рибарским подручјем (члан 34).

Чланом 33. дефинисано је да корисник одређује висину трошкова издавања годишње дозволе за привредни риболов и да су средства остварена од издавања дозволе приход корисника и користе се у складу са програмом управљања рибарским подручјем. Дозвола која се издаје предузетнику гласи на име и непреносива је. Дозвола која се издаје привредном друштву важи само за јено лице у радном односу код привредног друштва које има положен стручни испит. Годишња дозвола за привредни риболов може се одузети лицу ако престане да испуњава услове за обављање привредног риболова, ако се утврди да је дозвола издата на основу нетачних података или ако то лице обавља привредни риболов супротно одредбама овог Закона.

Рекреативни риболов може да обавља лице на основу дозволе за обављање рекреативног риболова, а лица млађа од 14 година могу обављати рекреативни риболов без дозволе у присуству лица са дозволом. Дозвола може бити годишња која важи за календарску годину, дневна и вишедневна (важи за више дана, а највише до седам дана). Корисник може издати и доплатну дозволу за рекреативни риболов, која важи уз годишњу, на деловима рибарског подручја на којима је извршена категоризација риболовне воде. Годишњу дозволу за рекреативни риболов лице купује у месту пребивалишта.

Висину трошкова издавања годишње дозволе за рекреативни риболов одређује министар, а висину трошкова издавања доплатне дозволе одређује корисник у складу са категоризацијом риболовних вода. Годишњу дозволу за рекреативни риболов је штампало Министарство, она је јединствена и важи на свим риболовним водама Републике Србије, уз чланску карту риболовне организације, осим на риболовним водама које су категоризоване, када осим годишње дозволе, риболовац мора да има и доплатну дозволу. Корисник издаје дозволу за рекреативни риболов у јединицама локалне самоуправе које се налазе на територији рибарског подручја за које корисник има уговор. Ова област дефинисана је члановима 38, 39. и 40. Закона.

Ради одрживог коришћења рибљег фонда, корисник програма управљања рибарским подручјем, посебним актом може ограничити или забранити рекреативни риболов, односно употребу појединих алата, опреме и средстава уз сагласност министра. Корисник је дужан да о наведеним забранама јавно обавести све заинтересоване за обављање рекреативног риболова (члан 42).

Риболовац је дужан да води евиденцију улова, на јединственом обрасцу чију садржину прописује министар и да је на крају године преда кориснику. Корисник не може издати дозволу за текућу годину риболовцу који није доставио евиденцију улова за предходну годину (члан 43).

Чланом 15. овог Закона дефинисано је да је корисник дужан да у року од годину дана од дана потписивања уговора о коришћењу рибарског подручја донесе програм управљања рибарским подручјем за период на који му је оно додељено на коришћење и да најкасније у року од годину дана од дана доношења прибави сагласност на исти, као и да се у складу са програмом управљања рибарским подручјем доноси годишњи програм најкасније до краја текуће године за наредну годину. До добијања сагласности на програм управљања рибарским подручјем оно се користи на основу привременог програма, који се доноси за прве две године коришћења, а корисник је у обавези да га донесе у року од три месеца од дана уступања на коришћење. Сагласност на наведене програме даје министар, односно надлежни покрајински орган.

Програм управљања рибарским подручјем, као и привремени програм садрже: податке о кориснику рибарског подручја; податке о рибарском подручју; основне хидролошке, биолошке, физичке, хемијске и друге карактеристике вода рибарског подручја; податке о категоризацији риболовних вода, рибљим врстама у водама рибарског подручја, процену њихове биомасе (количине) и годишње продукције са посебним освртом на риболовно најзначајније врсте; мере за заштиту и одрживо коришћење рибљег фонда и могућности и начине његовог годишњег повећања; програм порибљавања по врстама и количини риба и времену и месту порибљавања; мере за заштиту рибљих плодишта, риба и рибље млађи са плавних подручја; процедуре за откривање и сузбијање загађивања вода рибарског подручја; дозвољени излов рибе по врстама и количинама на основу годишњег прираста рибљег фонда, услове обављања риболовних активности и мере за њихово унапређење, као и за унапређење риболовног туризма на рибарском подручју; организацију рибочуварске службе и број рибочувара; економске показатеље коришћења рибарског подручја; средства потребна за спровођење програма управљања рибарским подручјем и начин обезбеђивања и коришћења тих средстава.

Када су у питању риболовне воде у заштићеним природним добрима, поред ових података, план мора да садржи податке из Акта о заштити (зоне заштите), а посебно усаглашеност са делом Плана управљања који се односи на планиране активности на одрживом коришћењу природних вредности, развоју и унапређењу простора.

Чланом 5. став 4. овог Закона дефинише се да: „Министар ближе прописује услове и начин организовања рибочуварске службе.“

На основу овог правилника „Корисник у заштићеном природном добру за послове рибочувара може да ангажује лице запослено као чувара заштићеног подручја, уколико је то лице старије од 18 година, није кривично кажњавано и поседује лиценцу за рибочувара.“

Чланом 10. став 1. овог Закона је прописано следеће: „Корисник је дужан да обезбеди чување рибарског подручја.“

Члан 13. овог Закона дефинише права и обавезе рибочувара и то да је рибочувар, као службено лице, дужан да предузме следеће мере:

- 1) затражи од лица затеченог на риболовној води, или у непосредној близини риболовне воде, или у риболову, да покаже исправе којима се утврђује његов идентитет и дозволу за привредни риболов, односно дозволу за рекреативни риболов;
- 2) изврши преглед објеката, пловних објеката, возила, риболовног алата, опреме и улова и да утврди да ли се риболов обавља у складу са овим Законом;
- 3) приступи свакој риболовној води на рибарском подручју у циљу контроле;
- 4) врши продају дневних, вишедневних и доплатних дозвола за рекреативни риболов;
- 5) привремено одузме дозволу за привредни или рекреативни риболов, средства, алат и опрему, као и друге предмете пронађене на риболовној води или у њеној непосредној близини, ако постоји основана сумња да су употребљени или намењени за извршавање радњи које су забрањене овим Законом;

- 6) одузме улов уколико постоји основана сумња да је риба уловљена у супротности са одредбама овог Закона;
- 7) и друге послове у складу са Програмом управљања рибарским подручјем;
- 8) о извршеном привременом одузимању докумената, средстава, алата, опреме и улова, рибочувар издаје лицу од кога је извршио привремено одузимање потврду о томе;
- 9) одузета средства, алате, опрему, улов, као и документа рибочувар је дужан да без одлагања преда кориснику.

Корисник је дужан да прати и спроводи мере заштите и очувања рибљег фонда, изврши обележавање рибарског подручја, изврши категорисање риболовне воде, одреди поједине делове рибарског подручја за мрест и развиће риба (рибља плодишта и сл.), контролише забране, ловостај, спровођење промењених режима риболова, спашавање рибе из поплавлених подручја, организује и спроводи едукацију риболоваца, као и да контролише обављање привредног и спортског риболова.

На основу ових овлашћења и утврђених неправилности на терену, а у складу са Законом о прекршајном поступку члан 176, управљач заштићеног подручја и корисник рибарског подручја декларише се као оштећени, с обзиром да му је управљање тим подручјем уступила Влада Републике Србије, Министарство, надлежни орган АП или надлежни орган локалне самоуправе и да управљањем тим подручјем остварује и приход те, на основу члана 56. и 57. Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда подноси захтев за покретање прекршајног поступка надлежном органу за прекршаје. По утврђеној кривици корисник има право на надокнаду штете која је причињена на рибарском подручју на основу члана 14. овог Закона који каже да: „Захтев за накнаду штете корисник подноси, у складу са овим Законом, лицу за које је утврђено да је нанело штету рибљем фонду.“

Чланом 19. Закона, прописана је обавеза корисника о извештавању: „Корисник рибарског подручја дужан је да припреми годишњи извештај о коришћењу рибарског подручја и достави га Министарству или надлежном покрајинском органу и Агенцији за заштиту животне средине најкасније до 1. марта текуће године за претходну годину.“

Чланом 41. прописује се обавеза корисника да организује и спроводи едукацију риболоваца, по програму едукације за коју је добио сагласност министра.

Чланом 44. корисник има обавезу да дозволи одржавање такмичења - спортског риболова и само под условима прописаним програмом управљања рибарским подручјем.

ЗАКОН О ВОДАМА

Закон о водама

Закон и подзаконска акта

1. Закон о водама објављен је у „Сл. гл. РС”, број 30/10, од 07.05.2010. године

2. На основу Закон о водама доносе се подзаконска акта и то:

Члан 225. дефинише да се акта које доноси министар на основу овлашћења из овог Закона донесу у року од шест месеци а најкасније у року од две године.

Члан 226. дефинише да ће се акта која су донета до дана ступања на снагу овог Закона примењивати до доношења прописа у складу са овим Законом.

Члан 227. дефинише престанак важења ранијег закона и то даном ступања на снагу овог Закона престаје да важи Закон о водама („Сл. гл. РС“, бр. 46/91; 53/93- др. закони, 67/93 - др. закони, 48/ 94 - др. закони, 54/96 - др. закони, 101/05- др. закони), осим одредаба чл.81 до 96 (Јавно водопривредно предузеће). Одредбе чл. 99. до 107. Закона (финансирање водопривредне делатности), престају да важе 1. јануара 2011. године.

Члан 228. дефинише ступање на снагу Закона и то да Закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивљања у Службеном гласнику Републике Србије, осим одредаба чл. 150. до 195. овог Закона (финансирање управљања водама) које ступају на снагу 1. јануара 2011. године.

На основу Закона о водама („Сл. гл. РС”, бр. 30/10) Министарство животне средине и просторног планирања има обавезу доношења уредби, правилника, сагласности, извештаја, задужења и обрачун плаћања и то на основу чланова 36, 77, 78, 81, 93, 96, 98, 99, 104,109, 110, 111, 168, 191,192.

3. У поглављу Х овог Закона дефинише се надзор и то:

Члан 196. став 4. дефинише инспекцијски надзор који се односи на квалитет отпадних вода које се испуштају у реципијент, а врши га министарство надлежно за заштиту животне средине.

Члан 201. дефинише права и дужности инспектора за заштиту животне средине.

Члан 204. дефинише мере које налаже инспектор за заштиту животне средине.

Члан 206. дефинише налагање хитних мера од стране инспектора за заштиту животне средине.

Основне одредбе Закона, обавезе оператора и казнене одредбе које су у надлежности Министарства животне средине и просторног планирања

Основне одредбе

Члан 1. Предмет уређења

Законом о водама уређује се прабни статус вода, интегрално управљање водама, управљање водним објектима и водним земљиштем, извори и начин финансирања водне делатности, надзор над спровођењем овог Закона, као и друга питања значајна за управљање водама.

Члан 2. Предмет Закона

Одредбе овог Закона односе се на све површинске и подземне воде на територији Републике Србије, укључујући термалне и минералне воде, **осим** подземних вода из којих се могу добити корисне минералне сировине и геотермална енергија.

Одредбе овог Закона односе се и на водотоке који чине или просецају државну границу Републике Србије, као и њима припадајуће подземне воде, ако посебним законом није друкчије прописано.

Одредбе овог Закона односе се и на експлоатацију речних наноса који не сарже примесе других корисних минералних сировина.

Члан 3. Значење појединих појмова

Став 1. тачка 8. **воде** јесу све текуће и стајаће воде на површини земље и све подземне воде; тачка 11. **водни ресурси** све површинске и подземне воде, по количини и квалитету; тачка 18. **граничне вредности емисија** обухватају масу, изражену одређеним специфичним параметрима, концентрацију и/или ниво емисије који не могу бити прекорачени у току једног или више временских периода; тачка 21. **добар еколошки статус** јесте статус водног тела површинске воде, класификован у складу са посебним прописом; тачка 27. **еколошки статус** обухвата квалитет структуре и функционисања акватичног екосистема придруженог површинским водама, класификован у складу са посебним прописом; тачка 29. **загађивање** јесте директно или индиректно уношење, као резултат људске активности, супстанци или топлоте у ваздух, воду или земљу, акоји може бити штетно по људско здравље или квалитет акватичних екосистема или сувоземних екосистема директно зависних од акватичних екосистема (припбални екосистема),које проузрокује штету на материјалним добрима или умањује или омета обичајна и друга легитимна коришћења животне средине; тачка 30. **загађујућа супстанца** јесте свака супстанца која узрокује загађивање, а чија се листа утврђује посебним прописом; тачка 41. **минимални одрживи проток** јесте проток који се низводно од водозахвата мора обезбедити у водотоку за опстанак и развој низводних биоценоза и задовољавање потреба низводних корисника; тачка 48. **приоритетне супстанце** јесу супстанце издвојене између оних које представљају значајан ризик за акватичну животну средину или за друге преко ње, чија се листа утврђује посебним прописом. Ове супстанце обухватају и „приоритетне хазардне супстанце”, које су идентификоване као изабране приоритетне супстанце и које узрокују повећан ризик за здравље људи или животну средину, а листа и мере које се морају применити у вези са њима утврђује се посебним прописом; тачка 52. **реципијентом** (пријемником) се сматрају природни и вештачки водотоци, језера, акумулације и земљиште, у које се испуштају отпадне и атмосферске воде; тачка 60. **хазардне супстанце** јесу супстанце или групе супстанци које су толсичне, постојање и подложне биоокомулирању и друге супстанце или групе супстанци које дају повод за одговарајући ниво забринутости, чија се листа утврђује посебним прописом; тачка 61. **циљеви животне средине** обухватају спречавање погоршања, заштиту и унапређење свих водних тела површинских вода и заштиту, унапређење и обнављање свих тела површинских вода, а ради остваривања доброг статуса површинских и подземних вода и заштићених области.

Обавезе оператера

Члан 92. дефинише појам **заштите вода** који је у смислу овог Закона, скуп мера и активности којима се квалитет површинских и подземних вода штити и унапређује, укључујући и од утицаја прекограничног загађења, ради:

- 1) очувања живота и здравља људи;
- 2) смањења загађења и спречавања даљег погоршања стања вода;
- 3) обезбеђења нешкодљивог и несметаног коришћења вода за различите намене;
- 4) заштите водних и приобалних екосистема и постизања стандарда квалитета животне средине у складу са прописом којим се уређује заштита животне средине и циљеви животне средине.

Члан 97. дефинише **забране ради заштите квалитета воде**, па је на основу овог члана забрањено:

- 1) уношење у површинске и подземне воде отпадних вода које садрже хазардне и загађујуће супстанце изнад прописаних граничних вредности емисије које могу довести до погоршања тренутног стања;
- 2) испуштање отпадне воде у стајаће воде, ако је та вода у контакту са подземном водом, која може проузроковати угрожавање доброг еколошког или хемијског статуса стајаће воде;
- 3) испуштање са пловних објеката или са обале загађујућих супстанци које директно или индиректно доспевају у воде, а потичу од било ког уређаја са брода или уређаја за пребацивање на брод или са брода;

- 4) испуштање прекомерно термички загађене воде;
- 5) коришћење ђубрива или средстава за заштиту биља у обалном појасу до 5 м;
- 6) испуштање у јавну канализацију отпадних вода које садрже хазардне супстанце: изнад прописаних вредности; које могу штетно деловати на могућност пречишћавања вода из канализације; које могу оштетити канализациони систем и постројење за пречишћавање вода; које могу негативно утицати на здравље лица која одржавају канализациони систем;
- 7) коришћење напуштених бунара као септичких јама;
- 8) остављање у кориту за велику воду природних и вештачких водотока и језера, као и на другом земљишту, материјала који могу загадити воде;
- 9) прање возила, машина, опреме и уређаја у површинским водама и на водном земљишту.

Члан 98. дефинише **обавезе** правног лица, предузетника, односно физичког лица који испуштају или одлажу материје које могу загадити воду. Они су дужни да те материје, пре испуштања у систем јавне канализације или реципијент, делимично или потпуно одстрани, у складу са овим законом и посебним законима који уређују област заштите животне средине, односно прописа донетих на основу тих закона.

Правно лице, предузетник, односно физичко лице које испушта отпадну воду непосредно у реципијент дужно је да обезбеди пречишћавање отпадних вода до нивоа који одговара граничним вредностима емисије, односно до нивоа којим се не нарушавају стандарди квалитета животне средине реципијента (комбиновани приступ), узимајући строжији критеријум од ова два.

Ради обезбеђивања пречишћавања отпадних вода, правно лице, односно предузетник које испушта отпадну воду у реципијент или јавну канализацију дужно је да обезбеди средства и утврди рокове за изградњу и погон тих уређаја, у складу са планом заштите вода од загађивања и посебним законима који уређују област заштите животне средине.

Акт о испуштању отпадних вода у јавну канализацију доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Члан 99. дефинише **обавезе** правног лица, односно предузетника који испушта отпадне воде у пријемник и јавну канализацију, **да постави уређаје за мерење, да континуирано мери количине отпадних вода** и испитује биохемијске и механичке параметре квалитета отпадних вода и **да извештај о извршеним мерењима квартално доставља** јавном водопривредном предузећу, министарству надлежном за послове заштите животне средине и Агенцији за животну средину.

Правно лице, односно предузетник који има уређаје за пречишћавање отпадних вода, дужно је да мери количине и испитује квалитет отпадних вода пре и после пречишћавања, да обезбеди редовно функционисање уређаја за пречишћавање отпадних вода и да води дневник њиховог рада.

Мерења количина и испитивање квалитета отпадних вода врши овлашћено правно лице, у складу са овим Законом.

Члан 104. дефинише **обавезу пријаве загађења**, односно ако грађанин, власник, односно корисник дела обале, заповедник пловног објекта и друго одговорно лице на пловном објекту примети да је дошло до загађивања вода у водотоку или језеру, дужно је да без одлагања обавести један од надлежних органа (капетанију пристаништа, Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства, министарство надлежно за заштиту животне средине, министарство надлежно за унутрашње послове, јавно водопривредно предузеће).

Члан 105. дефинише **испитивање квалитета отпадних вода**, односно правно лице и предузетник који испушта отпадне воде у пријемник и јавну канализацију дужни су да ангажују правно лице које је овлашћено од стране Министарства пољопривреде, водопривреде и шумарства за обављање испитивање квалитета отпадних вода.

Списак овлашћених правних лица из става 2. овог члана објављује се на веб-сајту Министарства пољопривреде, водопривреде и шумарства.

Члан 164, члан 165. и члан 166. дефинишу накнаде за загађивање вода, обвезнике плаћања и начин плаћања.

Накнада за загађивање вода плаћа се за непосредно или посредно загађивање воде.

Обвезник плаћања накнаде за загађивање вода је правно лице, предузетник, односно физичко лице које: је власник пловног објекта; испушта отпадне воде у сопствену канализацију, водоток, канале, језеро, акумулацију и слично; врши сакупљање, одвођење и пречишћавање отпадних и атмосферских вода системом јавне канализације; испушта на пољопривредно, грађевинско или шумско земљиште загађујуће супстанце које на непосредан или посредан начин загађују воде; производи, односно увози ђубрива и хемијска средства за заштиту биља и уништавање корова, као и детерџенте на бази фосфата.

Накнада за загађивање вода плаћа се: у проценту од цене обавезног осигурања пловног објекта и плаћа се при регистрацији пловног објекта; за отпадне воде - према количини (m^3), врсти, количини и особини емисије из извора загађивања; за расуте загађиваче - по произведеној, односно увезеној количини ђубрива и хемијских средстава за заштиту биља и уништавање корова (кг), као и детерџената на бази фосфата (кг).

Накнада за загађивање вода повећава се у случају да је реципијент заштићена област из члана 110. овог Закона.

Накнада за загађивање вода умањује се ако се отпадне воде пречишћавају, у складу са ефектима пречишћавања.

Члан 201. дефинише да је правно лице, предузетник и физичко лице дужно да инспектору за заштиту животне средине омогући вршење надзора, да му без одлагања стави на увид и располагање потребну документацију и друге доказе и изјасни се о чињеницама које су од значаја за вршење надзора.

У циљу заштите вода од загађења, инспектор заштите животне средине наложиће мере предвиђене Законом о водама и Законом о заштити животне средине и то:

- наложи рокове за достизање граничних вредности емисије
- забрани испуштање отпадних вода у површинске и подземне воде које прелазе граничне вредности емисије
- забрани испуштање отпадних вода које угрожавају добар еколошки статус стајаћих вода,
- забрани испуштање отпадних вода које су прекомерно термички загађене
- наложи постављање уређаја за континуирано мерење количине отпадних вода и наложи да се извештаји о мерењу квартално достављају јавном водопривредном предузећу, Министарству животне средине и просторног планирања и Агенцији за заштиту животне средине
- наложи биохемијско и механичко испитивање параметара квалитете отпадних вода и наложи да се извештаји о мерењу квартално достављају јавном водопривредном предузећу, Министарству животне средине и просторног планирања и Агенцији за заштиту животне средине
- налаже спровођење техничко-технолошких мера, и временског интервала за њихово достизање како би се обезбедио одговарајући третман отпадних вода и спречило уношење у воде опасних, отпадних и других штетних материја, односно да се отпадне воде испуштају на прописан начин и у количинама, односно концентрацијам или нивоима које нису изнад прописаних граничних вредности
- прикупља податке потребне за обрачун накнаде за загађивање вода
- наложи хитне мере
- предузме и друге мере и радње за које је овлашћен овим законима и подзаконским актима донетим на основу њих

Казнене одредбе

Члан 211. Новчаном казном од 500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице ако:

9) не предузме неку од радњи из члана 98. овог Закона;

10) не предузме потребне мере из члана 99. овог Закона;

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара.

Члан 212. Новчаном казном од 200.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

16) предузме неку од радњи из члана 97. овог Закона;

17) не постави уређаје за мерење, не мери количине и не испитује квалитет отпадних вода и ако извештај о томе не достави надлежном јавном водопривредном предузећу (члан 99. став 1);

18) не мери количине и не испитује квалитет отпадних вода пре и после пречишћавања, не обезбеђује редовно функционисање уређаја за пречишћавање отпадних вода и не води дневник њиховог рада (члан 99. став 2);

30) водном инспектору, санитарном инспектору и инспектору за заштиту животне средине не омогући вршење надзора или му не пружи потребне податке (члан 199. став 2, члан 200. став 2. и члан 201. став 2);

31) не омогући водном инспектору, инспектору за заштиту животне средине преглед пословних књига и пословних просторија ради прикупљања елемената потребних за обрачун накнада (члан 202. став 1. тачка 8. и члан 204. став 1. тачка 5);

32) не поступи по решењу водног инспектора, санитарног инспектора и инспектора за заштиту животне средине (члан 202. став 2, члан 203. став 2. и члан 204. став 2).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара.

Члан 214. Новчаном казном од 100.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник ако учини неку од радњи из члана 212. став 1. тач. 1, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31. и 32. овог Закона.

Члан 214. Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај физичко лице ако учини радње из члана 212. став 1. тач. 3, 6, 14, 16, 21, 25, 26, 27, 28, 29 и 30. овог Закона.

ЗАКОНО ЗАШТИТИ ОД ЈОНИЗУЈУЋИХ ЗРАЧЕЊА И О НУКЛЕАРНОЈ СИГУРНОСТИ

У Републици Србији на снази је Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Сл. гл. РС”, бр. 36/09), који прописује мере заштите живота и здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства јонизујућих зрачења и мере нуклеарне сигурности при свим поступцима у вези са нуклеарним активностима и којим се уређују услови за обављање делатности са изворима јонизујућих зрачења и нуклеарним материјалима, као и управљање радиоактивним отпадом.

Доношењем Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности извршена је хармонизација прописа у области заштите од јонизујућих зрачења и у области нуклеарне сигурности са регулативом Европске уније, што се огледа у поштравању режима нуклеарне и радијационе сигурности у Републици Србији и постизање нивоа који може да одговори повећаним захтевима сигурности који су настали као последица значајних промена у свету током последње деценије. Спровођење и стално унапређивање мера којима се обезбеђују нуклеарна и радијациона сигурност и безбедност постале су приоритети међународне заједнице, а основна брига више нису само контрола нуклеарног наоружања и спречавање његовог даљег ширења, већ пре свега обезбеђивање услова за ефикасно сузбијање злоупотреба радиоактивних и нуклеарних материјала. Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности прописује увођење нових, виших стандарда у спровођењу мера заштите од јонизујућих зрачења, нуклеарне и радијационе сигурности, успостављање комплексније регулативе али и омогућавање ефикасније примене закона, успостављање стриктног и целовитог надзора над изворима јонизујућих зрачења и нуклеарним објектима, радијационим делатностима и нуклеарним активностима, као и над управљањем радиоактивним отпадом. У одредбама Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности су уграђени највиши стандарди које прописују водеће светске организације у овој области, као што су: Међународна агенција за атомску енергију (IAEA), Агенција за нуклеарну енергију организације за економску сарадњу и развој (ANE-OECD), Међународна комисија за заштиту од јонизујућих зрачења (ICRP), Светска здравствена организација (WHO), Међународна организација рада (MOP) и Организација УН за храну и пољопривреду (FAO). Стандарди и принципи Међународне агенције за атомску енергију формализовани су у облику директива и препорука којима се обезбеђује радијациона и нуклеарна сигурност и безбедност. Ови нормативи примењују се у земљама чланицама IAEA.

Такође, доношењем Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности Република Србија, као држава чланица Међународне агенције за атомску енергију (IAEA), испуњава захтеве који произилазе из ратификованих међународних уговора, и то: Закона о ратификацији Бечке конвенције о грађанској одговорности за нуклеарне штете („Службени лист СФРЈ” - Међународни уговори, бр. 5/77); Закона о ратификацији Конвенције о раном обавештавању о нуклеарним несрећама („Службени лист СФРЈ” - Међународни уговори, бр. 15/89) и Закона о ратификацији Конвенције о физичкој заштити нуклеарног материјала („Службени лист СФРЈ” - Међународни уговори, бр. 9/85).

Најзначајнија новина је правни основ којим је Законом о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности обезбеђено формирање независног регулаторног тела, Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије. Полазећи од прописаних услова, на основу члана 5. став 1. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Службени гласник РС”, бр. 36/09), Закона о јавним агенцијама („Службени гласник РС”, бр. 18/05) и члана 43. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07 и 65/08), Влада Републике Србије, као оснивач, донела је Одлуку о оснивању Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије („Службени гласник РС”, бр. 76/09) са седиштем у Београду, као самосталну регулаторну организацију која врши јавна овлашћења у складу са законом. Права оснивача врши Влада Републике Србије, у складу са законом. Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије је преузела регулаторну контролу над спровођењем мера заштите од јонизујућих зрачења и нуклеарне сигурности почев од 18. децембра 2009. године, са даном уписа у судски регистар, и која је између осталог, задужена и за припрему и доношење прописа.

Прописи за извршавање овог Закона донеће се у року од две године од дана ступања на снагу овог Закона. До њиховог доношења, примењиваће се прописи који су донети за спровођење закона који је био на снази до дана ступања на снагу овог Закона, ако нису у супротности са одредбама овог Закона, у складу са чланом 88. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности.

На основу члана 76. Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности, инспекцијски надзор над спровођењем мера заштите од јонизујућих зрачења врши министарство надлежно за послове заштите од јонизујућих зрачења преко инспектора за заштиту од јонизујућих зрачења, док инспекцијски надзор над спровођењем мера нуклеарне сигурности врши министарство надлежно за послове нуклеарне сигурности и управљања радиоактивним отпадом преко инспектора за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом.

Доношењем Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности и формирањем Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије, као регулаторног тела које има самосталност за спровођење Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности је сагласно препорукама Међународне агенције за атомску енергију, препорукама ЕУРАТОМ-а, а по угледу на земље Европске уније и земље у окружењу, је важан корак на путу Републике Србије ка ЕУ.

Списак важећих прописа

1. Закон о заштити од јонизујућих зрачења и онуклеарној сигурности („Сл. гл. РС”, бр. 36/09)
2. Закон о забрани изградње нуклеарних електрана у СРЈ („Сл. лист СРЈ”, бр. 12/95)
3. Одлука о оснивању Јавног предузећа за управљање нуклеарним објектима у Републици Србији („Сл. гл. РС”, бр. 50/2009)
4. Одлука о оснивању Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије („Сл. гл. РС”, бр. 76/09)

Област заштите од јонизујућих зрачења

1. Одлука о стручној спреми и здравственим условима лица која раде са изворима јонизујућих зрачења („Сл. лист СРЈ”, бр. 45/97),
2. Одлука о евиденцијама о изворима јонизујућих зрачења и о озрачености становништва, пацијената и лица која су при раду изложена дејству јонизујућих зрачења („Сл. лист СРЈ”, бр. 45/97),
3. Одлука о систематском испитивању садржаја радионуклида у животној средини („Сл. лист СРЈ”, бр. 45/97),
4. Одлука о условима које морају испуњавати правна лица за вршење мерења ради процене степена изложености јонизујућим зрачењима лица која раде са изворима зрачења, пацијената и становништва („Сл. лист СРЈ”, бр. 45/97),
5. Правилник о начину примене извора јонизујућих зрачења у медицини („Сл. лист СРЈ”, бр. 32/98),
6. Правилник о условима које морају испуњавати правна лица за вршење систематског испитивања садржаја радионуклида у животној средини („Сл. лист СРЈ”, бр. 32/98),
7. Правилник о условима за промет и коришћење радиоактивних материјала, рендген апарата и других уређаја који производе јонизујућа зрачења („Сл. лист СРЈ”, бр. 32/98),
8. Правилник о границама излагања јонизујућим зрачењима („Сл. лист СРЈ”, бр. 32/98),
9. Правилник о условима које морају испуњавати правна лица за вршење деконтаминације („Сл. лист СРЈ”, бр. 9/99),
10. Правилник о границама радиоактивне контаминације животне средине и о начину спровођења деконтаминације („Сл. лист СРЈ”, бр. 9/99),

11. Правилник о начину и условима, сакупљања, чувања, евидентирања, складиштења, обрађивања и одлагања радиоактивног отпадног материјала („Сл. лист СРЈ”, бр. 9/99),
12. Правилник о измени Правилника о условима које морају испуњавати правна лица за вршење систематског испитивања садржаја радионуклида у животној средини („Сл. лист СРЈ”, бр. 67/2002),
13. Исправка Правилника о измени Правилника о условима које морају испуњавати правна лица за вршење систематског испитивања садржаја радионуклида у животној средини („Сл. лист СРЈ”, бр. 70/2002).

Област нуклеарне сигурности

1. Одлука о условима за локацију, изградњу, пробни рад, пуштање у рад, коришћење и трајан престанак рада нуклеарног објекта („Сл. лист СРЈ”, бр. 42/97),
2. Одлука о изради и садржају извештаја о нуклеарној сигурности и друге документације потребне за утврђивање испуњености мера нуклеарне сигурности („Сл. лист СРЈ”, бр. 42/97),
3. Одлука о условима за промет и коришћење нуклеарних материјала и начину вођења евиденције о нуклеарним материјалима по зонама материјалних биланса („Сл. лист СРЈ”, бр. 42/97),
4. Одлука о начину и условима систематског испитивања присуства радионуклида у животној средини у околини нуклеарног објекта („Сл. лист СРЈ”, бр. 42/97),
5. Одлука о критеријумима за оцену сигурности нуклеарног објекта („Сл. лист СРЈ”, бр. 2/98),
6. Одлука о условима које морају испуњавати лица која раде на пословима и задацима управљања производним процесом у нуклеарном објекту и на пословима и задацима надзора над тим процесом („Сл. и лист СРЈ”, бр. 2/98).

Превоз

1. Закон о превозу опасних материја („Службени лист СФРЈ”, бр. 27/90 и 45/90, „Сл. лист СРЈ”, бр. 24/94 и 28/96).
2. Уредба о превозу опасних материја у друмском и железничком саобраћају („Сл. гл. РС”, бр. 53/2002).

Надлежност Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије

Агенција врши послове у складу са Законом о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности, и делатности Агенције су:

1. доношење подзаконских прописа за спровођење закона којим се уређује заштита од јонизујућих зрачења и нуклеарна сигурност;
2. доношење Програма систематског испитивања радиоактивности у животној средини;
3. доношење Програма за допунско обучавање и оспособљавање професионално изложених лица и лица одговорних за заштиту од јонизујућих зрачења;
4. доношење Програма за правовремену најаву акцидента;
5. припрема предлога: Програма радијационе сигурности и безбедности, Програма нуклеарне сигурности и безбедности и Програма управљања радиоактивним отпадом;
6. припрема предлога Плана за деловање у случају акцидента;
7. израђивање упутства и процедуре потребне за спровођење мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;
8. издавање, продужавање и одузимање лиценце за обављање радијационе делатности и нуклеарне активности;
9. издавање и одузимање дозвола за промет радиоактивних и нуклеарних материјала;

10. издавање, продужавање и одузимање овлашћења правним лицима или предузетницима за обављање послова заштите од јонизујућих зрачења, радијационе делатности или нуклеарне активности;
11. издавање потврде о евидентирању извора јонизујућих зрачења;
12. издавање сертификата одговорним лицима за заштиту од јонизујућих зрачења;
13. прописивање висине накнаде за издавање лиценци, дозвола, решења, потврда о евидентирању и сертификата;
14. вођење регистра пријава и издатих лиценци, дозвола, решења, потврда о евидентирању и сертификата;
15. формирање и одржавање базе података (централни регистар) о изворима јонизујућих зрачења и корисницима тих извора, професионално изложеним лицима, као и о другим подацима од значаја за заштиту од јонизујућих зрачења, радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност;
16. вођење централне евиденције о нуклеарним објектима, нуклеарним материјалима и радиоактивном отпаду и контрола евиденција које воде корисници;
17. праћење обима и промене нивоа радиоактивности и оцењивање њеног утицаја на становништво и животну средину и, с тим у вези, налагање спровођења потребних мера и праћење њиховог извршавања;
18. објављивање годишњег извештаја о нивоу излагања становништва јонизујућим зрачењима на територији Републике Србије;
19. вршење контроле испуњености услова на основу којих су издате лиценце, дозволе и решења из тач. 8, 9. и 10. овог става;
20. обезбеђивање јавности у раду на спровођењу закона и у поступку доношења подзаконских прописа;
21. достављање средствима јавног информисања, надлежним државним органима и Међународној агенцији за атомску енергију информације од значаја за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност;
22. остваривање сарадње са надлежним државним органима из свог делокруга;
23. самостално или у сарадњи са надлежним државним органима остваривање сарадње са Међународном агенцијом за атомску енергију и другим међународним телима и надлежним органима других држава у вези са спровођењем закона;
24. давање мишљења на захтев надлежних државних органа у вези са приступањем међународним конвенцијама и другим споразумима у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности;
25. прати развој области од значаја за радијациону и нуклеарну сигурност у свету и подстиче трансфер знања;
26. прати, оцењује и даје предлоге за унапређење радијационе и нуклеарне сигурности
27. обављање и других послова утврђених законом.

Послове државне управе из тач. 1-4, 8-12, 14-17 и 21. Агенција врши као поверене, у складу са законом.

Средства за рад Агенције обезбеђују се из: буџета Републике Србије, прихода које Агенција оствари обављањем послова из своје надлежности, и донација и других прихода, у складу са законом.

Обављање радијационе делатности и коришћење извора јонизујућих зрачења

За обављање делатности са изворима јонизујућих зрачења правно лице или предузетник мора прибавити лиценцу за обављање радијационе делатности у складу са прописима. Делатност производње, промета и коришћења извора јонизујућих зрачења могу искључиво да обављају правна лица или предузетници који за то испуњавају прописане услове. Извори

јонизујућих зрачења користе се у разним сегментима живота. Извори јонизујућих зрачења се користе за обављање следећих делатности и они су производ људске активности:

1. Медицина (рендген дијагностика, радиотерапија, нуклеарна медицина)
2. Стоматологија
3. Ветерина
4. Индустрија
5. Наука

Од укупног броја извора јонизујућих зрачења који се користе у Републици Србији око 80% се користи у медицини, око 15% у индустрији, а око 5% у осталим делатностима.

Правно лице, односно предузетник може да обавља радијациону делатност само ако поседује Пројекат мера радијационе сигурности и безбедности израђен од стране овлашћеног правног лица.

Пројекат мера радијационе сигурности и безбедности је саставни део техничке документације за објекте у којима се користе или ће се користити извори јонизујућих зрачења, а чијом се реализацијом обезбеђује да такви објекти испуњавају прописани ниво заштите професионално изложених лица, становништва и животне средине од јонизујућих зрачења.

Агенција прописује садржај пројекта за сваку радијациону делатност.

Агенција даје сагласност на пројекат мера радијационе сигурности и безбедности.

Након добијања сагласности на пројекат мера радијационе сигурности и безбедности, правно лице, односно предузетник подноси захтев Агенцији за утврђивање испуњености прописаних услова за обављање радијационе делатности.

Правно лице, односно предузетник може да обавља радијациону делатност ако испуњава следеће услове:

- 1) да објекти и просторије у којима се производе и складиште извори јонизујућих зрачења или са њима раде, одговарају техничким, сигурносним и другим прописаним условима који обезбеђују заштиту људи и животне средине од јонизујућих зрачења;
- 2) да лицима која раде са изворима јонизујућих зрачења обезбеди одговарајућа средства за заштиту од јонизујућих зрачења, као и опрему за мерење јонизујућих зрачења;
- 3) да има, у зависности од врсте радијационе делатности коју обавља, запослена лица која имају прописану стручну спрему и испуњавају прописане здравствене услове за рад са изворима јонизујућих зрачења;
- 4) да спроводи мере којима се спречава да радиоактивни отпад проузрокује контаминацију животне средине;
- 5) да обезбеди радиоактивни материјал, рендген апарате и друге уређаје који производе јонизујућа зрачења и да их користи и ставља у промет, у складу са прописаним условима;
- 6) да спроводи и друге мере заштите од јонизујућих зрачења за обављање радијационе делатности утврђене овим Законом.

На основу испуњености прописаних услова Агенција правном лицу, односно предузетнику издаје лиценцу за обављање радијационе делатности. Правно лице, односно предузетник не може отпочети обављање радијационе делатности ако за такву делатност претходно не прибави лиценцу за обављање радијационе делатности.

Лиценца за обављање радијационе делатности издаје се решењем у року од 30 дана од дана подношења захтева са документацијом којом се доказује испуњеност прописаних услова за обављање радијационе делатности.

Лиценца за обављање радијационе делатности се издаје на пет година.

За издавање лиценце плаћа се накнада, у складу са законом.

Правно лице, односно предузетник обавезан је да пријави Агенцији сваку промену података о испуњености услова на основу којих је добио лиценцу за обављање радијационе делатности.

Правно лице, односно предузетник дужан је да најкасније 60 дана пре истека важења лиценце за обављање радијационе делатности поднесе захтев Агенцији за продужење рока важности лиценце.

Продужење важења лиценце за обављање радијационе делатности се врши на исти временски период и под истим условима на основу којих је издата лиценца.

На решење Агенције о издавању, односно продужењу важења лиценце за обављање радијационе делатности може се изјавити жалба министру надлежном за послове заштите од јонизујућих зрачења.

Решење министра је коначно.

Правно лице, односно предузетник који је добио лиценцу за обављање радијационе делатности дужно је да одреди лице одговорно за заштиту од јонизујућих зрачења.

Лице одговорно за заштиту од јонизујућих зрачења дужно је да: спроводи унутрашњи надзор над применом мера заштите од јонизујућих зрачења; брине о спровођењу личне дозиметријске контроле и набавци заштитних средстава; брине о спровођењу здравствене контроле над професионално изложеним лицима; брине о стручној оспособљености запослених за спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења; брине о редовној контроли над изворима јонизујућих зрачења у прописаним роковима; организује предузимање заштитних мера у случају акцидента; обезбеђује вођење евиденција; присуствује инспекцијском надзору и обавља друге послове у вези са изворима јонизујућих зрачења које одреди Агенција или на које је обавезно према одредбама овог закона.

Лице одговорно за заштиту од јонизујућих зрачења мора да има завршену најмање средњу школу одговарајуће струке, радно искуство у области заштите од јонизујућих зрачења и допунску оспособљеност и обученост, у складу са Програмом за допунско обучавање и оспособљавање професионално изложених лица и лица одговорних за спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења који доноси Агенција.

Агенција прописује врсту и степен стручне спреме лица одговорног за заштиту од јонизујућих зрачења, радно искуство у области заштите од јонизујућих зрачења и допунску оспособљеност и обученост, у зависности од радијационе делатности.

Правно лице, односно предузетник који обавља делатност малог радијационог ризика, односно користи изворе јонизујућих зрачења ниске активности није дужан да прибави лиценцу за такву врсту делатности, али је обавезан да прибави од Агенције потврду о евидентирању таквих извора.

Забрањује се рад са изворима јонизујућих зрачења:

1. лицима млађим од 18 година;
2. женама за време трудноће;
3. женама за време дојења детета, ако раде са отвореним изворима јонизујућих зрачења.

Забрањено је излагање јонизујућим зрачењима изнад граница прописаних за становништво лицима млађим од 18 година, осим лицима старијим од 16 година, за време прописане обуке у току редовног школовања за рад са изворима јонизујућих зрачења.

Носилац лиценце за обављање радијационе делатности, односно носилац лиценце за обављање нуклеарне активности је дужан да обезбеди ниво заштите тако да спречи излагање изнад граница прописаних за становништво:

1. запосленим женама за време трудноће;
2. запосленим женама за време дојења детета, ако раде са отвореним изворима јонизујућих зрачења.

Инспекцији надзор

За инспекцијски надзор правно лице или предузетник обавезни су да припреме следећу документацију, у зависности од врсте радијационе делатности, и то:

- 1) Лиценцу или решење за коришћење извора јонизујућих зрачења;
- 2) Пројекат мера радијационе сигурности и безбедности;
- 3) Дозиметријска мерења и контролу радне средине израђену од стране овлашћеног правног лица (извештај важи шест месеци или једну годину);
- 4) Упутства о раду са изворима јонизујућих зрачења, мерама заштите и о поступку у случају акцидента, израђених од стране овлашћеног правног лица;
- 5) Списак запослених лица (професионално изложена лица) која раде са изворима јонизујућих зрачења;
- 6) Периодичне здравствене прегледе професионално изложених лица (преглед важи једну или три године);
- 7) Списак професионално изложених лица оспособљених за рад са изворима јонизујућих зрачења и за спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења;
- 8) Извештаје овлашћеног правног лица о очитаним вредностима термолуминисцентних (ТЛ) дозиметара професионално изложених лица;
- 9) Доказ о коришћењу личних електронских дозиметара са директним читавањем, када су процењени нивои излагања у контролисаној зони већи од 25 μSv дневно;
- 10) Уверења да монитори зрачења и контаминације, одговарају врсти извора јонизујућих зрачења и који испуњавају прописане метролошке услове за коришћење у заштити од јонизујућих зрачења (уверења Дирекције за мере и драгоцене метале);
- 11) Доказ да се радиоактивни отпадни материјал настао у процесу коришћења отворених извора јонизујућих зрачења на прописан начин сакупља, означава и чува до његове предаје овлашћеном правном лицу;
- 12) Спремиште за прописано чување извора јонизујућих зрачења;
- 13) Прописане евиденције о изворима јонизујућих зрачења, пацијената и лица која су при раду изложена дејству јонизујућих зрачења;
- 14) Коришћење прописаних заштитних средстава за професионално изложена лица и пацијенте (заштитне кецеље и штитници чија је заштитна моћ најамње 0,25 mm олова, морају бити таквог облика и величине да за време снимање штите штитасту жлезду, грудну кост и гонаде пацијента; кецеље, прегаче, рукавице, крагне за заштиту штитасте жлезде, грудне кости и гонада);
- 15) Остала документа:
 - Матични број;
 - ПИБ;
 - Шифра делатности;
 - Решење Агенције за привредне регистре или Решење Трговинског суда о упису у судски регистар;
 - Решење за обављање здравствене делатности;

Овлашћена правна лица

1. Институт за нуклеарне науке „Винча”, Лабораторија за заштиту од зрачења и заштиту животне средине „Заштита”, Београд-Винча, п.п.522 („Сл. лист СРЈ”, бр. 39/01)
2. Клинички центар Србије, Институт за медицину рада и радиолошку заштиту „Др Драгомир Карајовић”, Београд, Делиградска 29 („Сл. лист СРЈ”, бр. 39/01 и 19/02)
3. Природно-математички факултет, Институт за физику, Нови Сад, Трг Доситеја Обрадовића 4 („Сл. лист СРЈ”, бр. 19/02 и бр. 39/01)
4. ВМА, Завод за превентивну медицину, Београд, Црнотравска 17 („Сл. лист СРЈ”, бр. 19/02)
5. Завод за здравствену заштиту радника „Ниш”, Ниш, Војислава Илића бб („Сл. лист СРЈ”, бр. 49/02, „Сл. гласник РС”, бр. 9/04, 4/07 и 120/08)
6. Институт безбедности Министарства унутрашњих послова Републике Србије, Београд, Краљице Ане бб („Службени лист СРЈ”, бр. 39/01 и бр. 21/02)

7. Универзитет у Крагујевцу, Природно-математички факултет, Катедра за физику, Крагујевац, Радоја Домановића 12 („Сл. гласник РС”, бр. 9/04 и бр. 53/08)
8. Факултет ветеринарске медицине Универзитета у Београду, Катедра за радиологију и радијациону хигијену, Београд, Булевар ЈНА 18 („Сл. лист СРЈ”, бр. 70/02)
9. Институт за примену нуклеарне енергије „ИНЕП”, Земун-Београд, Банатска 31б („Сл. лист СРЈ”, бр. 39/01)
10. Научни институт за ветеринарство Србије, Лабораторија за радијациону хигијену, Нови Београд, Ауто пут 3 („Сл. лист СРЈ”, бр. 39/01)
11. Институт за нуклеарне науке „Винча”, Медицинска заштита, Београд-Винча, п.п.522 („Сл. лист СРЈ”, бр. 39/01)
12. Институт за нуклеарне науке „Винча”, Лабораторија за нуклеарну и плазма физику, Београд-Винча, п.п.522 („Сл. гл. РС”, бр. 9/04)
13. Институт за нуклеарне науке „Винча”, Лабораторија за радиоизотопе, Београд-Винча, п.п.522 („Сл. гл. РС”, бр. 9/04)
14. Институт за нуклеарне науке „Винча”, Лабораторија за физику, Београд-Винча, п.п.522 („Сл. гл. РС”, бр. 9/04)
15. Институт за нуклеарне науке „Винча”, Лабораторија за хемијску динамику и перманентно образовање, Београд-Винча, п.п.522 („Сл. гл. РС”, бр. 53/08)
16. СП Лабораторија а.д., Бечеј, Индустријска зона бб („Службени гласник РС”, бр. 53/08)
17. Друштво за производњу, промет и услуге КВАРК д.о.о., Крагујевац, Краља Александра I 132 („Сл. гл. РС”, бр. 53/08)

Контакт

Министарство животне средине и просторног планирања
 Сектор за контролу и надзор
 Одељење за заштиту животне средине од загађивања
 Одсек за заштиту од јонизујућег и нејонизујућег зрачења
 Др Ивана Рибара 91
 11070 Нови Београд
 Тел: +381 11 22 87 553
 Факс: +381 11 22 87 553
www.ekoplan.gov.rs

Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења
 и нуклеарну сигурност Србије
 Влајковићева 3
 Београд
 Тел: +381-11- 3398-828, 3398-830 и 3398-832
 Фах: +381-11-3398-825
www.srbatom.gov.rs

ЗАКОН О ЗАШТИТИ ОД НЕЈОНИЗУЈУЋИХ ЗРАЧЕЊА

Усвајањем Закона о заштити од нејонизујућих зрачења („Сл. гл. РС”, бр. 36/09), са пратећим подзаконским актима, Република Србија је по први пут потпуно законодавно уредила услове и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења у коришћењу извора нејонизујућих зрачења. Заштита од професионалног излагања изворима нејонизујућих зрачења није предмет овог Закона. Закон о заштити од нејонизујућих зрачења базиран је на досадашњим сазнањима из области заштите од нејонизујућих зрачења и на подацима о регулативи и њеном садржају из ове области земаља Европске уније и других земаља. Од посебног је значаја препорука Савета Европе од 12. јула 1999. број 1999/519/ЕС. Такође, од великог значаја су и препоруке Светске здравствене организације (СЗО), у вези са коришћењем извора нејонизујућих зрачења, у којима се саветује опрезан приступ као превентивна мера, која би подразумевала: стриктну примену националних и међународних стандарда, примену мера заштите од нејонизујућих зрачења, активно учешће локалне власти и становништва и информисање јавности. Свакако, приликом коришћења извора нејонизујућих зрачења мора се узети у обзир и примена начела ALARA принципа, „As Low as Reasonably Achievable”. У преводу – „толико мало колико је могуће (разумно) постићи”.

На основу Закона о заштити од нејонизујућих зрачења донети су сви планирани прописи:

1. Правилник о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања („Сл. гл. РС”, бр. 104/09);
2. Правилник о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Сл. гл. РС”, бр. 104/09);
3. Правилник о садржини евиденције о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса („Сл. гл. РС”, бр. 104/09);
4. Правилник о садржини и изгледу обрасца извештаја о систематском испитивању нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини („Сл. гл. РС”, бр. 104/09);
5. Правилник о условима које морају да испуњавају правна лица која врше послове систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења, као и начин и методе систематског испитивања у животној средини („Сл. гл. РС”, бр. 104/09);
6. Правилник о условима које морају да испуњавају правна лица која врше послове испитивања нивоа зрачења извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса у животној средини („Сл. гл. РС”, бр. 104/09).

Извор нејонизујућих зрачења се дефинише као уређај, инсталација или објекат који емитује или може да емитује нејонизујуће зрачење. Нејонизујућа зрачења јесу електромагнетска зрачења која имају енергију фотона мању од 12,4eV. Она обухватају: ултраљубичасто или ултравиолетно зрачење (таласне дужине 100-400nm), видљиво зрачење (таласне дужине 400-780nm), инфрацрвено зрачење (таласне дужине 780nm - 1 mm), радио-фреквенцијско зрачење (фреквенције 10kHz - 300GHz), елетромагнетска поља ниских фреквенција (фреквенције 0-10kHz) и ласерско зрачење. Нејонизујућа зрачења, по слову закона, обухватају и ултразвук или звук чија је фреквенција већа од 20kHz, иако се не ради о ЕМ зрачењу.

Уређивање заштите од нејонизујућих зрачења заснива се на следећим начелима:

1) начело забране – излагање нејонизујућим зрачењима изнад прописане границе и свако непотребно излагање нејонизујућим зрачењима није дозвољено;

2) начело сразмерности – услови и дозвољеност коришћења извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса се одређују и цене према користи коју њихово коришћење пружа друштву, у односу на потенцијалне ризике наступања штетног дејства, услед њиховог коришћења, узимајући у обзир ниво и трајање изложености становништва у конкретном случају, старосну и здравствену структуру потенцијално изложеног становништва, начин, време и место коришћења таквог извора, присуство других извора са различитим фреквенцијама, као и друге релевантне околности конкретног случаја;

3) начело јавности – подаци о нејонизујућим зрачењима доступни су јавности.

У спровођењу заштите од нејонизујућих зрачења предузимају се следеће мере:

- 1) прописивање граница излагања нејонизујућим зрачењима;
- 2) откривање присуства и одређивање нивоа излагања нејонизујућим зрачењима;
- 3) одређивање услова за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- 4) обезбеђивање организационих, техничких, финансијских и других услова за спровођење заштите од нејонизујућих зрачења;
- 5) вођење евиденције о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- 6) означавање извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса и зоне опасног зрачења на прописани начин;
- 7) спровођење контроле и обезбеђивање квалитета извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса на прописани начин;
- 8) примена средстава и опреме за заштиту од нејонизујућих зрачења;
- 9) контрола степена излагања нејонизујућем зрачењу у животној средини и контрола спроведених мера заштите од нејонизујућих зрачења;
- 10) обезбеђивање материјалних, техничких и других услова за систематско испитивање и праћење нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини;
- 11) образовање и стручно усавршавање кадрова у области заштите од нејонизујућих зрачења у животној средини;
- 12) информисање становништва о здравственим ефектима излагања нејонизујућим зрачењима и мерама заштите и обавештавање о степену изложености нејонизујућим зрачењима у животној средини.

Законом о заштити од нејонизујућих зрачења прописана је децентрализација у утврђивању мера, услова и надзора од стране надлежних органа на свим нивоима, приликом коришћења извора нејонизујућих зрачења од стране различитих оператера. То ће довести до ефикаснијег спровођења мера заштите од нејонизујућих зрачења и надзора од стране локалне самоуправе, покрајине, односно Министарства животне средине и просторног планирања. Такође, Закон о заштити од нејонизујућих зрачења успоставља неопходну везу са другим законима, пре свега са Законом о заштити животне средине („Сл. гл. РС”, бр. 135/04 и 36/09), Законом о процени утицаја на животну средину („Сл. гл. РС”, бр. 135/04 и 36/09), Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гл. РС”, бр. 135/04), Законом о планирању и изградњи („Сл. гл. РС”, бр. 72/09) и Законом о телекомуникацијама („Сл. гл. РС”, бр. 44/03 и 36/06). У Закон о заштити од нејонизујућих зрачења су уграђене препоруке Светске здравствене организације у вези са коришћењем извора нејонизујућих зрачења, чиме је извршено усклађивање са релевантним међународним прописима и директивама.

На основу Закона о заштити од нејонизујућих зрачења и подзаконских аката дефинишу се, између осталог, извори нејонизујућих зрачења од посебног интереса, за које је прописана обавеза прибављања решења за коришћење од стране министра животне средине и просторног планирања, а за територију Аутономне покрајине од стране надлежног органа Аутономне покрајине. По дефиницији, изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса сматрају се извори електромагнетног зрачења који могу да буду опасни по здравље људи, а одређени су као стационарни и мобилни извори чије електромагнетно поље у зони повећане осетљивости, достиже барем 10% износа референтне, граничне вредности прописане за ту фреквенцију.

Зоне повећане осетљивости јесу: подручја стамбених зона у којима се особе могу задржавати и 24 сата дневно, школе, домови, предшколске установе, породилишта, болнице, туристички објекти, као и дечја игралишта; површине неизграђених парцела намењене, према урбанистичком плану, за поменуте намене, у складу са препорукама Светске здравствене организације.

Привредно друштво, предузеће, друго правно лице и предузетник могу користити изворе нејонизујућих зрачења од посебног интереса ако испуњавају следеће услове:

- да за те изворе нејонизујућих зрачења имају процену утицаја на животну средину, у складу са законом;
- да ниво излагања становништва не прелази прописане границе.

Одредбе закона не односе се на изворе нејонизујућих зрачења од посебног интереса који се региструју код министарства надлежног за послове одбране и министарства надлежног за унутрашње послове.

Привредно друштво, предузеће и друго правно лице може да врши испитивање нивоа зрачења извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса у животној средини, као и систематско испитивање нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини ако испуњава прописане услове у погледу кадрова, опреме и простора. Испуњеност услова за систематско испитивање нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини утврђује решењем министар, док за испитивање нивоа зрачења извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса у животној средини утврђује решењем министар, а за територију Аутономне покрајине надлежни орган Аутономне покрајине.

Инспекцијски надзор

Надзор над применом одредаба овог Закона и прописа донетих на основу овог Закона врши Министарство животне средине и просторног планирања. Инспекцијски надзор врши Министарство преко инспектора за заштиту животне средине у оквиру делокруга утврђеног овим законом. Аутономној покрајини поверава се вршење инспекцијског надзора над изворима нејонизујућих зрачења на територији Аутономне покрајине, у складу са овим Законом. Јединици локалне самоуправе поверава се вршење инспекцијског надзора над изворима нејонизујућих зрачења за које одобрење за изградњу и почетак рада издаје надлежни орган јединице локалне самоуправе.

У вршењу инспекцијског надзора инспектор за заштиту животне средине има право и дужност да:

- 1) контролише да ли привредно друштво, предузеће, друго правно лице и предузетник испуњавају прописане услове за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- 2) контролише да ли лица из чл. 8. и 11. овог Закона воде прописане евиденције;
- 3) контролише да ли лица из члана 9. овог Закона имају обезбеђено испитивање зрачења извора нејонизујућих зрачења у животној средини;
- 4) проверава да ли правна лица која врше послове систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини испуњавају прописане услове;
- 5) проверава да ли правна лица која врше испитивање нивоа зрачења извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса у животној средини испуњавају прописане услове;
- 6) проверава да ли је привредно друштво, предузеће, друго правно лице, предузетник, оператер или руковалац у року обавестило министарство о ванредном догађају, а за територију Аутономне покрајине и надлежни орган Аутономне покрајине, односно орган јединице локалне самоуправе надлежан за послове заштите животне средине;
- 7) контролише да ли се спроводе мере заштите од нејонизујућих зрачења.

Базне станице мобилне телефоније

Последњих година сведоци смо велике експанзије у развоју и коришћењу извора нејонизујућих зрачења, где посебно место заузима мобилна телефонија. Готово да је немогуће пратити нове могућности, нове уређаје и оно што уз то обавезно иде, појаву нових оператера и

одговарајућих базних станица мобилне телефоније. Њихов број се сваким даном увећава у складу са новим могућностима и продором у друга фреквентна подручја. Развој мобилне телефоније је реалност, а њена спољна манифестација је права „шума” антена на коју јавност реагује на свој начин, са мање или више објективних сазнања о стварној опасности коју нејонизујуће зрачење базних станица мобилне телефоније, као и мобилних телефона, доноси.

Базну станицу мобилне телефоније (БСМТ) чине примопредајни уређаји и одговарајућа телекомуникациона опрема, која служи за повезивање базне станице са осталим деловима мобилне телекомуникационе мреже. БСМТ може истовремено бити функционална у три мобилне телекомуникационе мреже (или три дела јединствене мреже) који се, поред технолошког нивоа и могућности преноса говора, података или слике, разликују и по фреквенцијским опсезима које користе, са реалним продором ка 4G и напреднијим технологијама, чији се развој може само слутити.

- GSM-Global System for Mobile 900
- GSM 1800 и
- UMTS- Universal Mobile Telecommunications System (познат и као 3G - око 2100 MHz)

Базне станице мобилне телефоније су по својој функцији примопредајни системи, чији предајници спадају у групу са малом снагом (предајници од неколико десетина вати), који емитују један врло узак сноп радиофреквентних таласа. Снага зрачења (самим тим и ефективна израчена снага) је увек ограничена на оптималну, у зависности од оптерећења и услова пропагације али се, из разлога безбедности, при мерењу редовно узима и тзв. максимално оптерећење, при коме не смеју да се прекораче референтне граничне вредности ни у једној тачки у околини базне станице. Том приликом се редовно узимају у обзир и други предајници у зони, тј. мери се и емисија али и укупна емисија, што је подзаконским актима ближе уређено. Поред поштовања техничких захтева у вези са условима простирања електомагнетних таласа, морају се испоштовати и мере безбедности и заштите здравља људи и животне средине. Због тога се, код нас и у свету, базне станице мобилне телефоније постављају на: стубовима висине 20-36 метара, највишим објектима који доминирају околином, на фасадама објеката (панелне базне станице које покривају одређену микролокацију) и покретне базне станице (монтирају се за време одржавања разних скупова, концерата и сл.).

Сама изградња базних станица мобилне телефоније прописана је одредбама неколико закона. Избор места за постављање и изградњу базних станица мобилне телефоније регулисан је Законом о телекомуникацијама, Законом о планирању и изградњи и Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину. Закон о заштити животне средине, Закон о процени утицаја на животну средину и Закон о заштити од нејонизујућих зрачења, само допуњавају и ближе одређују обавезе органа заштите животне средине на свим нивоима и омогућавају да се лакше реализују обавезе органа који спроводе прва три закона у оним одредбама које се односе на заштиту животне средине.

Локације за постављања базних станица

- стубови висине 20-36 метара
- највиши објекти који доминирају околином
- на фасадама објеката
- покретне базне станице

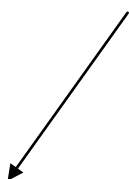
Постављање базних станица сагласно одредбама Закона о планирању и изградњи („Сл. гл. РС”, бр. 72/09 и 81/09), врши се од стране оператера, односно инвеститора на два начина:

- Прибављањем грађевинске дозволе, за грађевинске објекте у складу са чланом 2. став 1. тачка 22. Закона о планирању и изградњи;
- Прибављањем решење за извођење радова грађења, за посебне врсте објеката у складу са чланом 2. став 1. тачка 25. Закона о планирању и изградњи.

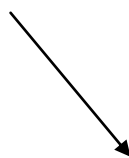
Грађевинску дозволу или решење за извођење радова грађења, издају надлежни органи локалне самоуправе, односно Аутономне покрајине, за објекте за који су надлежни по члану 133. Закона о планирању и изградњи, и дужни су да то спроведу по прописаној процедури и прописаним роковима. У случају потребе, надлежни органи локалне самоуправе, односно Аутономне покрајине могу да затраже помоћ од стручних служби Министарства животне средине и просторног планирања.

Свако неоправдано прекорачење прописаних рокова или непоштовање прописаних услова, биће санкционисано од стране Министарства животне средине и просторног планирања.

Постављање базних станице мобилне телефоније

Грађевинска дозвола
(за грађевинске објекте)

Решење за извођење радова грађења
(за посебне врсте објеката)

Грађевинска дозвола

Грађење

За објекте дефинисане чланом 2 став 1. тачка 22. Закона о планирању и изградњи, за које се издаје грађевинска дозвола, а где се између осталог убарајају и телекомуникациони објекти - базне станице мобилне телефоније, грађевина спојена са тлом, у погледу прибављања неопходне документације, потребно је спровести следећу законску процедуру:

1. Информација о локацији
2. Локацијска дозвола (услови за издавање)
 - копија плана парцеле
 - извод из катастра подземних инсталација
 - доказ о праву својине
 - услови у складу са посебним законима (заштита животне средине, одбрана земље, авио саобраћај, противпожарна заштита, електродистрибуцијски услови и др.)
3. Грађевинска дозвола (услови за издавање)
 - локацијска дозвола
 - главни пројекат у три примерка са извештајем о извршеној техничкој контроли
 - доказ о праву својине, односно праву закупа на грађевинском земљишту
 - доказ о уређивању односа у погледу плаћања накнаде за уређивање грађевинског земљишта
 - доказ о уплати административне таксе
4. Пријава радова
5. Употребна дозвола

Основни предуслов да би оператер, односно инвеститор поставио базну станицу мобилне телефоније на некој локацији, било као грађевински објекат или као посебну врсту објекта, ја да надлежни органи локалне самоуправе, односно Аутономне покрајине у чијој је надлежности спровођење прописа из области заштите животне средине у прописаном поступку утврди мере и услове заштите животне средине.

Поступци за утврђивање мера и услова заштите животне средине

1. Елементи за одлучивање о обиму и садржају услова и мера

- а) Општи и технички подаци телекомуникационог објекта - прилаже оператер
 - назив станице и намена (базна станица мобилне телефоније, бежични интернет, бежична телефонија, радио-дифузни системи и др.);
 - локација (ознака, назив, адреса, катастарска парцела, топографски подаци, висина, и др.);
 - снага (називна и ефективна) по секторима;
 - антене по секторима (фреквенција, број, тип, азимути антена, усмереност (хоризинтална и вертикална), тилт, висина од земље, ЕРП по сектору за сваки антенски систем).
- б) Релативна позиција телекомуникационог објекта – утврђује надлежни орган
 - локација у општем смислу (ван насеља, рурално, густо насељено);
 - позиција осетљивих објеката у односу на телекомуникациони објекат;
 - међусобни висински однос са објектима у окружењу (H eff.);
 - главни правци зрачења - по секторима.
- ц) Стање и уређење животне средине – утврђује надлежни орган
 - већ постојеће оптерећење нејонизујућим зрачењима (затечено стање);
 - обим и садржај планских докумената;
 - посебни захтеви (коридори, одбрана земље, напајање и др.)

2. Услови и мере – од минималних до максималних

(доносе се на основу захтева оператера за услове и мере ако објекат није на листи II)

а) Нису потребне посебни услови и мере

(на основу процене параметара у тачки 1. одлука се доноси у писменом облику и даје подносиоцу захтева за мере и услове заштите животне средине)

б) Основни услови и мере

- уклапање у планска документа (уколико постоје);
- одређивање заштићене и забрањене зоне (приступ објекту);
- преусмеравање антена (евентуално) по секторима у односу на осетљиве објекте у окружењу;
- одређивање посебно осетљивих тачака (у склопу редовне обавезе првог мерења):

ц) Посебни услови и мере

- израда Стручне оцене оптерећења животне средине израђене од стране овлашћеног правног лица за послове систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини (са предикцијама оптерећења, нулта мерења у склопу оцене или самостално, прорачун безбедне удаљености са или без зонирања);
- посебни захтеви уклапања ван планских докумената.

3. Израда студије о процени утицаја

(на основу захтева за одлучивање о потреби израде студије за објекте који су на листи II)

а) израда студије о процени утицаја на животну средину - по процедури прописаној

Законом о процени утицаја на животну средину

(у изузетно осетљивим случајевима пренасељености и већ постојећег критичног оптерећења када претходне могућности – посебно у тачки 2/ц - не могу довести до разрешења проблема)

б) решење да израда студије није потребна (одлука по процедури прописаном Законом о процени утицаја на животну средину) при чему се у истом решењу доносе мере и услови према тачки 2 од минималних до максималних

Мере и услови заштите животне средине које се могу прописати:

- 1) опасност од директног додира делова који су под сталним напоном;
- 2) опасности од директног додира проводљивих делова који не припадају струјном колу;
- 3) опасност од пожара и експлозија;
- 4) статички електрицитет услед рада уређаја;
- 5) опасност од утицаја берилијум оксида;
- 6) атмосферски електрицитет;
- 7) нестанак напона у мрежи;
- 8) недовољна осветљеност просторија;
- 9) неопрезно руковање;
- 10) опасност при раду на висини (монтирање антена на антенским стубовима) -механичка оштећења;
- 11) утицај прашине, влаге и воде.

С обзиром на тип и карактеристике објекта који се гради, посебно се морају примењивати следеће мере заштите:

- 1) објекте не постављати унутар друге зоне опасности од пожара у близини отворених складишта лако испарљивих, запаљивих и експлозивних материја без одговарајуће заштите и прибављених услова, односно сагласности надлежног органа МУП-а;

- 2) ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете извођач радова је дужан да одмах прекине радове и обавести надлежни завод за заштиту споменика културе;
- 3) ако се у току радова наиђе на природно добро које је геолошко-палеонтолошког типа и минеролошко-петрографског порекла, за које се претпоставља да има својство природног споменика, извођач радова је дужан да о томе обавести надлежну организацију за заштиту природе;
- 4) обзиром да се антенски ситем базне станице инсталира на стубу који полази од тла, треба да се постави ограда око базне станице и антенског стуба. На огради поставити табле на којима је исписано упозорење да се не сме прилазити антенском стубу;
- 5) антенски систем базне станице се мора пројектовати тако да се у главном снопу зрачења антене не налазе антенски системи других комерцијалних или професионалних уређаја, као ни сами уређаји. То се постиже оптималним избором висине антене, као и правилним избором позиције антенског система на смом објекту;
- 6) отпадне материје које се јаве током изградње објеката базних станица, приступних путева, довођења електришне енергије и слично, морају се уклонити преко овлашћеног комуналног предузећа.

Предвиђене мере заштите морају се обавезно извести приликом градње објеката односно пре техничког пријема.

Чланом 7. Правилника о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања („Сл. гл. РС”, бр. 104/09), прописано је, између осталог, да је корисник дужан да након изградње, односно постављања објекта који садржи извор нејонизујућег зрачења, а пре издавања дозволе за почетак рада или употребне дозволе изврши прво испитивање, односно мерење нивоа електромагнетног поља у околини извора. За потребе првог испитивања корисник може извор електромагнетног поља пустити у пробни рад у периоду не дужем од 30 дана или за телекомуникационе објекте може мерења извршити у оквиру техничког прегледа. Орган надлежан за обављање техничког прегледа, односно за издавање дозволе за почетак рада или употребне дозволе за објекат који садржи извор нејонизујућег зрачења од посебног интереса може пустити у рад тај извор ако је мерењем утврђено да ниво електромагнетног поља не прекорачује прописане граничне вредности и да изграђени, односно постављени објекат неће својим радом угрожавати животну средину.

Ако се периодичним испитивањем, систематским испитивањем или мерењем извршеним по налогу инспектора за заштиту животне средине, утврди да је у околини једног или више извора измерен ниво електромагнетног поља изнад прописаних граничних вредности, надлежни орган може кориснику наложити ограничење у погледу употребе, реконструкцију или затварање објекта до задовољавања прописаних граничних вредности. Реконструкција се обавља технички и оперативно изведивим мерама у року од највише годину дана од дана када је наложена реконструкција извора од стране надлежне инспекције за заштиту животне средине.

Решење којим се одобрава извођење радова

Извођење радова

За објекте дефинисане чланаом 2 став 1. тачка 25. Закона о планирању и изградњи, прописана је, посебна врста објеката за које се не издаје грађевинска дозвола, где спадају, између осталог, типски кабинети базних станица на одговарајућим носачима, носачи антена са антенама осим параболичних антена радио-станица свих намена чији пречник није већи од 2,5 м (изузев антенских система земаљских сателитских станица), контејнери за смештај телекомуникационе опреме и уређаја, типски ормани за унутрашњу и спољашњу монтажу за смештај телекомуникационе опреме, чије се грађење, извођење радова на инвестиционом одржавању објекта и уклањању препрека за особе са инвалидитетом, адаптација, санација и промена намене објекта без извођења грађевинских радова, односно промена намене објекта, врше се на основу решења којим се одобрава извођење тих радова, односно промена намене објекта, које издаје орган надлежан за издавање грађевинске дозволе, у складу са чланом 145. Закона о планирању и изградњи.

Решење којим се одобрава извођење радова (услови за издавање)

- доказ о праву својине у складу са чланом 135. овог Закона
- идејни пројекат, односно главни пројекат за радове на санацији и адаптацији објекта
- мере и услови заштите животне средине (идентични поступци као и за грађевинске објекте за које се издаје грађевинска дозвола)

У поступку припреме и доношења новог урбанистичког плана који предвиђа изградњу зона, односно објеката повећане осетљивости (зоне повећане осетљивости јесу: подручја стамбених зона у којима се особе могу задржавати и 24 сата дневно; школе, домови, предшколске установе, породилишта, болнице, туристички објекти, те дечја игралишта; површине неизграђених парцела намењених, према урбанистичком плану, за наведене намене, у складу са препорукама Светске здравствене организације), узимају се у обзир постојећи стационарни извори који већ оптерећују животну средину у тој зони. У поступку стратешке процене утицаја на животну средину могу се разматрати извештаји о систематском и/или периодичном испитивању и/или вршити стручна оцена оптерећена животне средине за поједине изворе. Прописи о заштити становништва у подручју повећане осетљивости не односе се на објекте који су накнадно изграђени унутар далеководних коридора.

Приликом израде планских докумената на основу Закона о планирању и изградњи, надлежни органи локалне самоуправе, односно аутономне покрајине, имају обавезу да унесу планиране локације за постављање базних станица мобилне телефоније, као и осталих телекомуникационих објеката. За све информације везано за Стратегију телекомуникација у Републици Србији неопходно је да се обрате Министарству за телекомуникације и информатичко друштво и Републичкој агенцији за телекомуникације (РАТЕЛ), у чијој је надлежности спровођење Закона о телекомуникацијама.

Напомињемо да је у складу са члану 217. Закона планирању и изградњи, приликом процене планских могућности подручја која су у оквиру преиспитаних планских докумената, као и подручја за која није донет урбанистички план или урбанистичким планом није предвиђена изградња ове врсте објеката, приликом издавања локацијске дозволе преовлађујући основ представљају услови органа, односно организација надлежних за послове телекомуникација на основу годишњих планова развоја телекомуникационих мрежа на територији Републике Србије, у складу са законом.

Препоруке СЗО везано за коришћење извора нејонизујућих зрачења

- Опрезан приступ
- Стриктно примењивати националне и међународне стандарде
- Примењивати мере заштите од нејонизујућих зрачења
- Консултовати локалне власти и становништво
- Информисање јавности

Препоруке Министарства животне средине и просторног планирања у вези са избегавањем локација за постављање базних станица мобилне телефоније

- Школе
- Вртићи
- Здравствене установе
- Старачки домови

Обавезе носиоца пројекта приликом изградње базне станице мобилне телефоније

Поступање носиоца пројекта, односно инвеститора приликом изградње базне станице мобилне телефоније и надлежних државних органа у смислу заштите животне средине, можемо дефинисати у следећим корацима:

1. Оператер прибавља дозволу за базну станицу мобилне телефоније од Републичке агенције за телекомуникације (РАТЕЛ);
2. Оператер склапа уговор о закупу локације, односно прибавља доказ о власништву;
3. Оператер, односно инвеститор подноси захтев надлежном органу за издавање информације о локацији у складу са Законом о планирању и изградњи за објекте за које се издаје локацијска дозвола – посебно због парцеле, односно подпарцел;
4. Оператер, односно инвеститор подноси захтев надлежном органу за заштиту животне средине за утврђивање мера и услова заштите животне средине за постављање базне станице мобилне телефоније на локацији, како за грађевинске објекте тако и посебну врсту објеката . Уз захтев се прилаже:
 - Информација надлежног органа урбанизма (Информација о локацији);
 - Идејно решење (ситуациони план који садржи и опис локације и њене околине у смислу заштите животне средине);
 - Приказ микро и макро локације;
 - Општи и технички подаци телекомуникационог објекта;
 - Доказ о уплати таксе.

Напомена: Непотребно је захтевати од оператера, односно инвеститора Стручну оцену оптерећења животне средине израђену од стране овлашћеног правног лица за систематско

испитивање новог нејонизујућих зрачења у животној средини на овом кораку. О томе ће се изјаснити надлежни орган за заштиту животне средине на основу елемената за одлучивање о обиму и садржају услова и мера.

5. Надлежни орган за заштиту животне средине на основу елемената за одлучивање о обиму и садржају услова и мера заштите животне средине поступа на следећи начин:
 - Уколико надлежни орган заштите животне средине процени да пројекат не уноси велики утицај на животну средину издаје Решење о утврђивању мера и услова заштите животне средине и прописује минималне мере и услове заштите животне средине са обавезним мерењем нивоа електромагнетног поља у локалној зони базне станице по пуштању у рад. Напомена: Прво мерење је прописана обавеза која се сама по себи не захтева али се могу тражити у склопу мера и услова, као и нека посебна мерења у осетљивим тачкама и сл.
 - Уколико надлежни орган заштите животне средине процени да пројекат уноси велики утицај на животну средину издаје Решење о утврђивању мера и услова заштите животне средине и прописује мере и услове заштите животне средине са обавезним стручном оценом оптерећења и могућим нултим мерењем ако је окружење већ оптерећено емисијом.
 - Ако је објекат на листи II (објекти за које се може тражити процена утицаја а не мора), онда инвеститор уместо мера и услова подноси захтев за одлучивање о потреби процене утицаја по Закону о процени утицаја.
 - Надлежни орган заштите животне средине решава на првом кораку (одлучивање о потреби процене утицаја) и ако издаје Решење да није потребна процена утицаја у истом прописује мере и услове заштите животне средине, односно улази у процедуру процене утицаја по Закону о процени утицаја на животну средину при чему не прописује услове и мере.
6. Оператер, односно инвеститор по прибављању мера и услова заштите животне средине за постављање базне станице мобилне телефоније, како за грађевинске објекте тако и посебну врсту објеката, подноси захтев надлежном органу за издавање грађевинске дозволе, односно решења за извођење радова грађења;
7. Оператер, односно инвеститор подноси захтев за издавање грађевинске дозволе;
8. Оператер, односно инвеститор подноси захтев за издавање решења за извођење радова грађења;
9. Оператер, односно инвеститор подноси захтев за технички преглед играђеног објекта за које је прописана употребна дозвола;
10. Оператер подноси захтев за технички преглед како би се издала техничка дозвола. Преглед врши РАТЕЛ или орган који је овлашћен од његове стране;
11. Оператер, је у обавези да пре издавања дозволе за почетак рада или употребне дозволе изврши прво испитивање, односно мерење нивоа електромагнетног поља у околини извора;
12. Оператер подноси захтев Републичкој агенцији за телекомуникације (РАТЕЛ), за издавање дозволе за почетак емитовања;
13. Министар животне средине и просторног планирања, а за територију Аутономне покрајине - надлежни орган Аутономне покрајине, доноси Решење за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса (ИПИ);
14. Оператер је дужан да омогући инспекцијски надзор.

Овлашћена правна лица

Овлашћења донета од стране Министарства животне средине и просторног планирања

За послове систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини овлашћења су следећа правна лица:

1. „Консинг” д.о.о., Лабораторија „Консинг”, Сурчински пут 1а, Београд;
2. Природно математички факултет у Новом Саду, Департман за физику, Катедра за нуклеарну физику, Лабораторија за испитивање радиоактивности узорака и дозе јонизујућег и нејонизујућег зрачења, Трг Доситеја Обрадовића 4, Нови Сад;
3. Електротехнички институт „Никола Тесла”, Лабораторија за испитивање и еталонирање, Косте Главинића 8а, Београд (нискофреквентни извори);
4. Институт „Ватрогас”, Лабораторија, Булевар Војводе Степе 66, Нови Сад.

За послове испитивања нивоа зрачења извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса у животној средини овлашћена су следећа правна лица:

1. „Консинг” д.о.о., Лабораторија „Консинг”, Сурчински пут 1а, Београд;
2. Природно математички факултет у Новом Саду, Департман за физику, Катедра за нуклеарну физику, Лабораторија за испитивање радиоактивности узорака и дозе јонизујућег и нејонизујућег зрачења, Трг Доситеја Обрадовића 4, Нови Сад;
3. Електротехнички институт „Никола Тесла”, Лабораторија за испитивање и еталонирање, Косте Главинића 8а, Београд (нискофреквентни извори);
4. Институт „Ватрогас”, Лабораторија, Булевар Војводе Степе 66, Нови Сад;
5. Институт за квалитет радне и животне средине „1. мај” а.д. Ниш, Лабораторија за заштиту радне и животне средине, Кнегиње Љубице 1/II, Ниш.

Овлашћења донета од стране АП Војводине

За послове испитивања нивоа зрачења извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса у животној средини овлашћена су следећа правна лица:

1. „Консинг” д.о.о., Сурчински пут 1а, Београд;
2. Природно математички факултет у Новом Саду, Департман за физику, Катедра за нуклеарну физику, Лабораторија за испитивање радиоактивности узорака и дозе јонизујућег и нејонизујућег зрачења, Трг Доситеја Обрадовића 4, Нови Сад;
3. Институт „Ватрогас” д.о.о., Булевар Војводе Степе 66, Нови Сад;
4. Електротехнички институт „Никола Тесла”, Косте Главинића 8а, Београд.

Контакт

Министарство животне средине и просторног планирања

Сектор за контролу и надзор

Одељење за заштиту животне средине од загађивања

Одсек за заштиту од јонизујућег и нејонизујућег зрачења

Др Ивана Рибара 91

11070 Нови Београд

Тел: +381 11 22 87 553

Факс: +381 11 22 87 553

www.ekoplan.gov.rs

ЗАКОН О ЗАШТИТИ ПРИРОДЕ

Закон о заштити природе усвојен је маја 2009. године од када и почиње његова примена („Сл. гл. РС“, бр. 36/09). Овим Законом се уређује заштита и очување природе, биолошке, геолошке и предеоне разноврсности као дела животне средине.

У Закону о заштити природе уврштене су међународне обавезе које произилазе из ратификованих међународних уговора у области заштите биодиверзитета: Конвенције о биолошкој разноврсности, Конвенције о међународној трговини угроженим врстама дивље флоре и фауне (CITES), Конвенције о заштити културне и природне баштине, Конвенције о мочварама које су од међународног значаја, посебно као пребивалиште птица мочварица, као и директива ЕЗ о заштити природе.

У поступку израде закона узете су у обзир и одредбе ратификованих конвенција, и то: Конвенције о заштити миграторних врста, Конвенције о заштити европске дивље флоре и фауне, Карпатске конвенције.

Законом о заштити природе остварује се заштита, очување и напређење биолошке, геолошке и предеоне разноврсности, одрживо коришћење и управљање природним добрима и ресурсима, унапређење стања нарушених делова природе као и усклађивање људских активности, економских и друштвених развојних планова и пројеката са одрживим коришћењем обновљивих и необновљивих природних ресурса и дугорочним очувањем природних екосистема и природне равнотеже.

Чланом 6. Закона о заштити природе дефинисано је да су субјекти заштите природе Република Србија, Аутономна покрајина, општина, град и Град Београд, управљач заштићеног подручја, правна лица, предузетници и физичка лица који у обављању својих делатности користе природне ресурсе и заштићена природна добра, стручне и научне организације и грађани, групе грађана и њихова удружења.

Заштићена природна добра одређена Законом о заштити природе су:

1. Заштићена подручја (строги резерват природе, специјални резерват природе, национални парк, споменик природе, заштићено станиште, предео изузетних одлика, парк природе)
2. Заштићене врсте (строго заштићене дивље врсте, заштићене дивље врсте)
3. Покретна заштићена природна документа

Под заштитом и очувањем дивљих врста подразумева се спречавање свих радњи које утичу на нарушавање повољног стања популације дивљих врста, уништавање или оштећивање њихових станишта, легла, гнезда или нарушавање њиховог животног циклуса.

Забрањено је коришћење, уништавање и предузимање других активности којима би се могле угрозити **строго заштићене врсте биљака, животиња и гљива** и њихова станишта (чл.74).

Изузетно од одредбе члана 74. овог Закона, у случају оправданог јавног интереса и под условом да не постоји друго задовољавајуће решење и да изузеће није штетно по опстанак популација строго заштићених дивљих врста у повољном стању очувања у њиховом природном подручју распрострањености, Министарство може дозволити радње ради:

- 1) истраживања и образовања, управљања популацијом, поновног насељавања (репопулације), поновног уношења и узгоја у in-situ и ex-situ условима;
- 2) спречавања озбиљних штета на усевима, стоци, шумама, рибњацима, води и другим облицима својине;
- 3) ради заштите јавног здравља и јавне безбедности, или других разлога од преовладавајућег јавног интереса, укључујући разлоге социјалне или економске природе и корисне последице од првенственог значаја за животну средину;
- 4) сакупљања матичних јединки у циљу размножавања, гајења њихових потомака и промета у комерцијалне сврхе у за то регистрованим плантажним и фармерским објектима уз услов да се део јединки врати на природна станишта.

Дозволу за случај из става 1. овог члана издаје Министарство по претходно прибављеном мишљењу завода и министарства надлежног за послове пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Дозвола из става 2. овог члана издаје се у форми решења и садржи: назив врсте, сврху и циљ коришћења односно обављања радњи, место обављања радњи, време важења дозволе, начин и услове под којима се могу обављати радње, као и начин достављања извештаја о обављеним радњама.

Заштићене дивље врсте гљива, лишјајева, биљака, животиња и њихових делова, у циљу прераде, трговине, прекограничног промета, као и плантажног и фармерског узгоја, могу се сакупљати на основу дозволе коју издаје Министарство.

Коришћење и сакупљање заштићених дивљих врста дозвољен је искључиво на начин којим се не угрожава повољно стање њихове популације.

Уредбом о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне детаљније су прописани услови заштите заштићених врста које обухватају временску забрану коришћења, квантитативно и квалитативно ограничење у коришћењу, просторну забрану коришћења ради обнове популације.

Дозволу за сакупљање и коришћење дивље флоре и фауне могу добити предузећа и предузетници након спроведеног конкурса.

Физичким лицима се дозвола издаје само за сакупљање матичног јата или матичног засада ради даљег фармерског односно плантажног гајења.

Корисна информација: Информација о потребној документацији за добијање дозвола за сакупљање дивље флоре и фауне, увоз и извоз заштићених и строго заштићених врста и CITES дозвола пронаћи на сајту Министарства (www.ekoplan.gov.rs /обрасци и формулари).

Планирање и управљање заштићеним подручјем

Заштита, управљање, коришћење и унапређење заштићеног подручја спроводи се на основу акта о проглашењу заштићеног подручја и плана управљања заштићеним подручјем који се доноси за период од 10 година.

Планом управљања одређује се начин спровођења заштите, коришћења и управљања заштићеним подручјем, смернице и приоритети за заштиту и очување природних вредности тог подручја, као иразвојне смернице уз уважавање потреба локалног становништва.

Чланом 53. дефинисан је садржај плана управљања.

Управљач националног парка доставља план управљања заштићеним подручјем Влади Републике Србије ради добијања сагласности, а по претходно прибављеном мишљењу Министарства, док на план управљања заштићеним подручјем које је проглашено актом Владе, сагласност даје Министарство. За заштићена подручја на територији АП Војводине, сагласност на план управљања даје надлежни орган АП Војводине.

Правна лица, предузетници и физичка лица дужна су да обављају делатност у складу планом управљања.

Управљач је дужан да обезбеди унутрашњи ред и чување заштићеног подручја у складу са Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби.

Правилником о унутрашњем реду утврђују се правила за спровођење прописаног режима заштите, а нарочито начина који ће се понашати посетиоци, власници и корисници непокретности при боравку и обављању послова на заштићеном подручју. Правилником о унутрашњем реду утврђују се места, површине и објекти у којима се ограничава или забрањује кретање или обављање одређених радњи, врсте дивљих биљака и животиња које забрањено уништавати, злостављати и узнемиравати, врсте дивљих биљака и животиња чије је коришћење, сакупљање и излов ограничено, начин сарадње са физичким лицима, предузетницима и правним лицима која користе природна богатства и простор заштићеног подручја, места за

одлагање отпада, начин и организацију чуварске службе и чување заштићеног подручја као и опрему и средства за чување подручја.

Радови и активности на заштићеном подручју

Чланом 57. дефинисано је да су на заштићеном подручју забрањени радови и активности, односно извођење пројеката, који оштећују, нарушавају и мењају особине и вредности због којих је подручје заштићено.

За радове и активности, односно извођење пројеката на заштићеном подручју спроводи се поступак процене утицаја на животну средину, у складу са законом.

За радове и активности, односно пројекте за које се не спроводи поступак процене утицаја на животну средину, а за које је потребно прибављање одговарајуће дозволе, као и за радове, активности, односно извођење пројекта за које према посебном пропису није потребно одобрење за градњу, друга дозвола или одобрење, а који могу имати утицај на вредности и обележја заштићеног добра, извођач радова, односно носилац пројекта, дужан је да од Завода прибави акт о условима и мерама заштите природе, у складу са овим Законом.

Планиране радове и активности, односно извођење пројекта из овог члана, носилац пројекта дужан је да писмено пријави управљачу заштићеног подручја, који је у обавези да га упозна о могућностима за обављање истих, као и о даљој процедури.

Управљач заштићеног подручја дужан је да, преко своје чуварске службе прати активности свих физичких и правних лица као и предузетника на територији заштићеног подручја и предузима мере у складу са овлашћењима која су дефинисана законом.

У управљању заштићеним подручјем управљач, је дужан да:

- 1) чува, унапређује и промовише заштићено подручје;
- 2) спроводи прописане режиме заштите;
- 3) доноси план управљања и акт о унутрашњем реду и чуварској служби утврђен актом о заштити;
- 4) обележи заштићено подручје, границе и режиме заштите у складу са посебним правилником о начину обележавања;
- 5) осигура неометано одвијање природних процеса и одрживог коришћења заштићеног подручја;
- 6) обезбеди надзор над спровођењем услова и мера заштите природе;
- 7) прати кретање и активности посетилаца и обезбеђује обучене водиче за туристичке посете;
- 8) води евиденције о природним вредностима и о томе доставља податке Заводу;
- 9) води евиденцију о људским активностима, делатностима и процесима који представљају фактор угрожавања и оштећења заштићеног подручја и о томе доставља податке Заводу и Министарству;
- 10) у сарадњи са републичком и покрајинском инспекцијом и органима безбедности спречава све активности и делатности које су у супротности са актом о заштити и представљају фактор угрожавања и девастације заштићеног подручја;
- 11) доноси акт о накнадама;
- 12) врши и друге послове утврђене законом и актом о заштити.

Уколико се у поступку стручног и инспекцијског надзора утврди да управљач не извршава обавезе установљене актом о заштити, управљање заштићеним подручјем се одузима и поверава другом управљачу.

Финансирање заштићеног подручја обезбеђује се из:

- 1) средстава буџета Републике Србије, Аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе;
- 2) средстава Фонда за заштиту животне средине;
- 3) накнада за коришћење заштићеног подручја;

- 4) прихода остварених у обављању делатности и управљања заштићеним подручјем;
- 5) средстава обезбеђених за реализацију програма, планова и пројеката у области заштите природе;
- 6) донација, поклона и помоћи;
- 7) других извора у складу са законом.

Накнада за коришћење заштићеног подручја

Чланом 70. одређено је да за коришћење заштићеног подручја привредно друштво или друго правно лице, предузетник и грађани (корисници) плаћају накнаду управљачу заштићеног подручја, и то за делатности из области туризма, угоститељства, изградње, експлоатације минералних сировина, трговине, транспорта, дистрибуције, преноса, телекомуникација, снимања и сл. за делатности из области водопривреде, рударства и енергетике, саобраћаја, коришћења флоре и фауне и сл.; за коришћење посебно уређених или погодних терена за поједине намене коришћења (паркирање, рекреацију, спорт, ложишта, постављање реклама, молови, платформе за пецање и привези за чамце); коришћење имена и знака заштићеног подручја; услуге управљача заштићеног подручја.

Висину, начин обрачуна и плаћања накнаде одређује управљач заштићеног подручја, у зависности од:

- 1) степена искоришћавања заштићеног подручја;
- 2) степена штете која се наноси заштићеном подручју;
- 3) степена повећаних обавеза управљача у одржавању уредности и чистоће, чувања и обављања других послова у заштити, унапређењу и развоју заштићеног подручја, а које су у непосредној вези са обављањем одређених делатности у заштићеном подручју;
- 4) погодности које пружа коришћење заштићеног подручја за обављање делатности или за друге сврхе коришћења.

Ближе критеријуме, начин обрачуна, поступак наплате накнаде прописује Влада.

На акт управљача заштићеног подручја којим се утврђује висина, начин обрачуна и плаћања накнаде сагласност даје Министарство.

Управљач заштићеног подручја може привредном друштву или другом правном лицу, предузетнику и физичком лицу, обрачунати накнаду за улазак у заштићено подручје, односно поједине објекте или делове заштићеног подручја.

Управљач заштићеног подручја дужан је да средства прикупљена наплатом накнаде користи за заштиту, развој и унапређење заштићеног подручја.

Средства од накнада управљач је дужан да води на посебном рачуну.

Знак заштите природе

У циљу промовисања заштите природе и идентификације службеног лица поступку надзора и предузимања мера на заштити природе користи се знак заштите природе.

Чување заштићених подручја

Непосредан надзор на заштићеном подручју врши чуварска служба.

Чувар заштићеног подручја контролише спровођење правила унутрашњег реда у заштићеном подручју и обавља послове чувања заштићеног подручја.

Ако у вршењу чуварске службе чувар заштићеног подручја утврди да је учињена радња супротно правилима унутрашњег реда или друге законом утврђене забране кршења режима заштите, или ако постоји основана сумња да је учињен прекршај, односно кривично дело, овлашћен је и дужан да:

- 1) прати кретање и активности посетилаца и легитимише лица која затекне у заштићеном подручју;
- 2) изврши преглед свих врста возила, пловних објеката и товара;
- 3) изврши сваки преглед, осим станова и других просторија, за чији је преглед потребан судски налог;
- 4) привремено одузме предмете којима је извршен прекршај или кривично дело и предмете који су настали или прибављени извршењем таквог дела, као и да ове предмете, без одлагања, преда управљачу заштићеног подручја ради чувања;
- 5) лице без личних исправа, затечено у вршењу недозвољених радњи, приведе надлежном органу унутрашњих послова;
- 6) затражи успостављање претходног стања, односно нареди мере за спречавање и уклањање штетних последица;
- 7) сарађује са власницима и корисницима права над некретнинама у заштићеном подручју у циљу заштите природе;
- 8) сарађује са корисницима природних ресурса у заштићеном подручју и координира заједничке акције у циљу заштите и рационалног коришћења природних ресурса;
- 9) прати стања биљних и животињских врста, као и других вредности заштићеног подручја;
- 10) пружа помоћ посетиоцима заштићеног подручја и локалном становништву.

У вршењу службе чувар је дужан да покаже службену легитимацију.

Легитимацију чувара заштићеног подручја издаје управљач заштићеног подручја на обрасцу који прописује министар.

Чувар заштићеног подручја мора да има најмање средњу стручну спрему, једну годину радног искуства у струци и положен стручни испит и да испуњава прописане услове за ношење оружја и друге услове, утврђене актом управљача.

Чланом 110. Закона о заштити природе чуварима заштићеног подручја дата су изузетно велика овлашћења (став1. тачка 1, 2, 3, 4, 5 и 6) а све у циљу благовременог спречавања чињења прекршаја и кривичних дела на територији заштићеног подручја.

Обавеза управљача заштићеног подручја је да, уколико је чуварска служба установила да је посетилац или корисник заштићеног подручја учинио прекршај или кривично дело, поднесе надлежном органу захтев за покретање прекршајног поступка, односно кривичну пријаву.

У складу са Законом о прекршајном поступку члан 176. Захтев за покретање прекршајног поступка подноси овлашћени орган или оштећени.

Приликом подношења Захтева за покретање прекршајног поступка Управљач заштићеног подручја декларише се као оштећени с обзиром да му је управљање тим подручјем уступила Влада Републике Србије, Министарство, надлежни орган АП или надлежни орган локалне самоуправе и да управљањем тим подручјем остварује и приход.

На основу овог Закона донета су следећа подзаконска акта:

1. Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива (16.02.2010, 48.2 KB) „Сл. гл. РС“, бр. 5/10

Овим правилником проглашавају се дивље врсте биљака, животиња и гљива ради очувања биолошке разноврсности, природног генофонда, односно врсте које имају посебан значај са еколошког, екосистемског, биогеографског, научног, здравственог, економског или другог аспекта за Републику Србију. Заштићене врсте проглашене овим правилником за строго заштићене дивље врсте наведене су у Прилогу I, а заштићене врсте у Прилогу II. Прилози су саставни део Правилника:

- Прилог I - Строго заштићене дивље врсте биљака, животиња и гљива (16.02.2010, 339.3 KB)
 - Прилог II - Заштићене дивље врсте биљака, животиња и гљива (16.02.2010, 206.1 KB)
2. Правилник о прекограничном промету и трговини заштићеним врстама (08.12.2009, 14.4 MB) „Сл. гл. РС“, бр. 99/09

Овим правилником прописују се услови под којима се обавља увоз, извоз, унос, износ или транзит, трговина и узгој угрожених и заштићених биљних и животињских дивљих врста, њихових делова и деривата; издавање дозвола и других аката (потврде, сертификати, мишљења); документација која се подноси уз захтев за издавање дозвола, садржина и изглед дозволе; спискови врста, њихових делова и деривата који подлежу издавању дозвола, односно других аката; врсте, њихови делови и деривати чији је увоз односно извоз забрањен, ограничен или обустављен; изузеци од издавања дозволе; начин обележавања животиња или пошиљки; начин спровођења надзора и вођења евиденције и израда извештаја.

3. Правилник о условима које мора да испуњава управљач заштићеног подручја (28.10.2009, 53.6 KB) „Сл. гл. РС“, бр. 85/09

Овим правилником ближе се прописују услови које мора да испуњава управљач заштићеног подручја, у погледу стручне, кадровске и организационе оспособљености за обављање послова заштите, унапређења, промовисања и одрживог развоја заштићеног подручја.

Заштићеним подручјем управља правно лице, а у изузетним случајевима предузетник и физичко лице.

4. Правилник о обрасцу службене легитимације чувара заштићеног подручја (20.10.2009, 199.2 KB) „Сл. гл. РС“, бр. 84/09

Овим правилником прописује се образац службене легитимације чувара заштићеног подручја. Службена легитимација је израђена као правоугаона картица са заштитним пластифицираним улошком формата 9cm x 5cm, у вишебојној штампи.

Предња страна обрасца службене легитимације садржи у горњем левом углу одштампан знак заштите природе, а у десном углу знак са називом заштићеног подручја. Између знакова налази се назив управљача. У средишњем делу обрасца службене легитимације испод назива управљача је текст: „чувар заштићеног подручја“, а испод: „службена легитимација“. У доњем левом углу је текст: „име и презиме“, а у доњем десном углу место за фотографију формата 30mm x 25mm.

Задња страна обрасца службене легитимације садржи текст: „овлашћења и дужности чувара заштићеног подручја регулисана су чл. 109. и 110. Закона о заштити природе („Сл. гл. РС“, бр. 36/09) и правилником о унутрашњем реду и чуварској служби који доноси управљач заштићеног подручја“. Испод текста са леве стране је текст: „број службене легитимације“, а испод тог текста је: „датум издавања“. У доњем десном углу, у истој линији са датумом издавања налази се текст: „потпис овлашћеног лица“. Између датума издавања и потписа овлашћеног лица је: место за печат („М.П.“).

5. Правилник о изгледу знака заштите природе, поступку и условима за његово коришћење (20.10.2009, 216.3 KB) „Сл. гл. РС“, бр. 84/09

Овим правилником прописује се изглед знака заштите природе, поступак и услови за његово коришћење.

Знак заштите природе користи се ради промовисања заштите природе и идентификације службеног лица у поступку надзора и предузимања мера на заштити природе.

Знак заштите природе је дрво. Доминира зелена боја која је и боја природе. Кривим линијама је приказан брдско - равничарски предео, а благо отицање истих симболизује реке које чине богатство земље. Црвена, плава и бела линија одсликавају боје српске заставе. Све линије се сливају у једну из које расте дрво које представља симбол заштите, снаге и природне лепоте. Знак представља компактност свих елемената животне средине и њихову узајамну повезаност. Знак заштите природе користи се на службеној одећи, службеним возилима и пловилима, информативно-едукативним таблама, писаним и електронским материјалима. Са десне стране дрвета је текст: „У сусрет природи!“

6. Правилник о компензацијским мерама („Сл. гл. РС“, бр. 20 /10 од 31.03.2010.);

Овим правилником утврђују се компензацијске мере ради ублажавања штетних последица на еколошки значајно подручје или заштићено природно добро, изазваних реализацијом планираних пројеката, радова и активности у природи.

Компензацијске мере спроводе се ради обнављања или замене оштећених делова природе, строго заштићених дивљих врста или заштићених дивљих врста.

Компензацијске мере за ублажавање штетних последица на природу су: мере санације, примарна рехабилитација, успостављање новог локалитета и комбинација мера.

Компензацијске мере одређују се на основу анализе статуса појединих делова оштећења природе у односу на губитак и корист од примене компензацијских мера.

Такође, на снази је Уредба о стављању под контролу сакупљања, коришћења и промета дивље флоре и фауне („Сл. гл. РС“, бр. 31/05)

Корисна информација: Текст усвојених правилника могуће је наћи на сајту Министарства животне средине и просторног планирања (www.ekoplan.gov.rs/ документи/ усвојени прописи/ правилници).

7. Правилник о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Сл. гл. РС“, бр. 35/10 од 26. маја 2010)

Овим правилником се ближе утврђују критеријуми за издвајање типова станишта, типови станишта, за заштиту значајни типови станишта, као и осетљиви и ретки типови станишта. Такође се утврђују и мере заштите за очување типова станишта.

Критеријуми и мере за заштиту станишта утврђени су у складу са Законом о заштити природе и међународним прописима.

Критеријуми за издвајање типова станишта су: опасност од ишчезавања, ретко распрострањење станишта, осетљивост на спољашње утицаје услед функционалне непостојаности станишта, услед слабе обновљивости станишта итд.

На основу горе поменутих критеријума утврђују се типови станишта: угрожени, ретки, осетљиви, за заштиту приоритетни и типови станишта од међународног значаја.

8. Правилник о одштетном ценовнику за утврђивање висине накнаде штете проузроковане недозвољеном радњом у односу на строго заштићене и заштићене дивље врсте („Сл. гл. РС“, бр. 37/10 од 01. јуна 2010)

Овим правилником прописује се одштетни ценовник за утврђивање висине накнаде штете проузроковане недозвољеном радњом у односу на поједине примерке строго заштићених и заштићених дивљих врста

Висина накнаде штете која је проузрокована убијањем појединих примерака строго заштићених и заштићених дивљих врста одређује се према реду, породици и врсти како је наведено у Прилогу I – за строго заштићене врсте и у Прилогу I I за заштићене дивље врсте, који су саставни део Правилника.

Висина накнаде штете која је проузрокована другим недозвољеним радњама у односу на строго заштићене и заштићене животињске врсте (повређивање, растеривање, хватање, узнемиравање нарочито у време хибернације, размножавања, подизања младих), одређује се у висини од најмање 20% до највише 80% износа предвиђеног за поједину животињску врсту.

9. Уредбу о ближим критеријумима, начину обрачуна и поступку наплате накнаде за коришћење заштићеног подручја („Сл. гл. РС“, бр. 43/10 од 25. јуна 2010)

Овом уредбом се прописују ближе критеријуми, начин обрачуна и поступак наплате накнаде за коришћење заштићеног подручја .

Привредно друштво, правно лице или предузетник који обављају делатност на територији заштићеног подручја искоришћавају природне вредности, управљачу заштићеног подручја плаћају накнаду по основу утврђеном Законом о заштити природе.

Управљач утврђује висину накнаде.

Накнада се обрачунава по основицама које су једнаке за сва заштићена подручја.

10. Правилник о условима за оснивање банке гена дивљих биљака, животиња и гљива, начину рада банке гена, начину поступања са биолошким материјалом, садржини захтева и документацији која се подноси уз захтев за издавање дозволе за оснивање банке гена („Сл. гл. РС“, бр. 65/10 од 14. септембра 2010)

Овим правилником се прописују ближи услови које треба да испуњава правно лице или предузетник у погледу кадра, опреме и простора, као и начин рада банке гена, начин поступања са биолошким материјалом, садржину захтева и документацију која се подноси уз захтев за издавање дозволе за оснивање банке гена дивљих биљака, животиња и гљива.

ХИДРОГЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА, ОВЕРА РЕЗЕРВИ И КОРИШЋЕЊЕ ПОДЗЕМНИХ ВОДА

У Републици Србији на снази је Закон о геолошким истраживањима („Сл. гл. РС“, бр. 44/95 и 101/05) и Закон о утврђивању и разврставању резерви минералних сировина и приказивању података геолошких истраживања („Сл. лист СРЈ“, бр. 12/98 и 13/98, „Сл. гл. РС“, бр. 101/05). Овим законима уређују се услови и начин извођења геолошких истраживања и коришћења резултата тих истраживања, начин програмирања геолошких истражних радова и њиховог финансирања, као и надзор над применом одредаба ових закона. Такође се врши утврђивање и разврставање резерви минералних сировина - подземних вода у категорије и класе, израда елабората о резервама подземних вода, вођење евиденције о стању резерви подземних вода и приказивање података геолошких истраживања. На основу члана 15. и 16. Закона о заштити животне средине („Сл. гл. РС“, бр. 135/2004) и Закона о изменама и допунама закона о заштити животне средине („Сл. гл. РС“, бр. 36/2009) Министарство животне средине средине и просторног планирања издаје сагласност на коришћење природних ресурса. На основу члана 8. и члана 9. Закона о заштити природе („Сл. гл. РС“, бр. 36/2009) одређују се услови заштите природе по којима се врши геолошка истраживања било у срединама која су стављена под неку врсту заштите или не.

На основу Закон о геолошким истраживањима и Закон о утврђивању и разврставању резерви минералних сировина и приказивању података геолошких истраживања донета су следећа подзаконска акта:

1. Правилник о садржини пројеката геолошких истраживања и елабората о резултатима геолошких истраживања („Сл. гл. РС“, бр. 51/96)
2. Правилник о класификацији и категоризацији резерви подземних вода и вођење евиденције о њима („Сл. лист СФРЈ“, бр. 34/79)
3. Правилник о критеријумима на основу којих се одређује потенцијалност подручја у погледу проналажења минералних сировина („Сл. гл. РС“, бр. 51/96)
4. Правилник о потребном степену изучености инжењерскогеолошких својстава терена за потребе планирања, пројектовања и грађења („Сл. гл. РС“, бр. 51/96).

У наставку следи објашњење процедуре за добијање одобрења за детаљна хидрогеолошка истраживања и оверу Елабората о утврђеним резервама и квалитету подземних вода:

Шта је потребно да би се добило одобрење за истраживање подземних вода?

Документација потребна за издавање одобрења за истраживање дефинисана је чланом 28. и чланом 10. Закона о геолошким истраживањима („Сл. гл. РС“, бр. 44/95,101/05).

Захтев за издавање одобрења за истраживање, садржи податке о носиоцу истраживања, предмет геолошких истраживања и врсту истражних радова, дефинисан простор за извођење истражних радова, податке о висини средстава за истраживање, време почетка извођења радова и приближно време трајања геолошких истраживања.

Уз захтев се подноси следеће:

- пројекат геолошких истраживања са извештајем и потврдом о извршеној техничкој контроли, урађен у складу са законом и Правилником о садржини пројеката геолошких истраживања и елабората о резултатима геолошких истраживања („Сл. гл. РС“, бр. 51/96). Пројекте геолошких истраживања могу да израђују предузећа и друга стручна лица која испуњавају услове из чланова 12. и 13. Закона о геолошким истраживањима.
- топографска карта са уцртаним границама истражног простора и координатама преломних тачака у размери 1 : 25 000 или мањој.
- у Заводу за заштиту природе Србије прибавити услове заштите природе и животне средине за извођење радова по пројекту геолошких истраживања;
- у Републичком заводу за заштиту споменика културе прибавити услове за утврђивање мера техничке заштите за извођење радова по пројекту геолошких истраживања (према потреби).

- доказ о плаћеној административној такси, у складу са Законом о републичким административним таксама („Сл. гл. РС“, бр. 43/03, 53/04, 42/05 и 47/07) по тарифном броју 10 (за захтев за издавање одобрења за детаљна истраживања подземне воде).

Напомена:

Општа документација, изводи из судског регистра о регистрацији предузећа и уверења о положеном стручном испиту, с обзиром да се прилаже као фотокопија, мора бити оверена од надлежног органа локалне управе-општине или суда (датум овере документа не сме да буде старији од шест месеци у односу на датум подношења захтева).

Пре свих радњи потребно је у Одсеку за геологију, Министарства животне средине и просторног планирања, проверити да ли је истражни простор (који је предмет интересовања) слободан – увидом у катастар истражних и експлоатационих поља.

Шта је потребно да би се овериле билансне резерве подземних вода?

Након завршених истраживања и урађеног елабората о резултатима истраживања, подноси се захтев за оверу резерви подземних вода, заједно са елаборатом и плаћеном административном таксом за оверу резерви подземних вода Министарству животне средине и просторног планирања.

Документација потребна за извање потврде - решења о утврђеним и овереним резервама подземних вода дефинисана је чланом 38. Закона о геолошким истраживањима, односно чланом 1. и 3. Закона о утврђивању и разврставању резерви минералних сировина и приказивању података геолошких истраживања („Сл. лист СРЈ”, број 12/98 и 13/98, „Сл. гл. РС”, број 101/05) и Правилником о класификацији и категоризацији резерви подземних вода и вођењу евиденције о њима („Сл. лист СРЈ”, број 33/97).

Уз захтев се подноси:

- Елаборат о утврђивању и разврставању резерви подземних вода урађен у складу са Законом о геолошким истраживањима у дигиталном облику и у облику писаног текста и писане графичке документације у тврдом повезу, у једном примерку
- Извод из Елабората о резервама који треба да садржи сажет приказ најбитнијих резултата истраживања илустрованих графичким и документационим материјалом, у седам примерака
- Доказ о уплаћеној административној такси

Напомена:

- Елаборат о резервама подлеже рецензији
- Приказ резултата истраживања обрађених у Елаборату о резервама врши се пред Комисијом за утврђивање и разврставање резерви подземних вода Министарства животне средине и просторног планирања. Обавезна је презентација Елабората у Power Point-у.

Коришћење подземних вода - издавање сагласности:

На основу члана 15. и 16. Закона о заштити животне средине, Министарство животне средине и просторног планирања даје сагласност на коришћење природних ресурса.

Списак докумената неопходних за добијање сагласности за коришћење ресурса подземних вода:

- захтев за издавање сагласности-одобрења за коришћење ресурса подземне воде;
- ситуациона карта у размери 1:25.000 са уцртаним границама простора у коме ће се користити ресурс подземних вода, јавним саобраћајницама и другим објектима на том простору, назначењем општине на чијој територији је налазиште подземне воде и уцртаним и уписаним бројевима катастарских парцела;

- решење Министарства животне средине и просторног планирања о утврђеним и овереним резервама ресурса подземне воде у налазишту;
- доказ о праву службености на земљишту, на коме ће се вршити захватање и коришћење ресурса подземних вода;
- пројекат коришћења - експлоатације ресурса подземних вода у налазишту;
- акт органа надлежног за послове урбанизма општине, о усаглашености коришћења подземне воде са просторним и урбанистичким плановима на територији општине, односно одлука да је покренут поступак израде и усвајања урбанистичког пројекта за објекте експлоатације-коришћења подземних вода;
- решење Министарства животне средине и просторног планирања да су са аспекта заштите животне средине испуњени услови за изградњу планираних објеката, односно за обављање планиране делатности коришћења ресурса подземне воде;
- решење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Дирекције за воду, о издавању водопривредних услова;
- решење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, за промену намене коришћења пољопривредног земљишта, на коме ће се вршити коришћење - експлоатација ресурса подземне воде;
- доказ о уплаћеној административној такси

Инспекцијски надзор

За инспекцијски надзор правно лице или предузетник обавезни су да припреме следећу документацију:

- 1) Решење о регистрацији предузећа:
 - Матични број
 - ПИБ
 - Шифра делатности
 - Подаци о одговорном лицу

Контрола решења за истраживање

- 1. Уговор између пројектанта и инвеститора**
(носиоца решња за истраживање)
- 2. Решење о регистрацији предузећа пројектанта – извод из АПР**
(стручна спрема, смер, положен стручни испит, 3 године радног искуства и да ли су у сталном радном односу члан 12. Закона о геолошким истраживањима („Сл. гл. РС“, бр. 44/95, 101/05)
- 3. Да ли је пројекат урађен по Закону о геолошким истраживањима**
(да ли пројектанти поседују положен стручни испит, имају три године радног стажа (члан 12. и 13. Закона о геолошким истраживањима), да ли је извршена техничка контрола (члан 18.и 20. Закона о геолошким истраживањима) и да ли су уплатили таксу Министарству, да ли је пројекат урађен у складу са Правилником о садржини пројекта геолошких истраживања и елабората о резултатима геолошких истраживања („Сл. гл. РС“, бр. 51/96)
- 4. Решење Министарства за истраживање**
(погледати датуме када је носилац истраживања добио решења, рок важења решења за истраживање, да ли су у року отпочели радове на истраживању односно да ли су обавестили Министарство у року које пише у решењу (30 дана од пријема истог), члан 29. став 1. тачка 7. Закона о геолошким истраживањима)
- 5. Услови заштите природе под којим се могу изводити детаљна хидрогеолошка истраживања**

(да ли поседују услове заштите природе у складу са члановима 8. и 9. Закона о заштити природе („Сл. гл. РС“, бр. 36/09)

- 6. Уговор или решење о постављању стручног надзора**
(Члан 22. и члан 23. Закона о геолошким истраживањима)
- 7. Квартални извештаји**
(да ли се истражни радови изводе у одобреном истражном простору према добијеном решењу веродостојност извештаја) члан 29. став 1. тачка 4. и тачка 6. и члан 36. Закона о геолошким истраживањима)
- 8. Уговор између инвеститора и извођача, подизвођача итд.**
(да ли је извођач, подизвођач, извршио пријаву почетка извођења својих радова) члан 29. став 1. тачка 7. и члан 34. Закона о геолошким истраживањима)
- 9. Решење о регистрацији предузећа извођача радова – извод из АПР**
(да ли извођач испуњава услове по члану 12. Закона о геолошким истраживањима)
- 10. Да ли се радови изводе по пројекту и да ли се придржавају рокова извођења радова**
(Члан 21. Закона о геолошким истраживањима)
- 11. Да ли је предат завршни извештај о извршеним радовима у оквиру пројекта**
(провера валидности извештаја и затеченог стања)

Контрола Елабората о разврставању минералних сировина

- 12. Контрола носиоца решења о утврђеним и овереним резервама или носиоци решења о експлоатацији подземне воде**
(да ли је истекао рок важења Елабората и да ли су доставили Министарству животне средине и просторног планирања, стање резерви лежишта на дан 31. децембар претходне године до 15. марта текуће године сходно члановима 37. и 38. Закона о геолошким истраживањима, члану 3, 8, 9. и 10, став 4. и члану 11, став 4. Закона о утврђивању и разврставању резерви минералних сировина и приказивању података геолошких истраживања („Сл. лист СРЈ“, бр.12/98 и 13/98, „Сл. гл. РС“, бр.101/05).

Предузеће које врши експлоатацију минералних сировина, дужно је да обезбеди стручни надзор за и израду геолошке документације о свим радовима на припреми, разради и експлоатацији минералних сировина, члан 39. Закона о геолошким истраживањима.

Контрола издавања сагласности на коришћење – експлоатације подземних вода

- 13. Да ли предузећа која врше коришћење - експлоатацију подземне воде поседују сагласност у складу са одредбама члана 15. и 16. Закона о заштити животне средине („Сл. гл. РС“ бр. 135/2004) и Закона о изменама и допунама закона о заштити животне средине („Сл. Гл. РС“, бр. 36/2009) које издаје Министарство животне средине и просторног планирања**

Списак докумената неопходних за добијање сагласности за коришћење ресурса подземних вода

- Захтев за издавање сагласности-одобрења за коришћење ресурса подземне воде;
- Ситуациона карта, размере 1:25.000 или веће, са уцртаним границама простора у коме ће се користити ресурс подземних вода, јавним саобраћајницама и другим објектима на том простору, назначењем општине на чијој територији је налазиште подземне воде и уцртаним и уписаним бројевима катастарских парцела за које постоји право службености на земљишту;

- Решење Министарства животне средине и просторног планирања о одобреним детаљним хидрогеолошким истраживањима ресурса подземне воде у налазишту;
- Решење Министарства животне средине и просторног планирања о утврђеним и овереним резервама ресурса подземне воде у налазишту;
- Доказ о праву службености на земљишту, на коме ће се вршити захватање и коришћење ресурса подземних вода (документација треба да буде ажурирана у периоду од шест месеци пре подношења захтева за издавање сагласности);
- Пројекат коришћења-експлоатације ресурса подземних вода у налазишту (врста ресурса подземних вода и капацитет захватања, начин експлоатације, структура финалне производње и услови заштите изворишта подземних вода и животне средине);
- Услови заштите природе и животне средине Завода за заштиту природе Србије;
- Акт органа надлежног за послове урбанизма општине о усаглашености коришћења ресурса подземних вода са просторним и урбанистичким плановима на територији општине, односно одлука да је покренут поступак израде и усвајања урбанистичког пројекта за објекте експлоатације-коришћења подземних вода;
- Решење Министарства животне средине и просторног планирања да су са аспекта заштите животне средине испуњени услови за изградњу планираних објеката, односно за обављање планиране делатности коришћења ресурса подземних вода (Процена утицаја на животну средину);
- Решење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, Дирекције за воду, о издавању водопривредних услова, односно водопривредне сагласности;
- Решење Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, за промену намене коришћења пољопривредног земљишта, на коме ће се вршити коришћење - експлоатација ресурса подземне воде;
- Доказ о уплаћеној административној такси у складу са Законом о републичким административним таксама („Сл. гл. РС“, бр. 43/03, 51/03, 61/05, 101/05, 42/06, 47/07, 54/08 и 5/09), тарифни број 188.

ЗАКОН О БИОЦИДНИМ ПРОИЗВОДИМА

Закон о бицидним производима је један од 16 нових закона из области заштите животне средине које је Скупштина Републике Србије усвојила у мају 2009. године, а који су објављени у „Сл. гл. РС“, бр. 36/09.

На основу наведеног Закона, дана 14.04.2010. године, у „Сл. гл. РС“, бр. 23/10, објављени су следећи подзаконски прописи:

- Правилник о врстама биоцидних производа
- Правилник о садржини основних информација о биоцидном производу
- Правилник о критеријумима за идентификацију супстанце као РВТ или vPvB
- Листе активних супстанци у биоцидном производу
- Одлука о висини накнада за процену и проверу података о биоцидним производима

Према дефиницији датој у закону, **биоцидни производ** јесте активна супстанца или смеша која садржи једну или више активних супстанци, припремљена у облику у коме се снабдевају корисници, а чија је намена да хемијски или биолошки уништи, одврати, учини безопасним, спречи деловање или контролише непожељне организме. Биоцидни производи се разврставају у врсте према начину коришћења, организму на који делују, простору у којем се користе и предмету, односно према површини која се третира.

Одредбе овог Закона не примењују се на: лекове и медицинска средства, храну, прехранбене адитиве и сировине за њихову производњу, материјале и производе који долазе у контакт са храном; храну за животиње и додатке тој храни; детергенте на које се примењује закон којим се уређују хемикалије, а који немају биоцидно дејство; козметичке производе и средства за заштиту биља.

Упис у Привремену листу за достављање техничког досијеа

Биоцидни производ се ставља у промет и користи се ако је за њега издато одобрење за стављање у промет и ако је класификован, обележен, пакован и има безбедносни лист, у складу са законом.

Међутим, ако је биоцидни производ стављен у промет у Републици Србији пре дана ступања на снагу Закона или ако је активна супстанца у том биоцидном производу уписана у Листу I - Листа активних супстанци или Листу Ia - Листа активних супстанци садржаних у биоцидном производу мањег ризика, тај биоцидни производ се може ставити у промет и користити иако за њега није издато одобрење за стављање у промет, али уз услов да је претходно донето решење о упису тог биоцидног производа у Привремену листу за достављање техничког досијеа, у складу са законом.

За доношење решења о упису биоцидног производа у Привремену листу произвођач или увозник биоцидног производа подноси захтев Агенцији за хемикалије. Уз захтев за упис у Привремену листу достављају се основне информације о биоцидном производу и активној супстанци у том биоцидном производу. Садржај података и основних информација о биоцидном производу који треба доставити уз Захтев за упис у Привремену листу, дефинисан је Правилником о садржини основних информација о биоцидном производу.

На сајту Агенције за хемикалије www.ekoplan.gov.rs налази се детаљно Упутство за упис биоцидног производа у Привремену листу биоцидних производа за достављање техничког досијеа, као и један Пример попуњеног обрасца.

Агенција за хемикалије, на основу достављених података, издаје Решење о упису у Привремену листу, а ако је то потребно ради заштите здравља људи и животиња и животне средине у наведеном решењу могу да се одреде услови за стављање у промет и коришћење тог биоцидног производа.

За процену основних информација ради доношења решења о упису биоцидног производа у Привремену листу плаћа се накнада. Висина накнаде дефинисана је у Одлуци о висини накнада за процену и проверу података о биоцидним производима.

Одобрење за стављање у промет биоцидног производа

За издавање одобрења за стављање у промет биоцидног производа, произвођач или увозник биоцидног производа подноси захтев Агенцији за хемикалије.

Уз захтев за издавање одобрења доставља се и технички досије, који садржи податке о активној супстанци и биоцидном производу. Посебним подзаконским актом Агенција прописује обим и садржину техничког досијеа за биоцидни производ. Уместо техничког досијеа, може се доставити сагласност за коришћење тих података од лица које је Агенцији већ доставило технички досије, за сличан биоцидни производ.

На основу техничког досијеа Агенција врши процену биоцидног производа ради утврђивања његовог утицаја на здравље људи и животиња и животну средину, могућих нежељених последица на циљне организме, као и његове ефикасности и ризика при предвиђеним начинима коришћења.

Одобрење се издаје за период од 10 година или за период за који је активна супстанца садржана у том биоцидном производу уписана у Листу I - Листа активних супстанци или Листу Ia - Листа активних супстанци садржаних у биоцидном производу мањег ризика.

За проверу да ли је технички досије потпун и процену биоцидног производа на основу техничког досијеа плаћа се накнада која се одређује у зависности од обима података за технички досије, односно у зависности од врсте активне супстанце у биоцидном производу односно врсте биоцидног производа.

Признавање акта којим се одобрава стављање у промет биоцидног производа донетог од стране надлежног органа земље чланице ЕУ

Одобрење за стављање у промет биоцидног производа који садржи активну супстанцу уписану у Листу I - Листа активних супстанци или Листу Ia - Листа активних супстанци садржаних у биоцидном производу мањег ризика, Агенција може да изда и на основу акта којим се одобрава стављање у промет биоцидног производа донетог од стране надлежног органа земље чланице ЕУ. За издавање наведеног одобрења, уз захтев се доставља сажетак техничког досијеа и оверена копија акта којим се одобрава стављање у промет биоцидног производа донетог од стране надлежног органа земље чланице ЕУ (оверена копија не може бити старија од шест месеци).

Агенција, у року од 120 дана за биоцидни производ, односно 60 дана за биоцидни производ мањег ризика, од дана подношења потпуног захтева, издаје одобрење ако утврди да стављање у промет и коришћење биоцидног производа под истим условима као у земљи која је донела акта надлежног органа земље чланице ЕУ, представља прихватљив ризик на здравље људи и животиња и животну средину. За процену ових података плаћа се накнада.

Продужење одобрења, престанак важења и издавање новог одобрења, престанак важења и доношење новог решења о упису биоцидног производа у Привремену листу

Носилац решења о упису биоцидног производа у привремену листу и носилац одобрења дужан је да се придржава услова за стављање у промет биоцидног производа из тих аката, да обележи биоцидни производ и да у безбедносном листу за тај биоцидни производ наведе начине и услове његовог коришћења одређене тим актима. Такође, исти је у обавези да води евиденцију о количинама биоцидног производа стављеног у промет, количинама залиха и количинама биоцидног производа повученог са тржишта, као и о лицима којима је биоцидни производ продат, односно уступљен.

Наведена лица су дужна да податке из евиденције доставе Агенцији **најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину**, као и да их чувају најмање 10 година.

Агенција прописује начин вођења евиденције посебним подзаконским актом.

Најкасније годину дана пре истека рока важења одобрења за биоцидни производ, односно најкасније 60 дана пре истека рока важења одобрења за биоцидни производ мањег ризика, на захтев носиоца одобрења, може се продужити рок на који је издато одобрење.

Ако на основу нових научних и техничких сазнања и додатних информација, процени да биоцидни производ више не испуњава прописане услове, Агенција може да донесе решење о престанку важења одобрења или да изда ново одобрење. За процену нових сазнања, као и додатних информација плаћа се накнада.

Решење о престанку важења решења о упису биоцидног производа у привремену листу се доноси у случају када: носилац решења о упису биоцидног производа у привремену листу не поднесе захтев за издавање одобрења пре истека рока одређеног у привременој листи за тај биоцидни производ; ако се носилац решења о упису биоцидног производа у привремену листу не придржава услова за стављање у промет биоцидног производа; ако носилац решења о упису биоцидног производа у привремену листу не обележи биоцидни производ, односно у безбедносном листу не наведе начине и услове његовог коришћења и слично.

У горе наведеним решењима одређује се и рок и начин поступања са биоцидним производом који се налази у промету. Тај рок не може бити дужи од годину дана за стављање у промет, односно две године за коришћење биоцидног производа.

Привремена дозвола

У случају непредвиђене појаве непожељних организама који не могу бити сузбијени другим средствима или биоцидним производом за који је донето решење о упису биоцидног производа у привремену листу или издато одобрење, може се издати привремена дозвола за стављање у промет биоцидног производа (у даљем тексту: привремена дозвола).

Привремена дозвола може да се изда и за нове начине и услове коришћења биоцидног производа за који је донето решење о упису биоцидног производа у привремену листу или издато одобрење.

За издавање привремене дозволе произвођач или увозник биоцидног производа подноси захтев Агенцији и Агенција издаје привремену дозволу у року од 30 дана од дана подношења потпуног захтева. Рок важења привремене дозволе не може бити дужи од 120 дана, а може да се продужи само у случају ако и по истеку рока од 120 дана непожељни организми нису сузбијени у довољној мери. У привременој дозволи одређују се услови за ограничено и контролисано коришћење биоцидног производа.

Носилац привремене дозволе дужан је да по престанку коришћења биоцидног производа, односно најкасније по истеку важења привремене дозволе, Агенцији достави извештај о искоришћеним и неискоришћеним количинама и резултатима систематског праћења коришћења тог биоцидног производа

Регистар биоцидних производа

Агенција на основу податка који се достављају за доношење решења о упису биоцидног производа у привремену листу, за издавање одобрења или привремене дозволе, води Регистар биоцидних производа, који је саставни део Интегралног регистра хемикалија, утврђеног посебним законом којим се уређују хемикалије.

Агенција једном годишње објављује у Службеном гласнику Републике Србије следеће податке из Регистра биоцидних производа: назив и седиште носиоца решења о упису биоцидног производа у привремену листу или носиоца одобрења; трговачко име биоцидног производа; број, датум доношења и рок важења тих аката.

Потврда за истраживање и развој биоцидних производа

Биоцидни производ за који није донето решење о упису биоцидног производа у Привремену листу или издато одобрење, може да се ставља у промет само ради коришћења за

научно истраживање и развој, односно за процес-оријентисано истраживање и развој. Потврду издаје Агенција, на основу захтева лица која врши научно истраживање и развој, односно процес-оријентисано истраживање и развој.

Класификација, паковање, обележавање, рекламирање и безбедносни лист биоцидног производа

Класификација биоцидног производа, садржај и достављање безбедносног листа за биоцидни производ врши се у складу са прописима којима се уређују хемикалије, а паковање, обележавање и рекламирање биоцидног производа у складу са тим прописима и специфичним захтевима за биоцидни производ.

Агенција прописује специфичне захтеве за паковање, обележавање и рекламирање биоцидног производа.

Безбедно коришћење биоцидних производа

Професионални корисник биоцидних производа дужан је да води евиденцију о количинама набављених биоцидних производа, количинама залиха, количинама употребљених биоцидних производа и намени за коју су употребљени, да исте чува најмање 10 година и да их достави Агенцији на њен захтев. Агенција прописује начин вођења евиденције.

Одређене опасне биоцидне производе односно одређене врсте биоцидних производа може да користи професионални корисник који испуњава услове у погледу кадрова, опреме и просторија, који има саветника за хемикалије у складу са прописима којима се уређују хемикалије и који од Агенције прибави Решење о испуњености услова.

Агенција прописује одређене опасне биоцидне производе односно одређене врсте биоцидних производа, као и ближе услове које мора да испуњава професионални корисник.

Ради систематског праћења штетних дејстава биоцидног производа на здравље људи и животиња и животну средину, замене биоцидног производа мање опасним, контроле утврђених услова за стављање у промет и коришћење биоцидног производа, плаћа се накнада. Носилац одобрења који ставља биоцидни производ у промет дужан је да **најкасније до 31. марта** текуће године, за претходну годину, плати накнаду у одређеном проценту од зараде коју је за претходну годину остварио од стављања у промет биоцидног производа.

Надзор

Надзор над применом овог Закона и прописа донетих на основу њега, врши министарство надлежно за заштиту животне средине, преко инспектора за заштиту животне средине.

Инспекцијски надзор који се односи на класификацију, паковање, обележавање биоцидних производа, ограничења и забране стављања у промет и коришћења биоцидних производа, као и на услове продаје биоцидног производа за општу употребу и њихово складиштење, у малопродаји врши министарство надлежно за трговину преко тржишних инспектора.

Инспектор може да врши узорковање биоцидног производа ради утврђивања да ли су испуњени услови за стављање у промет, односно за коришћење биоцидног производа.

Ове трошкове испитивања сноси произвођач или увозник тог биоцидног производа.

ЗАКОН О ХЕМИКАЛИЈАМА

Закон о хемикалијама ступио је на снагу 23. маја 2009. године („Сл. гл. РС“, бр. 36/09), али за адекватно спровођење одредаба овог Закона неопходна су одговарајућа подзаконска акта, од којих су до сада усвојена два:

- Правилник о Регистру хемикалија („Сл. гл. РС“, бр. 23/2010) прописује које се хемикалије не уписују у регистар хемикалија, доња граница количине хемикалије одређених својстава и начина коришћења, испод којих се та хемикалија не уписује у Регистар, садржина досијеа о хемикалији, као и који се подаци о свакој хемикалији воде у регистру
- Правилник о критеријумима за идентификацију супстанце као РВТ или vPvВ („Сл. гл. РС“, бр. 23/2010) прописују се критеријуми за идентификацију супстанце као перзистентне, биоакумулативне и токсичне супстанце (РВТ супстанца) и веома перзистентне и веома биоакумулативне супстанце (vPvВ супстанца)
- Правилник о класификацији, паковању, обележавању и рекламирању хемикалије и одређеног производа („Сл. гл. РС“, бр. 59/2010) којим се прописују начин класификације, паковања, обележавања и рекламирања хемикалије и одређеног производа, својства супстанце за коју може да се употреби алтернативни хемијски назив, као и садржај захтева за употребу алтернативног хемијског назива
- Правилник о класификацији, паковању, обележавању и рекламирању хемикалије и одређеног производа у складу са Глобално хармонизованим системом за класификацију и обележавање УН (Правилник ГХС) („Сл. гл. РС“, бр. 59/2010) којим се прописује начин класификације, паковања, обележавања и рекламирања хемикалије и одређеног производа у складу са Глобално хармонизованим системом за класификацију и обележавање УН, својства супстанце за коју може да се употреби алтернативни хемијски назив, као и садржај захтева за употребу алтернативног хемијског назива

Овим Законом уређује се интегрисано управљање хемикалијама, класификација, паковање и обележавање, интегрални регистар хемикалија и регистар хемикалија које су стављене у промет, ограничења и забране производње, стављања у промет и коришћења хемикалија, увоз и извоз одређених опасних хемикалија, дозволе за обављање делатности промета и дозволе за коришћење нарочито опасних хемикалија, стављање у промет детергената, систематско праћење хемикалија, доступност података, надзор и друга питања од значаја за управљање хемикалијама.

Овај Закон се не примењује на:

- радиоактивне хемикалије
- хемикалије у транспорту
- транспорт опасних хемикалија

као и на хемикалије које се:

- сматрају отпадом
- налазе под царинским надзором у царинском складишту или слободним зонама ради поновног извоза или транзита, ако ту нема прераде или обраде хемикалија

Неке од дефиниција појмова коришћених у овом Закону:

- **хемикалија** је супстанца и смеша
- **стављање у промет** је снабдевање или чињење доступним хемикалија трећим лицима на територији Републике Србије (и **увоз** је стављање у промет)
- **дистрибутер** је правно лице или предузетник на територији РС, који складишти и ставља у промет хемикалије

- **даљи корисник** је правно лице или предузетник на територији РС, који није произвођач ни увозник супстанце, али је користи чисту или садржану у смеси у индустријске или професионалне сврхе (даљи корисник нису дистрибутер и потрошач)
- **снабдевач** је правно лице или предузетник који је произвођач, увозник, дистрибутер или даљи корисник, а који ставља у промет хемикалије

На основу овог Закона, септембра 2009. године Влада Републике Србије је основала Агенцију за хемикалије, као организацију која врши јавна овлашћења у складу са законом. и обезбеђује административне услове за квалитетно, ефикасно и безбедно управљање хемикалијама и биоцидним производима.

Корисна информација: на сајту Министарства животне средине и просторног планирања www.ekoplan.gov.rs, у доњем десном углу постоји линк Агенције за хемикалије и у оквиру тог дела сајта налазе се све корисне информације везане за рад Агенције.

Обавезе лица која управљају хемикалијама

Правно и физичко лице које управља хемикалијама треба да предузима мере да би се избегао штетни утицај хемикалија по здравље људи, животну средину и имовину. Произвођач, увозник или даљи корисник који ставља хемикалију у промет процењује опасна својства те хемикалије пре стављања у промет и о томе обавештава остала правна и физичка лица у циљу руковања хемикалијом на безбедан начин. Опасна хемикалија се замењује безбеднијом алтернативом када год је то могуће.

Свака хемикалија и одређени производи морају бити класификовани (класификује их произвођач, увозник или даљи корисник), обележени и паковани у складу са законом и прописима донетим на основу њега (обавеза снабдевача хемикалија).

Опасна хемикалија је хемикалија која се може класификовати у најмање једну од класа опасности.

Правно лице или предузетник који је произвођач, увозник, дистрибутер или даљи корисник који ставља у промет хемикалије (снабдевач) дужан је да води евиденцију о хемикалијама (податке о идентитету, даљим корисницима и количинама које су испоручене у календарској години, као и податке о класификацији и обележавању) најмање 10 година.

Снабдевач **је дужан да достави безбедносни лист** (на српском језику), сваком другом дистрибутеру или даљем кориснику, када ставља у промет опасну хемикалију, као и хемикалије за које је утврђено да изазивају последице по здравље људи и животну средину.

Снабдевач **није дужан да достави безбедносни лист** за опасну хемикалију намењену општој употреби, ако је за ту хемикалију достављено довољно информација о безбедности, заштити здравља људи и животне средине, осим ако то не захтева даљи корисник или дистрибутер.

Снабдевач **је дужан да врши измене и допуне садржаја безбедносног листа** у складу са новим сазнањима о хемикалији и да исти достави сваком у ланцу снабдевања коме је та хемикалија испоручена у претходних 12 месеци.

Све информације које су у вези са подацима из безбедносног листа морају међусобно да размењују сви у ланцу снабдевања.

Складиштење

Произвођач, увозник, дистрибутер и даљи корисник је дужан да складишти опасне хемикалије на начин да се не угрози живот и здравље људи и животна средина, а са њиховим остацима и празном амбалажом поступа у складу са прописима којима се регулише управљање отпадом.

Саветник за хемикалије

Снабдевач одређених врста, односно количина опасне хемикалије дужан је да обезбеди лице које се стара о правилном управљању тих хемикалија. Агенција ближе прописује критеријуме да ли је потребно стално или повремено ангажовање саветника за хемикалије, као и услове које саветник за хемикалије мора да испуњава.

Интегрални регистар хемикалија

Интегрални регистар хемикалија које се налазе на тржишту Републике Србије води Агенција за заштиту животне средине као електронску базу података. Интегрални регистар хемикалија састоји се из:

1. Регистра хемикалија
2. Регистра биоцидних производа
3. Података о средствима за заштиту биља

Регистар хемикалија

У њега се уписују хемикалије које се производе или увозе на тржиште републике Србије. Агенција прописује које се хемикалије не уписују у регистар.

Хемикалије уписује: произвођач, увозник или даљи корисник и то до 31. марта текуће године, за хемикалије које је произвео, односно увезао у претходној години. Уз пријаву подноси се и досије о свакој хемикалији.

Страни произвођач може да упише хемикалије преко заступника односно представништва.

Агенција за хемикалије доноси решење у року од 6 месеци од дана пријема пријаве, о упису хемикалије у регистар, уколико је досије потпун.

Лице које је уписало хемикалију у Регистар је у обавези да сваке године доставља податке о количинама стављеним у промет и о евентуалним изменама података из досијеа.

У Регистар се уписују и супстанце које изазивају забринутост.

Листа супстанци које изазивају забринутост објављује се у Службеном гласнику РС.

За хемикалије које представљају неприхватљив ризик по здравље људи и животну средину, Агенција прописује забране односно ограничења.

Јавности су доступни подаци који се достављају Агенцији у поступку уписа хемикалије у Регистар хемикалија као и други подаци са којима Агенција располаже осим уколико су одређени подаци означени као поверљиви.

Увоз и извоз одређених опасних хемикалија

У циљу унапређења поделе одговорности и сарадње у међународној трговини опасним хемикалијама, за увоз и звоз одређене супстанце за коју је утврђено ограничењеи забрана производње, стављања у промет и коришћења, као и смеше и производи који садрже ту супстанцу спроводи се **поступак давања сагласности на основу претходног обавештења (РiС поступак).**

Ограничења и забране односе се или на ограничења и забране из чл. 49. овог Закона или се утврђују на основу акта којим се дозвољава стављање у промет хемикалије у складу са Законом о биоцидним производима или законом којим се уређују средства за заштиту биља. Поступак претходног обавештавања примењује се за хемикалије са Списка хемикалија за поступак претходног обавештавања, а РiС поступак примењује се за хемикалије са Списка хемикалија за РiС поступак (ови спискови садрже назив хемикалије, бројеве којима се идентификује хемикалија, тарифни број и подкатегорију хемикалије).

Категорије хемикалија за које се спроводи РС поступак	Подкатегорије хемикалија за које се спроводи РС поступак
Индустријске хемикалије	-подкатегорија хемикалија за општу употребу -подкатегорија хемикалија за професионалну употребу
Пестициди	-подкатегорија средстава за заштиту биља -подкатегорија осталих пестицида (биоцидни производи и др. хемикалије које имају пестицидно дејство)

Поступак претходног обавештавања

Када је реч о извозу, овај поступак се спроводи тако што Агенција за хемикалије обавештава надлежни орган земље у коју се врши извоз, обавештење о извозу.

Извозник је дужан да пре извоза оваквих хемикалија, поднесе Агенцији за хемикалије захтев за спровођење поступка претходног обавештавања, уз достављање одговарајуће документације.

Уколико се врши увоз ових хемикалија, Агенција обавештава надлежни орган земље из које увози да је примила обавештење о увозу.

РС поступак

Извозник је дужан да за хемикалију која се налази на Списку хемикалија за РС поступак, поднесе захтев Агенцији за спровођење овог поступка, осим за хемикалије са списка Ротердамске конвенције, ако је земља чланица те конвенције за ту хемикалију доставила одговор Секретаријату те конвенције.

Агенција ближе прописује процедуру и рокове када се користи РС поступак.

Извозник поменутих хемикалија је у обавези да до 31. марта текуће године достави Агенцији информације о извезеним количинама (и друге податке) за претходну годину.

Увозник поменутих хемикалија, као и производа који садрже поменуте хемикалије, у обавези је да до 31. марта текуће године достави Агенцији информације о увезеним количинама (и друге податке), као и податке о извознику за претходну годину.

Обавеза извозника је да Агенцији најави транзит ових хемикалија кроз земље чланице Ротердамске конвенције, најкасније 30 дана пре дана првог транзита или 8 дана пре сваког следећег.

Агенција прописује списак хемикалија које се **не смеју извозити**:

- Одређене опасне хемикалије и производи чије је коришћење забрањено
- Хемикалије и пестициди чија чистоћа није у складу са прописаном
- Хемикалије чији рок употребе истиче 6 месеци после извоза

Дозволе за обављање делатности промета и дозволе за коришћење нарочито опасних хемикалија

Стављање у промет нарочито опасних хемикалија могу обављати само правна лица или предузетници који имају дозволу за обављање делатности промета тих хемикалија.

Агенција прописује за које нарочито опасне хемикалије се издаје дозвола, а за које не.

Физичка лица (за уметничке сврхе, научне или друге специфичне сврхе) која користе ове хемикалије (ако коришћење других није могуће) морају да имају дозволу за коришћење тих хемикалија.

Мора се обезбедити одговарајуће складиште и превентивне мере за безбедно чување.
Рок важења дозволе не може бити дужи од 5 година.

Издавање дозвола за нарочито опасне хемикалије

Врста дозволе	Ко је издаје
За обављање делатности промета -увознику -произвођачу -даљем кориснику	Агенција за хемикалије
За обављање делатности промета дистрибутеру (који није увозник, произвођач или даљи корисник)	Надлежни орган јединице локалне самоуправе
Дозвола за коришћење	Надлежни орган јединице локалне самоуправе

Против решења којим се издају дозволе може се изјавити жалба министру.

Дозвола за обављање делатности промета нарочито опасних хемикалија **није** потребна лицима и органима наведеним у чл. 71 Закона.

Ималац дозволе има обавезу вођења евиденције о потрошачима којима је продата или уступљена хемикалија која је предмет дозволе.

Детергент

Детергент на основу Закона о хемикалијама је дефинисан као супстанца или смеша која садржи сапуне односно друге сурфактанте и користи се за прање и чишћење. У детергенте спадају и помоћне смеше за прање (претпрање, испирање или избељивање одеће), омекшивачи рубља, смеше за друга чишћења и слично. Сурфактант јесте било која органска супстанца односно смеша која има површински активна својства

Произвођач детергената може да ставља у промет детергент ако сурфактант садржан у том детергенту испуњава критеријуме потпуне биоразградивости. Потпуна аеробна биоразградивост јесте такав ниво биоразградивости да се сурфактант уз помоћ микроорганизама у присуству кисеоника потпуно разгради на угљен диоксид, воду и минералне соли.

Уколико детергент који садржи сурфактант који не испуњава услове потпуне биоразградивости, мора да поседује одобрење од стране Агенције или акт којим се одобрава коришћење тог сурфактанта у детргенту у Европској унији. Произвођач детергента у овом случају мора да поднесе захтев Агенцији за добијање одобрења пре стављања детергената са тим сурфактантом у промет. Уз захтев се подноси и технички досије о сурфактанту.

Агенција у року од 12 месеци од дана подношења потпуног техничког досијеа о сурфактанту издаје одобрење, ако су испуњени одређени услови, о стављању таквог детергента у промет.

Поред обавеза у складу са одредбама овог Закона које се односе на класификацију, паковање и обележавање, произвођач детергента је дужан да детергент обележи и у складу са прописом о обележавању детергента донетим на основу овог закона. Произвођач детергента који је намењен општој употреби дужан је да сачини Лист о саставу детергента и да га чува пет година, као и да одређене податке садржане у том листу учини доступним јавности на својој интернет страници. Агенција прописује Правилник о детергентима, тј. специфичан начин обележавања детергената, садржај Листа о саставу детергента, као и податке из тог листа које треба учинити доступним јавности.

Надзор

Надзор над применом овог Закона и прописа донетих на основу њега врши Министарство животне средине и просторног планирања. Инспекцијски надзор врши Министарство, преко инспектора за заштиту животне средине.

Инспекцијски надзор који се односи на класификацију, паковање, обележавање хемикалија и одређених производа, ограничења и забране производње, стављања у промет и коришћења хемикалија, као и на услове продаје и складиштења хемикалија, у малопродаји врши министарство надлежно за послове трговине преко тржишних инспектора. Инспектори за заштиту животне средине и тржишни инспектори могу да врше узорковање хемикалије ради утврђивања да ли су испуњени услови за стављање у промет односно за коришћење хемикалије.

Јединица локалне самоуправе врши инспекцијски надзор над пословима који су јој поверени овим Законом тј. издаје дозволу за обављање делатности промета нарочито опасних хемикалија дистрибутеру који није увозник, произвођач односно даљи корисник, као и дозволу за коришћење нарочито опасних хемикалија.

**ЗАКОН О ЗАБРАНИ РАЗВОЈА,
ПРОИЗВОДЊЕ, СКЛАДИШТЕЊА И
УПОТРЕБЕ ХЕМИЈСКОГ ОРУЖЈА И О
ЊЕГОВОМ УНИШТАВАЊУ**

Закон о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и о његовом уништавању је један од закона који је Скупштина Републике Србије усвојила у мају 2009. године, објављен у „Сл. гл. РС“, број 36/09, у складу са потврђеном Конвенцијом о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и о његовом уништавању („Сл. лист СРЈ – Међународни уговори”, број 2/00).

Према предметном закону, а и циљу адекватног спровођења ове Конвенције, Влада РС формира Комисију која има обавезу да прати и координира активности у вези са спровођењем међународних обавеза из Конвенције, сарађује са Секретаријатом Организације за забрану хемијског оружја и националним телима других држава чланица Конвенције и да сарађује са међународном инспекцијом.

Чланови Комисије и представници надлежних органа који учествују у спровођењу овог Закона, дужни су да штите поверљиве информације до којих дођу у вршењу послова у вези са применом Конвенције.

На територији Републике Србије забрањено је у било којим околностима развијати производити, стицати, задржавати или директно или индиректно преносити хемијско оружје на друга лица, употребљавати хемијско оружје, укључивати га у војне припреме и слично.

Забране се не односе на производњу, поседовање, прераду и коришћење отровних хемијских супстанци и њихових прекурсора, за сврхе које нису забрањене Конвенцијом, као што су: индустријске, пољопривредне, истраживачке, медицинске, фармацеутске или друге мирољубиве сврхе; заштитне сврхе, односно сврхе које се директно односе на заштиту од отровних хемијских супстанци и хемијског оружја; војне сврхе које нису у вези са употребом хемијског оружја и не зависе од употребе отровних својстава хемијских супстанци као метода ратовања.

Отровне хемијске супстанце и њихови прекурсори, разврстане су на хемијске супстанце са Листе 1, 2. и 3. Анекса, Закона о забрани развоја, производње, складиштења и употребе хемијског оружја и о његовом уништавању и представљају његов саставни део.

Обавеза пријављивања

Научни и војни институти, привредно друштво и друго правно лице, пре започињања производње хемијске супстанце **са Листе 1.** морају имати одобрење министарства надлежног за одбрану.

Захтев за одобрење правно лице мора поднети, најкасније 210 дана пре дана предузимања активности за које се тражи одобрење. Подаци које је неопходно доставити уз захтев дефинисани су предметним законом.

Правна лица, која у моменту ступања на снагу овог Закона, производе хемијску супстанцу са Листе 1, дужна су да поднесу захтев за издавање одобрења министарству надлежном за одбрану најкасније у року од три месеца од дана ступања на снагу Закона.

Правно лице **које користи или складишти хемијску супстанцу са Листе 1, односно производи, прерађује, користи или складишти хемијску супстанцу са Листе 2, односно производи хемијску супстанцу са Листе 3.** у сврхе које нису забрањене Конвенцијом, као и власник, односно корисник фабрике, погона, односно постројења за њихову производњу, прераду и коришћење, дужни су да пре започињања своје делатности поднесу пријаву министарству надлежном за одбрану. Садржај пријаве дефинисан је предметним законом. Уколико наведено правно лице, у моменту ступања на снагу овог Закона, обавља неку од наведених делатности, дужно је да поднесе пријаву о обављању те делатности министарству надлежном за одбрану најкасније у року од три месеца од дана ступања на снагу овог Закона.

Такође, горе наведена правна лица у обавези су да пријаве министарству надлежном за одбрану, сваку реконструкцију погона за производњу и коришћење хемијске супстанце, као и све промене у технологији производње и коришћења хемијских супстанци са Листе 1, најкасније 180 дана пре започињања реконструкције односно започињања рада по новој технологији.

Привредно друштво, односно друго правно лице **које производи, прерађује, користи или складишти хемијску супстанцу са Листе 2, односно производи хемијску супстанцу са Листе 3. и дискретну органску супстанцу** у индустријске, пољопривредне, истраживачке, медицинске, фармацевтске или друге мирољубиве сврхе као и власник односно корисник фабрике, погона, односно постројења за њихову производњу, прераду и коришћење, **дужан је да пре започињања своје делатности поднесе пријаву** министарству надлежном за управљање хемикалијама. Садржај пријаве дефинисан је предметним законом. Уколико наведено правно лице, у моменту ступања на снагу овог Закона, обавља неку од наведених делатности, дужно је да поднесе пријаву о обављању те делатности министарству надлежном за управљање хемикалијама најкасније у року од три месеца од дана ступања на снагу овог Закона.

Сва горе наведена правна лица, у обавези су да министарству надлежном за одбрану, односно министарству надлежном за управљање хемикалијама поднесу **извештај** о производњи хемијске супстанце са Листе 1, 2. и 3. и дискретне органске супстанце, о преради, коришћењу и складиштењу хемијске супстанце са Листе 1. и 2, као и податке о фабрици, погону односно постројењу за њихову производњу, прераду и коришћење до **31. јануара текуће године** за претходну календарску годину. Садржај извештаја, дефинисан је предметним законом, у зависности од хемијске супстанце и Листе којој она припада. Извештај за хемијску супстанцу са Листе 3. подноси се за сваку фабрику која се састоји од једног или више погона ако је у њој током претходне календарске године произведено, односно ако ће се у наредној календарској години произвести више од 30 тона сваке хемијске супстанце са Листе 3. чија је концентрација најмање 30% у односу на укупну масу.

Поред извештаја, правна лица дужна су да поднесу и **информацију о плановима** за производњу, прераду, коришћење и складиштење хемијске супстанце, као и о плановима везаним за фабрику, погон, односно постројење у којима ће се те делатности обављати, **најкасније до 15. септембра** текуће године за наредну годину. Садржај информације, дефинисан је предметним законом, у зависности од хемијске супстанце и Листе којој она припада.

Ако настану промене у плановима за производњу, прераду и коришћење хемијске супстанце са Листе 2. односно у плановима за производњу хемијске супстанце са Листе 3, после достављања информације, правно лице је дужно да то пријави најкасније 5 дана пре дана предузимања активности које доводе до ових промена.

За дискретне органске супстанце (ДОС), Извештај се подноси ако су синтезом произведене у једној фабрици, односно њеном погону или постројењу, у претходној години у количини већој од 200 тона, односно већој од 30 тона дискретних органских супстанци које садрже елементе фосфор, сумпор или флуор. Извештај се не подноси за дискретну органску супстанцу која је експлозив или угљоводоник.

За дискретну органску супстанцу, информација се не подноси.

Такође, предметним законом, дефинисани су и неопходни **услови за производњу хемијске супстанце са Листе 1.**

Извоз и увоз хемијске супстанце са Листе 1, 2. и 3. врши се на основу дозволе коју издаје министарство надлежно за спољну трговину наоружањем, војном опремом и робом двоструке намене и само за сврхе дозвољене Конвенцијом.

Забрањен је извоз и увоз хемијске супстанце са Листе 1. и 2. са државом која није држава уговорница Конвенције.

Ималац дозволе, дужан је да органу надлежном за издавање дозволе, достави најкасније до 31. јануара текуће године, извештај о реализованом извозу и увозу за претходну календарску годину, као и да најкасније до 15. септембра текуће године достави информацију о активностима планираним у наредној календарској години.

Надзор

Надзор над спровођењем овог Закона врши се међународном верификацијом и инспекцијским надзором.

Међународна верификација

Међународна верификација спровођења Конвенције у погледу производње, прераде, коришћења и складиштења хемијских супстанци, као и у погледу постројења за њихову производњу, прераду и коришћење, врши се међународном инспекцијом коју спроводе међународни инспектори у сарадњи са пратећим тимом који образује Комисија за спровођење Конвенције.

Начин и поступак сарадње са међународном инспекцијом при вршењу инспекције предметних правних лица, упутством уређује министар надлежан за управљање хемикалијама у сарадњи са министром надлежним за одбрану.

Правно лице дужно је да омогући међународну инспекцију, да сарађује са пратећим тимом и да му помаже у спровођењу међународне инспекције.

Начин и поступци сарадње правних лица са пратећим тимом, упутством уређује министар надлежан за управљање хемикалијама у сарадњи са министром надлежним за одбрану.

Инспекцијски надзор

Инспекцијски надзор над производњом, прерадом или коришћењем, односно складиштењем хемијске супстанце са Листе 1, 2. и 3. у војне сврхе дозвољене конвенцијом врши орган надлежан за инспекцијске послове у области одбране.

Инспекцијски надзор над производњом, прерадом, коришћењем или складиштењем хемијске супстанце са Листе 2. и 3. и дискретних органских супстанци за индустријске, пољопривредне, истраживачке, медицинске, фармацеутске и друге мирољубиве сврхе врше инспектори за заштиту животне средине.

ЗАКОН О УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ

Законске одредбе

Закон о управљању отпадом („Сл. гл. РС“, бр. 36/09) уређује: врсте и класификацију отпада; планирање управљања отпадом; субјекте управљања отпадом; одговорности и обавезе у управљању отпадом; организовање управљања отпадом; управљање посебним токовима отпада; услове и поступак издавања дозвола; прекогранично кретање отпада; извештавање о отпаду и базу података; финансирање управљања отпадом; надзор, као и друга питања од значаја за управљање отпадом.

Корисна информација: Закон се не примењује на радиоактивни отпад; гасове који се емитују у атмосферу; отпадне воде, осим течног отпада; муљ из канализационих система и садржај септичких јама, осим муља из постројења за третман муља; отпад животињског порекла, фекалне материје са фарми и друге природне, неопасне супстанце које се користе у пољопривреди; отпад из рударства који настаје истраживањем, ископавањем, прерадом и складиштењем минералних сировина, као и јаловина из рудника и каменолома; отпад који настаје при тражењу, ископавању, превозу и коначној обради или уништавању минско-експлозивних и других бојних средстава и експлозива.

Закон о потврђивању Базелске конвенције о контроли прекограничног кретања опасних отпада и њиховом одлагању („Сл. лист СРЈ“ – Међународни уговори, бр. 2/99) уређује прекогранично кретање опасних отпада, а у Анексима, између осталог, даје категорије отпада за контролу, према токовима отпада, од Y 1 до Y 45 (Анекс I), листу опасних карактеристика, од H 1 до H 13 (Анекс III), операције одлагања, од D 1 до D 15, односно операције регенерације, рециклирања, поновне употребе... од R 1 до R 13, (Анекс IV), информације које се наводе у обавештењу (Анекс V A), информације које се наводе у документу о кретању (Анекс V B), као и листе отпада A и B (Анекс VIII).

Стратегија управљања отпадом за период 2010 - 2019. године („Сл. гл. РС“, бр. 29/10) представља основни документ који обезбеђује услове за рационално и одрживо управљање отпадом на нивоу Републике Србије. Стратегија управљања отпадом:

- одређује основну оријентацију управљања отпадом за наредни период, у сагласности са политиком ЕУ у овој области и стратешким опредељењима Републике Србије;
- усмерава активности хармонизације законодавства у процесу приближавања законодавству ЕУ;
- идентификује одговорности за отпад и значај и улогу власничког усмеравања капитала;
- поставља циљеве управљања отпадом за краткорочни и дугорочни период;
- утврђује мере и активности за достизање постављених циљева.

Правилник о поступању са отпаcima који имају својства опасних материја („Сл. гл. РС“, бр. 12/95), између осталог прописује категорије опасних отпадака који се контролишу, по месту настанка, по саставу и листу опасних карактеристика отпадака, као и услове за привремено и трајно складиштење опасног отпада.

Правилник о условима и начину разврставања, паковања и чувања секундарних сировина („Сл. гл. РС“, бр. 55/01 и 72/09 – др. Правилник), примењује се само у појединим члановима и то до доношења одговарајућих подзаконских аката на основу Закона о управљању отпадом. Саставни део Правилника је и Каталог отпада у коме су дати индексни бројеви отпада, зелена, окер и црвена листа отпада.

Корисна информација: Ван снаге су стављени делови Правилника који се односе на документа о разврставању и преузимању отпада, њиховом попуњавању и достављању - престају да важе одредбе члана 3. ст. 2, 3. и 5. и члана 7.

Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Сл. гл. РС“, бр. 56/2010) прописује каталог отпада, листу категорија отпада (Q листа), листу категорија опасног отпада према њиховој природи или активности којом се стварају (Y листа), листа компоненти отпада које га чине опасним (C листа), листа опасних карактеристика отпада (H листа), листа поступака и метода одлагања и поновног искоришћења отпада (D и R листа), граничне вредности концентрације опасних компоненти у отпаду, на основу којих се одређују

карактеристике отпада, врсте параметара за одређивање физичко хемијских особина опасног отпада намењеног за физичко хемијски третман, врсте параметара за испитивање отпада за потребе термичког третмана, врсте параметара за испитивање отпада и испитивање елуата намењеног одлагању, врсте, садржина и образац извештаја о испитивању отпада и начин и поступак класификације отпада.

Корисна информација: Овим Правилником су ван снаге стављене одредбе Правилника о условима и начину разврставања, паковања и чувања секундарних сировина, члан 2. тачка 1 - 9. и члан 3. и одредбе Правилника о поступању са отпацама који имају својства опасних материја, члан 2, 3. и 11. Саставни део Правилника је и Каталог отпада, у коме су индексни бројеви опасног отпада означени звездицом, као и детаљно прописан Начин и поступак класификације отпада.

Правилник о садржају документације која се подноси уз захтев за издавање дозволе за увоз, извоз и транзит отпада („Сл. гл. РС“, бр.60/09), дефинише општу документацију неопходну за аплицирање за издавање дозволе за прекогранично кретање, као и посебну документацију, која је различита за увоз неопасног отпада, извоз и транзит неопасног отпада и увоз, извоз и транзит опасног отпада.

У Уредби о листама отпада за прекогранично кретање, садржини и изгледу докумената који прате прекогранично кретање отпада, са упутствима за њихово попуњавање („Сл. гл. РС“, бр.60/09) дате су: листа опасног отпада чији је увоз забрањен; листа опасног отпада који се може увозити; листа опасног отпада чији је извоз и транзит дозвољен; листа неопасног отпада чији је увоз, извоз и транзит дозвољен; садржина, изглед и упутство за попуњавање Обавештења о прекограничном кретању отпада; садржина, изглед и упутство за попуњавање Документа о прекограничном кретању отпада.

Корисна информација: Овом уредбом је дата листа опасног отпада који се може увозити ради даље прераде, који је потребан као секундарна сировина прерађивачкој индустрији у Републици Србији, под условом да постоји постројење за прераду тог отпада за чији рад је издата дозвола, у складу са законом.

Правилник о обрасцу документа о кретању опасног отпада и упутству за његово попуњавање („Сл. гл. РС“, бр.72/09) одређује да се образац Документа о кретању опасног отпада састоји од шест истоветних примерака од којих први примерак представља претходно обавештење које попуњава произвођач/власник отпада и шаље Министарству животне средине и просторног планирања, три дана пре започињања кретања. Други примерак задржава власник отпада, трећи примерак задржава превозник отпада, четврти примерак задржава прималац отпада, пети примерак прималац опасног отпада шаље Министарству, као и надлежном органу Аутономне покрајине ако се кретање отпада врши на територији Аутономне покрајине, а шести примерак прималац опасног отпада доставља првобитном произвођачу/власнику најкасније у року од 10 дана од дана пријема отпада.

Корисна информација: Неопходно је минимално три дана пре отпочињања кретања опасног отпада, Министарству доставити претходно обавештење. Обавештење шаље произвођач, односно власник отпада, а садржи податке о произвођачу, односно власнику, врсти и количинама отпада, класификацији отпада, врсти превоза и одредишту. Претходну најаву потписује произвођач, односно власник отпада.

За учестала кретања опасног и неопасног отпада, које реализује један оператер, шаље се недељни план очекиваних активности, а по истеку планираног периода и извештај о реализованим кретањима опасног отпада.

Правилник о обрасцу документа о кретању отпада и упутству за његово попуњавање („Сл. гл. РС“, бр.72/09) одређује да се образац Документа о кретању отпада састоји од четири истоветна примерка од којих први примерак задржава власник отпада, други примерак превозник отпада, трећи примерак прималац отпада, а четврти примерак прималац отпада враћа произвођачу/власнику најкасније у року од 10 дана од дана пријема отпада.

Правилник о обрасцу захтева за издавање дозволе за складиштење, третман и одлагање отпада („Сл. гл. РС“, бр.72/09) прописује да се захтев за издавање дозволе за складиштење,

третман и одлагање отпада подноси на обрасцу који је саставни део овог Правилника, са датим списком потребних прилога.

Корисна информација: План заштите од удеса и оверен елаборат заштите од пожара се израђује само за активности управљања отпадом за које постоје прописане обавезе релевантним законима (Закон о заштити животне средине и Закон о заштити од пожара, са релевантним подзаконским актима).

Правилник о начину и поступку управљања отпадним гумама („Сл. гл. РС“, бр.104/09), прописује начин и поступак сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпадних гума, као и вођење прописане документације.

Корисна информација: Отворено складиште мора да буде на бетонској подлози и ограда оградом висине најмање 2 м. Отпадне гуме не могу се одлагати на депонију. За 2010. годину рециклажа отпадних гума обухватиће 70%, а коришћење у енергетске сврхе 30% од укупне количине сакупљених отпадних гума у претходној години.

Правилник о садржини и изгледу дозволе за складиштење, третман и одлагање отпада („Сл. гл. РС“, бр.96/09), прописује ближе садржину и изглед дозволе за складиштење, третман и одлагање отпада.

Уредба о начину и поступцима управљања отпадом који садржи азбест („Сл.гл. РС“, бр. 60/2008) прописује се начин управљања азбестом и отпадом који садржи азбест.

Уредба о управљању отпадним уљима („Сл.гл. РС“, бр. 20/2008 и 8/2010 – др. уредба) прописује се начин управљања отпадним уљима.

Уредба о производима који после употребе постају посебни токови отпада, обрасцу евиденције о количини и врсти произведених и увезених производа годишњем извештају, начину и роковима достављања годишњих извештаја, обвезницима плаћања накнада, критеријумима за обрачун, висину и начин обрачунавања и плаћања накнаде („Сл.гл. РС“, бр. 54/10) је релевантна за гуме, азбест, електронски и електрични отпад, уља, батерије и акумулаторе као производе који после употребе постају посебни токови отпада и за које се, на основу евиденције и извештавања, врши обрачун и плаћање прописане накнаде. Овом уредбом је прописан и образац дневне евиденције о количини и врсти произведених и увезених производа и годишњи извештај, начин и рокови достављања годишњег извештаја, обвезници плаћања накнаде, критеријуми за обрачун, висину и начин обрачунавања и плаћања накнаде.

Корисна информација: Ступањем на снагу ове Уредбе, престаје да важи претходна Уредба истог назива објављена у „Сл.гл. РС“, бр.89/09, 8/10 и 21/10.

Ова накнада се не односи на производе који се производе или увозе ради продаје на иностраном тржишту. Плаћање накнаде се врши на рачун који је прописан Правилником о изменама и допунама Правилника о условима и начину вођења рачуна за уплату јавних прихода и распоред средстава са тих рачуна („Сл. гл.РС“, бр. 110/09). Број рачуна за уплату накнаде за производе који после употребе постају посебни токови отпада је 840-741591-843-12.

Позив на број одобрења за уплату накнаде за посебне токове отпада, по врсти, биће објављен на интернет страници Фонда.

Ако обвезник ПДВ при промету добара која се сматрају производима који после употребе постају посебни токови отпада, зарачунава примаоцу добара и износ накнаде коју, у складу са Законом о управљању отпадом, плаћа као произвођач, односно увозник тих производа, у основицу за обрачун ПДВ за промет предметних добара урачунава се и ова накнада, при чему пореска основица не садржи ПДВ.

Законом о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Сл. гл. РС“, бр. 36/09) дефинисано је да је испорука на тржишту је свако чињење доступним производа на тржишту Републике Србије ради дистрибуције, потрошње или употребе, са или без накнаде, а стављање на тржиште је прва испорука производа на тржиште Републике Србије.

Правилник о методологији за прикупљање података о саставу и количини комуналног отпада на територији јединице локалне самоуправе („Сл. гл. РС", бр. 61/10) прописује методологију за прикупљање података о саставу и количинама комуналног отпада на територији јединице локалне самоуправе.

Корисна информација: Прикупљање података врше јавна комунална предузећа, или друга правна лица која обављају комуналну делатност.

Директивом о критеријумима за ослобађање од плаћања увозних дажбина на опрему која служи непосредно за заштиту животне средине, број 483-00.01/10-02, утврђена је листа критеријума за ослобађање правних и других лица од плаћања увозних дажбина на опрему која служи непосредно за заштиту животне средине.

Обавезе које произилазе из Закона о управљању отпадом

За постројења за која се издаје интегрисана дозвола у складу са законом, припрема се и доноси план управљања отпадом.

За сва постројења чија је делатност управљање отпадом и за која се издаје интегрисана дозвола или дозвола за управљање отпадом, припрема се и доноси радни план постројења за управљање отпадом.

Корисна информација: План управљања отпадом, односно Радни план постројења за управљање отпадом прилаже се уз захтев за издавање интегрисане дозволе или дозволе за управљање отпадом.

Произвођач или увозник чији производ после употребе постаје опасан отпад дужан је да тај отпад преузме после употребе, без накнаде трошкова и са њима поступи у складу са овим Законом и другим прописима.

Произвођач или увозник производа који после употребе постаје опасан отпад може да овласти друго правно лице да, у његово име и за његов рачун, преузима производе после употребе.

Произвођач отпада дужан је да:

- 1) сачини план управљања отпадом из члана 15. овог Закона и организује његово спровођење, ако годишње производи више од 100 тона неопасног отпада или више од 200 килограма опасног отпада;
- 2) прибави извештај о испитивању отпада и обнови га у случају промене технологије, промене порекла сировине, других активности које би утицале на промену карактера отпада и чува извештај најмање пет година;
- 7) преда отпад лицу које је овлашћено за управљање отпадом ако није у могућности да организује поступање са отпадом у складу са овим Законом;
- 9) одреди лице одговорно за управљање отпадом.

Корисна информација: Испитивање отпада врши се ради класификације отпада за:

- 1) прекогранично кретање;
- 2) третман отпада;
- 3) одлагање отпада.

Карактеризација отпада врши се само за опасан отпад и за отпад који према пореклу, саставу и карактеристикама може бити опасан отпад, осим отпада из домаћинства.

За управљање отпадом који није опасан, одговорно лице за управљање отпадом може имати и вишу стручну спрему техничке струке.

Власник отпада је одговоран за све трошкове управљања отпадом. Власништво над отпадом престаје када следећи власник преузме отпад и прими Документ о кретању отпада, у складу са овим Законом.

Трошкове одлагања сноси држалац (власник) који непосредно предаје отпад на руковање сакупљачу отпада или постојењу за управљање отпадом и/или претходни држалац (власник) или произвођач производа од којег потиче отпад.

Одговорност и обавезе власника отпада има и лице које учествује у промету отпада као посредни држалац отпада, а фактички не поседује отпад.

Корисна информација: Произвођач или власник отпада сноси трошкове сакупљања, транспорта, складиштења, третмана и одлагања отпада у складу са законом.

Отпад се транспортује у затвореном возилу, контејнеру или на други одговарајући начин како би се спречило расипање или испадање отпада приликом транспорта, утовара или истовара и како би се спречило загађење ваздуха, воде, земљишта и животне средине.

У случају загађења насталог током транспорта превозник отпада је одговоран за чишћење и отклањање загађења подручја.

Превозник отпада транспортује отпад само на одредиште које је одредио пошиљалац.

Ако се отпад не може испоручити на одредиште, превозник враћа отпад пошиљаоцу.

Опасан отпад се посебно сакупља и транспортује.

Транспорт опасног отпада врши се у складу са прописима којима се уређује транспорт опасних материја.

Корисна информација: Транспорт отпада се врши у складу са дозволом за превоз отпада и захтевима који регулишу посебни прописи о транспорту (ADR/RID/ADN и др).

Опасан отпад не може бити привремено складиштен на локацији произвођача или власника отпада дуже од 12 месеци, ако овим Законом није друкчије одређено. Забрањено је одлагање и спаљивање отпада који се може поново користити.

Одлагање отпада на депонију врши се ако не постоји друго одговарајуће решење, у складу са начелом хијерархије управљања отпадом. Заједничко одлагање опасног отпада са другим врстама отпада на истој локацији није дозвољено. Забрањено је мешати опасан отпад са комуналним отпадом. Забрањено је мешање различитих категорија опасних отпада или мешање опасног отпада са неопасним отпадом, осим под надзором квалификованог лица и у поступку третмана опасног отпада. Забрањено је одлагање опасног отпада без претходног третмана којим се значајно смањују опасне карактеристике отпада. Забрањено је разблаживање опасног отпада ради испуштања у животну средину.

Корисна информација: За отпатке и остатке који су произведени пре ступања Закона на снагу, произвођач отпада дужан је да планом, односно мерама за прилагођавање рада постојећег постројења и активности, обезбеди уклањање привремено ускладишеног отпада најкасније у року од три године од дана ступања на снагу овог Закона.

Управљање посебним токовима отпада, истрошене батерије и акумулатори, отпадна уља, отпадне гуме, отпад од електричних и електронских производа, флуоросцентним цевима које садрже живу, полихлорованим бифенилима и отпадом од полихлорованих бифенила (PCB), отпадом који садржи, састоји се или је контаминиран дуготрајним органским загађујућим материјама (POPs отпад), отпад који садржи азбест, отпадним возила, отпадом из објеката у којима се обавља здравствена заштита и фармацеутским отпадом и отпадом из производње титан диоксида се врши сходно законским одредбама и релевантним подзаконским актима.

Корисна информација: Релевантна подзаконска акта за управљање посебним токовима отпада су у поступку доношења. За сакупљање и коначно збрињавање појединих посебних токова отпада, предвиђена су подстицајна средства из Фонда за заштиту животне средине.

За обављање једне или више делатности у области управљања отпадом прибављају се дозволе. Дозвола се не издаје за: 1) кретање отпада унутар локације произвођача отпада 2) контејнере за отпад из домаћинства на јавним местима 3) места на којима се складишти мање од 10 тона инертног отпада 4) места на којима се складишти мање од 2 тоне неопасног отпада. Дозволе за складиштење, третман и одлагање отпада издају се на период од 10 година. Дозвола се одузима ако оператер не поступа у складу са условима прописаним дозволом.

Корисна информација: Захтев за издавање дозволе, као и захтев за издавање потврде о изузимању од обавезе прибављања дозволе за управљање отпадом подносити искључиво надлежном органу – члан 60. Закона.

Дозвола за сакупљање и/или транспорт отпада се не издаје 1) ако сам произвођач отпада транспортује отпад у постројење за управљање отпадом које за то има дозволу, користећи своја транспортна средства, а количине отпада не прелазе 1000 килограма по једној пошиљци, искључујући опасан отпад 2) за лице које преноси отпад из домаћинства у контејнере, центре за сакупљање или у постројење за управљање отпадом или враћа амбалажу или искоришћене производе произвођачу или продавцу 3) за физичка лица, односно индивидуалне сакупљаче

отпада, који су код надлежног органа јединице локалне самоуправе регистровани за сакупљање разврстаног неопасног отпада.

Отпад за чији третман или одлагање на еколошки прихватљив и ефикасан начин нема техничких могућности и постројења у Републици Србији, извози се. Неопасан отпад се може увозити ради третмана под условом да постоји постројење за третман тог отпада.

Забрањен је увоз отпада ради одлагања и искоришћења у енергетске сврхе у складу са овим Законом. Изузетно, може се дозволити увоз неопасног отпада из пољопривреде и шумарства ради искоришћења у енергетске сврхе. Забрањен је увоз опасног отпада. Изузетно, поједине врсте опасног отпада које су потребне као секундарне сировине прерађивачкој индустрији у Републици Србији, у складу са националним циљевима прераде тих отпада, могу се увозити на основу дозволе коју издаје Министарство.

Дозвола за увоз, извоз и транзит отпада издаје се у року од 60 дана од дана пријема захтева. Увоз, извоз и транзит отпада који се обавља у више пошиљки одобрава се за период до 12 месеци.

Корисна информација: Дозвола за извоз, увоз и транзит отпада се издаје у складу са чланом 57. Закона о заштити животне средине („Сл. гл. РС", бр. 135/04, 36/09, 72/09).

Ако прекогранично кретање отпада за које је издата дозвола не може да се изврши у складу са одредбама овог Закона, односно ако се у року од 90 дана од дана доласка отпада на одредиште у земљи увоза не може наћи решење за одлагање отпада на еколошки прихватљив начин, земља која извози отпад дужна је да обезбеди враћање отпада, о трошку извозника.

Произвођач и власник отпада, изузев домаћинства, дужан је да води и чува дневну евиденцију о отпаду и доставља редовни годишњи извештај Агенцији.

Произвођач и власник отпада чува најмање пет година основна документа и податке из извештаја из става 1. овог члана.

Трошкове уклањања отпада одложеног изван депоније, чије порекло не може да се утврди, односно установи његова веза са произвођачем, односно лицем које га је одложило, сноси јединица локалне самоуправе.

Домаћинства сnose трошкове управљања отпадом у складу са прописима којима се уређују комуналне делатности.

Правно или физичко лице које обавља делатност сакупљања, транспорта, складиштења, третмана или одлагања отпада наплаћује своје услуге према цени утврђеној у складу са законом.

ЗАКОН О АМБАЛАЖИ И АМБАЛАЖНОМ ОТПАДУ

Закон о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. гл. РС“, бр. 36/09) уређује: услове заштите животне средине које амбалажа мора да испуњава за стављање у промет, управљање амбалажом и амбалажним отпадом, извештавање о амбалажи и амбалажном отпаду, економске инструменте, као и друга питања од значаја за управљање амбалажом и амбалажним отпадом.

Одредбе овог Закона примењују се на увезену амбалажу, амбалажу која се производи, односно ставља у промет и сав амбалажни отпад који је настао привредним активностима на територији Републике Србије, без обзира на његово порекло, употребу и коришћени амбалажни материјал.

Корисна информација: Закон се не примењује на контејнере и велика средства за паковање – ИВС који се користе за друмски, железнички, водни или ваздушни међународни транспорт.

Правилник о годишњој количини амбалажног отпада по врстама за које се обавезно обезбеђује простор за перузимање, сакупљање, разврставање и привремено складиштење („Сл. гл. РС“, бр. 70/09), прописује да произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац дужан да обезбеди простор за преузимање, сакупљање, разврставање и привремено складиштење амбалажног отпада ако укупна годишња количина амбалажног отпада (стакло, папир, картон и вишеслојна амбалажа са претежно папир-картонском компонентом, метал, пластика, дрво, остали амбалажни материјали) прелази 100 тона.

Правилник о критеријумима за одређивање шта може бити амбалажа, са примерима за примену критеријума и листи српских стандарда који се односе на основне захтеве које амбалажа мора да испуњава („Сл. гл. РС“, бр. 70/09).

Корисна информација: У Правилнику су дати примери шта јесте, а шта није амбалажа, у складу са наведена три критеријума.

Правилник о врстама амбалаже са дугим веком трајања („Сл. гл. РС“, бр. 70/09) одређује да је амбалажа са дугим веком трајања амбалажа за коју се може доказати да служи перманентној употреби производа, која има просечан век трајања од пет или више година и која се обично одлаже заједно са робом коју садржи када је завршена употреба упаковане робе.

Корисна информација: Списак врста амбалаже са дугим веком трајања одштампан је уз овај правилник и чини његов саставни део.

Правилник о начину нумерисања, скраћеницама и симболима на којима се заснива систем идентификације и означавања амбалажних материјала („Сл. гл. РС“, бр. 70/09) дефинише да се систем идентификације и означавања амбалажних материјала заснива на нумерисању (означавање бројевима) и употреби словних скраћеница за сваки амбалажни материјал (пластика, папир и картон, метал, дрвени материјали, текстилни материјали, стакло и вишеслојни материјали).

Корисна информација: Систем идентификације и означавања амбалажних материјала дат је у Прилогу 1. Симболи означавања амбалаже која се поново употребљава или је поновно искористива рециклажом дати су у Прилогу 2. Правилника.

Правилник о граничној вредности укупног нивоа концентрације олова, кадмијума, живе и шестовалентног хрома у амбалажи или њеним компонентама, изузецима од примене и року за примену граничних вредности („Сл. гл. РС“, бр. 70/09) одређује да укупни ниво контролисаних метала у материјалу амбалаже или њених компоненти не сме да прелази 100 ppm по маси, тј. 100 милиграма по једном килограму масе материјала амбалаже или њених компоненти, осим за амбалажу у целини направљену од оловног кристалног стакла. Изузетно од одредбе члана 3. овог Правилника гранична вредност контролисаних метала не примењује се на стаклену амбалажу, пластичне кутије и палете који потичу од рециклираног материјала.

Корисна информација: Правилником су дати изузеци за стаклену и пластичну амбалажу.

Правилник о садржини и вођењу регистра издатих дозвола за управљање амбалажним отпадом („Сл. гл. РС“, бр. 70/09).

Правилник о врсти и годишњој количини амбалаже коришћене за упаковану робу стављену у промет за коју произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац није дужан да обезбеди управљање отпадом („Сл. гл. РС“, бр. 70/09), одређује да произвођач, увозник,

пакер/пунилац и испоручилац није дужан да обезбеди прописано управљање амбалажним отпадом, ако укупна количина амбалажних сировина (стакло, папир, картон и вишеслојна амбалажа са претежно папир - картонском компонентом, метал, пластика, дрво, остали амбалажни материјали) коришћених за упаковану робу коју стављају у промет, у току једне календарске године не прелази количину од 1000 кг.

Правилник о обрасцима извештаја о управљању амбалажом и амбалажним отпадом („Сл. гл. РС“, бр. 21/10), прописује обрасце извештаја о управљању амбалажом и амбалажним отпадом које, у складу са законом, састављају произвођач, увозник, пакер/пунилац, испоручилац и крајњи корисник, као и оператер система управљања амбалажним отпадом.

Корисна информација: Извештај о управљању амбалажом и амбалажним отпадом који саставља произвођач, увозник, пакер/пунилац, испоручилац и крајњи корисник подноси се на Обрасцу 1. Извештај о управљању амбалажом и амбалажним отпадом који саставља оператер система управљања амбалажним отпадом подноси се на Обрасцу 2. који је одштампан уз овај Правилник и чини његов саставни део.

Уредбом о утврђивању плана смањења амбалажног отпада за период 2010 - 2014. године („Сл. гл. РС“, бр. 88/09), утврђују се национални циљеви управљања амбалажом и амбалажним отпадом, који се односе на сакупљање амбалаже и амбалажног отпада, поновно искоришћење и рециклажу амбалажног отпада.

Уредба о критеријумима за обрачун накнаде за амбалажу или упакован производ и ослобађање од плаћања накнаде, обвезницима плаћања, висини накнаде, као и начину обрачунавања и плаћања накнаде („Сл. гл. РС“, бр. 8/10), прописује критеријуме за обрачун накнаде за амбалажу или упакован производ и ослобађање од плаћања накнаде, обвезнике плаћања, висину накнаде, као и начин обрачунавања и плаћања накнаде.

Корисна информација: Обвезник плаћања јесте испоручилац који први ставља у промет на територији Републике Србије амбалажу у коју се пакује производ на месту продаје крајњем кориснику, односно упакован производ.

Уредба се не примењује на:

- упакован производ, ако укупна количина амбалажних сировина коришћених за тај производ који се ставља у промет у току једне календарске године не прелази количину од 1000 килограма
- амбалажу с адугим веком трајања и повратну амбалажу на коју се примењује кауцијски систем
- извезену амбалажу или упакован производ, односно који је предмет поновног увоза, а за који је већ плаћена накнада по другим прописима
- амбалажу или упакован производ увезен у некомерцијалне сврхе, или који је физичко лице купило за сопствене потребе
- амбалажу или упакован производ који се транспортује из иностранства у слободне зоне ради складиштења или ако се не врши његово препакивање
- произведен, увезен или извезен амбалажни материјал који служи за даљу производњу амбалаже

Обавезе које произилазе из Закона о амбалажи и амбалажном отпаду

Произвођач и увозник амбалаже дужан је да приликом стављања амбалаже у промет или употребе изда, односно обезбеди декларацију о усаглашености амбалаже са захтевима за стављање у промет, у складу са законом.

Амбалажа треба да буде произведена тако да њена запремина и/или тежина материјала садржаних у њој буде ограничена на најмању одговарајућу меру уз одржавање нивоа:

- 1) безбедности и здравствене исправности упакованог производа;
- 2) функционалности унутар ланца испоруке и употребе;
- 3) прихватљивости упакованог производа од стране потрошача.

Физичке и друге карактеристике амбалаже морају бити такве да обезбеде адекватан квалитет амбалаже и омогуће њену поновну употребу за исту намену тако да:

- 1) дизајн амбалаже омогући поновно пуњење или утовар, као и одговарајући број циклуса пуњења или пражњења;
- 2) се амбалажа може оспособити за поновно коришћење узимајући у обзир заштиту здравља и захтеве безбедности;
- 3) на тржишту постоји доступан систем за остваривање поновне употребе (сакупљање повратне амбалаже, поновно пуњење или утовар).

Корисна информација: Амбалажа коју није могуће поново употребити, као ни поновно искористити путем рециклаже, биоразградње или контролисаног спаљивања, постаје амбалажни отпад намењен за одлагање у складу са законом.

Амбалажа мора бити пројектована и произведена тако да када постане амбалажни отпад омогући рециклажу материјала употребљених у производњи те амбалаже у одређеном масеном проценту. Вредности масених процената зависе од амбалажног материјала.

Амбалажа се идентификује и означава према природним својствима амбалажних материјала који су коришћени у њеној производњи да би се олакшало сакупљање, поновна употреба и поновно искоришћење, укључујући и рециклажу, компостирање, биоразградњу и искоришћење у енергетске сврхе. Амбалажа носи одговарајућу ознаку или на самој амбалажи или на етикети, а уколико величина амбалаже то не дозвољава, на приложеном упутству

Корисна информација: Ознака треба да буде јасна, видљива и лако читљива, односно издржљива и трајна, чак и када је амбалажа отворена.

Произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац дужан је да бесплатно преузме отпад од секундарне или терцијарне амбалаже на захтев крајњег корисника. Крајњи корисник који набавља робу од произвођача, увозника, пакера/пуниоца и испоручиоца може отпад од секундарне или терцијарне амбалаже оставити непосредно на месту набавке или га касније бесплатно вратити.

Ова одредба примењује се и на отпад од примарне амбалаже која истовремено врши функцију секундарне или терцијарне амбалаже.

Произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац дужан је да, на захтев крајњег корисника, бесплатно преузме амбалажни отпад који није комунални отпад, а потиче од примарне амбалаже, уколико за такву амбалажу није прописан посебан начин преузимања и сакупљања.

Крајњи корисник је дужан да прикупи, складишти, одложи или проследи комунални амбалажни отпад, у складу са законом којим се уређује управљање отпадом и законом којим се уређује комунална делатност.

Крајњи корисник је дужан да комунални амбалажни отпад разврстава и/или одвојено складишти, тако да не буде измешан са другим отпадом, како би могао да буде прослеђен или враћен, сакупљен, поново искоришћен, прерађен или одложен у складу са законом којим се уређује управљање отпадом.

Забрањено је прослеђивање или враћање амбалажног отпада који није комунални отпад комуналним предузећима, осим када за то постоји закључен уговор. Крајњи корисник мора да обезбеди да амбалажа и амбалажни отпад који није комунални отпад, који се прослеђује или враћа, не буде загађен опасним или другим материјама које нису садржане у упакованој роби, а које чине поновно искоришћење или рециклажу немогућом или изводљивом једино по несразмерно вишем трошку.

Корисна информација: Крајњи корисник, као држалац отпада, мора да обезбеди да се са амбалажним отпадом, који је загађен опасним или другим материјама које нису саставни део упаковане робе, поступа у складу са законом којим се уређује управљање отпадом.

Произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац дужан је за амбалажу коју ставља у промет:

- 1) да обезбеди да комунално предузеће редовно преузима комунални амбалажни отпад;
- 2) да редовно преузима и сакупља амбалажни отпад који није комунални отпад од крајњих корисника;

3) да обезбеди поновно искоришћење, рециклажу или одлагање у складу са законом.

Корисна информација: Ова обавеза не примењује се на амбалажу која је извезена као амбалажа или упакована роба. Обавезе наведене у тачки 2. и 3. овог члана примењује се и на трговца на мало који продаје робу у примарној амбалажи која није комунални отпад, осим ако за такву амбалажу није предвиђен посебан начин преузимања и сакупљања.

Произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац може да пренесе своју обавезу управљања амбалажним отпадом, уговором који закључује са оператером који, у складу са законом, обавља делатности управљања амбалажним отпадом.

Корисна информација: За сваку врсту амбалаже, за коју произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац или крајњи корисник који увози или купује амбалажу или амбалажне сировине за потребе сопствене делатности, а нема снабдевача, пренесе своју обавезу на оператера, тај оператер је дужан да осигура управљање амбалажним отпадом у целини (на свим нивоима стављања амбалаже и упаковане робе у промет и на подручју где настаје амбалажни отпад), у складу са закљученим уговором.

Произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац може сам да сакупља амбалажни отпад који није комунални отпад од крајњих корисника и да обезбеди његово поновно искоришћење, рециклажу и одлагање, уколико пре пласирања робе на тржиште, прибави дозволу Министарства.

Корисна информација: Произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац може без дозволе Министарства да прикупља амбалажни отпад, уколико се ради о сопственој повратној амбалажи која је враћена од крајњег корисника, а није више погодна за поновну употребу.

Трговац на велико као крајњи снабдевач и/или трговац на мало није дужан да обезбеди прописано управљање амбалажним отпадом ако се ради о амбалажи на којој постоји декларација претходног снабдевача о томе да он гарантује управљање амбалажним отпадом или ако се ради о амбалажи на којој постоји посебан знак путем кога оператер гарантује да је та амбалажа укључена у његов систем управљања или ако се ради о амбалажи наведеној у чл. 29. став 1. и 30. ст. 1. и 2. овог Закона.

Корисна информација: Декларација претходног снабдевача мора бити забележена на сваком рачуну или фактури за продату или примљену робу.

Произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац није дужан да обезбеди прописано управљање амбалажним отпадом ако у промет ставља амбалажу са дугим веком трајања. Произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац није дужан да обезбеди прописано управљање амбалажним отпадом, у смислу одредбе чл. 23. до 26. овог Закона, уколико у промет ставља повратну амбалажу за коју је гарантован повраћај кроз посебан систем сакупљања, а тиме сваки пут и поновна употреба или за налепнице и етикете које су стављене у промет заједно са повратном амбалажом, а маса тих налепница и етикета не прелази 5% масе повратне амбалаже.

Оператер не може да управља амбалажним отпадом без дозволе Министарства.

Оператер уз захтев за издавање дозволе подноси:

- 1) доказ о регистрацији оператера, као и регистрацији подизвођача;
- 2) план управљања амбалажним отпадом;
- 3) приказ симбола амбалаже, ако постоји намера да се користи у систему поступања са амбалажним отпадом, а као гаранција поступања са амбалажним отпадом у складу са овим Законом;
- 4) друге доказе о испуњавању услова из члана 31. став 2. овог Закона.

Оператер је дужан да обезбеди да амбалажни отпад који преузме или прикупи у току сваке календарске године буде поновно искоришћен, рециклиран или одложен најкасније до краја наредне календарске године тако да се постигну национални циљеви у погледу количина прерађеног амбалажног отпада и рециклираних сировина, утврђени у дозволи из члана 31. овог Закона.

Произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац из члана 23. овог Закона дужан је да до 31. марта текуће године достави Агенцији за заштиту животне средине извештај о управљању амбалажом и амбалажним отпадом у претходној години.

Крајњи корисник из члана 27. овог Закона доставља Агенцији извештај из става 1. овог члана до 31. марта текуће године, који садржи податке о врсти и количини амбалаже коју је сам увезао за сопствене потребе.

Оператер је дужан да достави Агенцији извештај о управљању амбалажом и амбалажним отпадом у току претходне године до 31. марта текуће године.

Трговац из члана 28. став 1. овог Закона, као и лица из чл. 29. став 1. и 30. ст. 1. и 2. овог Закона нису дужни да доставе годишњи извештај Агенцији.

Испоручилац који амбалажу или упакован производ ставља у промет на територији Републике Србије, плаћа накнаду. Накнада се одређује према врсти, количини, саставу и намени амбалаже, материјалу од којег је амбалажа израђена, као и у односу на националне циљеве.

Корисна информација: Средства остварена од накнаде из става 1. овог члана приход су буџета Републике Србије и користе се наменски за управљање отпадом преко Фонда за заштиту животне средине, у складу са законом

Влада може успоставити депозитни систем за једнократну амбалажу у случају када се утврди да је то неопходно ради постизања национални циљева.

Крајњи снабдевач који производ упакован у једнократну амбалажу ставља у промет, наплаћује од крајњег корисника депозит по јединици продајне амбалаже ради успостављања система повраћаја искоришћене једнократне амбалаже.

Произвођач или увозник производа који је упакован у повратну амбалажу установљава кауцијски систем.

Крајњи снабдевач који ставља у промет производ упакован у повратну амбалажу дужан је да од крајњег корисника наплати кауцију за ову врсту амбалаже. Крајњи снабдевач дужан је да од крајњег корисника прихвати једнократну и повратну амбалажу. Након повраћаја амбалаже крајњи снабдевач дужан је да врати наплаћен депозит, односно кауцију крајњем кориснику.

Произвођач или увозник одређене хемикалије дужан је да утврди износ кауције коју потрошач плаћа за појединачну амбалажу у коју је смештена та хемикалија.

Корисна информација: Кауција из става 1. овог члана не може бити мања од 10% ни већа од 30% од цене хемикалије која је смештена у амбалажу, осим за одређену амбалажу за коју министар прописује висину кауције.

Произвођач и увозник хемикалије дужни су да о сопственом трошку, од трговца прикупе повратну амбалажу у коју је била смештена та хемикалија и настао амбалажни отпад.

Трговац је дужан да наплати кауцију за појединачну амбалажу у коју је смештена хемикалија у износу утврђеном у складу са овим Законом.

Трговац је дужан да од потрошача прихвати повратну амбалажу у коју је била смештена хемикалија и настао амбалажни отпад како би их предао произвођачу или увознику.

По прихватању повратне амбалаже у коју је била смештена хемикалија и насталог амбалажног отпада, трговац је дужан да потрошачу врати наплаћену кауцију.

Трговац мора да има дозволу за обављање делатности сакупљања и транспорта амбалажног отпада насталог од амбалаже у коју је била смештена опасна хемикалија на које се примењује закон којим се уређује управљање отпадом.

ЗАКОН О ЗАШТИТИ ОД БУКЕ У ЖИВОТНОЈ СРЕДИНИ

Закон о заштити од буке у животној средини („Сл. гл. РС“, бр. 36/2009) дефинисао је субјекте заштите животне средине од буке; мере и услове заштите од буке у животној средини; мерење буке у животној средини; приступ информацијама о буци; надзор и друга питања од значаја за заштиту животне средине и здравља људи. На основу овог Закона у припреми је већи број подзаконских аката који до објављивања „Водича“ нису донети, а чије предлоге можете пронаћи на сајту Министарства.

Значење израза:

1. **бука у животној средини** јесте нежељени или штетни звук
2. **извор буке** је сваки емитер нежељеног или штетног звука; то може да буде сваки уређај, средство за рад, саобраћајно средство, инсталација постројења, технолошки поступак, електроакустички уређај, људска активност; могу да буду покретни или непокретни објекти који под одређеним условима генеришу звук, отворени и затворени простори за спорт, игру, плес, представе, концерте, слушање музике и сл., као и угоститељски објекти, гараже паркинг простор и сл
3. **штетни ефекти** јесу негативни утицаји буке на здравље људи и животну средину
4. **индикатор буке** јесте физичка величина којом се описује бука у животној средини, а везана је за штетни ефекат буке
5. **стратешка карта буке** јесте карта која представља податке о нивоима буке на одређеном подручју и служи за процену укупне изложености буци одређеног подручја од различитих извора буке или за предвиђање укупне буке на неком подручју
6. **гранична вредност буке** јесте највиша дозвољена вредност индикатора буке и може бити различита за различите изворе буке, односно за различите акустичке зоне, као и за различите затворене и отворене просторе у којима бораве људи
7. **звучна заштита** јесте скуп мера којима се обезбеђује да звук при преносу из једног у други простор буде ослабљен, као и мере да се бука уређаја и инсталација у објекту смањи; звучна заштита подразумева и скуп мера које се спроводе у спољњом простору, а које утичу на смањење нивоа звука при простирању.

Субјекти заштите: Чланом 4. дефинисано је да су то, у оквиру својих овлашћења: Република Србија, Аутономна покрајина, општина, град, привредна друштва, правна лица и предузетници који у обављању привредне делатности емитују буку, научне и стручне организације и друге јавне службе, удружења грађана, друга правна и физичка лица.

Обавезе субјеката заштите: Чланом 9. дефинисано је да су субјекти заштите животне средине од буке одговорни за сваку активност или непредузимање мера којима се проузрокује изложеност буци изнад граничних вредности.

Правна и физичка лица која обављањем своје делатности утичу или могу утицати на изложеност буци дужни су да обезбеде учешће у трошковима заштите од буке у животној средини у оквиру инвестиционих, текућих и производних трошкова; праћење утицаја својих делатности на буку; спровођење одговарајућих мера заштите од буке.

Пројекти, планови и програми на које се примењују закон којим се уређује поступак стратешке процене утицаја на животну средину, односно процене утицаја пројеката на животну средину морају садржати процену нивоа буке и мере заштите од буке у животној средини.

При пројектовању, грађењу и реконструкцији објеката саобраћајне инфраструктуре, индустријских објеката, стамбених, стамбено-пословних и пословних објеката носилац пројекта дужан је да спроведе мере звучне заштите у складу са овим законом и другим прописима.

У поступку процене утицаја пројеката на животну средину предвиђају се могући непосредни и посредни штетни ефекти буке на животну средину. У студији процене утицаја на животну средину утврђују се услови и мере којима се штетни ефекти буке могу спречити, смањити или отклонити.

Услови за рад постројења и активности за које се издаје интегрисана дозвола садрже мере заштите од буке у складу са законом којим се уређује интегрисано спречавање и контрола загађивања животне средине.

За остале објекте се у поступку техничког прегледа утврђује испуњеност услова и мера заштите од буке односно звучне заштите.

Граничне вредности: Чланом 15. прописано је да емитовање буке мора да буде испод граничних вредности. До доношења подзаконског акта, примењују се одредбе из Правилника о дозвољеном нивоу буке у животној средини („Сл. гл. РС“, бр. 54/92).

Појединачни извори буке: Чланом 16. прописано је да машине, превозна средства, уређаји и опрема који се производе у Републици Србији или се увозе на територију Републике Србије ради стављања у промет, односно употребу морају да буду усклађени са техничким прописима који се односе на гранични ниво буке под одређеним условима употребе, а подаци о буци у условима употребе морају бити означени на производу у складу са посебним прописима.

Мере заштите од буке везане за избор и употребу машина, уређаја, средстава за рад и превозна средства спроводе се применом најбољих доступних техника које су технички и економски исплативе у складу са законом.

Извори буке који се користе за обављање делатности, а који се привремено користе или се трајно постављају у отвореном простору на нивоу тла, непокретне и покретне објекте или се користе на води или у ваздуху морају имати податке о нивоу звучне снаге коју емитују при прописаним условима коришћења и одржавања.

Правна лица и предузетници који користе изворе буке за које нема података о звучној снази коју емитују, дужни су да обезбеде те податке у року од две године од дана ступања на снагу закона.

Појединачно мерење буке у животној средини: Чланом 24. прописано је да је правно или физичко лице које је власник односно корисник извора буке дужно да на прописан начин обезбеди мерење буке и израду извештаја о мерењу буке и сноси трошкове мерења буке у зони утицаја, у складу са овим Законом

Мерење буке у животној средини обавља организација овлашћена од стране Министарства животне средине и просторног планирања.

Инспекцијски надзор над применом одредаба овог Закона врше Министарство преко републичких инспектора за заштиту животне средине за објекте који су набројани у члану 133. Закона о планирању и изградњи. Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе врше надзор по одредбама овог Закона за објекте за које издају одобрење за градњу односно употребу.

ЗАШТИТА ЗЕМЉИШТА

Глобални концепт одрживог управљања земљиштем има важну агро-еколошку и социо-економску димензију, а развијен је као резултат растуће свести о утицају људских активности и/или природних деградационих процеса на животну средину. Идентификовано је осам главних процеса деградације земљишта: ерозија, смањење и губитак органске материје, загађење хемијским материјама, салинизација, компакција, губитак земљишног биодиверзитета, заузимање земљишта за урбане инфраструктуре, клизишта и плављење.

Прописи који уређују систем управљања земљиштем и његову заштиту:

- Европска регулатива: Оквирна директива о земљишту 2004/35/EU
- Закон о заштити животне средине („Сл. гл. РС“, бр. 135/04 и 36/09)
- Закон о ратификацији конвенције о дезертификацији („Сл. гл. РС“, бр.102/07)
- Уредба о утврђивању критеријумима за одређивање статуса угрожене животне средине и приоритета за санацију и ремедијацију („Сл.гл. РС“, бр. 22/10)

Припремљен сет подзаконских аката за заштиту земљишта имплементира Европску регулативу кроз: Оквирну директиву о земљишту; Конвенцију о биодиверзитету и Конвенцију о климатским променама, а састоји се из следећих нацрта:

- Уредба о програму системског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и ремедијационим програмима
- Методологија израде извештаја о стању земљишта
- Садржај пројекта санације и ремедијације

Захтеви у погледу квалитета животне средине јесу скуп услова и захтева који морају бити испуњени у одређено време и на одређеном простору или у појединим медијумима животне средине. Закон о заштити животне средине обезбеђује усклађеност интереса заштите животне средине и интереса економског развоја, дајући оквир за заштиту земљишта на следећим принципима:

- заштити функција земљишта
- заустављању деградације земљишта
- обнављању деградираних земљишта
- интеграцији у друге секторске политике

Надлежни орган одговоран за спровођење закона:

- министарство надлежно за послове животне средине;
- покрајински орган надлежан за послове животне средине;
- надлежни орган јединице локалне самоуправе

Надлежни орган не може издати одобрење за коришћење природних ресурса или добара без сагласности на пројекат који садржи мере заштите и санације животне средине. Сагласност, којом се утврђује испуњеност услова и мера одрживог коришћења природних ресурса, односно добара и заштите животне средине у току и после престанка обављања активности, даје Министарство.

Дефинисање захтева за кориснике земљишта је да предузимају превентивне мере приликом коришћења земљишта за оне делатности за које се очекује да ће знатно оштетити функције земљишта.

У Оквирној директиви за заштиту земљишта ЕУ у Анексу II дата је листа активности које могу довести до загађења земљишта која укључује: 1) места где су опасне материје биле присутне у количинама једнаким или већим од датих у Анексу I Директиве 96/82/ЕС (Parts 1&2) 2) активностима датим у Директиви 96/61/ЕС 3) аеродроми 4) луке 5) војна подручја 6) нафтна постројења 7) сервиси за хемијско чишћење 8) постројења рудника која нису покривена Директивом 96/82/ЕС, укључујући средства за екстракцију отпада дефинисаних Директивом 2006/21/ЕС Европског парламента и Европског савета 9) депоније отпада како су дефинисане 1999/31/ЕС; 10) инсталације за третирање отпадних вода.

Корисна информација: Промене власништва предузећа и других правних лица или други облици промене својине обавезно укључују процену стања животне средине и одређивање одговорности за загађење животне средине, као и намирење дугова (терета) претходног власника за извршено загађивање и/или штету нанету животној средини.

Ово ће бити употпуњено обавезом за продавца, или будућег купца да изради извештај о стању земљишта, а за сваку трансакцију земљишта, на коме се дешава или се дешавала потенцијално загађујућа активност.

Загађивач је одговоран за загађивање животне средине и у случају ликвидације или стечаја предузећа или других правних лица, у складу са законом.

Загађивач или његов правни следбеник обавезан је да отклони узрок загађења и последице директног или индиректног загађења животне средине. Они сnose укупне трошкове, који укључују трошкове ризика по животну средину и трошкове уклањања штете нанете животној средини.

Извештај о стању земљишта издат од стране стручне организације, која мора бити акредитована за узорковање и испитивање земљишта и воде према SRPS, ISO/IEC 17025 стандарду, садржи најмање следеће:

- историјску основу локације, која је доступна из службених евиденција
- хемијске анализе за одређивање концентрације опасних материја у земљишту, ограничене у првом реду на такве материје, које су повезане са активношћу на локацији, а која може довести до контаминације
- нивое концентрација опасних материја које имају утицај на стварање значајаног ризика по људско здравље и животну средину
- ниво контаминације радионуклидима.

Надлежно министарство животне средине, одредиће надлежан орган или стручне организације, које ће на основу података из извештаја о стању земљишта обавити процену ризика контаминираних локација на људско здравље и животну средину.

Систем системског праћења квалитета земљишта

Заштита земљишног простора и његовог одрживог коришћења остварује се мерама системског праћења квалитета земљишта, праћењем индикатора за оцену ризика од деградације земљишта, као и спровођењем ремедијационих програма за отклањање последица контаминације и деградације земљишног простора, било да се они дешавају природно или да су узроковани људским активностима.

Израду програма системског праћења квалитета земљишта за идентификована ризична подручја врши:

- министарство надлежно за послове животне средине,
- орган Аутономне покрајине,
- јединица локалне самоуправе,

Програми садрже:

- циљеве смањења ризика,
- мере за постизање ових циљева,
- временске оквире за спровођење мера, и
- изворе финансирања.

Мере морају бити економски оправдане, технички изводљиве уз изведену процену утицаја и анализу ефикасности у остварењу утврђених циљева заштите животне средине.

За подручја под ризиком од различитих процеса деградације земљишта, који истовремено делују, могу се усвојити појединачни програми мера у којима ће бити постављени одговарајући циљеви смањења свих истовремено утврђених ризика.

Програм системског праћења квалитета земљишта, индикатори за оцену ризика од деградације земљишта и методологија за израду ремедијационих програма садржани су у нацрту подзаконских аката.

Ремедијација

Санација, односно ремедијација јесте процес предузимања мера за заустављање загађења и даље деградације животне средине до нивоа који је безбедан за будуће коришћење локације укључујући уређење простора, ревитализацију и рекултивацију;

Правно и физичко лице које деградира животну средину дужно је да изврши ремедијацију или на други начин санира деградирану животну средину, у складу са пројектима санације и ремедијације на које Министарство даје сагласност.

Министар надлежан за послове животне средине прописује методологију за израду пројеката санације и ремедијације, осим за пројекте експлоатације минералних сировина који су уређени посебним прописима.

Према начелу о супсидијарној одговорности - државни органи, у оквиру својих финансијских могућности, отклањају последице загађивања животне средине и смањења штете у случајевима када је загађивач непознат, као и када штета потиче услед загађивања животне средине из извора ван територије Републике.

Методологија за израду ремедијационих програма неопходно садржи следеће:

- идентификацију контаминираних подручја,
- начин уклањања опасних материја са контаминираних локација (деконтаминација),
- начин спречавања ширења материја опасних по животну средину у дужем периоду,
- утврђен програм мониторинга медијума животне средине,
- ограничавање коришћења загађене локације – рок.

Услови за извођење ремедијације:

За локације на којима је потребно извршити ремедијацију, надлежни органи ће захтевати:

- да буде изведено детаљно истраживање у одговарајућем временском року;
- да се на локацији врши мониторинг све до завршетка ремедијације

Одговарајуће пројектно решење - ремедијационог поступка, у односу на врсту загађења садржи нарочито:

- приказе поређења могућих варијантних решења у погледу ремедијационог поступка и приказ разлога за избор најповољнијег
- опис планираних активности у погледу ремедијационог поступка (физички, хемијски, биолошки третман или комбинација ових поступака), односно њихове технолошке и друге карактеристике
- приказ врста и потребне количине енергије и енергетска, воде, сировина, потребног материјала за реализацију пројекта и др.
- приказ методологије третирања свих врста отпадних материја из ремедијационог поступка (прерада, рециклажа, одлагање и сл.)
- приказ утицаја на животну средину изабраног пројектног ремедијационог поступка .

Идентификација контаминираних подручја

У прелиминарној идентификацији контаминираних подручја се сакупљају и следећи подаци: локација, одговорно лице или власник постројења или земљишта, тип земљишта, технички статус (иницијална мерења), опис подручја или локације, све активности које су

вршене, присуство и врста отпада, тип употребе земљишта, да ли је било акцидентна или хазарда у прошлости и које врсте.

Следећи критеријум за идентификацију контаминираног подручја је процена стања самог подручја и земљишта на коме је загађујућа материја присутна у повећаној количини (прелиминарно истраживање). Процењује се и однос потенцијално контаминираног подручја са окружењем и у том односу друга, даља, могућа загађења.

Детаљно истраживање

Када се процени значај подручја у наведеном смислу, следећи корак је детаљно истраживање карактеристика самог подручја, карактеризација контаминације, процена величине простора и типа контаминације (комплетан аналитички хемијски скрининг закључно са токсиколошком проценом), анализа геолошких (топографске, хидрогеолошке, хидролошке карактеристике, карактеристике земљишта) и метеоролошких услова (температуре, падавине, ветрови и струјања ваздуха), могуће контаминације подземних вода, како у моменту процене тако и у будућности, као и тренутни и будући потенцијал присутних контаминаната да мигрирају и на тај начин допринесу контаминацији ширег подручја (истраживање самог подручја). Сагледава се и природа људских активности или намена поседа на том подручју (урбани, индустријски, саобраћајни), као и вид употребе природних ресурса.

Овде се прави први технички извештај, са стратегијом и планом детаљних испитивања подручја које се испитује, врста и методе испитивања (шта ће се и како мерити). Прави се протокол узорковања. Важно је и да ли је присуство контаминанта концентровано на малом простору или пак дифузно што значи да покрива релативно велику површину. Ово истраживање обављају експерти са професионалним искуством и одговарајућом опремом, према стандардима квалитета. Интерпретација резултата води ка одлуци о могућим алтернативама, ремедијацији и методама ремедијације, при чему су у овој фази корени оптимизације мера које ће се специфично дизајнирати према карактеристикама подручја и врсти контаминације. Да би се једно подручје финално идентификовало као контаминирано мора несумњиво да садржи контаминанте у концентрацији које изазивају или могу изазвати претњу по људско здравље и животну средину.

У техничком извештају се оваква процена и исказује, са процењеним ризиком. У извештају се предлажу хитне мере, у зависности од утврђеног нивоа контаминације. Такође, одређују се и карактеристике и количине матрикса који ће се третирати (земљиште, вода, ваздух, гасови, отпад). Процена ризика је сада квантификована и сагледана са становишта *извор-пут-утицај*, а са овим се могу проценити и толерантни нивои контаминације анализираног подручја, који ће дефинисати и неопходни опсег деконтаминације подручја. За ове процене постоје математички модели.

Процена потребе за ремедијацијом

Следећи корак у идентификацији је процена потребе за ремедијацијом. Ремедијационе методе, имају различите стандарде извођења зависно од типа земљишта и његових специфичних карактеристика. Зато се и процењује изводљивост ремедијације на најефективнији начин. Консултација о могућој ремедијацији обухвата свеобухватну дискусију о доступним методама, јер погрешна метода доводи не само до неуспеха, већ и до даљих последица по животну средину и енормних трошкова без резултата. Предуслов идентификације је комплетно снимање стања (количина контаминаната, њихових продуката деградације, токсиколошка процена...) и свеобухватна анализа. Сваки параметар стања даје одговор на питање који метод ремедијације применити.

Спровођење мера прелиминарног истраживања, детаљног истраживања, мониторинга и ремедијације врши корисник, односно, лице одговорно за загађивање локације, преко стручних институција.

Корисници земљишта одговорни за ремедијацију у обавези су да извеште надлежне органе о изведеним ремедијационим мерама и пруже доказе о томе да су циљеви ремедијације постигнути.

Природно смањење контаминације

Данас, када се расправља о ремедијацији, у развијеном индустријском свету, увек се подвлачи да је једини прави пут спречавања контаминације - превенција, интегративна и са свеобухватном контролом процеса, као што је примена ВАТ и ВЕР технологија. Зато се у процени једног подручја укључује и разматрање имплементације више мера смањења ризика.

С обзиром на цену ремедијације, један од прокламованих „метода“ ремедијације је тзв. „мониторинг природног смањења контаминације“. Једноставно, треба упоредити трошкове ремедијације са евентуалним природним процесом деконтаминације у времену и утврдити да ли се ремедијација уопште исплати. У односу на цену, ово је веома важан критеријум за одлуку да ли уопште почињати комплетан процес ремедијације. Уколико је одговор на принцип приоритизације – **не**, или мало или слабо, довољно је подручје учинити безбедним, искључивши га из употребе, рећи да садржи материје које могу угрозити здравље ако се у дужем периоду организам њима излаже и оставити да се концентрација смањи временом. У овом случају је потребан опрез да ли продукти и процеси заиста воде смањивању ризика, што указује на потребу континуираног праћења квалитета тог простора који укључује анализу физичко-хемијских карактеристика, хемијску анализу и биолошке тетстове у времену.

Подземне воде

Уколико је дошло до контаминације подземних вода или се може очекивати, предложене мере су њихово испумпавање, стална провера квалитета и, уколико су контаминирани, деконтаминација поступцима предвиђеним за воде. Да би се проблем сагледао у целини, потребан је рад експерата различитих области и прављење извештаја на основу кога би се донела одлука о ремедијацији. Повећање концентрације полутанта изнад интервентне вредности је први сигнал. Даље одлучивање је мониторинг концентрација осталих параметара, одређивање карактеристика подручја, извештај са предлогом проглашења подручја контаминираним, обавештавање јавности, мере сигурности, одлука о ремедијацији или другим мерама....

Граничне вредности

Одређивање нивоа концентрација опасних и штетних материја у земљишту, врши се према стандардним методама, које се морају налазити у обиму акредитације стручне организације која издаје извештај о стању земљишта.

Референтне и интервентне вредности концентрација опасних и штетних материја у земљишту и подземној води прописане су у складу са холандским стандардима.

Холандско законодавство разликује две врсте граничних вредности за хемикалије у земљишту и подземним водама: циљне вредности и интервентне вредности за ремедијацију. За земљиште се уводе корекциони фактори за сваки тип земљишта и подземних вода. Интервентне вредности указују када су функционална својства земљишта и воде нарушена за људе, биљни и животињски свет. Уколико се пређу, земљиште или воде се означавају контаминираним. Вредности су засноване на прерачунавању негативних ефеката на људе и екосистеме и укључују њихове коефекте (препознаје се синергизам деловања). Довољно је да једна од хемикалија са листе пређе ову вредност (у одређеној запремини земљишта или воде) да би се покренула акција за прављење прелиминарне студије подручја и даљих истраживања према горе описаним корацима. Активност се може предузети и ако није пређена интервентна вредност једне супстанце, али збир појединачних указује да је контаминација могућа (са аспекта ефеката на живи свет).

Утврђивање критеријума за одређивање статуса посебно угрожене животне средине, статуса угрожене животне средине и за утврђивање приоритета за санацију и ремедијацију

Утврђивање статуса угрожености животне средине заснива се на методологији утврђивања приоритета санације контаминираних локација успостављањем националног класификационог система. Систем је развијен у циљу успостављања рационалног и научно заснованог система за упоредиво процењивање контаминираних локација у Србији, као и за утврђивање одговорности за насталу ситуацију и расподелу насталих трошкова.

На бази резултата нумеричког оцењивања контаминираних локација, врши се према приоритету дејства, класификација у неколико група:

- Класа 1 (Резултат 70 до 100): Потребно превентивно деловање
- Класа 2 (Резултат 50 до 69.9): Вероватно потребно превентивно деловање
- Класа 3 (Резултат 37 до 49.9): Може бити потребно превентивно деловање
- Класа Н (Резултат < 37): Вероватно није потребно превентивно деловање
- Класа И (Процењен резултат ≥ 15): Недовољно информација

Критеријуми приоритизације су: 1) степен изложености људи на том подручју 2) заштита површинских вода 3) потенцијал да се контаминација даље прошири и мигрира и 4) заштита биљних и животињских врста и екосистема. Свако подручје има своје специфичности и треба га сагледати засебно у односу на количину загађујућих материја, микрогеографске карактеристике, степен урбанизације, употребу природних ресурса... За контаминирајуће материје је важно да ли улазе у организме и начин њиховог транспорта преко ланца исхране. Зато је у приоритизацији потребно сагледати њихов пут преко трофичких процеса у живом свету и уколико на крају ланца стоји производња хране, подручје задовољава критеријум приоритета. Други подкритеријум је и њихова мобилност. Процена мобилности се врши на основу чињенице да ли се у случају поплава изливају и носе на околно земљиште или биоаналитичким тестом за утврђивање мобилности.

На основу горе поменутих критеријума, подручја се према приоритету деле у једну од 4 групе: 1) где се мере морају одмах применити 2) које захтева даље дубље истраживање 3) које се мора надзирати ради потврде евентуалне будуће безбедности и 4) неконтаминирана подручја за која активност није потребна. Према овој подели предузимају се стратешке активности за свако подручје понаособ. За контаминирана подручја, две су основне: ремедијација и обезбеђивање од ширења полутаната на друга подручја или живи свет. Међутим, постоји и низ других мера које се могу предузети одмах у складу са употребом подручја. На пример, измештање отпада на место где је ризик мањи, забрана употребе земљишта, уз његово измештање, забрана употребе воде, уз њено дренажање или црпљење у резервоаре где се врши деконтаминација... Ове мере зависе од врсте и обима контаминације. Важно је реаговати првенствено ка извору контаминације да би се процес зауставио и заштитити места где би се контаминација могла проширити.

Влада утврђује критеријуме за одређивање статуса угрожене животне средине и за утврђивање приоритета за санацију и ремедијацију.

Бодовање у циљу утврђивања статуса угрожености животне средине врши орган локалне самоуправе надлежан за послове заштите животне средине, који министарству надлежном за послове заштите животне средине до 31. 01. текуће године, доставља бодовну листу, уз сву пратећу документацију на основу које је бодовање извршено.

На основу утврђених критеријума, статус угрожене животне средине и приоритете за санацију и ремедијацију за подручје од значаја за Републику Србију одређује Министарство, уз прибављено мишљење других надлежних органа, а за подручје од локалног значаја одређује јединица локалне самоуправе.

Статус угрожености животне средине проглашава Влада на предлог Министарства надлежног за послове заштите животне средине, за сваку календарску годину.

Јединица локалне самоуправе је дужна да прибави претходну сагласност Министарства на предлог акта којим се одређују статус угрожене животне средине и приоритети за санацију и ремедијацију за подручја од локалног значаја, а за подручја од локалног значаја на територији Аутономне покрајине, дужна је да прибави сагласност надлежног органа Аутономне покрајине.

ЗАКОН О ФОНДУ ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Члан 1.

Овим Законом уређује се положај, послови, организација, приходи, намена и начин коришћења средстава, као и друга питања од значаја за рад Фонда за заштиту животне средине (у даљем тексту: Фонд).

Члан 2.

Оснивач Фонда је Република Србија.

Права и одговорности оснивача из става 1. овог члана врши Влада.

Надзор над радом Фонда и применом одредаба овог закона обавља министарство надлежно за послове животне средине (у даљем тексту: Министарство).

Члан 3.

Фонд има својство правног лица са правима, обавезама и одговорностима утврђеним овим Законом.

Фонд се уписује у судски регистар.

Седиште Фонда је у Београду.

Члан 4.

Фонд управља и располаже средствима за послове и намене утврђене законом у име и за рачун Републике Србије.

Фонд за своје обавезе одговара својом имовином.

Члан 5.

У обављању своје делатности Фонд обезбеђује:

- 1) остваривање циљева и начела заштите животне средине;
- 2) очување природне равнотеже и рационалног коришћења природних вредности;
- 3) услове за одрживо коришћење, заштиту и унапређивање животне средине;
- 4) коришћење обновљивих извора енергије;
- 5) заштиту човека и развој у здравој животној средини.

Приходи, намена и начин коришћења средстава Фонда

Члан 16.

Приходи Фонда остварују се из:

- 1) накнаде за промет врста дивље флоре и фауне, накнаде за упис у регистар у систем ЕМАС, накнаде за загађивање животне средине и накнаде за загађивање животне средине у подручјима од посебног државног интереса;
- 2) наменских средстава буџета Републике Србије остварених по основу накнада у складу са законом;
- 3) средстава остварених по основу међународне билатералне и мултилатералне сарадње на програмима, пројектима и другим активностима у области заштите животне средине и обновљивих извора енергије;
- 4) средстава од управљања слободним новчаним средствима Фонда;
- 5) прилога, донација, поклона и помоћи;
- 6) камата, односно ануитета на кредите;
- 7) накнада за пружање стручних услуга из члана 7. тачка 6. овог Закона;
- 8) других извора у складу са законом.

Висину накнаде из става 1. тачка 7. овог члана прописује управни одбор Фонда, уз претходну сагласност Министарства.

Средства остварена од накнаде из става 1. тачка 7. овог члана, уплаћују се на посебан рачун јавних прихода и користе се за рад Фонда.

Члан 17.

Средства Фонда користе се у складу са законом, статутом, програмом рада Фонда, као и Националним програмом заштите животне средине, другим стратешким документима, акционим и санационим плановима, а нарочито за:

- 1) заштиту, очување и побољшање квалитета ваздуха, воде, земљишта и шума, као и ублажавање климатских промена и заштиту озонског омотача;
- 2) санацију одлагалишта отпада, подстицање смањења настајања отпада, рециклажу и поновну употребу отпада;
- 3) увођење чистије производње за рад постројења и обављање активности, као и за рано прилагођавање захтевима заштите животне средине;
- 4) технологије и производе који смањују оптерећење и загађење животне средине;
- 5) заштиту и очување биодиверзитета и геодиверзитета;
- 6) подстицање одрживог коришћења заштићених природних добара;
- 7) подстицање одрживог развоја руралног подручја;
- 8) подстицање коришћења обновљивих извора енергије;
- 9) подстицање чистијег транспорта;
- 10) подстицање одрживих привредних делатности, односно одрживог привредног развоја;
- 11) унапређење система информисања о стању животне средине, праћење и оцењивање стања животне средине, као и увођење система управљања животном средином;
- 12) подстицање образовних, истраживачких и развојних студија, програма, пројеката и других активности, укључујући и демонстрационе активности;
- 13) суфинансирање превентивних и интервентних мера у ванредним околностима загађивања животне средине и оспособљавање за реаговање у случају удеса, укључујући рекултивацију и санацију загађеног простора до кога је дошло као последица акцидента, када је узрочник акцидента непознат или у случајевима који искључују одговорност загађивача;
- 14) рекултивацију и санацију историјског загађења (јаловишта, индустријске депоније сл.);
- 15) суфинансирање програма, пројеката и других активности из области основних геолошких истраживања;
- 16) финансирање програма еколошког образовања и јачања јавне свести о питањима очувања животне средине и одрживог развоја.

Фонд може учествовати и у финансирању програма, пројеката и других активности на територији Републике Србије за намене из става 1. овог члана, ако их организују и финансирају међународне организације, финансијске институције и тела или друга страна правна лица.

Упућујемо Вас да пратите сајт Републичког, Покрајинског и локалних фондова за заштиту животне средине у циљу конкурисања за пројекте који су у складу са усвојеним Програмом Фонда.

КАЗНЕНА ПОЛИТИКА У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Право животне средине

Право животне средине, као посебна грана права, представља скуп правних норми којим се регулише и усмерава утицај човека на његово природно окружење, у циљу заштите животне средине и одржавање еколошке равнотеже.

Право које регулише област животне средине треба да заштити медије животне средине (земљиште, ваздух и воду), као и жива бића, како за садашње тако и за будуће генерације.

Највећи број правних норми права животне средине припада управном праву, с обзиром на то да закони који се односе на заштиту животне средине, воде, ваздуха и др. садрже извесне претходне мере и забране или наређују предузимање одређених акција, ради спречавања штетног дејства појединих активности на животну средину.

Многе забране у вези са очувањем и заштитом животне средине праћене су кривичноправним санкцијама. Правило је да су елементи кривичних дела садржани у Кривичном закону и да се односе на животну средину. У том смислу, норме кривичног права које се односе на заштиту животне средине имају за циљ да се кривичноправним санкцијама сузбију противправне радње субјеката права на подручју права заштите животне средине.

Привредни преступи и прекршаји представљају повреде друштвеног поретка за које су предвиђене санкције које не спадају у домен кривичноправних. Известан део санкција у области привредних преступа и прекршаја управо се односи на повреде норми заштите животне средине и представља снажан механизам заштите животне средине.

Казне су принудне друштвене мере које се примењују према учиниоцима кривичних дела, привредних преступа и прекршаја.

Општа сврха система казни, односно њиховог прописивања и изрицања је сузбијање друштвено опасних делатности, којима се повређују или угрожавају друштвене вредности заштићене прописима.

Сврха кажњавања је спречавање учиниоца да чини противправне радње и његово преваспитање, васпитни утицај на друге да не чине противправне радње и утицај на развијање одговорности и дисциплине грађана.

Заштитне мере су посебна врста санкција које се могу изрећи за кривична дела, привредне преступе и прекршаје и имају карактер заштите, јер се њима иде на отклањање услова и могућности за даље вршење поменутих прекршаја. По правилу се заштитне мере могу изрећи уз осуду на казну.

* „Нека казна стигне малобројне, а страх од казне све.”

Месна надлежност судова за кривична дела

Месно надлежан је, по правилу, суд на чијем подручју је кривично дело учињено. Кривично дело је учињено како у месту, где је учинилац радио, или био дужан да ради, тако и у месту где је последица у целини или делимично наступила. Код покушаја кривичног дела, надлежан је суд оног подручја, у коме је предузета или пропуштена последња радња. Ако је кривично дело учињено на подручјима разних судова или на граници тих подручја, или је неизвесно на ком је подручју учињено, надлежан је онај суд који је по захтеву овлашћеног тужиоца први започео поступак, а ако поступак још није ни започет, надлежан је суд коме је прво поднесен захтев за покретање поступка.

Ако није познато место извршења кривичног дела или ако је то место ван територије РС, надлежан је суд на чијем подручју окривљени има пребивалиште или боравиште.

Месна надлежност суда за привредне преступе

Месно надлежан је суд на чијем се подручју **налази седиште окривљеног правног лица**. У случају сумње, као седиште сматра се место у коме се налазе органи управљања правним лицем.

Месна надлежност за вођење прекршајног поступка

За вођење прекршајног поступка у првом степену месно је надлежан суд на чијем **подручју је прекршај учињен или покушан**. Ко је надлежан за вођење прекршајног поступка против правног лица надлежан је и за вођење прекршајног поступка против одговорног лица у правном лицу.

Ако је прекршај извршен или покушан на подручју више прекршајних судова, надлежан је онај суд који је први започео поступак, а ако поступак још није започет, суд коме је пре поднет захтев за покретање прекршајног поступка.

Ако није познато место извршења прекршаја, месно је надлежан суд на чијем подручју окривљени има пребивалиште или боравиште, односно седиште окривљеног правног лица уколико се важност прописа којим је прекршај одређен простире и на подручју на коме се налази његово пребивалиште или боравиште, односно седиште окривљеног правног лица.

Ако нису познати ни место извршења прекршаја ни пребивалиште или боравиште окривљеног, надлежан је суд на чијем се подручју окривљени пронађе односно ухвати или се сам пријави.

Месна надлежност у општем управном поступку

Месна надлежност се одређује:

- у управним стварима које се односе на послове из надлежности државног органа, као и у правним стварима које се односе на делатност предузећа или другог правног лица – **према седишту државног органа, предузећа или другог правног лица;**
- у управним стварима које се односе на делатност **дела** предузећа када оно обавља делатност ван седишта тог предузећа - према месту обављања делатности тог дела предузећа;
- у управним стварима које се односе на непокретност - према месту где се налази непокретност;
- у управним стварима које се односе на делатност предузетника или другог физичког лица које професионално обавља или треба да обавља делатност, а нема својство предузетника - према седишту, односно према месту у коме се делатност обавља или треба да се обавља;
- у осталим управним стварима - према пребивалишту странке. Кад има више странака, надлежност се одређује према странци којој је захтев упућен.

Ако се месна надлежност не може одредити према наведеним одредбама, одређује се према месту у коме је дошло до повода за вођење поступка.

Код стварне надлежности ради се о врсти послова које обавља иста врста органа, док се код месне надлежности утврђује територијално разграничење између органа, који имају исту стварну надлежност.

Према члану 26. у Закону о државној управи („Сл.гл. РС”, бр. 20/92, 6/93, 48/93, 53/93, 67/93, 48/94, 49/99), који се примењује на основу члана 93. Закона о државној управи („Сл. гл. РС”, бр. 79/05), инспектор у границама овлашћења може поднети пријаву надлежном органу за учињено кривично дело и привредни преступ и поднети пријаву за покретање прекршајног поступка.

Казне за кривична дела

Кривична дела против животне средине прописана су у двадесет четвртој глави Кривичног законика РС („Сл. гл. РС”, бр. 85/05; 88/05:107; 72/09;111/09).

Увођењем кривичних дела је правно регулисана област животне средине, као и сузбијање кривичних дела којима се загађује животна средина. Овом групом кривичних дела штите се класична правна добра, живот и здравље људи, а напад на њих представља угрожавање самосталног добра животне средине, тачније речено право човека на очувану животну средину.

Кривичноправна заштита животне средине, која се пружа бројним инкриминацијама из ове главе, ипак није свеобухватна и потпуна. Тако, њима се не пружа заштита од буке. Овај важан облик угрожавања животне средине није инкримисан ни неком другом инкриминацијом из споредног кривичног законодавства, тако да је остао на нивоу прекршајне заштите.

Кривично дело је оно дело које је законом предвиђено као кривично, које је противправно и које је скривљено.

Загађење животне средине

Члан 260.

- (1) Ко кршећи прописе о заштити, очувању и унапређењу животне средине загади ваздух, воду или земљиште у већој мери или на ширем простору, казниће се затвором од шест месеци до пет година и новчаном казном.
- (2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до две године.
- (3) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до уништења или оштећења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година и новчаном казном.
- (4) Ако је услед дела из става 2. овог члана дошло до уништења или оштећења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година и новчаном казном.
- (5) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. и 4. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року предузме одређене прописане мере заштите, очувања и унапређења животне средине.

Непредузимање мера заштите животне средине

Члан 261.

- (1) Службено или одговорно лице које не предузме прописане мере заштите животне средине, или не поступи по одлуци надлежног органа о предузимању мера заштите животне средине, казниће се новчаном казном или затвором до три године.
- (2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.
- (3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана дошло до загађења животне средине, учинилац ће се казнити за кривично дело из члана 260. овог Законика.
- (4) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. и 2. овог члана, суд може наложити обавезу учиниоцу да у одређеном року предузме одређене прописане мере заштите, очувања и унапређења животне средине.

Противправна изградња и стављање у погон објеката и постројења која загађују животну средину

Члан 262.

- (1) Службено или одговорно лице које противно прописима о заштити, очувању и унапређењу животне средине дозволи изградњу, стављање у погон или употребу објеката или постројења или примену технологије којима се у већој мери или на ширем простору загађује животна средина, казниће се затвором од шест месеци до пет година.
- (2) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до уништења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.
- (3) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. и 2. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року предузме одређене прописане мере заштите, очувања и унапређења животне средине.

Оштећење објеката и уређаја за заштиту животне средине

Члан 263.

- (1) Ко оштети, уништи, уклони или на други начин учини неупотребљивим објекте или уређаје за заштиту животне средине, казниће се затвором до три године.
- (2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.
- (3) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до загађења ваздуха, воде или земљишта у већој мери или на ширем простору, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.
- (4) Ако је услед дела из става 2. овог члана дошло до загађења ваздуха, воде или земљишта у већој мери или на ширем простору, учинилац ће се казнити затвором до три године.
- (5) Ако је услед дела из ст. 1. и 3. овог члана дошло до уништења или оштећења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.
- (6) Ако је услед дела из ст. 2. и 4. овог члана дошло до уништења или оштећења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови, учинилац ће се казнити затвором од шест месеци до пет година.
- (7) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. до 6. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року предузме одређене прописане мере заштите, очувања и унапређења животне средине.

Оштећење животне средине

Члан 264.

- (1) Ко кршећи прописе, искоришћавањем природних богатстава, изградњом објеката, извођењем каквих радова или на други начин изазове оштећење животне средине у већој мери или на ширем простору, казниће се затвором до три године.
- (2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до једне године.
- (3) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. и 2. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року предузме одређене мере у циљу отклањања штетних последица по животну средину.

Уништење, оштећење, изношење у иностранство и уношење у Србију заштићеног природног добра

Члан 265.

- (1) Ко уништи или оштети посебно заштићено природно добро, казниће се затвором од шест месеци до пет година.
- (2) Ако је дело из става 1. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до шест месеци.
- (3) Ко противно прописима извезе или изнесе у иностранство строго заштићену, односно заштићену врсту биљака или животиња или увезе или унесе у Србију страну врсту биљака или животиња заштићену међународним уговорима и документима, казниће се затвором од три месеца до три године и новчаном казном.
- (4) За покушај дела из става 3. овог члана ће се казнити.
- (5) Строго заштићена или заштићена врста биљака или животиња из става 3. овог члана одузеће се.

Уношење опасних материја у Србију и недозвољено прерађивање, одлагање и складиштење опасних материја

Члан 266.

- (1) Ко противно прописима унесе у Србију радиоактивне или друге опасне материје или опасне отпатке, или ко превози, прерађује, одлаже, сакупља или складишти такве материје или отпатке, казниће се затвором од шест месеци до пет година и новчаном казном.
- (2) Ко злоупотребом свог службеног положаја или овлашћења дозволи или омогући да се у Србију унесу материје или отпаци из става 1. овог члана, или омогући да се такве материје или отпаци превозе, прерађују, одлажу, сакупљају или складиште, казниће се затвором од једне до осам година и новчаном казном.
- (3) Ако је услед дела из ст. 1. и 2. овог члана дошло до уништења животињског или биљног света великих размера или до загађења животне средине у тој мери да су за његово отклањање потребни дуже време или велики трошкови, учинилац ће се казнити затвором од две до десет година и новчаном казном.
- (4) Ако изрекне условну осуду за дела из ст. 1. до 3. овог члана, суд може одредити обавезу учиниоцу да у одређеном року предузме одређене прописане мере заштите од јонизујућих зрачења или друге прописане мере заштите.
- (5) Ко организује вршење дела из става 1. овог члана, казниће се затвором од три до десет година и новчаном казном.

Недозвољена изградња нуклеарних постројења

Члан 267.

Ко противно прописима одобри или приступи изградњи нуклеарне електране, постројења за производњу нуклеарног горива или постројења за прераду исслуженог нуклеарног отпада, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

Повреда права на информисање о стању животне средине

Члан 268.

Ко противно прописима ускрати податке или дâ неистините податке о стању животне средине и појавама који су неопходни за процену опасности по животну средину и предузимање мера заштите живота и здравља људи, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.

Убијање и злостављање животиња

Члан 269.

- (1) Ко кршећи прописе убије, повреди, мучи или на други начин злоставља животињу, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.
- (2) Ако је услед дела из става 1. овог члана дошло до убијања, мучења или повређивања већег броја животиња, или је дело учињено у односу на животињу која припада посебно заштићеним животињским врстама, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до три године.
- (3) Ко из користољубља организује, финансира или је домаћин борбе између животиња исте или различите врсте или ко организује или учествује у клађењу на оваквим борбама, казниће се затвором од три месеца до три године и новчаном казном.

Незаконит лов

Члан 276.

- (1) Ко лови дивљач за време ловостаја или на подручју где је лов забрањен, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.
- (2) Ко неовлашћено лови на туђем ловишту и убије или рани дивљач или је ухвати живу, казниће се новчаном казном или затвором до једне године.
- (3) Ако је дело из става 2. овог члана учињено у односу на крупну дивљач, учинилац ће се казнити новчаном казном или затвором до две године.
- (4) Ко лови дивљач чији је лов забрањен или ко лови без посебне дозволе одређену врсту дивљачи за чији је лов потребна таква дозвола или ко лови на начин или средствима којима се дивљач масовно уништава, казниће се затвором до три године.
- (5) Уловљена дивљач и средства за лов одузеће се.

Незаконит риболов

Члан 277.

- (1) Ко лови рибу или друге водене животиње за време ловостаја или у водама у којима је лов забрањен, казниће се новчаном казном или затвором до шест месеци.
- (2) Ко лови рибу или друге водене животиње експлозивом, електричном струјом, отровом, средствима за омамљивање или на начин штетан за размножавање тих животиња или којим се те животиње масовно уништавају, казниће се затвором до три године.
- (3) Казном из става 2. овог члана казниће се и ко лови рибу или друге водене животиње веће биолошке вредности или у већој количини или при лову уништи већу количину риба или других водених животиња.
- (4) Улов и средства за риболов одузеће се.

Изазивање опште опасности

Члан 278.

- (1) Ко пожаром, поплавом, експлозијом, отровом или отровним гасом, радиоактивним или другим јонизујућим зрачењем, електричном енергијом, моторном силом или каквом другом општеопасном радњом или општеопасним средством изазове опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима, казниће се затвором од шест месеци до пет година и новчаном казном.
- (2) Казном из става 1. овог члана казниће се службено или одговорно лице које не постави прописане уређаје за заштиту од пожара, поплаве, експлозије, отрова или отровног гаса, радиоактивних или других јонизујућих зрачења, електричне енергије или других опасних средстава или ове уређаје не одржава у исправном стању или их у случају потребе не стави у дејство или

уопште не поступа по прописима или техничким правилима о мерама заштите и тиме изазове опасност за живот или тело људи или за имовину већег обима.

(3) Ако су дела из ст. 1. и 2. овог члана учињена на месту где је окупљен већи број људи, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година и новчаном казном.

(4) Ако је дело из става 1. овог члана учињено употребом ватреног оружја, учинилац ће се казнити затвором од две до десет година.

(5) Ако је дело из ст. 1, 3. и 4. овог члана учињено из нехата, учинилац ће се казнити затвором до три године.

Неовлашћено изношење културног добра у иностранство

Члан 221а

(1) Ко изнесе или изведе у иностранство културно добро или добро које ужива претходну заштиту, без претходног одобрења надлежног органа, казниће се затвором од шест месеци до пет година.

(2) Ако је дело из става 1. овог члана извршено у односу на културно добро од изузетног или великог значаја, учинилац ће се казнити затвором од једне до осам година.

Казне за привредне преступе

Привредни преступ је штетна повреда прописа о привредном или финансијском пословању, која је проузроковала или је могла проузроковати теже последице и која је прописом надлежног органа одређена као привредни преступ. Ради заштите законитости у области привредног и финансијског пословања изричу се санкције за привредне преступе. За привредни преступ може бити одговорно **правно лице и одговорно лице у правном лицу** („Сл. лист СФРЈ” број 4/77, 36/77, 14/85, 74/87, 57/89, 3/90, „Сл. лист СРЈ”, број 27/92, 24/94, 28/96, 64/01;101/05).

1. Закон о заштити животне средине („Сл. гл. РС“, бр. 135/04 и 36/09)

Закон о заштити животне средине, представља општи нормативни оквир унутрашњег и спољашњег система заштите животне средине. Њиме се уређује интегрални систем заштите животне средине, којим се обезбеђује остваривање права човека на живот и развој у здравој животној средини и уравнотежен однос привредног развоја и животне средине.

Систем заштите животне средине чине мере, услови и инструменти за одрживо управљање природним вредностима и заштитом животне средине.

Чланом 116.прописана је казна за привредни преступ:

„Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице ако:

- 1) користи природне ресурсе или добра, без сагласности Министарства (члан 15. став 1);
- 2) не изврши ремедијацију или на други начин не санира деградирану животну средину (члан 16. став 1);
- 3) врши ремедијацију или на други начин санира деградирану животну средину, без сагласности Министарства (члан 16. став 2);
- 4) сакупља или ставља у промет одређене врсте дивље флоре и фауне, њихове развојне облике и делове, без дозволе Министарства, односно супротно условима утврђеним у дозволи (члан 27. став 4);
- 5) извози или увози заштићене врсте дивље флоре и фауне, њихове развојне облике и делове, без дозволе Министарства (члан 28. став 1);
- 6) при управљању опасним материјама не предузима све потребне превентивне, заштитне, сигурносне и санационе мере (члан 29. став 2);
- 7) изгради и употребљава постројења, односно комплексе и обавља активности ако нису испуњене прописане граничне вредности емисије и нивоа загађујућих материја, услови у

погледу опреме и уређаја којима се смањује или спречава емисија загађујућих материја или енергије, као и ако нису предузете друге мере и радње за обезбеђење прописаних услова заштите животне средине (члан 40. став 1);

8) испушта загађујуће и опасне материје, отпадне воде или емитује енергију у ваздух, воду или земљиште на начин и у количинама, односно концентрацијама или нивоима изнад прописаних (члан 40. став 2);

9) примењује домаћу или увозну технологију или процес, односно производи, складишти и ставља у промет производе који не испуњавају захтеве у погледу животне средине, односно захтеве квалитета производа или је технологија, процес, производ, полупроизвод или сировина забрањена у земљи извознику (члан 51. став 1);

10) употребљава уређаје који служе за уклањање или пречишћавање загађујућих материја за које технички захтеви нису утврђени техничким прописима супротно члану 51. став 4. овог Закона;

11) увози опасан отпад (члан 57. став 1);

12) увози, извози или врши транзит отпада без дозволе Министарства (члан 57. став 3);

13) не поступа у складу са одредбама члана 58. став 1. овог Закона;

14) не поступи у складу са чланом 60ј овог Закона;

15) не предузима мере санације о свом трошку (члан 63. став 1);

16) не изради или не реализује санациони план из члана 66. став 4. овог Закона;

17) не осигура се за случај штете причињене трећим лицима услед удеса (члан 106).

За привредни преступ из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа, а највише до двадесетоструког износа учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара.

2. Закон о процени утицаја („Сл. гл. РС“, бр.135/04 и 36/09)

Закон о процени утицаја на животну средину прописује поступак процене утицаја за пројекте који могу имати значајне утицаје на животну средину, садржај студије о процени утицаја на животну средину, учешће заинтересованих органа и организација и јавности, прекогранично обавештавање за пројекте који могу имати значајне утицаје на животну средину друге државе, надзор и друга питања од значаја за процену утицаја на животну средину.

Чланом 40 прописана је казна за привредни преступ.

Новчаном казном од 150.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице - носилац пројекта ако:

1) приступи извођењу пројекта без сагласности надлежног органа на студију о процени утицаја (члан 5);

2) не испуни услове или не спроведе мере из одлуке о давању сагласности на студију процене утицаја (члан 24. став 2);

3) не прибави сагласност надлежног органа на студију затеченог стања (члан 30. став 1.)

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу-носиоцу пројекта новчаном казном од 30.000 до 200.000 динара.

Чланом 41. прописана је заштитна мера.

За привредни преступ из члана 40. овог закона, поред прописане новчане казне, правном лицу се може изрећи мера забране обављања одређене делатности, а одговорном лицу мера забране вршења одређене дужности у трајању до пет година.

3. Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл.гл. РС“, бр. 135/04)

Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине, прописује услове и поступак издавања интегрисане дозволе за постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности

и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине.

Чланом 29. прописани су привредни преступи.

Новчаном казном од 150.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ оператер - правно лице ако:

- 1) отпочне рад постројења и обављање његових активности без дозволе (члан 7. став 1);
- 2) не поступа у складу са условима утврђеним у дозволи (члан 17. став 1. тачка 1);
- 3) не доставља надлежном органу резултате мониторинга (члан 17. став 1. тачка 2);
- 4) не обавештава надлежни орган о свакој промени у раду, односно функционисању постројења или о удесу (члан 17. став 1. тачка 3);
- 5) не доставља надлежном органу годишњи извештај о вршењу активности за које је дозвола издата (члан 17. став 1. тачка 4);
- 6) не обавештава надлежни орган о планираној промени оператера (члан 17. став 1. тачка 5);
- 7) не изврши све мере које је утврдио надлежни орган после престанка важења дозволе (члан 17. став 1. тачка 6);
- 8) не изврши санацију последица загађења у најкраћем могућем року и о свом трошку (члан 17. став 5).

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу - оператеру новчаном казном од 30.000 до 200.000 динара.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се страном правно лице - оператер новчаном казном од 150.000 до 3.000.000 динара ако има представништво на територији Републике Србије.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се одговорно лице у страном правном лицу - оператеру новчаном казном од 30.000 до 200.000 динара.

Чланом 32. прописана је заштитна мера.

За привредни преступ из члана 29. овог закона, поред прописане новчане казне, правном лицу се може изрећи мера забране обављања одређене привредне делатности, а одговорном лицу мера забране вршења одређене дужности у трајању до десет година.

4. Закон о управљању отпадом („Сл. гл. РС“, бр. 36/09)

Законом о управљању отпадом уређују се: врста и квалификација отпада; планирање управљање отпадом; субјекти управљања отпадом; одговорности и обавезе у управљању отпадом; организовање управљањем отпадом; управљање посебним токовима отпада; услови и поступак издавања дозвола; прекогранично кретање отпада; извештавање о отпаду и база података; финансирање управљања отпадом; надзор, као и друга питања од значаја за управљање отпадом.

Чланом 88. прописана је казна за привредни преступ:

Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ привредно друштво, предузеће или друго правно лице, ако:

- 1) обавља послове без плана управљања отпадом или не врши његово ажурирање у прописаном року (члан 15. ст.1. до 3);
- 2) обавља послове управљања отпадом без радног плана постројења за управљање отпадом или не врши његово ажурирање у прописаном року (члан 16);
- 3) не прибави дозволу за третман отпада и послове третмана отпада не обавља у складу са дозволом, не објави листу отпада за чији третман има дозволу, не обезбеђује отпад и не заштити га од расипања и процуривања или у случају удеса без одлагања не обавести надлежни орган (члан 29. тач. 3, 4, 6. и 7);
- 4) не прибави дозволу за одлагање отпада и отпад не одлаже у складу са том дозволом, не обезбеди спровођење прописаних мера којима се обезбеђује заштита животне средине, ако не обезбеди рекултивацију депоније и надзор над депонијом после њеног затварања у периоду од најмање 30 година или у случају удеса на депонији без одлагања не обавести надлежни орган (члан 30. став 1. тач. 3, 4, 6. и 7);

- 5) на депонију прими отпад који не испуњава услове о одлагању отпада прописане дозволом или ако о одбијању прихватања не обавести надлежни орган (члан 30. ст. 2. и 3);
- 6) гради постројење или обавља делатност у постројењу за управљање отпадом које нема дозволу за обављање тих делатности (члан 33. ст. 1. и 2);
- 7) складишти отпад на местима која нису технички опремљена за привремено чување отпада на локацији произвођача или власника отпада, у центрима за сакупљање, трансфер станицама и другим локацијама или по истеку прописаног рока за привремено складиштење (члан 36);
- 8) третман отпада обавља супротно одредбама овог Закона или за мобилно постројење за третман отпада не прибави дозволу, односно одобрење за локацију коју издаје јединица локалне самоуправе (члан 37. ст. 1, 3. и 4);
- 9) врши физичко-хемијски третман отпада супротно прописаним условима (члан 39);
- 10) врши биолошки третман отпада супротно прописаним условима (члан 40);
- 11) врши термички третман отпада супротно условима у дозволи (члан 41);
- 12) врши одлагање отпада на локацији која не испуњава техничке, технолошке и друге прописане услове, односно супротно условима утврђеним у дозволи или без претходног третмана или одлаже опасан отпад заједно са другим врстама отпада (члан 42. ст. 2, 4. и 6);
- 13) приликом сакупљања, разврставања, складиштења, транспорта, поновног искоришћења и одлагања опасан отпад не упакује и обележи на одговарајући начин (члан 44. ст. 3. и 4);
- 14) меша различите категорије опасног отпада, осим у случају када је то дозвољено, одлаже опасан отпад без претходног третмана или врши разблаживање опасног отпада ради његовог испуштања у животну средину (члан 44. ст. 5, 6. и 7);
- 15) обавља управљање отпадом без дозволе (члан 59);
- 16) обавља активности без потврде о изузимању од обавезе прибављања дозволе у случајевима за које се не захтева дозвола (члан 61);
- 17) врши увоз, извоз или транзит отпада супротно условима и начину прописаним у чл. 71. и 72. овог Закона.

За привредни преступ из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа, а највише до двадесетоструког износа учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа.

Новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара казниће се за привредни преступ из става 1. овог члана и одговорно лице у привредном друштву, предузећу и другом правном лицу.

Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ из става 1. овог члана страном правно лице ако има представништво на територији Републике Србије и/или ако је привредни преступ учињен на територији Републике његовим превозним средством.

Новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара казниће се за привредни преступ из става 1. овог члана и одговорно лице у страном правном лицу.

Члан 89. прописана је заштитна мера.

За привредни преступ из члана 88. овог Закона, поред прописане новчане казне привредном друштву, предузећу или другом правном лицу може се изрећи и заштитна мера забране обављања одређене привредне делатности, а одговорном лицу заштитна мера забране вршења одређене дужности у трајању до десет година.

За привредни преступ из члана 88. овог Закона може се уз казну изрећи и заштитна мера одузимања предмета који су употребљени или намењени за извршење привредног преступа, односно који су настали извршењем привредног преступа.

5. Закон о заштити ваздуха („Сл. гл. РС“, бр. 36/09)

Законом о заштити ваздуха уређује се управљање квалитетом ваздуха и одређују мере, начин организовања и контрола спровођења заштите и побољшања квалитета ваздуха као природне вредности од општег интереса који учива посебну заштиту.

Чланом 79. прописан је привредни преступ.

Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице ако:

- 1) не примењује мере у циљу смањења емисија испарљивих органских једињења (члан 44. став 1. и члан 45. став 1);
- 2) производи супстанце које оштећују озонски омотач (члан 53. став 1. тачка 1);
- 3) увози и/или извози супстанце које оштећују озонски омотач, односно производе и опрему која садржи ове супстанце, а које су утврђене ратификованим међународним уговором из земаља, односно у земље које нису стране уговорнице тог уговора (члан 53. став 1. тачка 2);
- 4) увози и/или извози и ставља у промет супстанце које оштећују озонски омотач и флуороване гасове са ефектом стаклене баште без дозволе (члан 53. став 1. тачка 3);
- 5) пројектује, гради и/или производи, опрема, користи и одржава изворе загађивања ваздуха који испуштају загађујуће материје у ваздух у количини већој од граничних вредности емисије (члан 55. став 1);
- 6) не отклони квар или поремећај, односно не прилагоди рад насталој ситуацији или не обустави технолошки процес, како би се емисија свела на дозвољене границе у најкраћем року у складу са чланом 55. став 2. овог Закона;
- 7) не предузме техничко-технолошке мере или не обустави технолошки процес, како би се концентрације загађујућих материја свеле на прописане граничне вредности нивоа у складу са чланом 55. став 3. овог Закона;
- 8) не примењује мере које могу да доведу до редукције мириса иако је концентрација емитованих материја у отпадном гасу испод граничне вредности емисије у складу са чланом 55. став 4. овог Закона;
- 9) новоизграђени или реконструисани стационарни извор загађивања ваздуха отпочне са радом без дозволе за рад из члана 56. став 1. овог Закона;
- 10) не обезбеди редовни мониторинг емисије и да о томе не води евиденцију (члан 58. став 1. тачка 2);
- 11) не обезбеди континуална мерења емисије када је то прописано за одређене загађујуће материје и/или изворе загађивања самостално, путем аутоматских уређаја за континуално мерење (члан 58. став 1. тачка 3);
- 12) не обезбеди контролна мерења емисије преко овлашћеног правног лица, ако мерења емисије обавља самостално (члан 58. став 1. тачка 4);
- 13) не обезбеди прописана повремена мерења емисије, преко овлашћеног правног лица, два пута годишње, уколико не врши континуално мерење емисије (члан 58. став 1. тачка 5);
- 14) не обезбеди праћење квалитета ваздуха по налогу надлежног инспекцијског органа, самостално или преко овлашћеног правног лица (члан 58. став 1. тачка 6).

За привредни преступ из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа, а највише до двадесетоструког износа учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа.

За привредни преступ из става 1, овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара.

Чланом 80. прописане су заштитне мере:

За привредни преступ из члана 79. овог Закона може се изрећи и заштитна мера:

- 1) забрана правном лицу да се бави одређеном привредном делатношћу у трајању од пет до десет година;
- 2) забрана одговорном лицу да врши одређене дужности у трајању од три до десет година.

6. Закон о биоцидима („Сл. гл. РС“, бр. 36/09)

Законом о биоцидима уређују се листе активних супстанци; поступци доношења аката на основу којих се биоцидни производи стављају у промет; ограничења и забране стављања у промет и коришћења биоцидних производа; истраживање и развој биоцидних производа; класификација, паковање, обележавање, рекламирање и безбедносни лист биоцидног

производа; безбедно коришћење биоцидног производа; надзор и друга питања од значаја за безбедно стављање у промет и коришћење биоцидних производа.

1. Чланом 59. прописани су Привредни преступи за правно лице.

Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице ако:

- 1) пре стављања у промет биоцидног производа не прибави одобрење, односно решење о упису тог биоцидног производа у Привремену листу, односно ако тај биоцидни производ не класификује, обележи и пакује односно нема безбедносни лист у складу са овим Законом (члан 6. и члан 7. став 1);
- 2) се не придржава услова за стављање у промет биоцидног производа из решења о упису биоцидног производа у Привремену листу, односно из одобрења или ако не обележи биоцидни производ или ако у безбедносном листу за тај биоцидни производ не наведе начине и услове коришћења биоцидног производа (члан 26. став 1);
- 3) не прати све околности у вези са коришћењем биоцидног производа који могу штетно деловати на здравље људи и животиња и животну средину, као и дејства и околности у вези са ефикасношћу биоцидног производа (члан 26. став 6);
- 4) одмах по сазнању не обавести Агенцију о подацима из члана 26. став 7. овог Закона;
- 5) не поступи са биоцидним производом у року и на начин одређен у решењу о престанку важења одобрења или у новом одобрењу (члан 27. став 4);
- 6) не поступи са биоцидним производом у року и на начин одређен у решењу о престанку важења решења о упису биоцидног производа у Привремену листу (члан 28. став 2);
- 7) не повуче у одређеном року или на одређени начин са тржишта биоцидни производ у складу са налогом Агенције (члан 29. став 2);
- 8) ако стави у промет биоцидни производ којим се може сузбити појава непожељних организама пре прибављања привремене дозволе (члан 30. став 1);
- 9) ако не упути корисника на услове за ограничено и контролисано коришћење биоцидног производа (члан 31. став 9);
- 10) ако по престанку коришћења биоцидног производа за који је издата привремена дозвола, односно најкасније по истеку важења привремене дозволе, Агенцији не достави извештај о искоришћеним и неискоришћеним количинама и резултатима систематског праћења коришћења тог биоцидног производа (члан 32. став 3);
- 11) ако ставља у промет биоцидни производ за процес-орјентисано истраживање и развој без потврде (члан 35. став 2);
- 12) ако ставља у промет биоцидни производ за научно истраживање и развој, односно за процес-орјентисано истраживање и развој без дозволе за то истраживање (члан 36. став 1);
- 13) ако се не придржава услова из дозволе (члан 36. став 5);
- 14) ако се биоцидни производ не користи на прописан начин, односно ако се не поштују заштитне мере за безбедност људи и животиња и животне средине у складу са упутством за употребу и информацијама из безбедносног листа (члан 39);
- 15) ако се одређени опасан биоцидни производ ставља у промет за општу употребу (члан 40. став 1);
- 16) ако одређени опасан биоцидни производ односно одређену врсту биоцидног производа користи, а не испуњава услове из члана 42. став 1. овог Закона.

За привредни преступ из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа, а највише до двадесетоструког износа учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара.

За привредни преступ из става 1. овог члана правном лицу може се уз изречену казну изрећи заштитна мера забране обављања одређене привредне делатности до 10 година.

За привредни преступ из става 1. овог члана одговорном лицу у правном лицу се уз изречену казну може изрећи заштитна мера забране обављања одређених послова до 10 година.

7. Закон о хемикалијама („Сл. гл. РС“, бр.36/09)

Законом о хемикалијама уређује се интегрисано управљање хемикалијама, класификација, паковање, и обележавање хемикалија, интегрални регистар хемикалија и регистар хемикалија које су стављене у промет, ограничења и забрана производње, стављања у промет и коришћење хемикалија, увоз и извоз одређених опасних хемикалија, дозволе за обављање делатности промета и дозволе за коришћење нарочито опасних хемикалија, стављање у промет детергената, систематско праћење хемикалија, доступност података, надзор и друга питања од значаја за управљање хемикалијама.

Чланом 97 . прописани су привредни преступи.

Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице ако:

- 1) хемикалију и одређени производ који ставља у промет не класификује, односно не обележава и пакује у складу са овим Законом и прописима донетим на основу њега (члан 9. став 1);
- 2) у сврху класификације хемикалије спроводи испитивања на приматима (члан 14. став 2);
- 3) ставља у промет опасну хемикалију и одређену смешу која није опасна, али садржи бар једну супстанцу која је класификована као опасна, а у реклами не истакне њена опасна својства и рекламира је на такав начин да се њени корисници доводе у заблуду о опасним својствима хемикалије (члан 17 став 1);
- 4) ставља опасну хемикалију у промет, као и хемикалију која садржи супстанце идентификоване као РВТ или vPvВ и друге хемикалије које имају својства из члана 43. став 3. овог закона, а не достави без накнаде, у штампаној или електронској форми безбедносни лист („safety data sheet“) на српском језику сваком другом дистрибутеру или даљем кориснику у ланцу снабдевања (члан 20. став 1);
- 5) не достави безбедносни лист увознику (члан 20. став 2);
- 6) безбедносни лист не садржи податке из члана 20. став 3. овог Закона;
- 7) информације наведене у безбедносном листу не одговарају информацијама из извештаја о безбедности хемикалије, а сценарио изложености не буде наведен у анексу безбедносног листа, а сачињени су извештај о безбедности хемикалије и сценарио изложености (члан 20. став 4);
- 8) не врши измене и допуне садржаја безбедносног листа у складу са новим сазнањима о хемикалији, а нарочито о сазнањима која могу утицати на мере за смањење и контролу ризика односно опасности хемикалије, као и о ограничењима и забранама производње, стављања у промет или коришћења хемикалије (члан 23. став 1);
- 9) није доставио сваком другом дистрибутеру или даљем кориснику у ланцу снабдевања коме је хемикалија испоручена у претходних 12 месеци измењен и допуњен безбедносни лист (члан 23. став 2);
- 10) не достави сваком другом дистрибутеру или даљем кориснику у ланцу снабдевања информације довољне за безбедну употребу производа који садржи супстанцу која има прописане карактеристике и концентрације (члан 27. став 1);
- 11) без одобрења Агенције у безбедносном листу или приликом обележавања на амбалажи опасне супстанце садржане у смеси употреби алтернативни хемијски назив за ту супстанцу или то не уради у складу са одобрењем (члан 30. став 1. и члан 31. ст. 2. и 5);
- 12) не складишти опасне хемикалије на такав начин да не угрожава живот и здравље људи и животну средину (члан 32. став 1);
- 13) не сакупља, складишти и безбедно одлаже остатке опасних хемикалија и празну амбалажу у складу са прописима којима се уређује управљање отпадом (члан 32. став 2);
- 14) не обезбеди саветника за хемикалије и ако тај саветник нема прописану стручну спрему и доказ о положеном испиту (члан 34. став 1. и члан 35. став 1);
- 15) не поднесе у одређеном року пријаву за упис хемикалија у Регистар хемикалија за хемикалију за коју је прописана обавеза уписа у тај регистар (члан 40. став 1);
- 16) за хемикалију која је уписана у Регистар хемикалија не достави у прописаном року податке о количинама стављеним у промет и друге измене података у достављеним досијеима о хемикалијама (члан 42. став 1);

- 17) за супстанцу која изазива забринутост односно смешу која садржи ту супстанцу не достави Агенцији пријаву и досије о хемикалији ради уписа у Регистар хемикалија (члан 45);
- 18) се не придржава мера за смањење ризика и начина систематског праћења коришћења супстанце која изазива забринутост из решења о упису хемикалије у Регистар хемикалија (члан 47. став 2);
- 19) се не придржава ограничења и забрана прописаних овим Законом и прописима донетим на основу њега (члан 50);
- 20) извезе одређене опасне хемикалије и производе чије је коришћење забрањено (члан 60. став 1);
- 21) ставља у промет нарочито опасне хемикалије ако нема дозволу за обављање делатности промета нарочито опасних хемикалија (члан 63. став 1);
- 22) се не придржава превентивних мера из члана 63. став 2. овог Закона и услова за безбедно чување и складиштење, као и ако не достави одмах по сазнању све измене података које је доставио у поступку издавања дозволе (члан 69);
- 23) врши промет нарочито опасних хемикалија правним лицима односно предузетницима који их не користе у индустријске или професионалне сврхе као и другим лицима која немају дозволу за обављање делатности промета или дозволу за коришћење нарочито опасних хемикалија (члан 72. став 1);
- 24) ставља у промет детергент који садржи сурфактант који не испуњава критеријуме потпуне аеробне биоразградљивости, а нема одобрење за коришћење тог сурфактанта у детергенту које је издала Агенција, односно нема акт којим се у ЕУ одобрава коришћење сурфактанта у детергенту (члан 73. став 3);
- 25) ако се не придржава услова из одобрења за стављање у промет и коришћење сурфактанта као састојка детергента (члан 77. став 3);
- 26) не повуче са тржишта сурфактант односно детергент који га садржи у року утврђеном у решењу Агенције (члан 78. став 2).

За привредни преступ из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа, а највише до двадесетоструког износа учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара.

За привредни преступ из става 1. овог члана правном лицу може се уз изречену казну изрећи заштитна мера забране обављања одређене привредне делатности до 10 година.

За привредни преступ из става 1. овог члана одговорном лицу у правном лицу се уз изречену казну може изрећи заштитна мера забране обављања одређених послова до 10 година.

8. Закон о заштити од нејонизујућих зрачења („Сл. гл. РС“, бр. 36/09)

Законом о заштити од нејонизујућих зрачења уређују се услови и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења у коришћењу извора нејонизујућих зрачења.

Чланом 18. прописани су привредни преступи.

Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ привредно друштво, предузеће или друго правно лице ако:

- 1) врши систематско испитивање нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини, а не испуњава прописане услове или нема акт о испуњености тих услова (члан 5);
- 2) не испуњава прописане услове за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса или ако користи изворе нејонизујућих зрачења од посебног интереса пре него што је добило акт да су испуњени прописани услови (члан 6);
- 3) не обезбеди испитивање нивоа зрачења извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса у животној средини (члан 9);

4) врши испитивање нивоа зрачења извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса у животной средини, а не испуњава прописане услове или нема акт о испуњености тих услова (члан 10);

5) у прописаном року не обавести о ванредном догађају Министарство, надлежни орган Аутономне покрајине, односно орган јединице локалне самоуправе надлежан за послове заштите животне средине (члан 12).

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара и одговорно лице у правном лицу.

Поред новчаних казни за привредни преступ из става 1. тач. 1, 2, 3. и 4. овог члана привредном друштву, предузећу или другом правном лицу може се изрећи и заштитна мера забране обављања одређене привредне делатности у трајању до десет година.

Поред новчане казне за привредни преступ из става 1. овог члана одговорном лицу у правном лицу може се изрећи и заштитна мера забране вршења одређене дужности у трајању до десет година.

9. Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Сл. гл. РС“, бр. 36/09)

Законом о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности прописују се мере заштите живота и здравља људи и заштита животне средине од штетног дејства јонизујућих зрачења и мере нуклеарне сигурности при свим поступцима у вези са нуклеарним активностима и уређују се услови за обављање делатности са изворима јонизујућих зрачења и нуклеарним материјалима, као и управљање радиоактивним отпадом.

Чланом 84. прописани су привредни преступи.

Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице ако:

1) обавља делатност са изворима јонизујућих зрачења и нуклеарним материјалима без претходно прибављеног одобрења које издаје Агенција (члан 2. став 1);

2) врши истраживања за развој, производњу и употребу нуклеарног оружја или ако користи нуклеарни материјал за производњу нуклеарног оружја и других експлозивних направа (члан 2. став 2);

3) увози на територију Републике Србије радиоактивни отпад или ислужено нуклеарно гориво иностраног порекла (члан 2. став 3);

4) угради радиоактивни громобран или јонизујуће детекторе дима који имају извор јонизујућих зрачења у гасовитом стању или извор јонизујућих зрачења чији су продукти распада у гасовитом стању (члан 2. ст. 4. и 5);

5) стави у промет воду за пиће, животне намирнице, сточну храну, лекове, предмете опште употребе, грађевински материјал и друге робе које садрже радионуклиде изнад прописаних граница (члан 12. став 1);

6) отпочне да обавља радијациону делатност, а није претходно прибавило лиценцу Агенције (члан 30. став 2);

7) проузрокује контаминацију лица, радне или животне средине, а одмах не спроведе деконтаминацију и ако о томе одмах не достави извештај Агенцији (члан 38. ст. 1. и 4);

8) професионално изложена лица, лица на школовању или становништво изложи јонизујућем зрачењу изнад прописаних граница (члан 42. став 1);

9) лоцира, пројектује, изгради, пусти у пробни рад, пусти у рад, користи, трајно престане са радом нуклеарног објекта или започне његову декомисију без претходно прибављене лиценце Агенције (члан 49. став 1);

10) у утврђеном року у случају престанка рада и декомисије нуклеарног објекта не спроводи одговарајуће мере санације на локацији и објекту и у његовој околини (члан 54);

11) не води прописану евиденцију о нуклеарним материјалима које производи, прерађује, користи или складишти или ако не доставља податке из те евиденције Агенцији (члан 58. став 1);

- 12) не омогући контролу и надзор над нуклеарним материјалима представницима Међународне агенције за атомску енергију, у складу са међународним споразумима (члан 59. став 1);
- 13) ради спровођења контроле надзора над нуклеарним материјалима не обезбеди место и инсталације за постављање и несметано функционисање прописане опреме за контролу нуклеарних материјала и стављање пломбе и друге прописане опреме за контролу и надзор над нуклеарним материјалима и ако не обезбеди услове за неповредивост пломбе и несметано функционисање опреме (члан 59. ст. 2. и 3);
- 14) не обезбеди физичку заштиту и друге мере безбедности нуклеарног објекта, нуклеарног материјала или радиоактивног отпада, или ако не донесе општи акт о мерама безбедности нуклеарног објекта, нуклеарног материјала и радиоактивног отпада (члан 61. ст.1. и 2);
- 15) сакупља, обрађује, складишти или одлаже радиоактивни отпад противно прописаном начину и прописаним условима (члан 63. став 1);
- 16) врши делатност промета извора јонизујућих зрачења, радиоактивних ни нуклеарних материјала без лиценце за обављање промета извора јонизујућих излучења, радиоактивних и нуклеарних материјала (члан 65. став 1);
- 17) за промет једног или више извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала није прибавио дозволу за обављање промета једног или више извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала (члан 66. став 1).

За привредни преступ из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа, а највише до двадесетоструког износа учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара.

Чланом 85. прописан је привредни преступ за правно лице - носилац лиценце за обављање нуклеарне активности.

Новчаном казном од 1.000.000 до 2.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице - носилац лиценце за обављање нуклеарне активности ако не закључи и не одржава осигурање за покриће своје одговорности за нуклеарну штету.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу - носиоцу лиценце за обављање нуклеарне активности новчаном казном од 80.000 до 150.000 динара.

10. Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Сл. гл. РС“, бр. 36/09)

Законом о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда уређује се управљање рибљим фондом у риболовним водама, које обухвата заштиту и одрживо коришћење рибљег фонда као природног богатства и добра од општег интереса.

Члан 55. прописани су привредни преступи.

Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ привредно друштво или јавно предузеће, ако:

- 1) не прогласи рибарско подручје и не прибави мишљење министра (члан 3. став 3);
- 2) рибарско подручје уступи другом субјекту на коришћење (члан 4 став 4);
- 3) не врши уплату накнаде за коришћење рибарског подручја (члан 6. став 4);
- 4) не донесе акт о категоризацији риболовних вода (члан 14. став 3);
- 5) средства добијена по основу накнаде штете настале кршењем овог закона, наменски не употреби за заштиту и унапређење рибљег фонда (члан 14. став 6);
- 6) у року од годину дана од дана потписивања уговора о коришћењу рибарског подручја не донесе Програм управљања рибарским подручјем, и у одговарајућем року не прибави сагласност (члан 15. ст. 1. и 2);
- 7) до краја текуће године не донесе годишњи програм за наредну годину (члан 15. став 3);
- 8) у року од три месеца од дана уступања рибарског подручја на коришћење не донесе привремени програм управљања рибарским подручјем (члан 15. став 4);
- 9) поступи супротно члану 20. став 1. тач. 1, 4, 6, 7, 15, 16. и 18. овог Закона;

- 10) врши излов и праћење стања рибљег фонда супротно члану 21. овог Закона;
- 11) врши порибљавање и транслокацију супротно одредбама члана 24. овог Закона;
- 12) поступи супротно члану 25. овог Закона;
- 13) испушта у риболовну воду штетне и опасне материје или на њу делује другим агенсима који нарушавају њене физичке, хемијске и биолошке одлике и тиме поремети устаљени квалитет воде, угрози здравствено стање, живот и опстанак риба и доведе до нарушавања фаунистичког састава риболовне воде или угрожавања рибљег фонда (члан 27. став 1);
- 14) предузима мере које доводе до таквих промена хидролошког режима које негативно утичу на животни циклус, посебно на мрест рибљих врста (члан 27. став 2);
- 15) депонује и одлаже смеће на риболовној води (члан 27. став 3);
- 16) уноси алохтоне врсте риба (члан 28);
- 17) не предузима мере из члана 29. овог Закона;
- 18) обавља излов који није у складу са дозволом за санациони риболов (члан 29);
- 19) врши привредни риболов без годишње дозволе за привредни риболов и супротно члану 33. овог Закона;
- 20) ограничи риболов без сагласности министра, односно надлежног покрајинског органа (члан 36. став 2);
- 21) издаје дозволу за рекреативни риболов супротно члану 39. овог Закона.

За привредни преступ из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у привредном друштву или јавном предузећу новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара.

За привредни преступ из става 1. овог члана може се изрећи заштитна мера:

- 1) забрана привредном друштву или јавном предузећу да се бави одређеном привредном делатношћу у трајању од шест месеци до 10 година рачунајући од дана правоснажности пресуде;
- 2) забрана одговорном лицу у привредном друштву или јавном предузећу да врши одређене дужности у трајању од шест месеци до 10 година рачунајући од дана правоснажности пресуде;
- 3) јавно објављивање пресуде.

11. Закон о заштити природе („Сл. гл. РС“, бр. 36/09)

Законом о заштити природе уређује се заштита и очување природе, биолошке, геолошке и предеоне разноврсности као дела животне средине.

Чланом 125. прописани су привредни преступи.

Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ правно лице ако:

- 1) користи простор, природне ресурсе и заштићена подручја на начин који проузрокује трајно нарушавање биолошке, геолошке, хидролошке, педолошке и предеоне разноврсности (члан 8. став 2);
- 2) не поступа у складу са мерама заштите природе утврђеним у плановима, програмима, основама и пројектно-техничком документацијом (члан 10. став 1);
- 3) не изврши санацију односно рекултивацију (члан 10. став 7);
- 4) без одлагања и о свом трошку не отклони штетне последице које су у природи и заштићеним природним добрима, настале услед пројеката и активности изведених без утврђених услова заштите природе или супротно датим условима (члан 13);
- 5) сакупља заштићене дивље врсте гљива, лишајева, биљака, животиња и њихове делове без дозволе (члан 76);
- 6) врши прекогранични промет заштићеним дивљим врстама без дозволе Министарства (члан 94. став 1);
- 7) не изврши пријаву прекограничног промета заштићених дивљих врста царинској служби (члан 95).

За привредни преступ из става 1 овог члана, може се изрећи новчана казна у сразмери са висином учињене штете, неизвршене обавезе, или вредности робе или друге ствари која је

предмет привредног преступа, а највише до двадесетоструког износа учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа.

Новчаном казном у износу од 100.000 до 200.000 динара казниће се за привредни преступ из става 1. овога члана и одговорно лице у правном лицу.

За привредни преступ из става 1. овог члана, поред прописане новчане казне привредном друштву или другом правном лицу може се изрећи и заштитна мера забране обављања одређене привредне делатности, а одговорном лицу заштитна мера забране вршења одређене дужности у трајању до десет година.

За привредни преступ из става 1. овог члана може се уз казну изрећи и заштитна мера одузимања предмета који су употребљени или намењени за извршење привредног преступа, односно који су настали извршењем привредног преступа.

Казне за прекршаје

Прекршај је противправно скривљена радња која је прописом одређена као прекршај. Правно лице, предузетник, и физичко лице, могу бити одговорни за прекршај само када је то прописом предвиђено („Сл. гл. РС”, бр. 101/2005; 116/08;111/09).

Прекршајне казне које се изричу према:

1. Закон о заштити животне средине („Сл. гл. РС“, бр. 135/04 и 36/09)

Чланом 117. прописана је казна за прекршај:

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) производи и/или ставља у промет превозна средства која не испуњавају услове у погледу емисије за мобилне изворе загађивања (члан 40. став 3);
- 2) користи знак ЕМАС, а није регистрован у систем ЕМАС (члан 49);
- 3) на декларацији сировине, полупроизвода или производа не упозори на загађење животне средине и штету по здравље људи које сировина, полупроизвод или производ, односно њихово паковање узрокује или може узроковати у животној средини (члан 52. став 1);
- 4) употребљава еколошки знак супротно одредбама члана 53. овог Закона;
- 5) не достави Обавештење из члана 59. став 1. овог Закона;
- 6) не достави Извештај о безбедности и План заштите од удеса Министарству са подацима из члана 60а овог Закона;
- 7) не поступи у складу са чланом 60в овог Закона;
- 8) не поступи у складу са чланом 60ј овог Закона;
- 9) врши мониторинг без овлашћења (члан 71. став 1);
- 10) не врши мониторинг и праћење других утицаја на стање животне средине (члан 72);
- 11) не доставља податке из мониторинга на прописан начин (члан 73);
- 12) не доставља податке од значаја за вођење регистра извора загађивања животне средине на прописан начин (члан 75. став 5);
- 13) не омогући инспектору обављање контроле, односно не поступи по решењу инспектора (члан 111).

За прекршај из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или друге ствари која је предмет прекршаја, а највише до двадесетоструког износа тих вредности.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана може се изрећи и заштитна мера забране вршења одређене делатности у трајању до три године, а одговорном лицу да врши одређене послове у трајању до једне године.

Чланом 117а прописан је прекршај за предузетника.

Новчаном казном од 250.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник ако:

- 1) користи природне ресурсе и добра, без сагласности Министарства (члан 15. став 1);

- 2) не изврши ремедијацију или на други начин не санира деградирану животну средину (члан 16. став 1);
- 3) врши ремедијацију или на други начин санира деградирану животну средину, без сагласности Министарства (члан 16. став 2);
- 4) сакупља или ставља у промет одређене врсте дивље флоре и фауне, њихове развојне облике и делове, без дозволе Министарства, односно супротно условима утврђеним у дозволи (члан 27. став 4);
- 5) извози или увози заштићене врсте дивље флоре и фауне, њихове развојне облике и делове, без дозволе Министарства (члан 28. став 1);
- 6) производи и/или ставља у промет превозна средства која не испуњавају услове у погледу емисије за мобилне изворе загађивања (члан 40. став 3);
- 7) на декларацији сировине, полупроизвода или производа не упозори на загађење животне средине и штету по здравље људи које сировина, полупроизвод или производ, односно њихово паковање узрокује или може узроковати у животној средини (члан 52. став 1);
- 8) не поступа у складу са одредбама члана 58. став 1. овог Закона;
- 9) не достави Обавештење из члана 59. овог Закона;
- 10) не достави Извештај о безбедности и План заштите од удеса Министарству са подацима из члана 60а овог Закона;
- 11) не поступи у складу са чланом 60в овог Закона;
- 12) не поступи у складу са чланом 60ј овог Закона;
- 13) врши мониторинг без овлашћења (члан 71. став 1);
- 14) не врши мониторинг и праћење других утицаја на стање животне средине (члан 72);
- 15) не доставља податке из мониторинга на прописан начин (члан 73);
- 16) не доставља податке од значаја за вођење регистра извора загађивања животне средине на прописан начин (члан 75. став 5);
- 17) не омогући инспектору обављање контроле, односно не поступи по решењу инспектора (члан 111).

За прекршај из става 1. овог члана може се изрећи и заштитна мера забране вршења делатности у трајању до три године.

Чланом 118. прописан је прекршај за физичко лице.

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара или казном затвора до 30 дана казниће се за прекршај физичко лице ако:

- 1) узнемирава, злоставља, озлеђује и уништава дивљу фауну, односно разара њена станишта (члан 27. став 2);
- 2) уништава, кида или на други начин пустоши дивљу флору, односно уништава и разара њена станишта (члан 27. став 3);
- 3) сакупља или ставља у промет одређене врсте дивље флоре и фауне, њихове развојне облике и делове, без дозволе Министарства, односно супротно условима утврђеним у дозволи (члан 27. став 4);
- 4) извози или увози заштићене врсте дивље флоре и фауне, њихове развојне облике и делове, без дозволе Министарства (члан 28. став 1);

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара или казном затвора до 30 дана казниће се за прекршај физичко лице - акредитовани ЕМАС верификатор, ако на захтев Министарства не доставља податке о поступку проверавања система ЕМАС у правном и физичком лицу (члан 47. став 4).

Чланом 118а прописан је прекршај за родитеља, стараоца, односно одговорног лица у органу старатељства.

Новчаном казном у износу од 5.000 динара казниће се за прекршај родитељ, старалац, односно одговорно лице у органу старатељства ако због пропуштања дужног надзора над малолетником, малолетник учини прекршај из члана 118. став 1. тач. 1, 2. и 3. овог Закона.

Члан 120. прописан је Прекршај за одговорно лице у органу управе, односно јединици локалне самоуправе, односно организацији која врши јавна овлашћења.

Новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у органу управе, односно јединици локалне самоуправе, односно организацији која врши јавна овлашћења ако:

- 1) изда одобрење за коришћење природног ресурса или добра, без сагласности Министарства (члан 15. став 1);
- 2) изда сагласност на пројекат санације и ремедијације без прописане методологије за израду пројекта санације и ремедијације (члан 16. став 2);
- 3) изда дозволу без прибављеног мишљења организације надлежне за заштиту природе (члан 27. став 4);
- 4) изда дозволу без прописане документације или не води регистар издатих дозвола на прописан начин (члан 28, став 3);
- 5) припреми просторни или урбанистички план без услова за обезбеђење мера заштите животне средине из члана 34. овог Закона;
- 6) не обавештава јавност и не донесе акт о увођењу посебних мера у случајевима из члана 42. став 1. овог Закона;
- 7) изврши регистрацију правног и физичког лица у систем ЕМАС супротно одредбама члана 45. овог Закона;
- 8) не води регистар правних и физичких лица укључених у систем ЕМАС (члан 47. став 1);
- 9) одбије упис и врши брисање из регистра супротно члану 48. овог Закона;
- 10) не донесе екстерне планове из члана 61. овог Закона;
- 11) не прогласи стање угрожености животне средине и не обавештава јавност о предузетим мерама (члан 62);
- 12) не врши мониторинг (члан 69);
- 13) не доставља податке из мониторинга на прописан начин (члан 73);
- 14) не води информациони систем заштите животне средине (члан 74);
- 15) не води регистар извора загађивања животне средине (члан 75. став 2);
- 16) доставља информације супротно члану 79. овог Закона;
- 17) не доставља извештаје о остваривању програма рада Фонда у прописаном року или на захтев Министарства (члан 95. ст. 3. и 4);
- 18) благовремено и истинито не обавештава јавност о обављању своје делатности за коју је основан на начин прописан статутом Фонда или на захтев јавности не даје информације о обављању послова из своје делатности (члан 98. став 2).

За прекршај из става 1. овог члана одговорном лицу у органу управе, односно јединици локалне самоуправе, односно организацији која врши јавна овлашћења може се уз изречену казну изрећи и заштитна мера забране вршења одређених послова у трајању до једне године.

2. Закон о процени утицаја („Сл. гл. РС“, бр. 135/04 и 36/09)

Прекршајна одговорност носиоца пројекта

Чланом 42. прописан је прекршај.

Новчаном казном од 30.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице-носилац пројекта ако:

- 1) не поднесе захтев за одлучивање о потреби процене утицаја (члан 8);
- 2) не поднесе захтев за сагласност на студију о процени утицаја (члан 16).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу - носиоцу пројекта новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара.

Члан 43. прописана је прекршајна одговорност одговорног лица у надлежном органу.

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у надлежном органу ако:

- 1) не донесе одлуку о потреби израде студије о процени утицаја, одлуку о обиму и садржини студије о процени утицаја и одлуку о давању сагласности на студију о процени утицаја противно одредбама овог Закона (чл. 10, 14. и 24);
- 2) не стави на увид документацију о спроведеном поступку процене утицаја (члан 20);
- 3) не спроводи поступак прекограничног обавештавања (члан 32);

4) не води прописане евиденције (члан 34).

3. Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл.гл. РС“, бр. 135/04)

Чланом 30. прописани су прекршаји за правно лице.

Новчаном казном од 30.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице - оператер ако:

- 1) не достави податке надлежном органу неопходне за издавање, измену или престанак важења дозволе (члан 17. став 4. тачка 1);
- 2) онемогући инспекцији увид у документацију коју чува у вези са издавањем дозволе, не обезбеди приступ узорцима и местима за мониторинг одређеним у дозволи и онемогући им несметано прибављање информација о поступању у складу са условима у дозволи (члан 17. став 4. тачка 2);
- 3) за време важења дозволе и најмање пет година после престанка важења дозволе не чува сву документацију у вези са издавањем дозволе, мониторингом и инспекцијским надзором над обављањем активности (члан 17. став 7);
- 4) не поступи по решењу инспектора (члан 28).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу - оператеру новчаном казном од 5.000 до 20.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и оператер као физичко лице новчаном казном од 5.000 до 20.000 динара.

Чланом 31. прописани су прекршаји за одговорно лице у надлежном органу.

Новчаном казном од 5.000 до 20.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у надлежном органу ако:

- 1) донесе одлуку о издавању дозволе супротно прописаном поступку (чл.10-13, члан 15. ст. 1-6);
- 2) изда дозволу која не садржи прописане услове (члан 16. ст. 1-5);
- 3) не изврши ревизију дозволе (члан 18);
- 4) не донесе решење о престанку важења дозволе у складу са прописаним условима (члан 22);
- 5) не обавештава друге органе, организације и јавност на прописани начин (члан 23);
- 6) не води регистар издатих дозвола и онемогући увид у регистар (члан 25. ст. 1. и 2).

4. Закон о управљању отпадом („Сл. гл. РС“, бр. 36/09)

Чланом 90. прописује се новчана казна за прекршај.

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај привредно друштво, предузеће или друго правно лице, ако:

- 1) не класификује отпад на прописан начин, односно не изврши испитивање отпада, у складу са овим Законом (члан 8. ст. 4. и 5);
- 2) не изврши преузимање сопствених производа који после употребе постају опасан отпад, без накнаде трошкова, односно ако ту обавезу не пренесе на друго правно лице (члан 25. ст. 2. и 3);
- 3) поступа супротно члану 26. став 1. овог Закона;
- 4) обавља транспорт отпада супротно члану 28. овог Закона;
- 5) не обезбеди спровођење радног плана постројења, као оператер постројења за третман отпада или оператер на депонији не води прописане евиденције или не одреди квалификовано лице одговорно за стручни рад у постројењу, односно на депонији (члан 29. тач. 1, 8. и 9. и члан 30. став 1. тач. 1, 8. и 9);
- 6) сакупљање и транспорт отпада не врши у складу са чланом 35. овог Закона;
- 7) поступа са комуналним отпадом супротно члану 43. овог Закона;
- 8) не поседује Документ о кретању отпада (члан 45. ст. 1. до 5);
- 9) не поседује Документ о кретању опасног отпада (члан 46. ст. 1. до 6);
- 10) управља посебним токовима отпада супротно овом закону (чл. 47- 57);
- 11) врши сакупљање и транспорт отпада супротно члану 70. овог Закона;

12) не води, доставља и чува одговарајуће податке и извештаје (члан 75. ст. 1. и 3);
13) не води и не чува дневну евиденцију о количини и врсти произведених и увезених производа, односно не доставља извештај Агенцији (члан 79. став 5).

За прекршај из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или друге ствари која је предмет прекршаја, а највише до двадесетоструког износа тих вредности.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у привредном друштву, предузећу или другом правном лицу новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се предузетник новчаном казном од 250.000 до 500.000 динара или казном затвора до 30 дана.

За прекршај из става 1. тач. 3, 6, 7, 10. и 11 овог члана казниће се физичко лице новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара или казном затвора до 30 дана.

Чланом 91. прописана је заштитна мера уз казну за прекршај.

За прекршај из члана 90. овог Закона може се уз казну изрећи и заштитна мера одузимања предмета који су употребљени или намењени за извршење прекршаја, односно који су настали извршењем прекршаја.

Чланом 92. прописан је прекршај одговорног лица у органу државне управе, имаоцу јавних овлашћења, односно овлашћеном правном лицу .

Новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у органу државне управе, одговорно лице у јединици локалне самоуправе, имаоцу јавних овлашћења, односно овлашћеном правном лицу, ако:

- 1) не донесе план управљања отпадом (члан 20. став 1. тачка 1);
- 2) врши испитивање отпада без прописаног овлашћења (члан 23. став 2);
- 3) не обезбеди и не опреми центре за сакупљање кабастог отпада из домаћинства или не уреди организацију селективног сакупљања отпада ради рециклаже у складу са посебним програмом (члан 43. ст. 5. и 7);
- 4) изда дозволу ако уз захтев за њено издавање није поднета прописана документација (члан 62);
- 5) не обавештава јавност на начин прописан овим Законом (члан 69);
- 6) не води и не чува евиденцију о прикупљеном комуналном отпаду, као и попис неуређених депонија и податке о томе не доставља Агенцији, односно не доставља податке Министарству једанпут годишње, односно на захтев (члан 75. ст. 4. и 6);
- 7) не води регистар издатих дозвола и податке из регистра не доставља Агенцији (члан 76. став 1);
- 8) ненаменски користи средства за управљање отпадом (члан 81);
- 9) не изради попис депонија на свом подручју и не изради пројекте санације, затварања и рекултивације у року прописаном овим Законом (члан 97).

5. Закон о заштити ваздуха („Сл. гл. РС“, бр. 36/09)

Чланом 81. прописани су прекршаји.

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) не изради План оператера за смањење емисија из стационарних извора из члана 39. ст. 1. и 2. овог Закона;
- 2) не обезбеди обуку запослених према програму стручног усавршавања у складу са чланом 51. став 3. овог Закона;
- 3) обавља делатност производње, одржавања и/или поправке производа који садрже супстанце које оштећују озонски омотач без дозволе Министарства (члан 51. став 4);
- 4) увози и/или извози и ставља у промет нове производе и опрему које користе контролисане супстанце које оштећују озонски омотач изузев хлорофлуороугљоводоника (члан 53. став 1. тачка 4);
- 5) испушта супстанце које оштећују озонски омотач и флуороване гасове са ефектом стаклене баште (члан 53. став 1. тачка 5);

- 6) пуни системе који користе флуороване гасове са ефектом стаклене баште супстанцама које оштећују озонски омотач (члан 53. став 1. тачка 6);
- 7) испира супстанцама које оштећују озонски омотач (члан 53. став 1. тачка 7);
- 8) ставља у промет и користи резервоаре за једнократну употребу у којима се складиште супстанце које оштећују озонски омотач и флуоровани гасови са ефектом стаклене баште (члан 53. став 1. тачка 8);
- 9) ставља у промет на мало супстанце које оштећују озонски омотач и флуороване гасове са ефектом стаклене баште (члан 53. став 1. тачка 9);
- 10) податке о стационарном извору загађивања ваздуха и свакој његовој промени (реконструкцији) не достави Министарству, односно Агенцији, надлежном органу аутономне покрајине и надлежном органу јединице локалне самоуправе (члан 58. став 1. тачка 1);
- 11) не води евиденцију о обављеним мерењима с подацима о мерним местима, резултатима и учесталости мерења (члан 58. став 1. тачка 7);
- 12) не води евиденцију о врсти и квалитету сировина, горива и отпада у процесу спаљивања (члан 58. став 1. тачка 8);
- 13) не води евиденцију о раду уређаја за спречавање или смањивање емисије загађујућих материја, као и мерних уређаја за мерење емисије (члан 58. став 1. тачка 9);
- 14) мерење квалитета ваздуха и/или емисије не обавља у складу чланом 59. овог Закона;
- 15) отпочне вршење мерења пре добијања дозволе Министарства (члан 60. став 1);
- 16) мерење квалитета ваздуха и/или емисије не обавља у складу чланом 61. став 1. овог Закона;
- 17) отпочне вршење мерења без сагласности Министарства (члан 61. став 2).

За прекршај из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или друге ствари која је предмет прекршаја, а највише до двадесетоструког износа тих вредности.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара и одговорно лице у правном лицу.

За прекршај из става 1. овог члана правном лицу може се изрећи и заштитна мера забране вршења одређене делатности у трајању до три године, а одговорном лицу да врши одређене послове у трајању до једне године.

Члан 82. прописан је прекршај за предузетника.

Новчаном казном од 250.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник ако:

- 1) не изради План оператера за смањење емисија из стационарних извора загађивања из члана 39. ст. 1. и 2. овог Закона;
- 2) не примењује мере у циљу смањења емисија испарљивих органских једињења (члан 44. став 1. и члан 45. став 1);
- 3) не обезбеди обуку запослених према програму стручног усавршавања у складу са чланом 51. став 3. овог Закона;
- 4) обавља делатност производње, одржавања, и/или поправке производа који садрже супстанце које оштећују озонски омотач без дозволе Министарства (члан 51. став 4);
- 5) производи супстанце које оштећују озонски омотач (члан 53. став 1. тачка 1);
- 6) увози и/или извози супстанце које оштећују озонски омотач, односно производе и опрему која садржи ове супстанце, а које су утврђене ратификованим међународним уговором из земаља, односно у земље које нису стране уговорнице тог уговора (члан 53. став 1. тачка 2);
- 7) увози и/или извози и ставља у промет супстанце које оштећују озонски омотач и флуороване гасове са ефектом стаклене баште без дозволе (члан 53. став 1. тачка 3);
- 8) увози и/или извози и ставља у промет нове производе и опрему које користи контролисане супстанце које оштећују озонски омотач изузев хлорофлуороугљоводоника (члан 53. став 1. тачка 4);
- 9) испушта супстанце које оштећују озонски омотач и флуоровани гасови са ефектом стаклене баште (члан 53. став 1. тачка 5);
- 10) пуни системе који користе флуороване гасове са ефектом стаклене баште супстанцама које оштећују озонски омотач (члан 53. став 1. тачка 6);

- 11) испира супстанцама које оштећују озонски омотач (члан 53. став 1. тачка 7);
- 12) ставља у промет и користи резервоаре за једнократну употребу у којима се складиште супстанце које оштећују озонски омотач и флуороване гасове са ефектом стаклене баште (члан 53. став 1. тачка 8);
- 13) ставља у промет на мало супстанце које оштећују озонски омотач и флуороване гасове са ефектом стаклене баште (члан 53. став 1. тачка 9);
- 14) не отклони квар или поремећај, односно не прилагоди рад насталој ситуацији или не обустави технолошки процес, како би се емисија свела на дозвољене границе у најкраћем року сагласно члану 55. став 2. овог Закона;
- 15) не предузме техничко-технолошке мере или обустави технолошки процес, како би се концентрације загађујућих материја свеле на прописане граничне вредности нивоа у складу са чланом 55. став 3. овог Закона;
- 16) не примењује мере које могу да доведу до редукције мириса иако је концентрација емитованих материја у отпадном гасу испод граничне вредности емисије у складу са чланом 55. став 4. овог Закона;
- 17) податке о стационарном извору загађивања ваздуха и свакој његовој промени (реконструкцији) не достави Министарству, односно Агенцији, надлежном органу Аутономне покрајине и надлежном органу јединице локалне самоуправе (члан 58. став 1. тачка 1);
- 18) не обезбеди редовни мониторинг емисије и о томе не води евиденцију (члан 58. став 1. тачка 2);
- 19) не обезбеди континуална мерења емисије када је то прописано за одређене загађујуће материје и/или изворе загађивања самостално, путем аутоматских уређаја за континуално мерење (члан 58. став 1. тачка 3);
- 20) не обезбеди контролна мерења емисије преко овлашћеног правног лица, ако мерења емисије обавља самостално (члан 58. став 1. тачка 4);
- 21) не обезбеди прописана повремена мерења емисије, преко овлашћеног правног лица, два пута годишње, уколико не врши континуално мерење емисије (члан 58. став 1. тачка 5);
- 22) не обезбеди праћење квалитета ваздуха по налогу надлежног инспекцијског органа, самостално или преко овлашћеног правног лица (члан 58. став 1. тачка 6);
- 23) не води евиденцију о обављеним мерењима са подацима о мерним местима, резултатима и учесталости мерења (члан 58. став 1. тачка 7);
- 24) не води евиденцију о врсти и квалитету сировина, горива и отпада у процесу спаљивања (члан 58. став 1. тачка 8);
- 25) не води евиденцију о раду уређаја за спречавање или смањивање емисије загађујућих материја, као и мерних уређаја за мерење емисије (члан 58. став 1. тачка 9);
- 26) отпочне да врши мерења без сагласности Министарства (члан 61. став 2).

За прекршај из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или друге ствари која је предмет прекршаја, а највише до двадесетоструког износа тих вредности.

За прекршај из става 1. овог члана предузетнику се може изрећи и заштитна мера забране вршења одређене делатности у трајању до три године.

Чланом 83. прописан је прекршај за одговорнолице у органу државне управе, Аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, односно у имаоцу јавних овлашћења и овлашћеном правном лицу.

Новчаном казном 25.000 до 50.000 казниће се за прекршај одговорно лице у органу државне управе, Аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, односно у имаоцу јавних овлашћења и овлашћеном правном лицу ако:

- 1) не обезбеђује мониторинг квалитета ваздуха (члан 9. став 2);
- 2) не врши праћење квалитета ваздуха у државној мрежи у складу са Програмом контроле квалитета ваздуха (члан 13. став 3);
- 3) не обавља мониторинг квалитета ваздуха у локалној мрежи према програму који за своју територију доноси надлежни орган Аутономне покрајине и надлежни орган јединице локалне самоуправе (члан 15. став 3);

- 4) мерења посебне намене не обавља преко надлежних органа државне управе или овлашћеног правног лица (члан 16. став 3);
- 5) не достави Агенцији податке о квалитету ваздуха добијене контролом квалитета ваздуха из државне и локалне мреже, као и резултате мерења посебне намене у прописаном року (члан 17. став 1);
- 6) не обавести јавност путем радија, телевизије, дневних новина, интернета и/или на други погодан начин о прекораченим концентрацијама захтева квалитета ваздуха из члана 18. став 1. или концентрацијама за поједине загађујуће материје опасне по људско здравље (члан 23);
- 7) не донесе Планове квалитета ваздуха у складу са чланом 31. овог Закона;
- 8) не донесе краткорочне акционе планове у случајевима из члана 33. овог Закона;
- 9) краткорочне акционе планове и информације о њиховој примени не учини доступним јавности и заинтересованим организацијама (члан 35);
- 10) не води евиденцију о увозу/извозу, стављању у промет и потрошњи супстанци које оштећују озонски омотач и флуорованих гасова са ефектом стаклене баште, односно производа који их садрже, правним лицима, односно предузетницима који се баве делатношћу увоза/извоза, стављања у промет, производње и одржавања производа који садрже те супстанце, сакупљања, обнављања и обраде супстанци које оштећују озонски омотач и флуорованих гасова са ефектом стаклене баште (члан 54).

За прекршај из става 1. овог члана одговорном лицу у органу управе, односно јединици локалне самоуправе, односно организацији која врши јавна овлашћења, односно овлашћеном правном лицу може се уз изречену казну изрећи и заштитна мера забране вршења одређених послова у трајању до једне године.

6. Закон о биоцидима („Сл. гл. РС“, бр. 36/09)

Чланом 60. прописани су Прекршаји.

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) не води евиденцију о количинама биоцидног производа стављеног у промет, количинама залиха, количинама биоцидног производа повученог са тржишта, као и о лицима којима је продат или уступљен или та евиденција не садржи прописане податке (члан 26. став 2);
- 2) податке из евиденције не достави најкасније до 31. марта текуће године за претходну годину, односно не чува их најмање 10 година (члан 26. став 3);
- 3) не сачини извештај о активној супстанци, односно биоцидном производу, односно тај извештај не садржи прописане податке или га не достави Агенцији на њен захтев (члан 35. ст. 4. и 5);
- 4) не води евиденцију о количинама набављених биоцидних производа, количинама залиха, количинама употребљених биоцидних производа и намени за коју су употребљени или та евиденција не садржи прописане податке или не чува те податке најмање 10 година или их не достави Агенцији на њен захтев (члан 41. ст. 1. и 2);
- 5) податке о биоцидном производу који су означени одређеним степеном поверљивости учини доступним јавности (члан 46. ст. 1. и 2);
- 6) податке о биоцидним производима не учини доступним јавности (члан 47. став 1).

За прекршаје из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или друге ствари која је предмет прекршаја, а највише до двадесетоструког износа тих вредности.

За прекршај из става 1. овог члана правном лицу може се уз изречену казну изрећи и заштитна мера забране вршења одређене делатности до три године.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана одговорном лицу у правном лицу може се уз изречену казну изрећи и заштитна мера забране вршења одређених послова у трајању до једне године.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и предузетник новчаном казном од 50.000 до 500.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и физичко лице новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана предузетнику може се уз изречену казну изрећи и заштитна мера забране вршења одређених делатности у трајању до три године.

Чланом 61. прописан је прекршај за одговорно лице у Агенцији ако:

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у Агенцији ако:

1) податке о биоцидном производу који су означени одређеним степеном поверљивости учини доступним јавности (члан 46. ст. 1. и 2);

2) податке о биоцидном производу не учини доступне јавности (члан 47. став 1).

За прекршај из става 1. овог члана одговорном лицу у Агенцији може се уз изречену казну изрећи заштитна мера забране вршења одређених послова у трајању од једне године.

Чланом 62. прописан је прекршај за предузетника.

Новчаном казном од 50.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник ако учини неку од радњи из члана 59. став 1. овог Закона.

За прекршај из става 1. овог члана предузетнику се може уз казну изрећи и заштитна мера забране вршења одређене делатности до три године.

Чланом 63. прописан је прекршај за физичко лице.

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај физичко лице ако не чува поверљиве податке по престанку обављања послова (члан 47. став 4).

За прекршаје из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или друге ствари која је предмет прекршаја, а највише до двадесетоструког износа тих вредности.

7. Закон о хемикалијама („Сл. гл. РС“, бр. 36/09)

Чланом 98. прописани су прекршаји.

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

1) не води евиденцију и не прикупља податке у складу са чланом 19. ст. 1. и 2. овог Закона и те податке не чува најмање 10 година после последње производње, стављања у промет и коришћења хемикалија или их не достави Агенцији на њен захтев (члан 19);

2) безбедносни лист не достави сваком другом дистрибутеру или даљем кориснику у ланцу снабдевања на њихов захтев ако они набављају смешу из члана 21. овог Закона;

3) није на захтев даљег корисника или дистрибутера доставио безбедносни лист за опасну хемикалију намењену општој употреби (члан 22);

4) измењен и допуњен безбедносни лист не садржи напомену „ревидиран” и датум када су извршене измене, односно допуне (члан 23. став 3);

5) на захтев потрошача не достави без накнаде информације о супстанци из члана 27. став 1. овог Закона (члан 27. став 2);

6) не размењује са произвођачима, увозницима, дистрибутерима и даљим корисницима нова сазнања о опасним својствима хемикалије, као и друге информације које су у вези са подацима из безбедносног листа, а односе се на одређене начине употребе те хемикалије (члан 29);

7) одређену опасну хемикалију не држи одвојено од остале робе тако да не долази у додир са другом робом и буде ван домашаја деце, као и ако потрошача доводи у заблуду о њеној намени (члан 33. став 1);

8) пре извоза хемикалије и производа из члана 53. став 1. овог Закона не поднесе захтев Агенцији за спровођење поступка претходног обавештења или ако уз захтев није доставио информацију која садржи прописане податке (члан 53. став 2);

9) не поднесе захтев Агенцији за спровођење РС поступка за прописане хемикалије или не поступи у складу са одговором земље у коју се извози (члан 56. ст. 1. и 5);

10) не достави Агенцији за прописане хемикалије и производе у прописаном року информације о извезеним количинама, земљи у коју су извезене хемикалије односно производи и опште податке о увознику (члан 58. став 1);

- 11) не достави Агенцији за прописане хемикалије у прописаном року поред података из члана 42. став 1. овог закона и информације о земљи из које је увозио и опште податке о извознику (члан 58. став 2);
- 12) не достави Агенцији за производ који садржи хемикалију са Списка хемикалија за РС поступак у прописаном року информације о увезеним количинама, земљи из које је увозио и опште податке о извознику (члан 58. став 3);
- 13) ако не достави Агенцији информације које захтева надлежни орган земље чланице Ротердамске конвенције о транзиту хемикалије преко територије те земље у прописаном року (члан 59. став 1);
- 14) не води поред евиденције из члана 19. овог Закона и евиденцију о потрошачима којима је продата односно уступљена без накнаде нарочито опасна хемикалија (члан 72. став 2);
- 15) не чува резултате испитивања којима се потврђује да је испуњен критеријум потпуне аеробне биоразградљивости сурфактанта или их не достави Агенцији на њен захтев (члан 81. став 1);
- 16) детергент не обележи у складу са одредбама овог Закона и у складу са прописом о обележавању детергента донетим на основу овог Закона (члан 81. став 2);
- 17) не сачини Лист о саставу детергента или тај лист не чува пет година или одређене податке садржане у том листу не учини доступним јавности на својој интернет страници (члан 81. став 3).

За прекршаје из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или друге ствари која је предмет прекршаја, а највише до двадесетоструког износа тих вредности.

За прекршај става 1. овог члана правном лицу може се уз изречену казну изрећи и заштитна мера забране вршења одређене делатности до три године.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана одговорном лицу у правном лицу може се уз изречену казну изрећи и заштитна мера забране вршења одређених послова у трајању до једне године.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и предузетник новчаном казном од 50.000 до 500.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана може се предузетнику уз изречену казну изрећи и заштитна мера забране вршења одређене делатности у трајању до три године.

Чланом 99. прописан је прекршај за одговорно лице у Агенцији.

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у Агенцији ако:

- 1) у поступку претходног обавештења не достави надлежном органу земље у коју се извози обавештење о извозу хемикалије са Списка хемикалија за поступак претходног обавештења односно хемикалије која садржи супстанцу са овог списка у таквој концентрацији да према овом закону мора да се обележи као опасна као и обавештење о извозу производа који садржи хемикалију са Списка хемикалија за РС поступак (члан 53. став 1);
- 2) након добијања обавештења о извозу од надлежног органа земље из које се увози не информише тај орган да је примио обавештење (члан 54);
- 3) не достави Секретаријату Ротердамске конвенције одговор у вези са увозом сваке хемикалије са списка Ротердамске конвенције (члан 55. став 2);
- 4) надлежном органу земље из које се увози не достави одговор о увозу хемикалије која није на списку Ротердамске конвенције, а за коју та земља захтева претходну сагласност према РС поступку (члан 55. став 3);
- 5) на захтев надлежног органа земље чланице Ротердамске конвенције преко чије територије се обавља транзит хемикалија са списка Ротердамске конвенције не достави тражене информације најкасније 15 дана пре дана првог транзита односно пре сваког следећег транзита (члан 59. став 2);

6) не изда одобрење за коришћење сурфактанта у детергенту у року од 12 месеци од дана подношења потпуног техничког досијеа о сурфактанту, ако су испуњени услови из члана 76. овог закона (члан 77. став 1);

7) не учини доступним јавности податке о хемикалијама из члана 84. ст. 1. и 2. овог Закона;

8) учини доступним јавности податке о хемикалијама које се сматрају пословном тајном из члана 84. став 3. овог Закона осим у хитним случајевима када је то неопходно због безбедности и заштите здравља људи и животне средине (члан 84. став 4).

За прекршај из става 1. овог члана одговорном лицу у Агенцији може се уз изречену казну изрећи заштитна мера забране вршења одређених послова у трајању од једне године.

Чланом 100. прописани су прекршаји за Предузетника.

Новчаном казном од 50.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник ако учини неку од радњи из члана 97. став 1. овог Закона.

Чланом 101. прописан је прекршај за физичко лице.

Новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај физичко лице ако:

1) користи нарочито опасне хемикалије без дозволе (члан 64. став 1);

2) се не придржава сврхе за коју је дозвола за нарочито опасне хемикалије издата (члан 64. став 2);

3) се не придржава услова за безбедно чување и коришћење нарочито опасних хемикалија из члана 67. став 3. овог Закона или не достави одмах по сазнању све измене података које је доставио у поступку издавања дозволе (члан 69);

4) поверљиве податке из члана 84. став 3. и члана 85. овог Закона не чува по престанку обављања послова у којима су му били доступни ти подаци (члан 85. став 5).

За прекршаје из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или друге ствари која је предмет прекршаја, а највише до двадесетоструког износа тих вредности.

8. Закон о заштити од нејонизујућих зрачења („Сл. гл. РС“, бр. 36/09)

Чланом 19. прописани су прекршаји.

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај привредно друштво, предузеће или друго правно лице ако:

1) Министарству, односно надлежном органу Аутономне покрајине, не доставља извештаје у прописаном року о резултатима систематског испитивања нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини (члан 5. став 9);

2) не води прописану евиденцију о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса и не одреди лице одговорно за примену мера заштите од нејонизујућих зрачења (члан 8. став 1);

3) не води евиденцију и не чува документацију о извршеним испитивањима нивоа зрачења извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса у животној средини (члан 11. став 1).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара и одговорно лице у привредном друштву, предузећу или другом правном лицу.

Чланом 20. прописан је прекршај за предузетника.

Новчаном казном од 250.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник ако:

1) не испуњава прописане услове за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса или ако користи изворе нејонизујућих зрачења од посебног интереса пре него што је добило акт да су испуњени прописани услови (члан 6);

2) не води прописану евиденцију о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса и не одреди лице одговорно за примену мера заштите од нејонизујућих зрачења (члан 8. став 1);

3) не обезбеди испитивање нивоа зрачења извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса у животној средини (члан 9);

4) не води евиденцију и не чува документацију о извршеним испитивањима нивоа зрачења извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса у животној средини (члан 11. став 1);

5) у прописаном року не обавести о ванредном догађају Министарство, надлежни орган Аутономне покрајине, односно орган јединице локалне самоуправе надлежан за послове заштите животне средине (члан 12).

Поред новчане казне за прекршај из става 1. тачка 1. овог члана предузетнику се може изрећи и заштитна мера забране вршења одређене делатности у трајању до три године.

9. Закон о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Сл. гл. РС“, бр. 36/09)

Чланом 86. прописани су прекршаји за правно лице.

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) Агенцији не достави извештај о мониторингу радиоактивности у животној средини у прописаном року, а у случају акцидента или на захтев Агенције одмах (члан 11. став 1);
- 2) не води евиденцију о природним радионуклидима чија се концентрација повећава у току техничко-технолошког поступка производње знад прописаних граница и ако ту евиденцију не достави Агенцији (члан 14. став 1);
- 3) не спроводи прописана мерења ради процене нивоа излагања јонизујућим зрачењима професионално изложених лица, пацијената и становништва и не води евиденцију о извршеним мерењима ради процене нивоа излагања професионално изложених лица, пацијената и становништва и ако извештај о тим мерењима не достави Агенцији (члан 20. став 1);
- 4) не води евиденцију о извршеним пословима из области заштите од јонизујућих зрачења и ако податке из те евиденције не достави Агенцији у прописаном року (члан 28. став 1);
- 5) Агенцији не пријави сваку промену података о испуњености услова на основу којих је добило лиценцу за обављање радијационе делатности (члан 30. став 6);
- 6) од Агенције не прибави потврду о евидентирању извора ниске активности и малог радијационог ризика (члан 32. став 1);
- 7) професионално изложеним лицима не обезбеди личну дозиметријску контролу или им не обезбеди лична заштитна средства и проверавање исправности тих средстава и њихово правилно коришћење или их не упућује на редовне здравствене прегледе, обуку и периодичну обнову знања (члан 34);
- 8) радиоактивни отпад који је настао при обављању радијационе делатности, односно нуклеарне активности привремено не чува у свом спремишту на прописан начин и ако га до истека прописаног рока не преда носиоцу лиценце за управљање привременим складиштем радиоактивног отпада (члан 35. став 1);
- 9) не води прописану евиденцију о изворима јонизујућих зрачења, о професионално изложеним лицима, о изложености пацијената, и о радиоактивном отпаду и ако Агенцији не достави прописане податке о изворима јонизујућих зрачења, професионално изложеним лицима и о радиоактивном отпаду (члан 36. ст.1. и 2);
- 10) не успостави и не спроводи систем управљања квалитетом мера заштите од јонизујућих зрачења (члан 37. став 1);
- 11) запосли професионално изложено лице које нема прописану стручну спрему или које није оспособљено за рад и за спровођење мера заштите од јонизујућих зрачења или ако то лице не испуњава здравствене услове или ако на пословима и задацима управљања производним процесом у нуклеарном објекту и на пословима и задацима надзора над тим процесом запосли лице које нема прописану стручну спрему и радно искуство (члан 40. ст. 1, 2. и 3);
- 12) не забрани излагање лица из члана 41. овог Закона јонизујућем зрачењу или не спречи излагање јонизујућим зрачењима изнад прописаних граница за становништво (члан 41);
- 13) изврши систематско рендгенско снимање становништва без одобрења министарства надлежног за послове здравља (члан 45);
- 14) не доноси и ако не примењује упутства и друге акте које се односе на рад нуклеарног објекта и ако на та упутства и акте не прибави сагласност Агенције (члан 52. ст. 2. и 3);
- 15) Агенцији не доставља благовремено извештаје из члана 53. овог Закона или ако на захтев Агенције не достави сваку информацију о предузетим мерама нуклеарне сигурности и свим другим активностима у вези са спровођењем овог Закона (члан 53);
- 16) не организује службу заштите од јонизујућих зрачења (члан 55);

- 17) на прописани начин и по прописаним условима не врши систематско испитивање присуства радионуклида у животној средини у околини нуклеарног објекта (члан 56. став 1);
- 18) распореди на задатке и послове руковања нуклеарним материјалима лица која за то нису стручно оспособљена (члан 57. став 1);
- 19) не успостави и не спроводи интегрални систем управљања квалитетом или ако не примењује мере интегралног система управљања квалитетом (члан 60. ст.1. и 2);
- 20) не води евиденцију о радиоактивном отпаду и ако податке из те евиденције благовремено не достави Агенцији (члан 64. став 3);
- 21) о приспећу пошиљке једног или више извора јонизујућих зрачења, радиоактивних и нуклеарних материјала благовремено не обавести Агенцију (члан 67. став 5);
- 22) не омогући инспектору за заштиту од јонизујућих зрачења, односно инспектору за нуклеарну сигурност и управљање радиоактивним отпадом вршење инспекцијског надзора, несметан рад и увид у документацију и ако му не обезбеди податке и материјал потребан за вршење инспекцијског надзора (члан 82. став 1);
- 23) не пријави на прописаном обрасцу и у прописаном року Агенцији све изворе јонизујућих зрачења које поседује, односно користи (члан 91).

За прекршај из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или друге ствари која је предмет прекршаја, а највише до двадесетоструког износа тих вредности.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара и одговорно лице у правном лицу.

Чланом 87. прописан је прекршај за предузетника.

Новчаном казном од 250.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник ако учини радње из члана 84. став 1. тач. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 16 и 17. и члана 86. став 1. тач. 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 21, 22. и 23. овог Закона.

10. Закон о заштити и о одрживом коришћењу рибљег фонда („Сл. гл. РС“, бр. 36/09)

Члан 56. прописани су прекршаји за привредно друштво, удружење грађана или јавно предузеће

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај привредно друштво, удружење грађана или јавно предузеће, ако:

- 1) не изврши обележававање граница рибарског подручја у року (члан 9. став 1);
- 2) не одреди и не означи видно забрану риболова на деловима рибарског подручја битним за мрест (члан 9. став 2);
- 3) обележи рибарско подручје супротно члану 9. став 3. овог Закона;
- 4) не обезбеди чување рибарског подручја (члан 10. ст. 1. и 2);
- 5) не изда рибочувару легитимацију на прописаном обрасцу и рибочуварску значку прописаног изгледа (члан 10. став 4);
- 6) не достави извештај прописан одредбама члана 14. став 7. овог Закона;
- 7) не усклади програм управљања рибарским подручјем са програмом заштите и развоја националног парка односно заштићеног природног добра (члан 18);
- 8) не поступи по одредбама члана 19. овог Закона;
- 9) врши риболов у подручјима проглашеним за рибља плодишта, као и било какве друге активности које ометају мрест, развој и кретање риба супротно члану 23. став 3. овог Закона;
- 10) не спроводи или спречава мере спашавања рибе са поплављеног подручја (члан 26. ст. 2. и 3);
- 11) привредни риболов обавља супротно члану 30. овог Закона;
- 12) користи годишњу дозволу за привредни риболов супротно члану 33. став 5. овог Закона;
- 13) изда већи број годишњих дозвола за привредни риболов од броја дозвола утврђених програмом управљања рибарским подручјем и категоризацијом риболовних вода (члан 34);
- 14) обавља привредни риболов мрежарским, удичарским и самоловним алатима који угрожавају јувенилне примерке риба и животиње којима се риба храни (члан 35. став 1);
- 15) поступи супротно ограничењима привредног риболова из члана 36. став 4. овог Закона;

- 16) не води свакодневно евиденцију о улову рибе и не сачињава месечни и годишњи извештај, односно не доставља их кориснику на крају текућег месеца, односно године (члан 37. ст. 1. и 2);
- 17) изда дозволу рекреативном риболовцу који није доставио евиденцију о улову (члан 43. став 3);
- 18) поступи супротно члану 44. ст. 3. и 4. овог Закона;
- 19) обавља риболов у научноистраживачке сврхе без дозволе министра и супротно члану 45. овог Закона;
- 20) обавља риболов у научноистраживачке сврхе и електрориболов супротно члану 46. овог Закона;
- 21) обавља електрориболов без дозволе министра и супротно члану 47. овог Закона;
- 22) поседује или користи апарат за електрориболов без сагласности министра (члан 47. став 5);
- 23) обавља промет рибе супротно члану 48. овог Закона;
- 24) ставља у промет рибу супротно члану 49. овог Закона;
- 25) не омогући инспектору обављање контроле, односно не поступи по решењу инспектора (члан 53).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у привредном друштву, удружењу грађана или јавном предузећу новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара.

Новчаном казном од 250.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај предузетник уколико поступи супротно члану 20. став 1. тач. 1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 18 и 19. и ставу 1. тач. 9, 10, 11, 14, 15, 16, 20, 21, 22, 23, 24. и 25. овог члана.

За прекршај из ст. 1. и 3. овог члана, поред новчане казне, изриче се и заштитна мера одузимања предмета који су употребљени или били намењени извршењу прекршаја или су настали његовим извршењем, а може се изрећи и заштитна мера забране вршења делатности правном лицу и предузетнику у трајању до три године.

Чланом 57. прописан је прекршај за физичко лице.

Новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај физичко лице, ако:

- 1) спречава рибочувара у обављању послова из члана 13. овог Закона;
- 2) поступи супротно члану 20. став 1. тач. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18. и 19. овог Закона;
- 3) лови рибу која нема прописану величину или у време ловостаја (члан 21. став 1);
- 4) лови рибу у подручјима одређеним за рибља плодишта или врши друге активности које ометају мрест и кретање риба (члан 23. став 3);
- 5) поступи супротно ограничењима из члана 25. овог Закона;
- 6) лови рибу на поплављеном подручју или спречава спашавање рибе са поплављеног подручја (26. ст. 1. и 3);
- 7) угрожава екосистем риболовних вода (члан 27. ст. 1. и 3);
- 8) уноси у воду алохтоне врсте риба (члан 28);
- 9) ставља у промет рибу уловљену ради спашавања (члан 29. став 5);
- 10) обавља привредни риболов без годишње дозволе за привредни риболов (члан 33);
- 11) лови рибу без дозволе (члан 38);
- 12) поступи супротно члану 39. став 5. овог Закона;
- 13) поступи супротно ограничењима из члана 42. овог Закона;
- 14) користи или поседује апарат за електрориболов (члан 47);
- 15) ставља у промет уловљену рибу (члан 48. став 2);
- 16) ставља у промет рибу супротно члану 49. овог Закона;
- 17) спречава инспектора у обављању службене дужности (члан 53).

За прекршај из става 1. овог члана, поред новчане казне, изриче се и заштитна мера одузимања предмета који су употребљени или били намењени извршењу прекршаја или су настали његовим извршењем, а може се изрећи и заштитна мера забране риболова.

Чланом 58. прописан је прекршај одговорног лица у надлежном органу.

Новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у надлежном органу, ако не води регистар привредних рибара (члан 32).

11. Закон о заштити природе („Сл. гл. РС“, бр. 36/09)

Чланом 126 прописани су прекршаји.

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај правно лице ако:

- 1) планиране пројекте и активности у природи који нису обухваћени проценом утицаја на животну средину, а који сами или с другим пројектима или активностима могу имати утицај на еколошки значајно подручје или заштићено природно добро, обавља без сагласности (члан 10. став 3);
- 2) обавља радње, активности и делатности којима се угрожава хидролошка појава или опстанак и очување биолошке разноврсности (члан 18. став 4);
- 3) употребљава хемијска средства у заштићеним подручјима (члан 19. став 3);
- 4) користи хемијска средства, без прибављене сагласности Министарства (члан 19. став 4);
- 5) генетички материјал узима из природе, супротно члану 20. став 2. овог Закона;
- 6) обавља или предузима радње и делатности које могу нарушити својства заштићеног подручја (чл. 29. до 35);
- 7) обавља радње и/или активности које могу да доведу до нарушавања или уништавања еколошки значајног подручја (члан 40. став 2);
- 8) у заштићеном подручју обавља делатност супротно плану управљања (члан 52. став 4);
- 9) планиране радове и активности, односно извођење пројекта писмено не пријави управљачу (члан 57. став 4);
- 10) на примерен начин и о свом трошку не предузме све дозвољене радње и активности како би се спречио настанак штете (члан 64. став 2);
- 11) предузима радње којима се могу угрозити строго заштићене врсте биљака, животиња, гљива и њихових станишта (члан 74);
- 12) не прибави дозволу из члана 75. овог Закона;
- 13) сакупља и користи заштићене дивље врсте супротно прописаним условима (члан 77);
- 14) обавља истраживања на заштићеним врстама без дозволе министарства и/или не достави резултате истраживања (члан 78);
- 15) користи забрањена средства за хватање и убијање дивљих животиња супротно члану 79. овог Закона;
- 16) ако не предузима мере заштите из члана 81. овог Закона;
- 17) уноси алохтоне дивље врсте и њихове хибриде у слободну природу супротно члану 82. овог Закона;
- 18) врши премештање јединки аутохтоних дивљих врста без сагласности Министарства (члан 84);
- 19) врши реинтродукцију дивљих врста без дозволе Министарства (члан 85);
- 20) ако држи, узгаја, продаје и купује строго заштићене и заштићене дивље врсте супротно условима из члана 87. овог Закона;
- 21) ако држи заштићене дивље животиње без дозволе Министарства (члан 88);
- 22) узгаја и тргује дивљим врстама супротно чл. 89. и 90. овог Закона;
- 23) ако обавља послове прихватилишта без дозволе Министарства (члан 91);
- 24) поступа са нађеним примерцима заштићених дивљих животиња супротно члану 93. овог Закона;
- 25) узима из природе геолошка и палеонтолошка документа који су проглашени заштићеним природним добрима или се налазе на објекту геонаслеђа, заштићеном налазишту или лежишту минералних сировина супротно члану 98. овог Закона;
- 26) врши истраживања налазишта геолошких и палеонтолошких докумената супротно члану 99. овог Закона;
- 27) ако врши извоз покретних заштићених природних докумената, супротно члану 100. овог Закона.

За прекршај из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или друге ствари која је предмет прекршаја, а највише до двадесетоструког износа тих вредности.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у предузећу или другом правном лицу новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара.

За радње из члана 125. став 1. тач. 5, 6. и 7. као и за радње из става 1. овог члана, казниће се предузетник за прекршај новчаном казном од 250.000 до 500.000 динара.

За радње из члана 125. став 1. тач. 5, 6. и 7, као и за радње из става 1. тач. 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26. и 27. овог члана, казниће се за прекршај физичко лице новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара или казном затвора до 30 дана.

За прекршај из ст. 1, 4. и 5. овог члана може се уз казну изрећи и заштитна мера одузимања предмета који су употребљени или намењени за извршење прекршаја, односно који су настали извршењем прекршаја.

Чланом 127. прописан је прекршај одговорног лица у органу државне управе, имаоцу јавних овлашћења, односно овлашћеном правном лицу.

Новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у државном органу, органу територијалне аутономије, органу јединице локалне самоуправе и имаоцу јавних овлашћења ако:

- 1) не прати стање станишта и типова станишта (члан 16. став 4);
- 2) не одреди количину воде у влажним и воденим екосистемима која је нужна за очување хидролошке појаве и опстанак биолошке разноврсности (члан 18. став 5);
- 3) не прати стање еколошки значајних подручја, еколошких коридора и целе еколошке мреже (члан 39. став 4);
- 4) не води регистар заштићених природних добара (члан 50);
- 5) не достави планове управљања и извештаје о остваривању планова управљања и не обезбеди обавештавање јавности (члан 54);
- 6) у поступку израде плана не прибави услове заштите природе (члан 55. став 3);
- 7) не донесе Правилник о унутрашњем реду и чуварској служби (члан 56);
- 8) не управља заштићеним подручјем на прописан начин (члан 68);
- 9) средства остварена по основу накнаде за коришћење природног подручја не користи за заштиту и унапређивање заштићеног подручја и не води их на посебном рачуну (члан 70. ст. 6. и 7);
- 10) не обавља стручне послове из оквира своје делатности из члана 102. став 1. тач 8, 13, 16. и 19. овог Закона.

Члан 128. прописан је прекршај за физичко лице.

Новчаном казном од 5.000 до 30.000 динара казниће се за прекршај физичко лице ако не поступи по налогу чувара заштићеног подручја или га омете у вршењу његових овлашћења (члан 56. став 4).

Члан 129. прописан је прекршај за родитеља, стараоца, односно одговорно лице у органу старатељства.

Новчаном казном од 5.000 динара казниће се за прекршај родитељ, старалац, односно одговорно лице у органу старатељства, ако због пропуштања дужног надзора над малолетником, малолетник учини прекршај из члана 126. став 1. тач. 11, 15, 21, 22. и 24. и члана 128. овог Закона.

12. Закон о заштити од буке у животној средини („Сл. гл. РС“, бр. 36/09)

Законом о заштити од буке у животној средини уређују се субјекти заштите животне средине од буке, мере и услови заштите од буке у животној средини, метрење буке у животној средини, приступ информацијама о буци, надзор и друга питања од значаја за заштиту животне средине и здравља људи.

Чланом 34 прописани су прекршаји.

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај привредно друштво, предузеће или друго правно лице ако:

- 1) не спроводи мере звучне заштите (члан 12. став 2);
- 2) емитује буку изнад прописаних граничних вредности (члан 15. став 1);

- 3) производи, односно увози, ради стављања у промет односно употребу, машине, превозна средства, уређаје и опрему противно одредбама члана 16. став 1. овог Закона;
- 4) извори буке из члана 16. став 3. овог закона немају податке о нивоу звучне снаге коју емитују;
- 5) емитује буку у акустичкој зони изнад прописаних граничних вредности (члан 17. став 2);
- 6) одржава јавни скуп и активност супротно одређеним мерама заштите од буке (члан 18. став 1);
- 7) не обезбеди мерење буке и израду извештаја о мерењу буке коју емитује (члан 24. став 1).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се предузетник новчаном казном од 250.000 до 500.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се физичко лице новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара или казном затвора до 30 дана.

Чланом 35 прописане су заштитне мере уз казну за прекршај.

За прекршај из члана 34. овог Закона правном лицу може се уз казну изрећи и заштитна мера забране вршења одређене делатности у трајању до три године, а одговорном лицу у правном лицу да врши одређене послове у трајању до једне године.

За прекршај из члана 34. овог Закона може се уз казну изрећи и заштитна мера одузимања предмета који су употребљени или намењени за извршење прекршаја, односно који су настали извршењем прекршаја.

Чланом 36 прописан је прекршај одговорног лица у органу државне управе, имаоцу јавних овлашћења, односно овлашћеном правном лицу.

Новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у органу државне управе, имаоцу јавних овлашћења, односно овлашћеном правном лицу ако:

- 1) просторни и урбанистички планови, односно планови, пројекти и програми на које се примењују закони којима се уређује поступак стратешке процене утицаја на животну средину, поступак процене утицаја пројеката на животну средину, не садрже одговарајуће мере заштите од буке, односно мере звучне заштите (члан 5. став 2. тачка 1, члан 7. став 1. тачка 1) и члан 8. став 1. тачка 1);
- 2) одржава јавни скуп и активност супротно одређеним мерама заштите од буке (члан 18. став 1);
- 3) одобри одржавање јавног скупа и активности без одређених мера заштите од буке (члан 18. став 2);
- 4) не израђује стратешке карте буке у складу са одредбама овог закона и прописа донетих на основу овог Закона (члан 20. ст. 2, 3. и 4);
- 5) не обавља мониторинг буке у складу са одредбама овог закона и прописа донетих на основу овог Закона (члан 23. став 2);
- 6) врши мерење буке у животној средини без прописаног овлашћења, односно супротно прописима (члан 25. став 1);
- 7) не води податке из мониторинга буке, не доставља те податке на прописан начин, односно не доставља Агенцији стратешке карте буке у прописаном року (члан 26);
- 8) не обезбеди информисање јавности о буци (члан 27).

13. Закон о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. гл. РС“, бр. 36/09)

Законом о амбалажи и амбалажном отпаду уређују се услови заштити животне средине које амбалажа мора да испуњава за стављање у промет, управљање амбалажом и амбалажним отпадом, извештавање о амбалажи и амбалажном отпаду, економски инструменти, као и друга питања од значаја за управљање амбалажом и амбалажним отпадом.

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај привредно друштво, предузеће или друго правно лице ако:

- 1) ставља у промет амбалажу која не испуњава прописане услове (чл.7. до 14);
- 2) не означава амбалажу на прописан начин (члан 15);

- 3) отпад не преузима на прописан начин (члан 18. ст. 1. и 4);
- 4) не организује простор за преузимање, сакупљање, разврставање и привремено складиштење амбалажног отпада (члан 19. став 1);
- 5) не поступа са амбалажним отпадом који није комунални отпад на прописан начин (члан 21);
- 6) не поступа са амбалажним отпадом који је загађен опасним материјама на прописан начин (члан 22);
- 7) не обезбеди преузимање, сакупљање, поновно искоришћење, рециклажу или одлагање амбалажног отпада на прописан начин (члан 23);
- 8) не обезбеди управљање амбалажним отпадом у име произвођача, увозника, пакера/пуниоца и испоручиоца са којим је закључио уговор (члан 24. став 2);
- 9) управља амбалажним отпадом који није комунални отпад без дозволе Министарства и супротно условима утврђеним у дозволи (члан 25. став 5);
- 10) не поступа са амбалажним отпадом у складу са чланом 26. овог Закона;
- 11) не управља амбалажним отпадом који није комунални отпад у складу са чланом 27. овог Закона;
- 12) управља амбалажним отпадом без дозволе Министарства (члан 31. став 1);
- 13) не организује центре за сакупљање, разврставање и привремено складиштење амбалажног отпада у складу са чланом 35. овог Закона;
- 14) не обезбеди поновно искоришћење, рециклажу или одлагање амбалажног отпада у складу са чланом 36. овог Закона;
- 15) не обавештава јавност и крајње кориснике о управљању амбалажом и амбалажним отпадом (члан 38);
- 16) не достави Агенцији годишњи извештај о управљању амбалажом и амбалажним отпадом (члан 39);
- 17) не достави Агенцији годишњи извештај о управљању амбалажним отпадом за који је уговором преузео обавезу управљања (члан 40);
- 18) не наплати од крајњег корисника депозит за једнократну амбалажу, односно кауцију за повратну амбалажу, не прихвати ту амбалажу од крајњег корисника, након повраћаја амбалаже не врати крајњем кориснику наплаћен депозит, односно кауцију (члан 44);
- 19) не утврди износ кауције коју потрошач плаћа за амбалажу у коју је смештена хемикалија или износ кауције утврди супротно овом Закону, не прикупи од трговца о сопственом трошку повратну амбалажу у коју је била смештена хемикалија и настали амбалажни отпад, не прихвати повратну амбалажу у коју је била смештена хемикалија и не врати кауцију потрошачу у случају прекида или престанка делатности трговца (члан 45. ст. 1. до 4);
- 20) не наплати кауцију за појединачну амбалажу у коју је била смештена хемикалија у утврђеном износу, не прихвати повратну амбалажу у коју је била смештена хемикалија и настали амбалажни отпад како би их предао произвођачу или увознику, односно по њиховом прихватању не врати потрошачу наплаћену кауцију (члан 45. ст. 6. до 8).

За прекршај из става 1. овог члана може се изрећи новчана казна у сразмери са висином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или друге ствари која је предмет прекршаја, а највише до двадесетоструког износа тих вредности.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у привредном друштву, предузећу или другом правном лицу новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара.

За прекршај из става 1. тач. 1-7, 9-11, 16, 18, 19. и 20. овог члана казниће се предузетник новчаном казном од 250.000 до 500.000 динара или .казном затвора до 30 дана.

За прекршај из става 1. тач. 5. и 7. овог члана казниће се физичко лице новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара или казном затвора до 30 дана.

Чланом 52. прописана је заштитна мера.

За прекршај из члана 51. овог Закона може се уз казну изрећи и заштитна мера одузимања предмета који су употребљени или намењени за извршење прекршаја, односно који су настали извршењем прекршаја.

Чланом 53. прописан је прекршај одговорно лице у органу државне управе. Новчаном казном од 40.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у органу државне управе, ако:

- 1) не успостави и не води регистар издатих дозвола (члан 42. став 1);
- 2) не објави годишњи извештај о количини произведене, увезене и извезене амбалаже, као и о управљању амбалажним отпадом у Републици Србији и не достави га Министарству (члан 42. став 3).

„Poena potest demi, culpa perennis erit.“

(Казна се може укинути, али ће кривица бити вечита)

ПРИЛОГ I

Адресар инспектора по Окрузима

Адресар инспектора по седиштима

Седиште	Контакт	Адреса и телефон
Београд	<p>Љиљана Станојевић, помоћник министра у Сектору за контролу и надзор</p> <p>Славица Лекић, начелник Одељења за заштиту животне средине од загађивања</p> <p>Јасмина Јовић, начелник Одељења за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних добара и ресурса и заштите земљишта</p> <p>Драгана Босиљчић, начелник Одељења за заштиту животне средине у области управљања хемикалијама, биоцидима и севесо постројењима</p> <p>Светлана Парезанин, начелник Одељења за сарадњу инспекције са међународним мрежама, локалном самоуправом и интегрисани приступ на граници</p> <p>Весна Митровић, начелник Одељења за заштиту вода од загађивања и рибарство</p> <p>Оливера Топалов, шеф Одсека за заштиту животне средине од загађивања</p> <p>Жељко Пантелић, руководилац групе за управљање хемикалијама, биоцидима и севесо постројењима</p> <p>Славиша Симић, шеф Одсека за заштиту од јонизујућег и нејонизујућег зрачења</p> <p>Татјана Бабић, шеф Одсека за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних добара</p> <p>Срђан Миленковић, шеф Одсека за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних ресурса и земљишта</p> <p>Јелена Милосављевић, начелник Одељења републичке грађевинске инспекције</p> <p>Зоран Ђелов, начелник Одељења републичке урбанистичке инспекције</p> <p>Мирослав Поповић, Руководилац Групе републичке урбанистичке инспекције Београд</p> <p>Јасминка Гуска, руководилац Групе за бране и извршење решења</p> <p>Славица Голубовић Јелић, руководилац Групе републичке грађевинске инспекције</p>	<p>Др Ивана Рибара 91 Тел: 2157-997, 2287-555 Факс/тел: 011/2287-555</p>

Киkinda	Бранислав Галешев, начелник Одељења за поступање са опасним и осталим отпадом Републички инспектор за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних добара	Севернобанатски округ Трг Српских добровољаца бр.12 23300 Киkinda Тел/факс 0230/435-155
Панчево	Јелена Станковић, руководилац групе за управљање хемикалијама, биоцидима и Севесо постројењима Републички инспектор за заштиту животне средине у области управљања хемикалијама, биоцидима и Севесо постројењима	Јужнобанатски округ Трг Краља Петра I бр. 2-4 26 000 Панчево Тел: 013/280-228 бр.округа 013/346-940
Вршац	Републички инспектор за заштиту животне средине у области управљања хемикалијама, биоцидима и Севесо постројењима	Светосавски трг 10 26300 Вршац Тел: 013/835-445, 013/835-542
Нови Сад	Републички инспектори: за заштиту животне средине у области управљања хемикалијама, биоцидима и Севесо постројењима, за заштиту животне средине у области заштите од нејонизујућих зрачења, за заштиту животне средине у области рибарства	Булевар ослобођења 127 21000 Нови Сад Тел: 021/450-099
Стара Пазова	Инспектор за заштиту животне средине у области управљања хемикалијама, биоцидима и севесо постројењима	Ђирила и Методија 18 022/363-159
Шабац	Бранислава Тешић, шеф одсека за заштиту животне средине од загађивања Републички инспектор: за надзор органа којима су поверени послови у области заштите животне средине, за заштиту животне средине у области поступања са опасним и осталим отпадом, за заштиту животне средине у области управљања хемикалијама, биоцидима и Севесо постројењима, за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних добара	Мачванси округ Господар Јевремова бр. 6/3 15000 Шабац Тел: 015/346-912 Факс 015/351-016, 351-017
Шид	Републички инспектор за заштиту животне средине у области интегрисаног управљања границама	Огњена Прице 23, 22240 Шид Тел: 022/712-002
Сремска Митровица	Републички инспектор за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних ресурса	Трг Светог Димитрија 8 Тел: 022/610-657
Мали Зворник	Републички инспектор за заштиту животне средине од загађивања	Краља Петра I бр.38 15318 Мали Зворник Тел: 015/472-130
Ужице	Републички инспектори: за заштиту животне средине од загађивања, за интегрисану дозволу, за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних добара, грађевински, и урбанистички инспектори	Златиборски округ Димитрија Туцовића 52 31000 Ужице Тел: 031/510-274, 031/517-564 Факс: 031/510-674
Пријепоље	Републички инспектор за заштиту животне средине од загађивања	Санџачких бригада 11 31300 Пријепоље Тел: 033/712-544

Прибој	Републички инспектор за надзор органа којима су поверени послови у области заштите животне средине	12. јануар број 108 31330 Прибој Тел: 033/52-399
Краљево	Иванка Богојевић, шеф одсека за заштиту животне средине од загађивања Републички инспектори: за интегрисану дозволу, републички инспектор за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних добара, за заштиту животне средине у области рибарства, грађевински инспектор и координатор сарадње са другим инспекцијским органима и урбанистички инспектор	Рашки округ Трг Јована Сарића бр. 3 36000 Краљево Тел: 036/313-825
Чачак	Републички инспектор за заштиту животне средине од загађивања	Моравички округ Жупана Страцимира бр.2 32000 Чачак Тел: 032/343-960 Факс: 032/226-229
Нови Пазар	Републички инспектори: за заштиту животне средине од загађивања, за заштиту животне средине у области поступања са опасним и осталим отпадом, за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних ресурса	АВНОЈ-а бб 36300 Нови Пазар Тел: 020/318-003
Лепосавић Косовска Митровица	Републички инспектор за заштиту животне средине од загађивања	Тел: 064/8166-260
Крагујевац	Љиљана Маринковић, шеф одсека за заштиту животне средине од загађивања Републички инспектори: за заштиту животне средине од загађивања, грађевински и урбанистички инспектори	Шумадијски округ Саве Ковачевића 7 34000 Крагујевац Тел: 034/338-256
Јагодина	Републички инспектор за заштиту животне средине у области поступања са опасним и осталим отпадом, за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних добара	Попоравски округ Кнегиње Милице 80 а 35000 Јагодина Тел: 035/241-947, 035/221-516 Факс: 035/224-515
Крушевац	Републички инспектори: за заштиту животне средине у области управљања хемикалијама, биоцидима и Севесо постројењима, за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних добара	Расински округ Балканска 63 37000 Крушевац Тел: 037-444-997 Факс: 037-39-962
Смедерево	Републички инспектори за заштиту животне средине од загађивања, за заштиту животне средине у области управљања хемикалијама, биоцидима и Севесо постројењима, за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних ресурса	Подунавски округ Трг Републике 5 11300 Смедерево Тел: 026/611-277 Факс: 026/223-646
Велика Плана	Републички инспектор за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних ресурса	Николе Пашића 15 Поштански фах 64 11 320 Велика Плана Тел. 026/ 521-072

Пожаревац	Републички инспектори за: за заштиту животне средине од загађивања, за интегрисану дозволу, за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних добара	Браничевски округ Дринска 2 12000 Пожаревац Тел: 012/210-530 Факс: 012/222-316
Велико Градиште	Републички инспектор за заштиту животне средине у области рибарства	Општина Велико Градиште Житни Трг 1 12220 Велико Градиште Тел: 012/ 661-287
Бор	Републички инспектори: за заштиту животне средине од загађивања	Борски округ Моше Пијаде 19 19210 Бор Тел: 030/424-382 Факс: 030/421-687
Зајечар	Републички инспектор: за заштиту животне средине у области управљања хемикалијама, биоцидима и Севесо постројењима, за интегрисану дозволу, грађевински и урбанистички инспектор	Зајечарски округ Генерала Лумбете 44 19000 Зајечар Тел: 019/428-900
Кладово	Републички инспектори: за заштиту животне средине у области рибарства	Борски округ Саве Ковачевића 1 19320 Кладово Тел: 019/803-809
Ниш	Руководилац Групе за управљање хемикалијама, биоцидима и Севесо постројењима, руководилац Групе републичке грађевинске инспекције, руководилац Групе републичке урбанистичке инспекције; републички инспектори: за заштиту животне средине од загађивања, за надзор над повереним пословима, за интегрисану дозволу, за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних добара, за заштиту животне средине у области управљања хемикалијама, биоцидима и Севесо постројењима, за заштиту од јонизујућих зрачења, за заштиту животне средине у области рибарства, за заштиту животне средине у области поступања са опасним и осталим отпадом, грађевински и урбанистички инспектори	Нишавски округ Страхињића бана бб 18 000 Ниш Тел: 018/515-443, 505-132, 505-141 Факс: 018/523-742, 505-120
Пирот	Републички инспектори: за заштиту животне средине од загађивања, за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних добара	Пиротски округ Српских владара 83 18300 Пирот Тел: 010/320-610 Факс: 010/311-891
Димитровград	Републички инспектори: за заштиту животне средине у области интегрисаног управљања границама, за заштиту животне средине у области поступања са опасним и осталим отпадом	Тел: 064/8166-314 064/8166-287

Врање	Марина Ђорђевић, шеф одсека за заштиту животне средине од загађивања Републички инспектори: за заштиту животне средине од загађивања, за заштиту животне средине у области заштите и коришћења природних добара, за заштиту животне средине у области интегрисаног управљања границама, за заштиту животне средине у области поступања са опасним и осталим отпадом	Пчињски округ Матије Гупца 2 17000 Врање Тел-факс: 017/414-837 Факс: 017/27-106
Лесковац	Републички инспектор за интегрисану дозволу	Јабланички округ Пане Ђукића 9 16000 Лесковац Тел: 016/214-006
Владичин Хан	Републички инспектори	Зграда општинског суда Светосавска 1 Владичин Хан Тел: 017/471-906

ПРИЛОГ II

Корисне информације и линкови

На крају, додаћемо да смо мишљења да би ова књига била непотпуна без неких врло важних и сматрамо, корисних и практичних информација. Стога их наводимо у овом поглављу, а уз одређене информације налазе се и линкови, што ће вам омогућити лакшу претрагу приликом прегледања електронске верзије Водича.

Министарство животне средине и просторног планирања <http://www.ekoplan.gov.rs/>
 Агенција за заштиту животне средине <http://www.sepa.gov.rs/>
 Фонд за заштиту животне средине <http://www.sepf.gov.rs/>
 Секретаријат за заштиту животне средине Града Београда <http://www.eko.bg.gov.rs/>
 Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој <http://www.eko.vojvodina.gov.rs/>
 Агенција за хемикалије <http://www.ekoplan.gov.rs/shema/?lang=src>
 Републичка агенција за просторно планирање <http://www.rapp.gov.rs/>
 Завод за заштиту природе Србије <http://www.natureprotection.org.rs/>
 Покрајински завод за заштиту природе
 Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије <http://www.srbatom.gov.rs/>

Корисне адресе и телефони

Агенција за хемикалије	Омладинских бригада 1, 11070 Нови Београд	(011) 228-33-71 (011) 228-33-67	
Одељење за управљање отпадом	Омладинских бригада 1 11070 Нови Београд	(011) 3131-223 3131-224 3131-225	
Одељење за интегрисано спречавање и контролу загађења животне средине	Омладинских бригада 1, 11070 Нови Београд	(011) 3131 - 356	
Одељење за процену утицаја на животну средину	Омладинских бригада 1, 11070 Нови Београд	(011) 3131-356	
Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије	Влајковићева 3 11 000 Београд	Tel: +381-11- 3398-828, 3398-830 и 3398-832 Fax: +381-11-3398-825	

Уколико имате додатних питања можете се обратити кабинету Министарства на телефон: 011/3131-357